

Shri Raghunatha Temple
JAMMU

११६५

No. ५

Title श्रीविद्यायाः विशेष पूजा पद्धति

Author

Extent २४५ पन् Age

Subject तन्त्र

श्री विद्यापरायणः

श्रीगणेशायनमः
सूचीपत्रमिदम् श्रीविद्यायाः

पत्र	पृ.	पं.	पत्र	पृ.	पं.
१	२	१	३०	१	१० सायं संध्या
३	१	७ गणेशकवचारंभः	३०	२	३ अर्थरात्र संध्या
४	१	८ हरिद्रागणेशकवचारंभः	३१	१	७ द्वारदेवताः पूजनम्
४	२	८ शारदानि. गणेश स्तोत्रम्	३१	१	५ आसनशोधनम्
५	२	९ महात्रिपुराराजराजेश्वर्याः कवचम्	३२	२	४ संविदभिर्मंत्रणम् गुरुनर्पणादि
१०	१	६ महात्रिपुरासहस्रनामानि	३३	१	१ भूतबलिः
१०	२	१ त्रिपुरातन्त्रविद्यास्तोत्रम्	३३	२	९ गुरुपाङ्ककोच्चारणम्
१८	१	११ त्रिपुरायामहात्रिपुरायास्तोत्रम्	३४	१	८ भूतसुधारंभः
२०	१	१ कल्पाणां त्रिपुरा स्तोत्रम्	३६	२	५ प्राणप्रतिष्ठाारंभः
२१	१	३ घेत्रशोधनम्	३७	२	४ अंतर्मातृका न्यासः
२२	१	१ पञ्चतेरारंभः प्रातः कृत्यादि	३८	१	१२ बहिर्मातृका न्यासः
२४	१	८ महागणपतिजपः	३९	२	५ बिंदुयुतमातृका न्यासः
२४	२	७ कामेश्वरजपः	३९	२	५ स्थितिबहिर्मातृका न्यासः प्रांतेलिखितं विशेषतः
२५	१	६ महात्रिपुरसुन्दरीमंत्रजपः	४०	१	८ स्थितिन्यासः
२५	२	५ मंत्रस्पदश संस्काराः	४०	२	८ बिंदुयुतमातृका न्यासः
२६	२	११ अजपाजपारंभः	४१	१	१० विसर्गमातृका न्यासः
२८	१	८ प्रातर्बोधनं मलमूत्रोत्सर्जनं स्नानविधिरपि	४१	२	३ त्रिवीजादिमातृका
२९	१	६ संध्याारंभः			
३०	१	४ मध्याह्न संध्या			

१

पत्र पं.

- ४१ २ ८ परमहंसमातृकात्यासः
 ४२ २ ७ मूर्तिमातृकात्यासः
 ४३ २ ६ श्रीकंदन्यासः
 ४५ १ १ प्रपंचयागमातृकात्यासः
 ४५ २ १ षोडश्यासः
 ४६ २ ९ ग्रहत्यासः
 ४७ १ ४ तक्षत्रत्यासः
 ४७ २ ३ महायोगिनीत्यासः
 ५० २ २ अथराशिर्त्यासः
 ५० २ ८ पीठत्यासः
 ५१ २ ० षोडश्यासफलं प्रांते लिखितं
 ५२ १ ५ योगपीठत्यासः
 ५३ २ ११ श्रीचक्रत्यासः
 ५५ १ ४ त्रिविधषडंगत्यासः
 ५५ १ ७ बालाषडंगयुवतीत्यासः
 ५५ १ ९ मूलषडंगयुवतीत्यासः
 ५५ २ २ अथायुधत्यासः
 ५५ १ १ चतुस्तत्त्वत्यासः

पत्र पं.

- ५६ १ १ मूलविद्यात्यासः
 ५६ १ ८ अंतर्नवयोनित्यासः
 ५६ २ ४ अमृतन्यासः
 ५७ १ २ श्रीविद्याध्यातम्
 ५९ १ २ आत्मपूजनम् पूजनसंकल्पादि
 ५९ १ ९ कलशस्थापनारंभः
 ६१ २ ९ निरस्करिणीध्यातम्
 ६३ १ ५ विशेषार्घ्यपात्रपूजा
 ६४ १ ८ मांसादिशुद्धिः
 ६५ १ १२ श्रीपात्रस्थापनम् पांडुकोच्चारदि श्रंगदेवतापूजनं
 ६८ १ ३ हृतीयजनसंकल्पादि
 ६९ २ ९ हृत्याध्यातम् पूजनं च
 ७२ १ ८ योगपीठपूजा
 ७४ २ ११ श्रीचक्रपूजा
 ७५ २ ७ देव्याः प्राणप्रतिष्ठा
 ७६ १ ३ आसनायुपचारपूजा
 ७९ १ ८ नित्यापूजनादि

पत्र. पृ. पं.

८. २ ४ गुरुपंक्तित्रयपूजा

८१ २ १ छडंगयुवतीपूजा

८२ १ ४ नवावरणपूजारंभः

८३ २ ७ द्वितीयावरणारंभः

८४ २ ५ तृतीयावरणारंभः

८५ १ १२ चतुर्थीवरणारंभः

८६ १ ७ पंचमावरणारंभः

८७ १ ३ षष्ठावरणादि

८८ २ ६ सप्तमावरणम्

८९ १ १ अष्टमावरणार्चा

९० २ ८ नवमावरणार्चनम्

९१ १ ३ अथचतुःसमयपूजा

९२ १ १ श्रान्तायपूजा

९३ २ १ षट्दर्शनपूजा

९४ २ १२ नित्यहोमारंभः

९५ १ ५ कुरुकुलावाराहोः पूजनम् वटुकादिबलिविधानं च

९६ २ २ सप्तसप्तपूजनारंभः

९७ १ २ आरात्रिकादि

पत्र पृ पं.

९८ १ ९ कुमारीपूजनं

९९ २ १ सुंदर्यास्तवनम्

१०० २ ९ नैवेद्यादिसमर्पणम्

१०१ १ ९ क्षमापणानंतरं स्वात्मनि देव्याः कामकलाध्यानं

१०२ २ ८ निर्माल्यवासित्याध्यानं नैवेद्यविज्ञापणं च

१०३ २ ६ पात्रवंदनादि

१०४ २ ७ पात्रप्रशंसा

१०५ १ ५ शान्तिस्तोत्रम्

१०६ २ १ अन्यच्छान्तिस्तोत्रम्

१०७ १ २ वीरवंदनस्तोत्रम्

१०८ २ ३ विसर्जनम् समाप्तिश्चेति शुभम् ॥

२

पत्र पृ. पं.

- ११४ १ १ कामेश्वरकवचारंभः
 ११६ १ १ त्रिपुरसुंदर्याः सौभाग्यकवचम्
 ११८ २ १ श्रीस्वामिसाहिबकौलविरचितं श्लोकं १
 ११९ १ ३ नवदुर्गापूजापद्धतिः
 १२६ १ ८ त्रिपुरसुंदर्याः पटलम्
 १३३ १ ५ पुरश्चरणविधिः
 १३४ १ ६ दीक्षाप्रयोगः
 १३५ २ १ मालासंस्कारः
 १३६ १ १ महाघोषात्पासः
 १४३ १ १ वटुकभैरवकवचम्
 १४४ १ ६ त्रिकूटाकवचम्
 १४४ २ ४ त्रिपुराकवचम्
 १४५ १ १ श्रीबालाया मंत्रगर्भस्तवः
 १४६ १ ७ वटुकभैरवस्पाष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्
 १४७ १ ९ महामंगलाख्यमहाकालकवचम्

पत्र पृ. पं.

- १५० २ १ महाकालस्तोत्रम्
 १५१ २ १ वज्रपंजराख्यकवचम्
 १५२ १ ७ महाकालिकास्तवः
 १५३ २ ८ भुवनेश्वर्याख्यलोकमंगलकवचम्
 १५५ १ १ भुवनेश्वर्यास्तवराजः
 २ ९ गुरुगणत्रयनतिः
 १५६ १ ५ पांडकास्तोत्रं ब्रह्मरंध्रेत्यादि
 १५६ २ ४ पुरश्चरणविधारंभः
 १६९ १ १ महाक्षेत्रार्च
 १७० - - यंत्रद्वयदशी १७१ विंशयंत्रविधानम्
 १७१ २ १ मुद्रातिर्माणप्रकारः
 १७५ १ ५ शिवाबलिः
 १७६ २ १ छागबलिविधानम्
 १८० १ १ नैमित्तिकपूजारंभः दमन पवित्रोपकरणविधिश्चांते
 १८५ १ १ भाद्रपूर्णाया साधिवाम विशेषपूजा

षत्र. ए. पं.

- १ ११ नवरात्रौ कुमारीपूजनं
१८८ १ १ सुदर्शनास्त्रमंत्रः
१८९ १ १ विपरीतागायत्री न्यासः ध्यानं च ए. २ नवरत्न पंचरंग त्रिलोह सूर्योत्थपीडाहर विधिः
१९० १ १ न्यासेकादशयुतनवार्णमंत्रसहित शतचंडी विधानं
१९८ २ ७ होमविधिः
१९९ २ ९ कुमारीपूजा
२०१ २ ३ बलिप्रधानम्
२०३ १ ५ दुर्गाष्टकम् लक्ष्मीशेति
२०४ १ ४ मालासंस्कारः
२०५ २ ९ होमविधिः
२११ १ ६ मुद्रा प्रकाशः
२३० २ ३ दीक्षातत्रप्रकाशिकायां गुरुशिष्यनिर्णयः ताराचक्रं राशिचक्रं
अकण्डहचक्रं कुलाकुल ऋणायन अकडमादि चक्राणि
२४१ १ - समाप्तम् ॥

श्रीविद्यायाः विशेषप्रजापदकृतिः सुप्रयोगविषयसहित १२६
सुदर्शनानामंत्रः पं. १

श्री
१

ॐ श्रीगुरुवे शिवाय नमः ॐ नमो विष्णवे सर्वसिद्धिकर्त्रे नमः हे रं वं ते
त्रपालं च वागीशं वद कंतथा श्रीगुरुं नाथमानंदभैरवं भैरवीपरां १
प्राणस्य संविन्मार्गस्थानागमज्ञान् गुरुत्तमान् प्रायश्चित्तं प्रवक्ष्यामि
सर्वतंत्राविरोधतः २ साधकानां च शृङ्गाणां दीक्षितानां शिवागमे यो
गिनीवीरमेलोपे प्रसादः सुलभः खलु ३ मनसश्च चलत्वाच्च सत्तही
नतयापि च कामिनीनां च संसर्गात् कर्महीनश्च कालतः प्रायश्चित्त
विहीनस्य फलभोगाय केवलं सर्वसाक्षी महादेवो नरकान् सृजत्यभुः

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन प्रायश्चित्तमिहेव त कृतस्य कर्मणः कुर्यादनुता
पो भवेद्यदि ६ प्रामादिकमहादोषप्रविलापनकारणं प्रायश्चित्तं
परं सत्त्वं श्रीगुरोः पाङ्कजास्मृतिः ७ यस्य श्रीपादरजसारं जते मस्त
के शिवः रमते सह पार्वती तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः ८ यो मोहत मसा
क्रांतमुदरे दंष्ट्ररूपतः केवलं कृपया नाश्रुतस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः ९
यस्यैवैलोकामिव लंसच्चिदानंदलक्षणं प्रीयते स गणैः शास्त्रातस्य
श्रीपाङ्कजास्मृतिः १० यस्मै सर्वस्वमात्मानमप्येकीकृत्य भक्तिः

श्री
२

समर्पयति तच्छिष्यस्तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः ॥ यमाश्रित्यात्मविज्ञानसंविदेस्सगयामहे हेतुकंडः त्विता
मूर्त्तिस्तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः १३ यस्मिन् नृष्टिस्थितिधुंसपिधानात्रगदात्मकं प्रकाशते पंचकृत्यंतस्य श्री
पाङ्कजास्मृतिः १३ मूलेरुदितलादेच द्वादशोते परः शिवः यस्याज्ञामात्रमायत्रस्तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः
अत्यंतदृढभेदस्य पशोः पशुविमोचनं यमाहुः शोभतीति तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः १४ यस्य पादतले सिंधुः
पादोपेकृतपर्वताः गुल्फेन तत्र वंदानितस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः १५ वनस्पतिस्तथा रोमिणश्च तं रुद्राश्च
जंघयोः जान्ते अक्षेत्रसंदोहस्तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः १७ कुर्वे अक्षिद्वीरेण शालिगमूले च भैरवाः लिंग
येस्सरसो यस्य तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः १८ आधारे परमाशक्तिर्नीभिचक्रे रुद्राज्ञयोः योगिनीनां च त्रः
षष्टिस्तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः १९ रुदये मातरः कंदेषारः पीडोपपीडयोः चित्रके यस्य देवाश्च तस्य
श्रीपाङ्कजास्मृतिः २० यज्ञाः कपोलयुग्मे च जिह्वाये च सरस्वती यस्य देवैश्च मेवाश्च तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः
तिः २१ स्कंधे च विचरा देवाने च ते जसोत्रयं लिंगत्रयं तलादे च तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः २२ इडा
पिंगलयोरेतर्गो गावयमुना तथा मयो सरस्वती यस्य तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः २३ शुक्लरूपद
द्वंद्वं मस्तके यस्य राजते शोभते च तयोर्मध्ये तस्य श्रीपाङ्कजास्मृतिः २४ गुरुः शिवो गुरुर्विस्तृ

रुद्रस्वाग्रुः परः गुरुगिरिर्गुरुर्मन्त्रोभात्रुविंदस्त्वथैवच २५ अन्यत्सर्वसंप्रपंचेनिष्प्रपंचाग्रुस्ततिः
 तस्माच्छ्रीपाडकाद्याने सर्वपापनिहंतने २६ पालनादुरितच्छेदात्कामितार्थप्रश्रणात् पाड
 काशब्दमात्रार्थविस्मयनश्चिप्रजयेत् इति शास्त्रार्थसंकेतरहस्यं कुलशासने शक्त्या सवशात्
 क्तमस्माभिर्गुर्वनुग्रहात् २७ श्रीगुरोः पाडकास्तोत्रं प्रातरुत्थाय यः पठेत् नश्येति सर्वपापनिवर्हि
 नात्तराणिवत् पठितं च प्रयत्नेन श्रोतं च भक्तिपालिभिः भोगमोक्षार्थिभिस्तस्मात्सद्भिरागमपा
 रगोः ३ इति श्रीमद्गुरुवरपाडकास्मृतिः समाप्ता ॥

ॐ श्रीमद्गुरुपाडकाभ्योनमः श्रीभैरव उवाच महादेवि गणेशस्य वरदस्य महात्मनः कवचं ते प्रव
 द्यामि वज्रपंजरकाभिधं अस्य श्रीमहागणपतिवज्रपंजरकवचमंत्रस्य श्रीभैरवऋषिः गायत्रेच्छं
 दः श्रीमहागणपतिर्देवता गंवीजे ह्रींशक्तिः कुरु कुरु कीलकं वज्रविद्यासिद्ध्यर्थे श्रीमहागणप
 तिवज्रपंजरकवचपादे विनियोगः ॐ विद्महे विष्णवे च सवित्राय नमः लोकत्रयप्रदं साक्षात्स
 र्वपापप्रशमनसुमतिं पार्वती प्राणसूत्रं पापं सर्वां सुरेंद्रांस्तु सारमुनिगणैः साधकैः पूज्यमानं
 कारुण्येन तं रायामितभयशमनं विद्महे गजेन मामि ॐ ह्रीं श्रीं गं शिरःपात महागणपतिः प्रभुः वि

श्री
३

नायकोललाटेमेविच्चराजोभ्रुवौमम पातनेत्रेगणाधलोनासिकामेगजाननः श्रुतीमेवतहरेरंबोर्ग
डौमेमोदकाशनः द्वैमातरोमुखपातचापरोपातर्दिमः दंतान्ममैकदंतोव्याहकृतं डोवतादसान
गंगेयोमेगलं पातस्कंदौसिंहासनोवत विद्योतकोभ्रुजोपातहस्तौशूषकवाहनः उरोममावतात्रि
त्यंदेवस्त्रिप्रचातनः रुदयमेकुमारोव्यातजयेतः पार्श्वयुग्मकं प्रद्युम्नोमेवतातृष्टेनाभिंशंकरनेद
नः कटिनेदिगणः पातशिश्नंवीरेश्वरोवत मेढ्रमेवतसौभाग्योभंगिरीटीचगुहकं विराटश्चाव
ताहूरुजात्रुमेपृष्णदेतकः विभुर्ममावताजंवेगुल्फावेतगणोवत पादौचित्तगणः पातपादयो
लोहितोवत पादष्टष्टेसंदरोव्यात्रप्रगळोवधर्मम विधारोजटरेपातभूतानिचोगुरूपकः शिर
सः पादपर्यंतं वयः सप्तगणोवत पादादिमूर्धपर्यंतं वयः पातविनर्तकः विस्मारितेतयत्स्थानं
गणेशस्तेसदावत पूर्वमोङ्गीकरलोवादायेयेविकरालकः दक्षिणेपातसंदारोनेन्दतेरुरुभैर
वः पश्चिमेमोमहाकालोवायोकालाग्निभैरवः उत्तरेमोसितासोवादेशान्यामसितात्मकः
प्रभातेशतपञ्चोव्यातसहस्रारस्तमधमे दंतमालेदिनोतेमोनिशिपात्रंसदावत कलशंमोनिशी
थेव्यात्रिशोतेपरशुस्तथा सर्वत्रसर्वदापातशेखयुग्मेचमदृष्टः ओं ओं राजकुलेहहोरणभयेङ्गीङ्गी

हुं ह्रीं तेवता च्छ्रीं श्रीं शत्रुग्रहे शशौ जलभये क्लीं क्लीं वनो तेवत सां ह्रीं ह्रीं ह्रीं गुं सत्वभीतिषु महाबा
 ध्यातिषु ह्रीं गौं नित्यं यक्षपिशाचभूतफणिसु ह्रीं गौं गौं शो वत इतीदेकवचं गुह्यं सर्वतंत्रेषु
 गोपितं वज्रपंजरनामेदं गणेशस्य महात्मनः श्रंगभूतमनुमयं सर्वाचारेकसाधनं विनानेन न
 सिद्धिः स्यात् पूजनस्य जपस्य च तस्मात् सकवचं प्रणयेदं देहाधारयेत् सदा तस्य सिद्धिर्महादेविक
 रस्थापारलौकिकी ये ये कामयते कामं ते तेषां प्रोतिपादतः अर्थगत्रेपदे त्रित्वं सर्वाभीष्टफलं ल
 भेत् इति गुह्यं सकवचं महागणपतेः प्रिये सर्वसिद्धिमये पूज्यं गोपयेत् परमेश्वरि इति श्रीदेवी
 रहस्ये तंत्रे महागणपति कवचं समाप्तम् ॥

॥
 ॐ शृणु अवलामिकवचं सर्वसिद्धिकरं प्रिये पठित्वा धारयित्वा च मुच्यते सर्वसंकटात् अज्ञात्वा
 कवचं देवि विघ्नेशस्य मनुजेषु सिद्धिर्न जायते तस्य कल्पकोटिशतानि च आमोदश्च शिरः पा
 तप्रमोदश्च शिखीपरि संमोदो भूयुगे पातभूमध्ये च गणाधिपः गणक्रीडश्च त्र्युगमेनासा
 योगाननायकः गणक्रीडान्वितः पातवदने सर्वसिद्धये जिह्वायां सुमुखः पातपीवायां दुर्मु
 खस्तथा विघ्नेशो रुद्रे पातविघ्ननाशश्च वत्सि गणानोनायकः पातवाङ्मयुग्मे सदा मम

मर्चयंतं गजाननं भक्तियुता भजंति कुमारमुक्तौ पुनरात्महेतोः पयोधरौ पर्वतराजप्रथाः प्रस्ताल
यंतं करणीकरेण मुग्धाननं नागमुखं भजामि त्वया समुहृत्य गजासहस्रं ये शीकराः प्रस्फुरन्ध्रमु
क्ताः व्योमोगने ते विचरेति ताराः कलात्मना मौक्तिकतुल्यभासः क्रीडारते वारिनिधौ गजास्ये वे
लामतिक्रामति वारिधौ कल्याणसाने प्रविचिंत्य देवाः कैलासनाथं स्तुतिभिः स्तुवंति नागाननेना
गकृतोत्तरीये क्रीडारते देवकुमारमुखैः त्वयि क्षणे कालगतिं विहाय तौ प्रापतः कंडुकतामिने ह
मदो हसत्येवमुत्तरजसमथापयंतं सकलागमार्थान् देवान्दृष्ट्वान् भक्तजनैकमित्रे हेरं वमकीरु
णमाश्रयामि पादंबुजाभ्यामतिवामनाभ्यां कृतार्थयंतं रूपयाधरित्रीं श्रकारणं कारणमाप्त
वाचंतं नागवक्त्रं न जहाति चेतः येनार्पितं सत्यवती सताय प्रणमालिख्य विष्णोकोट्या तं च द्र
मौलेस्तनयंतपोभिरवाणमाने दधने भजामि पदं शुतीनामपदे स्तुतीनां लीलावतारं परमष्टश्र
र्तः नागात्मको वा प्रुषात्मको वेत्यभेद्यमाद्यं भजविघ्नराजं पाशोक्तुषौ भग्नरदं त्वभीष्टं करे
र्दधानं करं प्रमुक्तैः मुक्ताफलाभैः पृथुणीकरौघैः सिंचेत्तमं गं शिवयोर्भजामि अनेकमेकं
गजमेकदंतं चैतन्यरूपं जगदादिवीजं ब्रह्मेति यं वेदविदो वदेति तं शंभुसूनुं शरणं व्रजामि

श्री
५

न स्त्रांकस्थितायानिजवलभायास्रखंबुजालोकलोत्तनेत्रं स्मरेननाङ्गमदवैभवेनभद्रंभजेविश्ववि
मोहनंतं येप्रवमायधगजाननंतोसर्वाणिशस्त्राणिपदंतितेषां त्वत्तो नचात्यत्यतिपाद्यमेतैस्तद
स्तितस्तमसत्यकल्पं हिरण्यगर्भंजगदीशितारंकविंशराणोरविमंडलस्थं गजाननंयत्सहसा
जनानांविज्ञांधकारंविलयंप्रयाति शंभोःसमालोकाजटाकलापेशशंकखंडेनिजप्रक्षरेण
सुभद्रदंतंप्रविचित्र्यमोग्ध्यादाकुक्षकामःशिवमातनोत विज्ञागीलानांविनिपातनार्थंयज्ञारिकी
लैःकदलीफलाभैः प्रवादयेतमदवारणार्थं प्राप्नुर्नरोभीष्टमहंभजेतं यज्ञैरनेकैर्बहुभिस्तयोभि
रग्राधमाद्यं गजराजवक्त्रं स्तुत्यानयायेविधिनास्तुवेतितेसर्वलक्ष्मीनिधयोभवंति इतिश्रीमत्
शारदातिलकेतंत्रेगणयतिस्तोत्रंसेशैर्मितिशिवम् ॥

ॐ श्रीगणाधिपतयेनमः श्रीदेवुवाच देवदेवमहादेवभक्तानांप्रीतिवर्धन यत्सूचितंपुरानाथ
किमर्थेनप्रकाशते राजराजेश्वरीदेव्यास्त्रिपुरायाःस्वभावकं कवचेयदिमेषीतिःकथयस्ववृष
ध्वज श्रीभैरवउवाच सहस्रलक्षवारुणिवारितासिधुनःधुनः स्त्रीस्वभावान्महादेविधुनस्तं
परिष्टच्छसि श्रुत्यंतगोपनेगुह्यंकवचेसर्वकामदं तथापिकथयाम्यद्यतवप्रीत्यावरानने अस्म

श्रीराजराजेश्वरीमहाविप्रसंदरीकवचमंत्रस्य श्रीदक्षिणामूर्तिऋषिः ^{शिरसि} चिदाह्वयः ^{मुखे} श्रद्धेतरूपि
 णीश्रीदेवाराधनेचिच्छक्तिः ^{पादयोः} पद्मादीजं ^{गुह्यं} श्रीमहाविप्रसंदरीराजराजेश्वरीदेवता ^{हृदि} ममयथोक्तफल
 साधनेश्रीदेवीश्रीतथैजपेपादेविनियोगः ^{सर्वगेषु इति कस्यादिसासः} अथधाने बालार्कमंडलाभासंचतवाहुंविलोचनो पा ^१ श्रीमहाविप्रसंदरीसर्वज्ञताश
 शोकशशरोचायंधारयेंतीशिवोभजे भैरवीपातशीर्षमेदेवीविप्रभैरवी अक्षरीवदनेवालापातस ^२ क्तिथाम्ने श्रृंगलाम्भोनमः ३ महावि
 र्वसिदिस ऐंश्रीकंदेसदापातविप्रराखासरस्वती अष्टारेदेवतापातसिद्धेश्वरीललाटके विष्णु ^४ प्रसंदरीनित्यदृष्टाशक्तिथाम्ने तर्ज
 देतसदापातविप्ररापरमेश्वरी रुदयेव्यानमहाविद्याराजराजेश्वरीचसा मालिनीनाभिदेशेव्या ^५ नीभ्मोनमः ६ श्रीमहाविप्रसंदरी
 महाविप्रभैरवी लोपासुद्रागुदेपातदेवीत्रयोदशीपरा मेक्रेसाविप्ररापातविप्रेशीसखप्रदा ^७ अनादिवोधशक्तिमथाम्भोनमः
 द्रीपातगुह्यदेशेत्तकामेश्वरीहरप्रिया श्रीपातसर्वगात्रेषुनिर्मलाविप्रेश्वरी हेसम्प्रासादिनिःश्वा ^८ १ श्रीमहाविप्रसंदरीस्वतेत्रशक्तिः अ
 संपरानिर्वाणसंदरी हरप्रियाब्रह्मरंभेपायान्मेपरदेवता रतिनाथाललाटेव्यात्रेवेवाग्भवमालिनी ^९ नामिकाभ्मोनमः २ श्रीमहाविप्रसं
 लोपासुद्राभुवोर्मध्यंगेजौमायासदावत पार्वतीमोललाटेव्यात्रेवेनतत्रवहभा ओत्रेतिप्रियापा ^{१०} दरीनित्यमत्तत्रशक्तिः कनिष्ठिकाभ्मो
 तत्राणेशक्रप्रियावत कपोलेपातसर्वत्रचाणिमापश्चिमेसदा ओष्टेशंभुप्रियापातदेतेप्राणा ^{११} नमः ३ महाविप्रसंदरी अनंतशक्ति
 स्तरतत जीवोजिह्वाप्रदेशेत्तब्रह्माव्याकर्षरेतथा हेसःष्टेसदापातदृष्टीसर्वगकेवत ह्य ^{१२} थाम्ने करतलकरदृष्टाभ्मोनमः इतिक
 रन्वासः एवंषडेगन्वासः

श्री
६

होत्वा रुदये पातस्तनौ पातभृगुप्रिया क्रोधः कुक्षौ सदा पातपिना कीलिंगमोचरे शीर्षादिपादपर्यंतं स
र्वंगे परमेश्वरी आधारे वाग्भवः पातकामराजो रुदंबुजे त्रैलोक्यो डामरे पातब्रह्मरथे तत्सर्वदा शीर्षे
कूटे त्रये पाततथा कंदे सदा वत सर्वमंत्रं कपोले व्यात सर्वं सर्वत्र तत् अणिमा पश्चिमे पात त्रिमा
चोत्तरे वत पूर्वव्यान्महिमा सिद्धिरीशित्वा दक्षिणे वत वशित्वा वायुनित्ये ऐशे प्राकाम्यसिद्धि
दा भक्तिसिद्धिस्तथा ग्रेय्या मिच्छा सिद्धिश्चरत्से अथः पातप्राप्ति सिद्धिर्मौल्यसिद्धिस्तथोर्ध्वके ब्र
ह्मणी पूर्वदिग्भागे माहेशी पातपश्चिमे कौमारी दक्षिणे पातचोत्तरे शक्रवत्तभा ऐशान्यो वैष्णवी
पाया ह्यारही वायुमंडले चासुं जने न्ते पातमहा लक्ष्मीर्धनं जये सर्वसंतोभिणी रूपा मूलाधारे स
दा वत सर्वविद्राविणी पातसाधिष्ठाने सरेश्वरी सर्वाकर्षणरूपा व्यान्मणि प्रेरवगने सर्वस्यो स
र्वदा पातरुदये परमेश्वरी मुद्रा सर्वोन्मदा पातरुदयोपरि सुंदरी विश्वदिक्क्रेदेवेशि पातनित्यं महं
कुशं वक्त्रे नित्यं महेशानी त्रितेजोपरि रत्न आज्ञा चक्रे सदा पातबीजमुद्रा विषापरा सहस्रारे
महामुद्रा त्रिचरी पातसर्वदा नवचक्रे स्थिता मुद्रारुदादिपंचके वत योनिमुद्रा महा मुद्रा सर्वत्र परि
रत्न आधारादि महाचक्रे त्रिपुरा पातसर्वदा कामाकर्षणमुद्रा व्यात सदा कर्षणकर्मणि बुद्ध्या क

ध्वनिमुद्राद्यात्परबुद्धिविकर्षणे अहंकारकर्मिणीयात्सर्वहंकारकर्मणे शब्दाकर्मणरूपायात्
 शब्दाकर्मणस्तसर्वदा स्पर्शाकर्मणरूपायात्स्पर्शाकर्मणकर्मणि रूपाकर्मणरूपायात्सर्वरूपनि
 रूपणे रसाकर्मणरूपायात्सदासर्वरसेषुमे गंधाकर्मणरूपायात्सर्वगंधोपलब्धिषु चित्ताकर्म
 णरूपायात्तन्मायायाः कृष्टकर्मणि धैर्याकर्मणरूपायात्सर्वधैर्यवियौसदा स्मृत्याकर्मणरूपाया
 त्सर्वस्मृतिकर्मणि नामाकर्मणरूपायात्त्रामव्याहरणेसदा बीजाकर्मणरूपायात्सर्वबीजप्रबोध
 ने आत्माकर्मणरूपायात्सर्वात्माकर्मणेसदा अमृताकर्मिणीयायादमृताकर्मणेतथा शरीराक
 र्मिणीयात्शरीराकर्मणेसदा सर्वकार्येषुसर्वत्रात्मोत्रिपुरेश्वरी अनेगकुसुमापातपूर्वस्यादि
 शिसर्वदा अनेगमेखलापातदक्षिणेकामरूपिणी पश्चिमेसर्वदापायादनेगमदनाप्रिये उत्तरेपा
 तदेवेशित्तनेगमदनातरा अनेगरेखाचाग्रेष्यापातनित्यंमहेश्वरी नैऋत्यापातदेवेशिसर्वदानेग
 रूपिणी अनेगोकुशवायवेपातनित्यंस्वस्वप्रदा अनेगमालिनीदेवीचैशान्मापातसर्वदा चक्रस्था
 सर्वदापातदेवीत्रिपुरसुंदरी क्षोभिणीरुदयेपातशीर्षेविद्राविणीतथा आकर्मिणीशिवोपात
 कवचेद्वादिनीतथा सर्वसंमोहिनीनेत्रेसर्वगात्रेषुस्तेभिनी आकाशेज्जंभिणीपातपातलेतवशंक

श्री
७

सर्वीगसंदरीदे
वीसर्वीगमभि
तोवतु ✕

री रंजनीदेवलोकेव्याडन्मादिनीचभ्रतले सर्वार्थसाधनेपायाद्भुतप्रेतालयेसदा सिहनामालयेपा
तुसर्वसेषतिरूपिणी राक्षसानां सपत्नाणां सर्वमेवमयीप्रिये असुराणां निवासेतसर्वदेहक्षयक
री सर्वदासर्वदापातदेवीविप्रवासिनी सर्वसिद्धिप्रदापातसर्वसेषेषुरक्षत सर्वसेषत्प्रदादेवीपा
तगजगृहेसदा सर्वप्रियंकरीपातसर्वलोकेषुसर्वदा सर्वदापातमां देवीसर्वमंगलकारिणी सर्व
कामप्रदादेवीसर्ववोच्चासुरक्षत ऐश्वर्यसर्वदापातसर्वदुःखविमोचिनी सर्वस्तुप्रशमनीपाया
त्रित्येयमालये सर्वीरंभेपातदेवीसर्वविघ्नविनाशिनी स्नेहसौहार्दकामेषुपातसर्वीगसंदरी सर्व
सौभाग्यकामेषुसर्वसौभाग्यदायिनी सर्वत्रसर्वदापातविप्रश्रीःशुभप्रदा सर्वजाचगृहेपातस
र्वशक्तिमयीवने सर्वैश्वर्यप्रदामार्गेसर्वज्ञानमयीजले सर्वव्याधिषुसर्वत्रसर्वव्याधिविनाशिनी
सर्वदासर्वतःपातसर्वधारस्वरूपिणी सर्वपापहरादेवीसर्वमार्गेषुरक्षत सर्वानंदमयीदेवीना
नासकृतगोचरे सर्ववैरिभयेपातसर्वरक्षास्वरूपिणी सर्वसंकल्पकार्येषुसर्वकामफलप्रदा स
र्वत्रसर्वदापातदेवीविप्रमालिनी वशिनीवशकायेव्यात्कामेश्वरीचस्त्रिभिनी मोहनेमोदिनीपा
तउच्चादेविमलावत वश्यकार्यरुणापातजयिनीजयकर्मणि सर्वेश्वरीसर्वकार्यकौलिकीभेद

कर्मणि चक्रेश्वरीपातनित्यं देवीसिद्धेश्वरीसदा पाण्डुकशयनर्वाणा सर्वदा कामरूपिणी रत्नस
 ततं भद्रं सर्वत्रायुधदेवता षडेगयुवतीपातषडेगेषु सुरेश्वरी चेडेश्वरीपातदेडेदानेरुद्रात्मसेतका का
 मेश्वरीरतौपातयुद्धेश्वरीतथा भगमालिनीश्रीकामेश्वरी सर्वत्रविप्रसंदरी विंडचक्रेश्वरीपातसेद
 रीतशिवार्चने सर्वमंत्रेश्वरीपातसर्वमंत्रसाधने योगीश्वरीस्नानकाले सर्वविद्येश्वरीप्रिये सर्ववी
 रेश्वरीपायादासनेशयनादिके सर्ववागीश्वरीपातसर्ववागीशसम्पदि सर्वविद्येश्वरीपातसर्ववि
 द्यासमन्वये सर्वसिद्धेश्वरीपातसर्वसिद्धिप्रदायिनी सर्वकार्येषु सर्वत्रपातविप्रसंदरी कामेश्वरीत
 थापाततिथौप्रतिपदिप्रिये भगमालिनी द्वितीयायां देवी सर्वायसाधनी तृतीयायां पातनित्यं त्कि
 त्पातमदनातरा चतुर्थीपातभीरुं डापेचम्यां बद्धिवासिनी महाविद्येश्वरीषष्ठां सप्तम्यां शिवहृतिका
 श्रष्टम्यां त्रितापातनवम्यां कुलसंदरी नित्यानित्यादशम्यां त्रिपायात्सकलसिद्धिदा एकादश्यां नी
 लपताकाद्वादश्यां विजयावत त्रयोदश्यां तदेवेशि सर्वदा सर्वमंगला ज्वाला माला चतुर्दश्यां पूर्णि
 मायां तच्चित्रिणी पंचदश्यां सदापातश्रीमत्रिप्रसंदरी राजराजेश्वरीपातसर्वकालेषु षोडश्यां
 इतीदेकवचं देवि ब्रह्मलोकेषु डलं तव श्रीत्पामयात्पाते गोपनीये स्वयं निवत तव नाम्नि श्रुते दे

श्री
८

विसर्वयज्ञफलं लभेत् सर्वपापक्षयं याति वोच्चा सर्वत्र सिध्यति नाशो शतगुणं स्तोत्रं व्याख्यानं चापि त
च्छते तस्माच्छतगुणं ध्यानं ध्यानाच्छतगुणं मनः संज्ञाच्छतगुणं देविकवचं मम चोदितं शुचिः स
माहितो भूताभक्तिश्च हासमन्वितः संस्थाप्य वामभागे तत्र शक्तिं स्वाभिपरायणीं रक्तवस्त्रसमासी
नां शिवमेव धरोऽशुभां या शक्तिः सामहो देवी शिवरूपस्तसाधकः अन्योन्यचित्तनादे विहरत्युपजा
यते शक्तियुक्तो यजेद्देवि श्रीचक्रं लक्षणायते भोगैश्च मयुषकीर्णैः स्तोत्रैश्च स्ववासितैः ततश्च क
वचं दिव्यं पदे देकमनाः प्रिये तस्मात्सर्वार्थसिद्धिः स्यात्त्रात्र कार्या विचारणा इदं रहस्यं परमं परं स्व
स्त्ययने महत् यस्तु भक्त्या पदे देवि शृणु या हासमाहितः स सर्वं लभते कामान् परे देवी पदे व्रजेत्
सकृद्यस्तु पदे देविकवचं देवदर्शनं सर्वयज्ञफलं तस्य भवत्येव न संशयः संग्रामेषु जयेच्छत्रुन्मा
तंगानिव केसरी दहेत्तुल्यं यथा वह्निस्तथा शत्रूं जयेत्सदा न तस्य शत्रुः शत्रुः शत्रुः शरीरे प्रभवति
हि तस्य व्याधिः कदाचिन्नः खेनास्ति वरानने गतिस्तस्यैव सर्वत्र वायोस्तस्या सदा भवेत् दीर्घाः
युः कामभोगे शोधनधान्यसमृद्धिमान् जितव्याधी रूपवान् सद्गुणवानपि जायते चतुर्वर्गः करे
तस्य तिसृते वनसंशयः अन्यस्य वल्लभः सोऽपि पुत्रदारकुलान्वितः इह लोके सखीभूत्वा परेशक्तो भ

विष्णो न तस्य दुर्गतिर्देविकदाचिदपि जायते इत्युहाः सुग्रहा योतिवशंगच्छन्ति मानवाः न तस्य
विज्ञो भवति न शोको भुवि जायते वेतालाश्च पिशाचाश्च राक्षसाः समयप्रदाः ते सर्वे विलये योति कव
चस्यापि कीर्तनात् तत्र देशे न दुर्भिक्षं न च मारी प्रजायते न च रोगः प्रजायते नोत्पाताः प्रभवन्ति च वि
विधाश्चैव योगिन्यस्तस्मिन् सन्निधौ शोति चैव प्रयच्छन्ति रक्षन्ति पुत्रवत्सदा शत्रवस्तद्देवेशि चित
नात्प्रलयंगताः विनश्यन्ति न संदेहो योगिन्यो भक्षयन्ति तान् शोतिकादीनि कर्माणि मारणादीनि
यानि च वाचमात्रेण देवेशितस्य सिद्धंति भूतले न पण्येर्लिप्यन्ते सोऽपि महोद्यैरपि दारुणैः न का
लस्य वशंगच्छेन्न जगदानन्दः खितः सर्वदा च सुखप्राप्तिः सर्वतीर्थफलं लभेत् नानेन सदृशः कश्चि
त्कवचो भुवि जायते देवासुरमनुष्याणां स्वरूपेण सखा वहे येन विज्ञातमात्रेण स्मृते नैव च संदर्श
यत्तयां लभते कामान्मुक्तिमार्गं स गच्छति सर्वलक्षणहीनोऽपि स्मरणात्कलषापरः श्रद्धो कव
चमाहात्म्यपदमानस्य नित्यशः विनापि लययोगेन सयोगसमतो ब्रजेत् भूर्जत्वचि समा लि
ख्यं यंत्रं मेव विनिर्मितं मथोत्रिकोणं संलेख्य साधसाधकयोर्लिपिं तदर्थं मूलमंत्रं श्रमात्का
भिश्च वेष्टयेत् कालाग्ररुविमिश्रेण चंदनेनापि संदर्श एतद्यंत्रं महेशानि सगरा सरस इलंभं

श्री
५

गोरोचनाकुंकुमाभ्यां तद्वा सो कवचं लिखितं श्वेतस्त्रेण संवेष्ट्या लातया परिवेष्टयेत् पंचास्त्रैः पंच
गव्यैस्त्रयित्वा शुभे हनि संप्रज्ज्देवरूपं तां भूरिदत्वा च दक्षिणं प्राणप्रतिष्ठा मंत्रेण प्राणं स्तत्र निवेश
येत् श्रुतयो निततो ध्यात्वा केवलशोधनप्रदं श्रीर्वैवर्ण्यकरीं देविकत्वां स्तंभनकारिणीं ब्रह्मावामभुजे
देवि वैरपक्षयंकरीं जटरे रोगशमनीं पुत्रदारुदिसंस्थिता विद्याकरीं ललाटस्था शिखायां तशुभप्र
दा सर्वकामप्रदो देवी सर्वरोगक्षयंकरी दक्षिणे वाङ्मूले पियदितिष्ठति सर्वदा तदा सवार्थसिद्धिः
स्याद्यद्यन्मनसि वर्तते एतस्य कवचस्यैव पटने धारणं प्रिये कथितं ततवस्त्रे हाङ्गोपनीये सदा भुवि
गुरोः पादप्रसादेन श्रीविद्यायदित्यभ्यते तथैव कवचं देवि त्रिषु लोकेषु उत्तमं सच देवो हरः साक्षात्प
त्नी च परमेश्वरी यस्य भक्तिगुरो देविकर्तव्या देववत्सदा तदा मे त्रस्य तं त्रस्य सिद्धिर्भवति नान्यथा
कवचस्य तथा सिद्धिर्गुटिका च सुरेश्वरि अज्ञात्वा कवचं देवि श्रीविद्यां योजयेत् प्रिये न चाप्नोति फ
लं तस्याः परे च नरकं व्रजेत् सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यं सत्यं पुनः पुनः न शक्नोमि प्रभावे हि कथितं क
वचस्य तज्जिह्वाकोटि शतैर्देवि वक्रकोटि शतैरपि पंचास्त्रेण कथं देवि वर्णितं शक्यते मया यस्मै क
स्मै न दत्तं त्वं स गोप्यमति उत्तमं न देये परशिष्याय कृपणाय सुरेश्वरि गुरुभक्तिविहीनाय परहिंसा

रतायच निंदकायकुचैलायदोभिकायसुरेश्वरि योदहातिनिषिद्धेभ्यः कवचेमन्त्रलोदितं तस्य
 नश्येतिदेवेषुविद्यायुः कीर्तिसंचयाः तं हि संति सदा देवो योगिनो मातृमंडलात् परेनरकमाप्नो
 ति जन्मकोटिशतानि च देवेषु शिष्याय शंताय गुरुभक्तिरताय च सर्वलक्षणयुक्ताय येन मेव यथाय च
 रति श्रीमहामहेश्वरी तं त्रे श्रीमहाचक्राणीं दे श्रीमहाजराजेश्वरी श्रीमहाविष्णुसंदर्भ्याः कवचे संपूर्णं ॥
 ॐ श्रीदेव्यै महाविष्णुसंदर्भ्यै नमः श्रीगणपतये नमः श्रीगणपतये नमः कैलासशिखरे रम्ये नानारत्नोप
 शेभिते कल्पपादपमध्यास्थे नानाप्रख्योपशेभिते मणिमंडपमध्यास्थे मुनिगंधर्वसेविते तं क
 दाचित्सखासीने भगवते जगद्गुरुं कपालखट्वांगधरं चंद्रार्धकृतशेखरं त्रिशूलडमरुहस्तं
 महावृषभवाहनं जटाजूटधरं देवं के देवास्य किं भूषणं विभूतिभूषणं नाथे नीलकण्ठं विलोचनं
 ह्रीं पिचर्मपरीधानं शृङ्गस्फटिकसन्निभं सहस्रादित्यसंकाशं गिरिजार्धांगभूषितं प्रणम्य शि
 रसा विष्णुकारणं विष्णुरूपिणं कृतोजलिप्रतोभूत्वा पप्रच्छ शिरिवाहनः श्रीस्कंद उवाच दे
 वदेव महादेव स्थितिं तत्कारकं त्वंगतिः सर्वदेवानां त्वंगतिः सर्वदेहिनां त्वंगता सर्वलोका
 नादीनां च त्वमेव हि त्वमेव जगदाधार त्वमेव सर्वकारणं त्वमेव प्रज्यः सर्वेषां त्वतो नान्यस्ति

श्री
१०

मेगतिः किं गुह्यं परमं लोके किमेकं सर्वसिद्धिदं किमेकं परमं श्रेष्ठं किं लोके स्वर्गमोक्षदं वि
नातीर्थेन तपसा विना दानैर्विना मतेः विना लयेन ध्यानेन केन सिद्धिमाप्नुयात् कस्मादुत्पद्यते
सृष्टिः कस्मिंश्च प्रलयो भवेत् कस्मादुत्तीर्यते देवसे सारणीवसे कदात् तदहं श्रोतुमिच्छामि क
थय स्वमहेश्वर श्रीमहादेवः साधुसाधु त्वया शृष्टं महोद्देमवती सत अस्ति गुह्यतमं स्कंदक
थयिष्याम्यस्य सेशयं सत्त्वरजस्तमश्चैव ब्रह्मविस्ममहेश्वराः ये चान्ये बहवो भूताः सर्वे प्रकृतिसेभ
वाः सैव देवी पराशक्तिर्महाविप्रसंदरी तथा प्रसूयते विश्वं तथा विश्वे प्रपाल्यते सैव सेहरेते वि
श्वं जगदेतच्चराचरं आधारः सर्वभूतानां सर्वरोगार्तिहारिणी इच्छाक्रिया तथा ज्ञानं ब्रह्मविस्म
शिवात्मिका त्रिधा शक्तिसं रूपेण सृष्टिस्थिति विनाशिनी सृज्यते ब्रह्मरूपेण विष्णुरूपेण
पाल्यते सेहरेड्डरूपेण जगदेतच्चराचरं यस्यां योनौ जगत्सर्वमद्यापि वर्तते खिलं यस्यां प्र
लीयते चांते यस्यां ज्ञायते पुनः यो समागच्छेत् लोको सं प्राप्ते पदमुत्तमं तस्यानाम सहसं ते कथ
यामि शृणुष्व तत् अस्य श्रीमहाविप्रसंदरीनाम सहस्रस्तोत्रस्य श्रीभगवान् दक्षिणामूर्तिर्वीरमदे
वश्च ऋषिः गायत्री चंदः समस्तप्रकटगुप्ततरसे प्रदाय कुलकौलनिगर्भरहस्यातिरहस्य परा

परतिरहस्यचिंत्यप्रभाववती श्रीभगवतीदेवता आकाशेवीजे मायाशक्तिः कामवीजे कीलकं
 जीवोवीजे बुद्धिशक्तिः धर्मार्थकाममोक्षार्थेणोदेविनियोगः अथ ध्यानं आधारेतरुणकं विवस्व
 रुषोवीजे च वागुद्भवं वीजे मान्मथमिंद्रगोपकनिभं रूतयेकजे संस्थितं चक्रे भालमये शशोक रुचि
 रं वीजे च तातीयकं ये ध्यायेति पदत्रयं तवा शिवे ते यांति सूक्ष्मां गतिं श्रीदेव्ये नमः कल्याणी कमला
 काली करली कामरूपिणी कामाख्या कामद काम्या कामिनी कामचारिणी कालरात्रिर्महारात्रिः
 कौलिनी कालरूपिणी कौमारी करुणा कीर्तिः कलिकल्मषनाशिनी कात्यायनी कलाधारको
 मुदी कमलप्रिया कीर्तिदा बुद्धिदामेथानीतिज्ञानीतिवत्सला माहेश्वरी महामाया महातेजा महेश्व
 री महाजिह्वा महालोला महादेष्टा महाभुजा महामोहं धकारत्री महामोक्षप्रदायिनी महाद्वारि
 द्याराशित्री महाशत्रुविमर्दिनी महाशक्तिर्महाज्योतिर्महासुरविमर्दिनी महाकार्यमहावीर्यमहा
 पातकनाशिनी महामखामंत्रमयी मणिप्रनिवासिनी महाकायामहादृष्टिर्महादेषकनाशिनी
 मानसी मानदामान्या मनश्चक्षुरगोचरा गणमाता च गायत्री गणगंधर्वसेविता गिरिजा गिरिश
 साधी गिरिस्था गिरिसेभवा चंडेश्वरी चंडरुणप्रचंडा चंडमालिनी चर्चिता चर्चिताकार चंडिका चंड

श्री
११

रूपिणी यज्ञेश्वरीयज्ञरूपाजपयज्ञपरायणा यज्ञमातायज्ञभोजीयज्ञेशीयज्ञसंभवा क्रियासिद्धि
यज्ञसिद्धिर्यज्ञांगीयज्ञरत्निका यज्ञक्रियायज्ञरूपायाज्ञीयज्ञक्रियालया जालंधरीजगन्माताजातवे
दाजगत्प्रिया जितेंद्रियाजितक्रोधाजननीजन्मदायिनी गंगागोदावरीगोरीगोमतीचशतडुका च
र्चरादेवगर्भाचदेविकाकरसंभवा सिंधुर्मदाकिनीसिन्धुयमुनाचसरस्वती चंद्रभागाविषाणचगं
डकीविंध्यवासिनी नर्मदाकङ्कःकावेरीवेत्रवतीचकौशिकी महेंद्रतनयाचैवत्वहल्याचण्णका
वती श्रयोधामधुरमायाकाशीकांचीसर्वतिका हारावतीचतीर्थेशीमहाकिल्बिषनाशिनी
पद्मिनीपद्महस्ताचपद्मकिंजल्कवासिनी पद्मवक्त्राचपद्माक्षीपद्मस्थापद्मसंभवा ह्रींकारीकुं
डलीधात्रीरुद्रपद्मस्थासलोचना श्रींकारभूषणालक्ष्मीःक्षींकारीक्लेशनाशिनी हरिप्रियाहरे
मूर्तिर्हरनेत्रकृतालया हरिवक्त्रोद्भवाशंताहरवदःस्थलस्थिता वैष्णवीविष्णुरूपाचविष्णुमा
तास्वरूपिणी विष्णुमायाविष्णुलाक्षीविष्णुलनयनोज्ज्वला विश्वेश्वरीचविष्णात्माविश्वेशीवि
श्वरूपिणी शिवेश्वरीशिवाराधाशिवनायाशिवप्रिया शिवमाताशिवारूपाचशिवदाशिवरू
पिणी भवेश्वरीभवारूपाभवेशीभवनायिका भवमाताभावगम्भाभवकंदकनाशिनी भवप्रि

याभवानेदाभवानीभवमोचिनी गतिर्वेद्यासावित्रीब्राह्मणीब्रह्मवादिनी ब्रह्मेशीब्रह्मदाब्राह्मी
 ब्रह्माणीब्रह्मरूपिणी इगीस्थाइगीरूपाचइगीइगीतिनाशिनी सुगमाइगीमादोतादयादोग्रीड
 रापरा इगीतिघ्नीइरथात्ताइरइकृतनाशिनी पंचस्थापंचमीपूर्णपूर्णपीठनिवासिनी सत्तस्था
 सत्तरूपाचसत्तदासत्तसेभवा रजःस्थाचरजोरूपाचरजोगुणसमुद्भवा तमःस्थाचतमोरूपाता
 मसीतामसप्रिया तमोगुणसमुद्भवासात्त्विकीराजसीतमी कलाकाष्ठानिमेषाचमुहूर्ततदनंत
 रा अर्थमासाचमासाचसेवत्सरस्वरूपिणी युगस्थायुगरूपाचकल्पस्थाकल्परूपिणी ना
 नारत्नविचित्रोगीनानाभरणमंडिता विष्वात्मिकाविष्वरूपाविष्वापाशविनाशिनी विष्वासका
 रिणीविष्वाविष्वाशक्तिविचला जपाकुसुमसेकाणदाडिमीकुसुमोपमा चतुरेगीचतुर्बाहु
 श्रतुराचारुहासिनी सर्वेशीसर्वदासार्वासर्वासर्वार्थदायिनी सर्वेश्वरीचसर्वाद्याशर्वाणीसर्वमं
 गला नलिनीनेदिनीनेदाचानेदानेदवर्धिनी व्यापिनीसर्वभूतेशीभवमायाविनाशिनी कुली
 नाकुलमध्यस्थाकुलधर्मीपदेशिनी सर्वश्रेणारवेशाढ्यापाशंकुशकरोद्यता सूर्यकोटिस
 हस्वाभाचंद्रकोटिनिभानना गणेशकोटिलावण्यविस्तकोट्यरिमर्दिनी दवाग्रिकोटिज्ज्व

श्री
१२

लिनीरुद्रकोत्पन्नरूपिणी समुद्रकोटिगेभीरावाधुकोटिमहाबला आकाशकोटिविस्तारायम
कोटिभयेकरी मेरुकोटिसमुच्छ्रायागणकोटिसमृद्धिदा निष्कलेकानिराधारनिर्गुणगुणव
र्जिता श्रेणकशेकरहितातापत्रयविवर्जिता विशिष्टाविश्वजननीविश्वाद्याविश्ववर्धिनी चित्रा
विवित्राचित्रांगीहेतुगर्भाकुलेश्वरी इच्छाशक्तिर्ज्ञानशक्तिः क्रियाशक्तिः शुचिस्मिता श्रुतिः स्म
तिमयी सत्ताश्रुतिरूपश्रुतिप्रिया स्मृतिप्रज्ञामहातत्त्वापंचतत्त्वोपरिस्थिता पार्वती हिमवत्पुत्री
पारस्था पाररूपिणी जयेती भद्रकाली चतुर्भुजा कुलनायिका भूतधात्री च भूतेशी भूतस्था भूत
भाविनी महाकुंडलिनी शक्तिर्महाविभववर्धिनी हंसाख्या हंसरूपा च हंसस्था हंसरूपिणी
सोमसूर्याग्निमध्यस्था ब्रह्मद्वारनिवासिनी द्वादशसरोजस्था सूर्यमेडलवासिनी अकलेका
शशंकाभाषोडशरनिवासिनी द्विपत्रतलमध्यस्थाललाटतलवासिनी अकलेका
लाकिनी काकिनी तथा शाकिनी हाकिनी चैव षट्चक्रक्रमवासिनी सृष्टिस्थिति विनाशना
सृष्टिस्थित्यंतकारिणी श्रीकंदप्रिया श्रीकंदानादाख्या विंडमालिनी चतुःषष्टिकलाधारदे
हंदंडसमाश्रया महाकाली युतिर्मया सथा तृष्टिर्महायुतिः हिंगुलामंगलाशंतिः सुषुम्णा

मध्यगामिनी परचोराकरालादीविजयाजयकारिणी रुममनिलयाभीमामहाभैरववा
दिनी आकाशलिंगसंभ्रताभुवनोद्यानवासिनी महासूक्ष्माचकंकालीभीमरूपामहाबला मे
नकागर्भसंभ्रतातप्तकोचनसन्निभा अवस्थाकूटवीजाचक्रिहताचलवासिनी वर्णाख्यावर्णरहि
तापंचाशद्वर्णभेदिनी विद्याधरीभूतधात्रीचापराश्रापराप्रिया दत्तादातायणीदीक्षादक्षयज्ञ
विनाशिनी यशस्विनीयशःपूर्णयशोदागर्भसंभवा देवकीदेवमाताचराधिकाकृष्णवल्लभा
अरुंधतीतथेन्द्राणीगंधारीगंधमादिनी ध्यानातीताध्यानगम्याध्यानस्थाध्यानधारिणी लंबो
दरीचलंबोष्ठीजांबवतीजलोदरी महोदरीशुक्तकेशीशुक्तिकामार्थसिद्धिदा तपस्विनीतपोनि
ष्ठात्वपूर्णपूर्णभक्तिणी वाणचापधरावीरापंचालीपंचमप्रिया गुह्यागंभीरगहनागुह्यतत्त्वानि
रंजना अशरीराशरीरस्थासंसारार्णवतारिणी अमृतानिष्कलाभद्रासकलाकृष्णपिंगला च
क्रेष्णरीचक्रहस्तापरचक्रविनाशिनी पमरागप्रतीकाशानिर्मलाकाशसन्निभा उर्ध्वस्थाचो
र्ध्वरूपाचउर्ध्वपद्मनिवासिनी कार्यकारणकत्रीचस्पर्शाख्यारूपसंस्थिता रसज्ञारसमयस्थागं
धस्थागंधरूपिणी परब्रह्मस्वरूपाचपरब्रह्मनिवासिनी शब्दब्रह्मस्वरूपाचशब्दाख्याशब्द

श्री
१३

जिता सिद्धिर्ऋद्धिः पराहृद्धिः सत्कीर्तिर्दीप्तिर्मेडिता सगुह्यशोभवीशक्तिस्तत्त्वज्ञातस्वरूपिणी
शाश्वतीभूतमाताचमहाभूताधिपप्रिया स्तुतिः प्रज्ञाधर्मसिद्धिर्दत्तकन्यापराजिता कामसेदी
पिनीकामासदाकामकुतूहला भोगोपचारकुशलाविमलासमलानना भक्तानुकेपिनीमैत्री
शरणागतवत्सला क्षोभिणीमोहिनीचैवस्तेभिनीजंभिणीतथा रथिनीधजिनीसेनासर्वमेवम
यीत्रयी ज्ञानमुद्रामहामुद्रायोनिसुद्रामहोत्सवा सहस्रभुजाचिच्छक्तिः सहस्राक्षीशतानना
सिद्धलक्ष्मीर्महालक्ष्मीराजलक्ष्मीः सुलक्षणा यज्ञसारातपःसाराधर्मसाराजनेश्वरी विश्वे
श्वरीविश्वेश्वरीविश्वेश्वरीविश्वतोमुखी विश्वास्पप्रवणव्राणाविश्वपालापरमिका तरुणा
दित्यसेकाणकिरणनेकसेकुला जटाजूटधराशुखाशुक्लमांसातिभीषणा ह्रीपिचर्मपरीधा
नाचीरवल्कलधारिणी विश्वलडमरुकरावनमालाविभूषणा अत्युग्ररूपिणीचोशकल्पा
तदहनोपमा त्रैलोक्यासाधिनीसाध्यासिद्धसाधकवलभा सर्वविद्यामयीसारावेरिवर्गविदा
रिणी सुभगासुमुखीसौम्यासुसुधासोमभूषणा शुद्धस्फटिकसेकाणमहाहृषभवाहना
मोहेशीमहिषारूढामहिषासुरमर्दिनी दमनीदामिनीदोतिर्देभहाडरितापरा अग्निजि

ह्यामहाचोराचोराचोरतरानना नारायणीनारसिंहीन्दसिंहरुदयस्थिता योगेश्वरीयोगरू
 पायोगमाताचयोगिनी खेचरीभूचरीचेलानिर्वीणपदसंश्रया नागिनीनागकन्याचसरसा
 नागनायिका विषज्वालावतीदीप्ताकलाशतविभूषणा भीमवक्रामहावक्रावक्राणंकोटि
 धारिणी महाव्रताचयर्माखाधर्मातिसखदायिनी कृष्णमूर्धामहामूर्ध्याचोरमूर्ध्यावरानना
 सर्वेन्द्रियमयीमातासर्वेन्द्रियमनोमयी सर्वसंग्रामजयदासर्वप्रहरणेद्यता सर्वपीडोपशा
 मनीसकीरिष्टविनाशिनी सर्वैश्वर्यसमृत्त्यतिःसर्वग्रहविनाशिनी भीतिघ्नीभक्तिगम्याचभक्ता
 नामार्तिनाशिनी मातेगीमतमातेगीमतेगकुलमेडिता गंडमेडिततादेकागुंजाहारविभूष
 णा संगीतासंगीतरसावीणावाद्यकुतूहला श्रमतोदधिमध्यस्थाकटिस्तूत्रैरलेकृता मणि
 मेडलमध्यस्थाप्रवालदशनोज्ज्वला रत्नमेदिरनिष्ठाचरत्नसिंहासनस्थिता परमानंदमुदि
 तात्वीषत्प्रहसितानना कुमुदाललितादोलालाहालोहितलोचना दिग्बस्त्रादेवदूतीचदे
 वदेवाधिदेवता सिंहोपरिसमारूढाहिमाचलनिवासिनी अट्टाट्टासिनीचोराचोरदेववि
 नाशिनी अत्युग्रारक्तवसनानागकेयूरमेडिता मुक्ताहारलतोषेतातंगपीनपयोधरा रक्तो

श्री
१४

तलदलाकारमदक्षिणतलोचना समस्तदेवतासुतिरस्त्ररत्नयकारिणी खड्गिनीशूलहस्ताच
चक्रिणीचाक्षमालिनी शंखिनीचापिनीबाणवज्रिणीवज्रदेडिनी आनेदोदधिमध्यस्थाकंद
स्त्रैरलंकृता नानाभरणदीप्तोगीनानामणिविभूषणा जगदानंदसंभूतिश्रितामणिगुणा
करा त्रैलोकाव्यापिनीतर्काचिन्मयानंदरूपिणी त्रैलोक्यानेदिनीदेवीडुःखडुःस्वप्नाशिनी
द्यौराग्निदाहशमनीराक्षीदेवाधिपालिनी महापराधराशिघ्नीमहाचौरभयापहा रागादिदोष
रहिताजगमरणवर्जिता चंद्रमंडलमध्यस्थापीयूषार्णवसंभवा सर्वदेवस्तुतादेवीसर्वसि
द्धैर्नमस्कृता अचिंत्यशक्तिरूपाचमणिमंत्रमहोषधिः स्वस्तिःस्वस्तिमतीबालामलयाच
लवासिनी धात्रीविधात्रीसैर्हत्रीरतिज्ञारतिदायिनी रुद्राणीरुद्ररूपाचरोद्रीरौद्रार्तिनाशि
नी सर्वज्ञासर्वधर्मज्ञारसज्ञादीनवत्सला अनारतात्रिनयनानिर्वैरानिर्हृतिः परा पराचोरा
करालास्यासुमाताप्रियदायिनी मंत्रात्मिकामंत्रगम्यामंत्रमातासुमंत्रिणी अह्वानेदामहा
रुद्रानिर्हृद्वानिर्गुणात्मिका धरणीधारिणीटष्टीथराधात्रीवसंथरा मेरुमंदरमध्यस्थास्थिरा
शंकरवत्तमा श्रीमतीश्रीमयीश्रेष्ठाश्रीकरीश्रीविधायिनी श्रीदाश्रीपाश्रीनिवासाश्रीःस

तीश्रीमतोगतिः उमाचण्डिकाङ्गीकृष्णाकुटिलाकुटिलालका त्रिलोचनात्रिलोकात्मापुण्यदा
 पुण्यकीर्तिदा अमृतासत्यसंकल्पासत्याशायेश्विभेदिनी परेशीपरमाराध्यापराविद्यापरात्परा
 सुंदरोगीसुवर्णीभास्वरास्वरनमस्कृता प्रजाप्रजावतीधन्याधनधान्यसमृद्धिदा ईशानीभुवनेशा
 नीभुवनाभुवनेश्वरी अनंतानंतमहिमाजगत्साराजगद्भवा अचिंत्यशक्तिश्चिन्तात्माचिंत्याचिंत्य
 स्वरूपिणी ज्ञानगम्पाज्ञानमूर्तिः ज्ञानिनीज्ञानशालिनी अमिताद्योररूपाचसुधाधारासुधावहा
 भास्वराभास्वतीभोतीभास्वदृष्ट्यानशालिनी अनसूयाक्षमालजाडुर्लभाभुवनात्मिका विश्व
 वेद्याविश्ववीराविश्वज्ञीविश्वसंस्थिता शीलस्थाशीलरूपाचशीलाशीलप्रदायिनी वेधिनीवो
 धकुशलारोधिनीवोधिनीतया विद्योतिनीविचित्रात्माविद्युत्पटलसन्निभा विश्वयोनिर्महायोनिः
 कर्मयोनिः प्रियंवदा रोगघ्नीरोगशमनीमहारोगज्वरापहा रसदापुष्टिदादेवीमानदामानवप्रि
 या कृष्णागवाहिनीचैवकृष्णाकृष्णसहोदरी शंभवीशंभुरूपाचशंभुस्थाशंभुसंभवा विश्वोदरी
 विश्वमातायोगमाताचयोगिनी वागीश्वरीयोगप्रदायोगिनीकोटिसेविता कोलिकानेदकेदा
 चण्डिकाटपीदवासिनी दोमेकरीसर्वसिद्धिर्दिव्यरूपादिवेश्वरी भूभववक्त्राभूवनेत्राभूवकेशीचभू

श्री

१५

सरा पिनाकिरुद्रावेतालीमहावेतालरूपिणी तपिनीतापिनीदीप्ताविस्त्रविद्यात्मनाश्रिता म
थराजदरातीजात्वयिजिह्वाभयापरा पशुघ्नीविश्वरूपाचपशुहापशुवाहिनी पितामाताचथाता
चपशुपाशविनाशिनी चंद्रप्रभाचंद्रकांतिश्चंद्रकांतविभूषणा कुंकुमांकितसर्वोगीसुधाबुधुधलो
चना शक्तोवरथरादेवीवीणाप्रस्त^कधारिणी श्वेतपद्मथरादेवीश्वेतपद्मासनस्थिता रक्तोवरथरा
दिव्यरक्तपद्मविलोचना निष्ठुराकुरुरुदयात्कुराप्रियभाषिणी श्रनौपम्यश्लोकेतासरमथुरभा
षिणी विरूपाक्षीसहस्राक्षीशताक्षीवज्रलोचना उत्तरातारिणीतारातरुणीचारुरूपिणी
सुधाधाराचधर्मज्ञाधर्मसंकेतदेशिनी भगेश्वरीभगाराधाभगिनीभगनायिका भगविंवाभग
क्तिज्ञाभगयोनिर्भगप्रदा भगेश्वरीभगरूपाचभगयुक्ताभगावहा भगोदरीभगानेदाभगाब्जा
भगमालिनी सर्वसंतोभिणीशक्तिःसर्वविद्याविणीतथा मालिनीमाधवीमाधीमदरूपामदो
त्करा भीरुंडाचंडिकाज्योत्स्नाविश्वचक्षुस्तमोपरा सप्रसन्नामहाहृतीयमहतीभयंकरी उन्मा
दिनीमहारूपादिव्यरूपासरार्चिता चैतन्यरूपिणीनित्यानित्यक्तिज्ञामथत्करा मदिरानंदकेव
ल्यामदिराक्षीमदालसा सिद्धेश्वरीसिद्धविद्यासिद्धार्थासिद्धवंदिता सिद्धार्चितासिद्धमातासेसि

द्विःसर्वसिद्धिदा मनोमयीगुणातीतापरज्योतिःस्वरूपिणी परेशीपारगापारापरासिद्धिःपराग
 तिः विमलामोदिनीमाद्यामधुपानपरायणा वेदवेदंगजननीसर्वशास्त्रविशारदा सर्ववेदमयीवि
 द्यासर्वशास्त्रमयीकथा सर्वज्ञानमयीदेवीसर्वधर्ममयीश्वरी सर्वयज्ञमयीयज्ञासर्वमेवाधिकारिणी
 सर्वसंपत्ताधिष्ठात्रीसर्वविद्याविणीपरा सर्वसंभोगिनीदेवीसर्वमंगलकारिणी त्रैलोकाकर्षिणीदेवी
 सर्वाह्लादनकारिणी सर्वसंमोहिनीदेवीसर्वदुःखक्षयकरी त्रैलोकावर्धिनीदेवदेवीसर्ववशंकरी
 त्रैलोकारेजिनीदेवीसर्वोन्मादनवर्धिनी सर्वायसाधनीदेवीसर्वसंपत्तिदायिनी सर्वमेवमयीदेवी
 सर्वहृदयक्षयकरी सर्वसिद्धिप्रदादेवीसर्वसंपत्प्रदायिनी सर्वप्रियंकरीदेवीसर्वसंतोषकारिणी स
 र्वकामप्रदादेवीसर्वदुःखविमोचिनी सर्वमृत्युप्रशमनीसर्वविघ्नविनाशिनी सर्वागसुंदरीमाता
 सर्वसौभाग्यदायिनी सर्वज्ञासर्वशक्तिश्च सर्वैश्वर्यफलप्रदा सर्वज्ञानमयीदेवीसर्वव्याधिविना
 शिनी सर्वाधारस्वरूपाचसर्वपापहरातथा सर्वानेदमयीदेवीसर्वरक्षास्वरूपिणी सर्वलक्ष्मी
 मयीविद्यासर्वसितफलप्रदा सर्वदुष्टप्रशमनीपरमानंददायिनी त्रिकोणनिलयात्रिस्थात्रिमा
 तात्रितनुस्थिता त्रयीविद्यात्रयीसारत्रैलोकोशीत्रिपुष्करा त्रिकोदरस्थात्रिविधात्रिपुरात्रिपुरात्मि

श्री

१६

का विद्याश्रीविदशीअक्षवित्रीविप्रवासिनी विवर्णविपरीत्यास्थाविश्रुतिस्त्रिपुरेश्वरी वि
दिवाविदशेशाचविभ्रस्त्रिपुरवासिनी विप्रश्रीस्त्रिजननीविस्त्रिपुरसेदरी १००० इतिविप्र
सेदयीमेवनामसहस्रकं सर्वविघ्नप्रशमनं सर्वविघ्नविनाशनं गुह्याद्गुह्यतरेष्वतवप्रीत्याप्रकी
र्तितं गोपनीयंप्रयत्नेनपठनीयंप्रयत्नतः नातःपरतरेष्वण्येनातःपरतरेतपः नातःपरतरेस्तो
त्रेनातःपरतरगतिः स्तोत्रंसहस्रनामाख्यंममवक्रादिनिर्गते यःपठेत्प्रयतोभक्त्याप्रणया
दासमाहितः मोक्षार्थीलभतेमोक्षंस्वर्गार्थीस्वर्गमाप्नुयात् कामार्थीप्राप्नुयात्कामान्धनार्थी
लभतेधनं विद्यार्थीलभतेविद्यांयशोर्थीलभतेयशः कन्यार्थीलभतेकन्यांस्वतार्थीलभतेस्वता
न् गुर्विणीजनयेत्पुत्रंकन्याविंदतिसत्यतिं सूर्वोपिलभतेप्रासंचौरोपिलभतेगतिं अमाव
स्यायोसंक्रांतावष्टम्योचविशेषतः पौर्णमास्यांचतुर्दश्योनवम्यांभोमवासरे पदेहापादयेद्वा
पिष्ट्वाप्यादासमाहितः समुक्तःसर्वपापेभ्योयनेश्वरसमोभवेत् लक्ष्मीवान्सुतवांश्चैववल
भःसर्वयोषितां तस्यावश्यंभवेदाशुत्रैलोक्यं सचराचरं रुद्रंरुद्रायथादेवाविष्णुंरुद्रायचदानवाः
पन्नगागरुडंरुद्रायसिंहंरुद्राययागजाः मेढूकामोगिनेरुद्रायमार्जारंशूषकास्तथा शत्रवःप्रप

लायंतेतस्यवक्त्रावलोकनात् अग्निचौरभयंतस्यकदाचिन्नैवसंभवेत् पातकाविविधाःसेतिमे
 रुमेदिरसन्निभाः भस्मसाद्योतिवैद्विप्रं तृणवद्भिद्भूतं यथा एकदापठनादेव सर्वपापक्षयोभवेत्
 नश्येति सहस्रारोगादशधावर्ततेनच शतथापठनादेव वाचोसिद्धिः प्रजायते सहस्रथापठेद्य
 स्त्रुवेचरोजायतेनरः सहस्रदशकं यस्तु पठेद्देवभक्तिमात्ररः सातस्यजगतां धार्त्री प्रत्यक्षा भव
 तिभुवे लक्ष्मणं यदापुत्रस्तोत्रराजमिमं सधीः भवपाशविनिर्मुक्तो मम तल्ल्यान संप्रयः सर्व
 तीर्थेषु यत्पुण्यं सर्वयज्ञेषु यत्फलं सर्वकर्मसु यद्दुर्मसर्वदानेषु यत्फलं सर्ववेदेषु यतीतेषु यत्फ
 लं परिकीर्तितं तत्सर्वं समवाप्नोति सहस्रनामकीर्तनात् अद्वैतयोगिभिर्ज्ञानेन ज्ञानिभिर्दुर्लभं
 च यत् तत्कोटिगुणितं पुण्यं सहस्रजन्मालभेन्नरः श्रुत्वा लभेत्पुत्रयने प्रज्ञावान् सर्वसंपदः देहां
 ते परमं स्थानं यत्सुखं रपि दुर्लभं सया सति न संदेहः स्तवराजस्य कीर्तनात् भुक्त्वा भोगाननेकां
 स्तु मृतो मोक्षमवाप्नुयात् इदं रहस्यं परमं नाख्येयं यस्य कस्यचित् दत्ते च सिद्धिहानिः स्यादित्या
 ज्ञापारमेश्वरी इति श्रीवामदेवसंस्कृतं देवकुमारसंवादे श्रीराजराजेश्वरी महाविष्णुसंदरी सहस्र
 नामस्तोत्रं समाप्तमिति शिवं ॥

श्री

१७

ॐ श्रीविप्रसंदेयै नमो नमः अस्य श्रीविप्रसंदरीतस्त्वविद्यास्तोत्रमेवमस्य श्रीदक्षिणाश्रुतिर्ऋ
षिः पंक्तिच्छंदः श्रीमहाविप्रसंदरीदेवता ऐं वीजं सौंः शक्तिः ह्रीं कीलकं श्रीशक्तिसाधना
र्थतत्त्वस्तवपादे विनियोगः अथ ध्यानं बालार्कमंडलाभासं चतुर्विहंगुलं त्रिलोचनं पाशं कुशश
रं चापं धारयेत्तीर्थं शिवं भजे लक्ष्मीं वीजं वीजं वीजं कर्मो लिं मंत्री नित्यं योजयेद्भक्तिपूर्वं जित्वा पात्र
त्रिर्भयः साधकैः कुर्यात्तज्जपेदे विद्यावद्विः वि माया वीजं योजयेदंबनित्यं भक्त्या पीतं वीतरा
गो मनुष्यः भुक्ता भोगान्साधको विष्णुमातर्जीवन्मुक्तो याति त्वहमस्यः कामार्णते शुक्लरूपं
जपेद्यो मंत्री रात्रौ प्रेतगेहे प्रभाते विस्तर्जिस्तः शंभुरंभोजयोनिरुत्वा च त्वासेवते तत्पदाज्ञे
श्रीवाग्भवते हृदिसंजपेद्यः प्रभातकालेऽथ निशीथकाले विमानमारुह्य सयाति स्वर्गं रंभोर्व
शी चामरवीज्यमानः शक्तिवीजमसितं शिवमातर्यो जपेत्तव मनो निष्ठा मुखे दासतां भजति
तस्य निकेतो वासतो नरपतेः कथं वका ॐ कारवीजमनं च यदि साधकैः शोषायेन्महेशरुद
येतवमेवमथो त्रैलोक्यमनयनाश्चरन्तो तदीयो सीमेतत्तत्किरणैरचरेजयेति भूतिवीज
ममले हरि त्रिभंसाधको हृदि च तस्य जपेत् आजिमंडलगतो रिश्वजिं स्तान्विजित्य सगृहे

सखीवसेत् रमावीजमाद्यंसितं योजयेत्तमहेशिप्रभातेनरोनन्यचेताः तदा तस्य लक्ष्मीः स्वयंतद्गृहे
 तमभजेद्वासतां वासवो मानवंशः विक्रुतेति तत्सदा सर्वकाले जपेत्साधको यस्मिन्नेदं स्वरूपं इह स्या
 दरायाः पतिः सार्वभौमः परप्रयाति गृहे तावकीने शक्तार्णमंते तवयः प्रभाते जपेच्छिवे रक्तमनंतवी
 र्ये स्त्रीणां पुरः कामश्वापरः स्याद्भवेत्तु पाणामपि चक्रवर्ती वासनार्णममृते कनिधानं योजये
 दुषसिवादिनक्षत्रे तस्य साधकपतेः पुरः शिवेशत्रको नहि भवेति संश्रुताः कामराजमसितेतररूपं
 साधको यदि जपेत्त्रिणिमातः याति स्वर्गमपि रुद्रविमानं क्रीडते सपरिरम्भमीनकां मायार्णमीशं
 भुवनैकसाधमाद्यं जपेद्योमदिरैकपात्रे ससाधको वै विधिवन्निलोकां यथा स्वयं देवपतिर्महेशः
 रमाणं रक्ताभं कनकशिखराकारमनवं जपेन्मातर्मन्त्री तव भवनसौंदर्यसहितं प्रमणनेष्ट्येवास
 रितियदिष्टं गाढकपथे भवेत्सद्यो मन्त्री त्रिभुवनपतिस्त्रांबकश्च इति त्रिपुरसंदर्षाः स्तोत्रं श्रीमेत्र
 विग्रहं रहस्यं मेच सर्वस्वे गोपनीयं महेश्वरि इति श्रीमहात्रिपुरसंदरी स्तोत्रं संपूर्णं ॥ ॥
 ॐ श्रीदेव्यै सदा सुफलदायिन्यै नमः श्रींश्चरुवाच श्रुनाम्ना देवेशि स्तोत्रं तत्त्वनिरूपणं म
 हात्रिपुरसंदर्षाः सर्वस्वे सारमुत्तमं यस्य कस्य न वक्तव्यं न द्रष्टव्यं न कदाचन यस्य कस्य न दातव्यं वि

श्री
१८

नाशिष्यायधीमते अस्य श्रीविप्रसंदरीस्तोत्रराजस्य श्रीदक्षिणामूर्तिः ऋषिः पंक्तिस्तुदः
श्रीमहाविप्रसंदरीदेवता प्रथमकूटंबीजं द्वितीयंशक्तिः तृतीयंकीलकं श्रीधर्मार्थकाम
मोक्षार्थस्तवपादेविनियोगः ॥ १ ॥ स्थानं सूर्यकोटिसमानाभां चतुर्वीहं विलोचनां पाशं कुश
धनुर्वीणान्धारयंती शिवोभजे अभवद्भारूरुढं मतिपुतमनल्पेष्टफलदं सविंदिंडुमदोयदि
जपतिभक्तस्तवमनुं तदा तस्यक्षोणीवल्लयममरेणार्चितपदे भवेज्जितेकाकीनृपजन
शिखाशेखरमणिः शून्योदहनाधिरूढममलंवामाक्षिणीसेयुतं सेंडं सेंदरिविंडुमं
डितशिखेस्वांतेस्मरेत्सायकः शूकस्यापिस्त्रेडसिंधुजलवहादेवताभारती सद्यः पद्य
मयीमुखाज्जुहुरादेवेशिनिर्गच्छति २ ककारोर्ध्वधांताक्षरमिपरमात्राश्रितमनुं स
विंडुंचंद्रार्थी कितममलचंद्रास्तमयं जपेद्योमेत्रेशंरुदयभवनेवीरजननि त्वदीयनिः
शोकंपदमवनिनाथः सलभते ३ वाग्भवंतवशिखेरुदिवीजंध्यायतेयदिनरोचलचित्तः
तस्यत्वचरणपूजनमात्राद्वासतांभजतिमेदिरेरमा ४ शक्तिबीजमनवंस्रपाकरंसाध
कोयदिजपेद्दृढिभक्ता तस्यदेववनिताश्चरणज्जोरंजयंतिमुकुटैर्मणिपुक्तेः ५ ताराणी

मेकंमनुमध्यसंस्थोऽप्यायतेसायकचक्रवर्ती इहोगनाकेलिविलासकारीपरत्रुक्तः प्रातकल्प
 कोटि ६ मायावीजंयोजयेत्तेमहेषितत्वेमंजीभक्तिमान्मुक्तिकोऽती त्वत्सदृष्ट्यायातित्वहामर
 मंनाकस्त्रीभिर्वीज्यमानःसुतालेः ७ लक्ष्मीवीजंसर्वमंत्रैकतत्त्वेध्यायेन्मंजीतावकंविश्रमातः
 भुक्ताभोगान्यातित्रैलोक्यंकराजं कृत्वास्थानंतावकंसायकेशः ८ ककाराद्येकृदंभुवनविदितंतेज
 पतियो रुदंतर्मदेवात्रिदशजननिअक्षरपदे विनेत्रोविस्सुर्वीकमलनयनःपंकजभवो भजे
 हास्यगेहेजननिसहसातस्यविडम्बः ९ हकाराद्येकृदंविदितमतिगुप्तंगुणप्रं गुणातीतंअणि
 हयरचितवीजंमनुमयं जपेद्यायेदस्तेविभवमनिशंप्राप्यसहसा स्वरस्त्रीभिःसार्यचरतिभवने
 नेदनवने १० सकारादिकृदंचतुर्वर्णसाध्यंपरंयोजयेत्सायकोमानसेतु शिवोविस्सुरिंदोवि
 रिंचोमहेषित्वदीयेष्टपुत्रंभजेत्सायकंते ११ शाक्ताणींसायकोतर्जयेद्योवीजंतेजोवर्धनंसु
 प्रभाते सर्वाज्जित्वासायकोवैरिसंखान्कुर्याद्राज्यंजन्मजन्मोत्तरेषु १२ वासनारीमनिशंयदि
 ध्यायेद्दिंडुमंडितमसाध्यताकुलं वीरभूमिशयनेरिपूत्रिजोस्तान्विसृज्यभजतेधरामिमां १३
 कामराजमस्तैकनिधानंयोजयेद्दुदिनरोभवभूतौ सार्वभौमपरिपालितोऽथरांधारयेद्दिसहसा

श्री
१९

तवभक्त्या १५ मायावीजं देवि मंत्रोत्तरस्थं रात्रावद्भिधायते साधको यः भूमो भूपास्तस्य पादा
ब्रह्मं रंजति स्वेमो लिरत्नां शुभिलैः १५ तन्मंत्रोत्तरगते रमार्णमचलं पीयूषधारयत् त
त्वं तस्य मतेन्द्रितो जपति यो वीजं शिवेतावकं वश्यास्तस्य धराधरे श्वरसुते गीर्वाण कामधुवः
पूज्यश्चापि मुनीश्वरैः कविवरैः स्तुत्यः स सेव्यो नृपैः १६ श्रीसुंदरीस्तव वरं पठते जपेद्यो श्री
मंत्रराजनिलये विभवे कहेतुं इष्टप्रदानसमये बहुकल्पवृक्षं प्रयाति त्रिदिवं स नरो विशि
ष्टः १७ इतीदं परमं तत्त्वमंगभूते हि पंचमं महाविश्वरूपं सुंदर्याः स्तवराजं स्तवोत्तमं इदं पंचां
गमनिशं सुंदर्याः सारसुतमं गोप्यं गुप्ततमं गुह्यं गोपनीयं प्रयत्नतः सदा गुप्तं सदा गोप्यं गो
प्यं पश्य संकटे राज्ये देयं शिरो देयं न देया षोडशाक्षरी गुप्तमत्यंतगुप्तं च गोपनीयं स्वयं नि
वत् अभक्तेभ्योऽपि पुत्रेभ्यो दत्तानरकमाप्नुयात् विना शिष्याय नो दद्यात् साधका येन गोपये
त् उर्जनेभ्यः सदा गोप्यं गुप्तं च शरजन्मनः सर्वदा गोपयेन्नित्यमित्याज्ञापारमेष्ठरी इ
ति श्रीमद्भद्रयामले तंत्रे श्रीमद्भद्रयामहेश्वरसंवादे श्रीमहाविश्वरूपसुंदरीतत्त्वविद्यारव्यः स्तव
राजः समाप्त इति शिवं बोधवीर्यतमो साधकस्य ॥ ॥

ॐ कल्याणवृष्टिभिरिवामृतप्रतिभाभिर्लक्ष्मीस्वयंवरणमंगलदेवताभिः सेवाभिरंबतवपादसरोज
 मूलेनाकारिकिमनसिभक्तिमतोजनानां १ एतावदेवजननिस्पृहणीयमस्तत्त्वहेदनास्तुमलि
 लस्थगितेपिनेत्रे सावित्र्यमुद्यदरुणद्युतिसंदरस्यत्वहिग्रहस्यपरयास्ययास्तस्य २ ईशितभा
 वकल्लषाः कतिनामसेतिब्रह्मादयः प्रतिशुगंप्रलयाभिभूताः एकः स एव जननिस्थिरसिद्धिग
 स्तेयः पादयोस्तवसकृत्प्रणतिकरोति लब्धासकृत्त्रिपुरसंदरितावकीर्णकारुण्यकंदलितको
 तिभरंकटाक्षं कंदर्पभावसुभगाः खलुभक्तिभाजः संमोहयेतितरुणीर्धुवनत्रयेपि ४ द्वीका
 रमेवतवनाममृदंतिवेदामातस्त्रिकोणनिलयेत्रिपुरेत्रिनेत्रे संस्मृत्ययद्यमभटादिभयंविहा
 यनंदंतिनंदनवनेसहलोकपालैः ५ हंतंशुदामरिगलेपरिगीर्णमानः शक्तः कथेनभविताग
 रलस्यवेगः नाश्वासनाययदिमातरिदंतवार्यदेहस्यशब्दस्तप्तवशीतलस्य ६ सर्वज्ञतां स
 दसिवाक्यदुतांप्रसूतेदेवित्वदेक्षिसरसीरुहयोः प्रणामः किंचस्फुरन्मुकुटमुज्ज्वलमातपत्रंदे
 चामरेचमहतीवस्रधांददाति ७ कल्पद्रुमैरभिमतप्रतिपादनेषु कारुण्यवारिभिरिवोववला
 त्कटाक्षैः श्रालोकयत्रिपुरसंदरिमामनायंत्येवभक्तिभरितंतविदत्तदृष्टिं हंतैतरेष्वपिमनो

श्री

२.

सिनिधायचान्येभक्तिंभजेतिकिलपामरदेवतेषु त्वामेवदेविमनसाहमनुस्मरामित्वामेव नोमि
जननीशरणोत्तमेव ६ लक्ष्मिस्तत्पितृवोवविलोकितानामालोक्यैत्रिप्रसंदरिमांकथंचित्
नूनंमयातसदृशःकरुणैकपात्रंजातो जनिष्यतिजनोद्यनजायतेवा ७ स्त्रीस्त्रीमितिप्रतिपदेज
पतांतवाख्यांकिंनामडर्लभमिहत्रिप्रराधिकसे मालाकिरीटमदवारणमाननीयातान्सेवते
पटुमतीस्वयमेवलक्ष्मीः ११ संपत्कराणिसकलेंद्रियनेदनानिसाश्राज्जदानकुशलानिसरो
रुहादि त्वत्सेवनानिडरितापनयोद्यतानिमामेवमातरनिशंकलयंतनान्यं १२ कल्पोपसं
रुतिषुकल्पिततोडवस्यदेवस्यत्वंउपरणोः परंभैरवस्य पाशोक्तुशेहवशरासनप्रव्यवाणा
सासाक्षिणीविजयतेतवश्रुतिरेका १३ लग्नंसदाभवत्तमातरिदेत्वदीयेतेजःपरंवहलकुंज
मपेकशोभि भास्वत्किरीटमस्ततोश्चकलावतंसंमध्येत्रिकोणमुदितेपरमास्तंयत् स्त्रीका
रमेवतवनामतदेवरूपंतत्रोमिसंदरिसरोजनिवासशीले यत्तेजसापरिणतिंविद्यदादि
भूतसंपत्तनोतिसरसीरुहसंभवादिः १५ स्त्रीकारत्रयसंप्रदेनमहतासेदीपितेभक्तितः स्तो
त्रेयःप्रतिवासरेतवप्ररोमातःपदेन्मेववित तस्यक्षोणिभुजोभवेतिवशागालक्ष्मीश्चिरस्था

यिनी वाणीनिर्भरस्त्रुक्तिसारभरिताजागर्तिदीर्घवयः १६ इति श्रीमंत्रगर्भमहाविप्रसंदर्शस्तोत्रं
संपूर्णम् ॥

॥ जैनमस्त्रिप्रसंदर्शः अथ येन शोधनविधिः तत्र कृतनित्यक्रियः स्वस्तिवाचनपूर्वसेकल्यंकुर्या
त् अथेत्यादिश्रुतकगोत्रः श्रुतकदेवशर्मा श्रुतकदेवतायाः प्रजापतिमश्रुतकयेन संस्कारमहं करि
ष्ये इति संकल्पन्यासं कुर्यात् अस्य श्रीयेन शोधनमेतस्य श्रीसदाशिवऋषिः त्रिष्टुप्छंदः परा
शक्तिर्देवता श्रीवीजं क्लीशक्तिः लौकीलकं श्रीचक्रश्चार्थन्यासे विनियोगः इति स्मृत्या न्या
सं कुर्यात् ततो मूलमंत्रऋष्यादिन्यासं चरेत् ततः षडंगः ततो मातृकान्यासः ततो र्धनारीश्व
रन्यासः ततो लयांगन्यासः इति न्यासानुविधाय पंचगव्यमानीय हौं इति मंत्रेण षोडशशतमभि
मंत्रं प्रणवेण तत्र येनं द्विषेत् ततः उत्तोल्य पात्रोत्तरे स्थापयेत् ततः पंचास्तमानीय हौमिति मं
त्रे पूर्ववच्छोधयित्वा स्थापयेत् तत्रक्रमः प्रथमं दीरेण स्थापयेत् पुनर्जलेन स्थापयित्वा धू
पेदद्यात् एवं दध्नाद्युतेन मधुना शर्करया च ततो दुग्धेन शीतजलेन चंदनेन कस्तूरी कुंकुमेन च
स्नापयित्वा ततो हृभिः कलशैः कषायजलसंपन्नैः कुंकुमगोरोचनचंदनमिश्रितैस्तोयैः स्ना

श्री
२१

पयेत् सर्वेषु पदार्थेषु मूलमंत्रेण स्नानं कारयेत् स्वधामंत्रेण वा ततो यंत्रमुत्तोल्य कुण्ठयेत्
तत्स्पृष्ट्वा ओं यंत्रराजाय विमहे महायंत्राय धीमहि तन्नो यंत्रः प्रचोदयात् इत्यष्टोत्तरशतमभि
मं च प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् ततो देवतामावाह्य षोडशोपचौरैः पंचोपचौरैः पूजयेद्वा ततः पट्टसू
त्रादिकं दत्वा अष्टोत्तरशतं सहस्रं वा जप्त्वा शक्तश्चेदलिंदयात् ततो अष्टोत्तरशतं होमं कुर्यात्
प्रत्याहुतिं सेपाताज्यं यंत्रे दद्यात् होमाभावे पिष्टिगुणो जपः कार्यः ततो दक्षिणं दत्वा ततो ह्नि
द्रावधारणं कुर्यात् ऐं सौंः ऐं सौंः चक्रेश्वरियंत्रं सौवर्णं शोधय शोधय स्वाहेति कनकयंत्रमंत्रः
ओं ओं चक्रेश्वरिराजतं यंत्रं शोधय शोधय स्वाहा इति राजतयंत्रमंत्रः ओं स्त्रीं ओं स्त्रीं ओं श्रीं ता
म्रेश्वरियंत्रं शोधय शोधय स्वाहा इति ताम्रयंत्रमंत्रः ओं श्रीं ह्रीं ओं स्फाटिकयंत्रं कुलोविके
शोधय शोधय स्वाहा इति स्फाटिकयंत्रमंत्रः इति श्रीमद्यंत्रशोधनविधिः सम्पूर्णम् ॥
इति भद्रं भवतु सदा साधकानाम् ॥

ॐ श्रीगुरुवरचरणकमलेभ्योनमो नमः श्रीगणेशाय नमः श्रेयसे श्रेतं श्रेतविलेपमाल्यवसनं वामेन
 रक्तोत्पलं विधत्वा प्रिययेतरेण तरसा श्लिष्टं प्रसन्नाननं हस्ताभ्यामभयं वरं विदधतं शंभुस्वरूपं परं हा
 लालोहितलोचनोत्पलयुगं वंदे शिरस्थं गुरुं श्रीभैरवाय अथ नापदतिं वक्ष्ये श्रीविद्यार्चनसंयुतां ग
 यपद्यमयीं गोष्णीं सकलागमनिश्चितां प्रातः कृत्यमकृत्वा तयो देवीं भक्तितोर्चयेत् तस्य प्रजातवि
 फलापेक्षो च हीना यथा क्रिया ततः श्रीमान्साधको ब्राह्मे मुहूर्तेशयनतलाड्याय करचरणः
 दिप्रक्षाल्या च म्प निजासने समुपविश्य निजशिरसि श्रेतवर्णयोः सुखसहस्रदलकमलकर्णिकां
 तर्गतचंद्रमंडलसिंहासनोपरि निषण्णं स्वगुरुं शुक्लवर्णं शुक्लालंकारभूषितं ज्ञानानंदमुदितमा
 नसंसिद्धिदानंदविग्रहं त्रिनयनं चतुर्थजे ज्ञानमुद्रापुस्तकवरभयकरं वामो गेवामहस्तधृतकम
 लया रक्तवसनाभरणया स्वप्रियया दक्षिणभुजेनालिंगितं सर्वदेवाधिदेवं सर्वतीर्थतीर्थं परमशि
 वस्वरूपं शोतं स्वप्रसन्नं ध्यात्वा तच्चरणकमलयुगलविगतदमस्तधारया स्वात्मानं सुतं विभाव्य मा
 नसोपचौरैरागध लेभ्रम्यात्मकं गंधं श्रीगुरुश्रीपाडकाद्यैः समर्पयामिनमः हे आकाशात्मकं पुष्पं
 समर्पयामिनमः यं वाद्यात्मकं पुष्पं समर्पयामिनमः रेवज्ञात्मकं दीपं समर्पयामिनमः वे अमृता

श्री

२२

२२
त्मकेनानेनैवेद्यं समर्पयामिनमः संसर्वात्मकानिफलश्रुतांशुलानिचसमर्पयामिनमः इत्यं
श्रीगुरुंसमर्पयेत् श्रीगुरुपाङ्कजदशधाविस्मयमनसादेवत्पणामेकुर्यात् ध्याने सहस्रदल
पंकजेसकलशीतरश्मिप्रभं वराभयकरोबुजंविमलगंधपुष्पंवरं प्रसन्नवदनेक्षणं सकलदेवता
रूपिणं स्मरेशिरसिहंसगतदभिधानपूर्वगुरुं प्रणाममेवायथा नमामिसद्गुरुंशोतेप्रत्यक्षेशि
वरूपिणं शिरसायोगपीठस्थंशुक्तिकामार्थसिद्धये श्रीगुरुंपरमानंदंवेदश्रानंदविग्रहं यस्य
सान्निध्यमात्रेणचिदानंदायतेपरं अखंडमंडलाकारं व्याप्तेयेनचराचरं तत्पदेदर्शितंयेनतस्मैश्रीग
ुरवेनमः अज्ञानतिमिरंधस्यज्ञानोजनशलाकया चक्षुरुन्मीलितंयेनतस्मैश्रीगुरवेनमः
गुरुर्ब्रह्मागुरुर्विष्णुर्गुरुः साक्षात्महेश्वरः गुरुरेवजगत्सर्वतस्मैश्रीगुरवेनमः नमस्तेनाथभ
गवन्शिवायगुरुरूपिणे विद्यावतारसंसिद्धौस्वीकृतानेकविग्रह नवायनवरूपायपरमार्थै
करूपिणे सर्वाज्ञानतमोभेदभानवेचिद्धनायते स्वतंत्रायदयाहृतविग्रहायपरात्मने परतं
त्रायभक्तानांभवानांभव्यरूपिणे विवेकिनांविवेकायविमर्शायविमर्शिनो प्रकाशिनोप्र
काशयज्ञानिनोज्ञानरूपिणे गुरस्तात्पार्श्वयोःष्टेनमस्कुर्यामुपर्यधः सदामच्चित्ररूपेण

विधेहिभवदासनं इति श्रीगुरुं प्रणम्य सप्रसन्नं विभाव्य मनसा तदा जोगरहीत्वा मूलाधारैस्वर्ण
वर्णचतुर्दलकमलकार्णिकोत्तरीतत्रिकोणचक्रोत्तरीतष्टांगकोपरि परं शक्तिं कुंडलिनीं मुच्य
द्दिनकरसहस्रभास्वरं विद्युत्कोटिसत्रिंशो पंचाशद्वर्णविग्रहामष्टात्रिंशत्कलारूपिणीं स
कलमेवमातरे त्रिधामधामानं सर्पाकारमूर्धमुखीं सर्वप्राणिजीवं सार्धं त्रिवलयं विसर्तंतनी
यसीं सप्तविभाव्य श्रीगुरुरूपदिष्टमार्गेण निजसहजनादेन सचेतन्यां विधाय तत्र चतुर्दले
षु वंनमः शंनमः खंनमः संनमः इति पत्रेषु मध्ये मूलेन च प्रादक्षिण्येन प्रपूज्य हेम इति मंत्रेण
सर्वत्रोत्थाप्य ततो स्वाधिष्ठाने लिंगमूले विद्मवर्णे षड्दलकमले तोनीत्वा तत्र वंनमः भंनमः
मंनमः यंनमः रंनमः लंनमः इति पत्रेषु मध्ये मूलेन च संपूज्य ततो मणिपूरके नाभौ नीलवर्णे द
शदलकमले तोनीत्वा तत्र उंनमः ऊंनमः एंनमः तेनमः थंनमः देनमः धंनमः नेनमः पेनमः
फेनमः इति पत्रेषु मध्ये मूलेन च संपूज्य ततो वक्षस्य नाहते पिंगलवर्णे द्वादशदलकमले तोनीत्वा
तत्र केनमः खेनमः गेनमः घेनमः ङेनमः चेनमः छेनमः जेनमः ङेनमः भेनमः देनमः हंन
मः इति पत्रेषु मध्ये मूलेन च प्रपूज्य ततो विष्णुहोके देवप्रवर्णे षोडशदलकमले तोनीत्वा त

श्री

२३

ॐ नमः श्रोनमः इनमः ईनमः उनमः उनमः ऋनमः ॠनमः ल्नमः ल्हनमः एनमः ऐनमः
ओंनमः औनमः श्रोनमः श्रःनमः इतिपत्रेषु मध्ये मूलेन च संपूज्य ततो धूमध्ये आत्ता चक्रे विद्युद्वर्णे हि
दलकमले तां नीत्वा तत्र हेनमः ह्नमः इति पत्रयोः मध्ये मूलेन च संपूज्य ततो ब्रह्मरंध्रगतसहस्र
दलकमलकर्णिकांतरीत विंडरूपतेजोमयपरमशिवेन सहैकतां नीत्वा ततः स्ववता परमास्तेन
तो संतर्प्य तत्र नादश्रवणतत्परो मुहूर्तलयं विभाव्य ततोऽवरोहे सर्वत्र सोहमिति मंत्रेण कमलात्
कमलश्रवणोत्पन्ना मात्ता चक्रादिक्रमेण तेषु तेषु कमलेषु तैस्ते रत्नैः संपूज्यमानां ततश्चा-
धारततश्चात् ततश्चरतीं ततश्चरतीं मूलाधारं प्राप्य तत्रैव स्थाने स्थापयेदित्या-
रोहाः वरोहक्रमेण परं शक्तिं कुंडलिनीं ध्यात्वा प्रकाशमानो प्रथमे प्रयागे प्रतिप्रयागेऽप्यस्ताय-
मानां श्रंतः पदव्यामनुसंचरंती मानंदरूपामवलोपपद्ये इति ध्यात्वा नाहमस्मि न चान्योस्मि यद्येचा-
न्नविद्यते आनेदपदसेलीने मनः समरसीगतं अहं देवी न चान्योस्मि ब्रह्मेवाहं न शोकभाक् स-
च्चिदानंदरूपोऽहं स्वात्मानमिति चिंतयेत् इति संस्मृत्य मूलाधारवद्भिर्मंडले दशकलात्मके विभा-
व्य तत्र मूलविद्यायाः प्रथमकूटं वाग्भवाख्यं स्फुरत्तडित्वा भास्वरमनाहतपर्यंतं प्राप्तनादशि-

हा
 विविभाव्य अनाहते सूर्यमेतले दशकलात्मकं ध्यात्वा तन्मध्ये मूलविद्यायाः कामराजाख्ये द्वितीय
 कूटमुद्यदादित्यसंकाशमाज्ञाचक्रादियपर्यंतप्राप्तनादशिखे मधुर्ध्वप्रस्ततरश्मिके ध्यात्वा आज्ञा
 चक्रे सोममेतले षोडशकलात्मकं विभाव्य तन्मध्ये मूलविद्यायाः शक्तिरूपाख्ये तृतीयखंडे श
 शिप्रभं ब्रह्मरंध्रोतर्गतविहर्षमेतलपर्यंतप्राप्तनादशिखे ध्यात्वा ततो मूलादिब्रह्मरंध्रोतं मूलवि
 द्यामुद्यदिनकरसरसहस्रभास्वरं तेजोमयीं मखंडो ध्यात्वा तत्तेजसा व्याप्तं स्वदेहं विचिंत्य तत्तेज
 सापरिणतो श्रीविद्यापरदेवतां स्वरूढयकमले स्वाभेदेन ध्यात्वा मानसोपचारेः संपूज्य प्राणायाम
 मकरादिस्मरणं विदधीत यथा तत्रादौ श्रीमहागणपतेः इडयापिव षोडभिः पवनं कुरुष्वष्टि
 चतुष्टयमंतरंगं त्र्यजपिंगलयाशनकैः शनकैः दशभिर्दशभिर्दशभिः द्वाधिकैः अस्य श्रीमहा
 गणपतिमंत्रस्य श्रीब्रह्माक्षयिः गायत्रेच्छेदः श्रीमहागणपतिर्देवता गंवीजं क्लीशक्तिः नमः की
 लकं मम चतुर्वर्गफलप्राप्त्यर्थं गणपतिप्रसादसिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः इति कृतं जलिः स्मृ
 त्वा न्यसेत् श्रीब्रह्माक्षये नमः शिरसि गायत्रेच्छेदसे नमो मुखे श्रीमहागणपतिदेवतायै न
 मः हृदि गंवीजाय नमः गुह्ये क्लीशक्तये नमः पादयोः नमः कीलकाय नमो नाभौ मम श्रीगण

श्री
२४

पतिप्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः सर्वे गेषु गामितिकरषडंगन्यासौ ततः स्वरुदयकमले श्री
महागणपतिं ध्यायेद्यथा गजवदनमचिंत्येतीक्ष्णदंतं विनेत्रं वृहदुदरमनेतं देतमालेदधानं य
रश्चकपमदं हस्तारविंदं हविर्गुलनिविष्टं श्रीगणेशं भजामि इति ध्यात्वा मानसोपचारैरा
राध्य मालामादाय यथाशक्ति जपविधाय पुनरपि प्राणायामऋषादिकरषडंगन्यासा
न विधाय गुह्यातिगुह्यगोमातंगृहाणास्मत्कृतं जपं सिद्धिर्भवतु मे देवत्वत्प्रसादादिनायक उ
तितेजोमयं जपफलं देवतावामहस्ते समर्प्य योनिमुद्रया प्राणमेत ततः श्रीभैरवमंत्रेण प्राणा
यामं विधाय अस्य श्रीकामेश्वरभैरवमंत्रस्य श्रीदक्षिणामूर्तिऋषिः पंक्तिः छंदः श्रीकामे
श्वरो देवता श्रीबीजं ह्रीं शक्तिः लंकी कीलकं मम श्रीविद्यामंत्रसिद्ध्ये जपे विनियोगः इति कृ
तं जलिः स्मृत्या न्यसेत् श्रीदक्षिणामूर्तिऋषये नमः शिरसि पंक्तिः छंदः सेनमो मुखे श्रीकामे
श्वरभैरवदेवताये नमो हृदि श्रीबीजाय नमः गुह्ये ह्रीं शक्तये नमः पादयोः लंकी कीलकाय न
मः नाभौ मम श्रीविद्यामंत्रसिद्ध्ये जपे विनियोगः सर्वे गेषु ऐं श्रं गुह्याभ्यां नमः लंकी तर्जनीभ्यां ह्रा
हा सौः मध्यमाभ्यां वषट् ऐं श्रनामिकाभ्यां हूं लंकी निष्ठिकाभ्यां वौषट् सौः करतलपृष्ठाभ्यां फ

६ ऐं हृदयाय नमः स्त्रीशिरसे स्वाहा सौः शिखीयै वषट् ऐं कवचाय हुं स्त्रीनेत्रत्रयाय वौषट् सौः श्र
 स्त्राय फट् ततः स्वरुदय कमले स्वाभेदेन श्रीपरमेस्वरं ध्यायेद्यथा सूर्यकोटि समाना भवं चेदमो लिं
 त्रिलोचनं पाशं कुशधनुर्वीणान्धारयंतं शिवं भजे इति ध्यात्वा मानसोपचारैरा राध पुनरपि प्रा
 णायामऋष्यादिकरषडंगन्यासानुविधाय गुह्यातिगुह्यगोप्तात्वे गृहाणा स्मत्कृतं जपं सिद्धिर्भव
 तमे देवत्वत्प्रसादान्महेश्वर इति यो निश्चयते जे मय जप फलं देवता वामहस्ते समर्प्य प्रणम्य च
 अस्य श्रीमहाविष्णुसंदरी मेत्रराजस्य श्रीदक्षिणाश्रुतिऋषिः पंक्तिः छंदः श्रीमहाविष्णुसंद
 री भगवती देवता ऐं प्रथमकूटं बीजं सौः तृतीयं कूटं शक्तिः स्त्री द्वितीयं कीलकं मम श्रीचतु
 र्वर्गसिद्धये जपे विनियोगः इति कृतं जलिः स्मृतवान्यसेत् श्रीदक्षिणाश्रुतिऋषये नमः शिर
 सि पंक्तिच्छंदसे नमो भुवे श्रीमहाविष्णुसंदरी देवता ये नमः रुदि ऐं प्रथमकूटं बीजाय नमः
 गुह्ये सौः तृतीयं शक्तये नमः पादयोः स्त्री द्वितीयं कीलकाय नमः नाभौ मम श्रीचतुर्वर्गसिद्ध
 र्थे श्रीजपे विनियोगः सर्वंगेषु ऐं प्रथमं श्रंगुष्ठाभ्यां नमः स्त्री द्वितीयं तर्जनीभ्यां स्वाहा सौः
 तृतीयं मध्यमाभ्यां वषट् ऐं प्रथमं अनामिकाभ्यां हुं स्त्री द्वितीयं कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् सौः तृ

श्री
२५

२५
तीयेकरतलएष्टाभांफट इतिकरन्यासः अथषडंगः ऐंप्रथमेरुदयायनमः लंकीहितीयेषिरसे
स्वाहा सौः तृतीयेषिरायेवषट् ऐंप्रथमेकवचायहे लंकीहितीयनेत्रयायवौषट् सौः तृतीयंअस्त्रा
यफट ततःस्वरुदयकमलेस्त्राभेदेनश्रीदेवीध्यायेद्यथा उत्तमहेमरुचिरंरविचंद्रवह्निनेत्रोधनुः
शरयुतोक्कुशकामपाशान् रम्येःभुजैश्चदधंतीशिवशक्तिरूपां कामेश्वरीरुदिभजामिधृतेंडलेखां
इतिधात्वामानसोपचौरैःसंपूज्य मेत्रसेस्कारंकुर्यात् तत्रावुत्कीलने सकलक्षीनमः हसकलक्षी
हसकहलक्षी इतिविर्जयेत् क्षीक्षीक्षीहसकलक्षी हसकहलक्षी सकलक्षी इतिसंजीवनेत्रिः तेषू
लेष्टेदधने इतितौटिलंत्रिः ऐंसौः लंकीरुद्रशायमोचयमोचयफटस्वाहा इतिदशधापाणपहरी
विया ऐंसौः श्रीक्षीक्षीक्षीक्षीश्रीकुरुकुलायेस्वाहा इतिकुरुकुलांदशधा ऐंक्षीक्षीविप्रेशि
भगवतिस्वाहा इतिकुलाकोमूर्ध्निदशधा ओंइतिसेतुंदशधाहृदि क्षी इतिमहासेतुंदशधावि
प्रुक्षौ ओंअंमूलंऐंअं ५० ओंइतिमणिश्रेणिर्कीलंदशधा प्रथमेनमस्त्रिपुरास्त्राय दहदहड रि
तंहितीयेहनहनकीलान् तृतीयंविप्रंरीस्वाहा इत्यस्त्रमेवंत्रिः ततःश्रीषोडशीदशधा ऐंप्र
थमेविप्रदेविविग्रहे लंकीहितीयं कामेश्वरिधीमहि सौः तृतीयेतत्रःशक्तिः प्रचोदयात् इति

✓ सर्वसिद्धिप्रदायिनितावी जं सर्वधर्माणां तच्चित्तं स्थिरं कुरु = ३

मूलगायत्रीदशधा मालामादाय तामपिमनसा संपूज्य मालेमालेमहामाले सर्वशक्तिस्वरूपिणि
चतुर्वर्गस्त्वयिन्यस्तस्मान्नेसिद्धिदाभव ओं ह्रीं सिद्धौ नमः इति गंधादिना संपूज्य गंधविघ्नं कृ
रुमाले त्वं सर्वभावेषु सर्वदा इति दक्षकरेण गृहीत्वा शिरसि श्रीगुरुं यथोक्तवर्णं कंदेमूलवि
द्योपीतवर्णं रुदयेश्रीपरदेवतां श्रीगुरुचरणयोः स्वात्मानं ध्यात्वा भूमध्ये तेषां चतुर्णां ऐक्यं वि
भाव्य विशुद्धौ चतुष्टयमेकीभूते विभाव्य श्रीपरदेवतारूपं विभाव्य यथाशक्तियथाविधि जपे वि
धाय दृष्टिं कृत्वा तनासाग्रे निमील्य नयने शवा जिह्मालंबां समासाद्य दैतैर्देतात्रयीं जयन् ओं ह्रीं
संपुटकोकृत्वा स्थिरचित्तः स्थिरेंद्रियः सदादेवीं हृदि ध्यात्वा मौनी जपमथारभेत् जपान्ते त्वमा
ले सर्वदेवानां प्रीतिदा शुभदा भव शुभं कुरु शुभमेभद्रे यशोवीर्यं च सर्वदा इति मालो शिरसि संस्था
प्य ओं ह्रीं श्रीं इति संपुटमंत्रे त्रिः पुनरपि प्राणायामादिकं विधाय गुह्यातिगुह्यगोप्रीत्वे गृह्यणा
स्मत्कृतं जपं सिद्धिर्भवतु मे देवित्वत्प्रसादान्महेश्वर इति तेजोमये जपफले श्रीदेवी वामहस्ते
समर्प्य योनिमुद्रया प्रणमेत् मूलेन मालो संपूज्य रहःस्थाने स्थापयेत् प्रातर्नमामि जगतां ज
नन्याश्चरणो बुजं श्रीमन्निशुं दरीं नमिताया हरदिभिः १ प्रातस्त्रिपुरसुंदरीं नमामि च

श्री
२६

रणं बुजं हरिहरो विरिंचिश्च सखादीन कुरुते यथा २ प्रातस्त्रिपुरसंदर्शनमामिषादपेकजं य
त्पाद्यमेव शिरसि भाति गंगामहीशित ३ प्रातःपाशोकशशरचापहस्तानमाम्यहं उद्यदादित्य
संकाशं श्रीमन्त्रिपुरसंदरी ४ प्रातर्नमामिषादाङ्गययेदेभासते जगत् तस्यास्त्रिपुरसंदर्शयत्
प्रसादात्त्रिवर्तते ५ यः श्लोकपंचकमि^{ति} प्रातर्नित्यं पठेन्नरः तस्मै दद्यात्तत्पदं श्रीमन्त्रिपुरसंदरी
इति स्मृत्वा प्रणम्य निजकृतं समर्पयेत् प्रातःप्रभतिसाद्योतं सायादिप्रातरेततः यत्करोमिज
गद्योनेतदस्तु तव प्रजनं स्वकार्यं नृणां य वैलोक्यैतन्यमये सुरेशि श्रीसंदरितचरणान्त
यैव प्रातःसमुत्थाय तव प्रियार्थं संसारयात्रामनुवर्तयिष्ये संसारयात्रामनुवर्तमानं त्वदाज्ञया
श्रीत्रिपुरेणेशि स्पर्धातिरस्कारकलिप्रमादभयानिमोमाभिभवैतमातः जानामि धर्मनचमेप्र
वृत्तिर्जीनाम्यधर्मनचमे निवृत्तिः त्वारुषीके शिरुदिस्थया हे यथानियुक्तेऽस्मि तथा करोमि
इति श्रीदेव्यास्तोत्रार्थं मूलाधारदिहादशान्तचक्रपर्यंतस्थिताभ्योगणपतिप्रभृतिदेवता
भ्यः श्रीगुरूपदेशात्ताते सहजसिद्धमजपाजपं समर्पयेद्यथा अथ पूर्वचुरहोरात्राचरितमु
च्छ्वासनिःश्वासात्मकं षट्शताधिकमेकविंशतिसहस्रसंख्याकमजपाजपं मूलाधार

स्वाधिष्ठान मणिप्रकाशाहृतविशुद्धाज्ञाब्रह्मरेषु चतुर्दल षड्दल दशदल द्वादशद
 ल षोडशदल द्विदल सहस्रदलेषु स्वर्णविडुमनीलपिङ्गलधूम्रविद्युत्कर्तुरवर्णेषु स्थिताभ्यो
 गणपतिब्रह्मविस्मरुद्रजीवात्मपरमात्मश्रीगुरुपाङ्कजाभ्यो यथाभागः समर्पयामि इति
 कृतोजलिः संकल्प्य समर्पयेत् धं मूलाधारचक्रस्थाय गणपतये अजपाजपानां षट्शता
 नि समर्पयामि नमः धं स्वाधिष्ठानचक्रस्थान ब्रह्मणे अजपाजपानां षट्सहस्राणि समर्प
 यामि नमः धं मणिप्र^कचक्रस्थाय विस्मवे अजपाजपानां षट्सहस्राणि समर्पयामि नमः
 धं अनाहतचक्रस्थाय रुद्राय अजपाजपानां षट्सहस्राणि समर्पयामि नमः धं विशुद्धचक्र
 स्थाय जीवात्मने अजपाजपानां सहस्रं समर्पयामि नमः धं आज्ञाचक्रस्थाय परमात्मने अज
 पाजपानां सहस्रं समर्पयामि नमः धं सहस्रदल कमलकर्णिकामधवर्तिन्यै श्रीगुरुपाङ्कजा
 यै अजपाजपानां सहस्रं समर्पयामि नमः इत्यजपाजपं समर्प्य अद्य सूर्योदयमारभ्य आगा
 मि सूर्योदये यावत् अहोरात्रेण चरितं शुच्यं सनिः श्वासात्मकं षट्शताधिकमेकविंशतिस
 हस्रं संख्याकमजपाजपमहं करिष्ये इति कृतोजलिः संकल्प्य अजपा मंत्रेण प्राणायामं विधा

श्री

२७

य अस्य श्रीअजपागायत्रीमंत्रस्य हेसंकरविः अवाक्तगायत्रीछंदः परमात्मादेवता हेवीजं
सः शक्तिः सोहेकीलकं ओंकारस्तत्त्वं उदात्तः स्वरः नभः स्थानं हैमोवर्णः मममुक्तिसाधनेश्री
जपेविनियोगः इति कृतं जलिः स्तुतवान्यसेत् धै हेमात्मनेऋषये नमः शिरसि धै अवाक्तगाय
त्रीछंदसे नमो मुखे धै परमात्मदेवतायै नमो हृदि हेवीजाय नमः गुह्ये सः शक्तये नमः पादयोः
धै सोहेकीलकाय नमो नाभौ धै ओंकारतत्त्वाय नमः हृदये धै उदात्ताय स्वराय नमः कंठे धै नभ
से स्थानाय नमो श्रुतिं धै हैमाय वर्णाय नमः सर्वगेषु मम मोक्षार्थे जपे विनियोगः इति ऋष्या
दिन्यासः अथ करन्यासः धै ह्रीं सूर्यात्मने स्वाहा अंगुष्ठाभ्यां नमः धै ह्रीं सोमात्मने स्वाहा तर्ज
नीभ्यां स्वाहा धै ह्रीं निरंजनात्मने स्वाहा मध्यमाभ्यां वषट् धै ह्रीं निराभासात्मने स्वाहा अना
मिकाभ्यां हुं धै ह्रीं अनंततनुः स्रद्धादेवी प्रचोदयात् स्वाहा कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् धै ह्रीं अवा
क्तवोधात्मने स्वाहा करतलपृष्ठाभ्यां फट् अथ षडेगः धै ह्रीं सूर्यात्मने स्वाहा हृदयाय नमः
धै ह्रीं सोमात्मने स्वाहा शिरसे स्वाहा धै ह्रीं निरंजनात्मने स्वाहा शिखायै वषट् धै ह्रीं निराभा
सात्मने स्वाहा कवचाय हुं धै ह्रीं अनंततनुः स्रद्धादेवी प्रचोदयात् स्वाहानेत्रत्रयाय वौषट् धै ह्रीं

अव्यक्तबोधात्मने स्वाहा अस्त्राय फट् अथ ध्यानं द्यां मूर्ध्ना नयस्य विप्राव देति खैवैनाभिं चंद्रसूर्यौ
 चनेत्रे दिग्भिः श्रोत्रं यस्यादौ दितिश्च ध्यातव्यो सौ सर्वभूतोंतरात्मा इति विराट् स्वरूपं स्वात्मानं
 ध्यात्वा तदनुसंधायी प्राणवायो निर्गमप्रवेशात्मकं पंचविंशतिवारं सेजस्य समर्थं श्रीगुरुरूपदिष्ट
 मार्गेण नादानुसंधानपूर्वकं निरस्तसमस्तोपाधिना केनापि चिद्विलासेन प्रवर्तमानोस्मीति विभा
 व्य इति निजकृत्यं समर्थं स्वकार्यनुष्ठानाय समुद्रमेखले देवि पर्वतस्तनुमंडले विस्तृपत्तिन
 मस्तुभ्यं पादस्पर्शं क्षमस्व मे इति भूमिं प्रार्थ्य आसानुसारेण तस्योपादे निधाय पदे पदे मूलमुच्च
 रन् नंदेत् साधकाः सर्वविनश्यंतविदूशकाः अवस्थाशोभवी मेस्तु प्रसन्नोस्तु गुरुः सदा त
 तः गृहहृदि निर्गीत्य ग्रामाद्बहिर्वी नैन्तत्प्रांतां वादिशि शरत्प्रेषमात्रं भुवमतीत्य मलमूत्रो
 त्सर्गिणो चाचमनादिकं विधाय अनिषिद्धदिनेषु विहितकाष्ठेन क्लीं कामदेवाय सर्वजनप्रियाय न
 मः इति देतान् विशेष्य जिह्वा मुहुरित्य दंतकाष्ठे प्रक्षालितं शूरः शुद्धदेशे त्यक्त्वा मुखे मूलेन प्रक्षाल
 न्याचम्य कुशादिकमादाय नद्यादितीरंगत्वा तीर्थाद्बहिः कटिप्रेषोचं विधाय स्वशाखोक्तविधिना
 वैदिकस्नानं विधाय तांत्रिकमारमेत ततः संकल्प्य नाभिमात्रे जले स्थित्वा अद्यामुक्तमासस्या

शिवतत्त्वात्मनेनमः इतितत्त्वत्रयं जले विन्यस्य तत्र श्रीचक्रं विभाव्य हृदयकमलाद्देवीमावा
 स्य षडंगेन सकलीकृत्य तं सावरणं स्नापयित्वा योनिमुद्रया मूलेन तज्जलमष्टधाभिमंत्र्य त
 त्रदेवतास्मरणपूर्वकं त्रिः निमज्जोत्तमज्य कुंभमुद्रया मूलविद्यया स्वशिरसि त्रिरभिषिच्य मूले
 न श्रीदेवी त्रिः संतर्प्य श्रीदेवी स्वरूपं दिसमानीय धै प्रथमकूटं श्चात्मतत्त्वं शोधयामि स्वाहा धै द्वि
 तीये विद्यातत्त्वं शोधयामि स्वाहा धै तृतीये शिवतत्त्वं शोधयामि स्वाहा इति त्रिराचम्य तीरमारु
 ह्य **धौतवाससीपरिधाय** त्रिपुंड्रकमूर्ध्नि पुंड्रकं वा तिलकं विधाय वैदिकसंघां समाप्य तंत्रिकी
 मारभेत तत्र विधिबद्धाचम्य मूलेन त्रिखंडां बद्ध्वा प्राणायामऋष्यादिकर षडंगान्यासान् विधाय
 स्वपुरतो धेनुमुद्रया तथैव रचितं तीर्थजलममृतीकृत्य मूलेनाष्टधाभिमंत्र्य श्रं नमः इत्यादि तत्का
 रांतैः मातृकाक्षरैः स्वशिरः प्रोक्ष्य मूलेन च त्रिः प्रोक्ष्य सूर्यमंडले देवीं ध्यात्वा दक्षहस्तेन जलमा
 दाय वामेनाच्छाद्य लंबरे ये हं इति पांचभौतिकैः महामंत्रैः सप्तवारमभिमंत्र्य मूलेन च त्रिरभि
 मंत्र्य तज्जलविंडाभिस्तत्त्वमुद्रया मूलेन स्वशिरः प्रोक्ष्या वशिष्टं जलं वामहस्तेन धाय तेजोरूपं त
 ज्जलं तत्त्वमुद्रया इडया कृष्य स्वदेहांतः स्थितं सकलकलषे प्रक्षाल्य तज्जलं कृत्स्नवर्णं पिब

श्री

२५

लयावहिर्निर्गतं मत्ता पुनः दत्तहस्ते कृत्वा स्वामभागे ज्वलद्वज्ज्जिलोधात्वा ॐ श्रीं पशुहं फट्
इति पाशुपतास्त्रमंत्रेण तस्मांशिलायामास्फाल्य हस्तौ प्रहात्य मूलेन जलमादाय प्रवहन्नाद्या स
हस्रदलपरमास्त्रेनैकीभूते विभाव्य निर्गमय्य तेन जलेन अस्त्रमालिन्ये स्वाहा इति मंत्रेण कु
शेः स्वशिरस्त्रिः प्रोक्ष्य ॐ ऐं ह्रीं श्रीं प्रथमकूटं आत्मतत्त्वं शोधयामि स्वाहा धै द्वितीयं विद्यातत्त्वं
शोधयामि स्वाहा धै तृतीयं शिवतत्त्वं शोधयामि स्वाहा धै पुनः तृतीयं शिवतत्त्वं शोधयामि स्वा
हा धै द्वितीयं विद्यातत्त्वं शोधयामि स्वाहा धै प्रथमं आत्मतत्त्वं शोधयामि स्वाहा धै सर्वमूले सर्वत
त्त्वं शोधयामि स्वाहा इत्यपित्रिः इति नवधा च जलेनाचम्य जलमंजलिना दायात्प्राय धै प्रथम
कूटं त्रिपुरे देवि विमहे धै क्लीं द्वितीयं कामेश्वरिणी महि धै सौः तृतीयं तत्रः शक्तिः प्रचोदयात्
श्रीमहात्रिपुरसंदरी श्रीपाडकाये एषोर्ध्वः स्वाहा इति त्रिरर्घ्यं दत्त्वा ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं सः श्रीकुलसूर्या
य एष तेर्ध्वः स्वाहा इति कुलसूर्यायार्घ्यं दत्त्वा मूलेन श्रीदेवी त्रिः संतर्प्य श्रीसूर्यचत्रिः संतर्प्य मू
लाधारे प्रथमकूटं मूलादिब्रह्मरंभांते ध्यात्वा आकाशस्थवद्भिर्मंडले समावाह्य तत्र बालो वागी
श्वरी ध्यात्वा ऐं त्रिपुरे देवि विमहे वागीश्वरिणी महि तत्रो मुक्तिः प्रचोदयात् इत्यनया मूलदेव्यै

अर्च्यं दत्त्वा त्रिःसंतर्प्य श्रीगुरुं प्रणम्य प्राणायामऋषादिकरषडंगन्यासान्विधाय पूर्वोक्तां
 मूलगायत्रीं च जप्त्वा प्रातःवागीश्वरीं गायत्रीं जप्त्वा प्रथमकूटमपि जप्त्वा मूलमपि यथाशक्ति ज
 प्त्वा प्राणायामादिना श्रीदेवैर्जपे समर्प्य सूर्यमंडलान्मूलदेवीं चरुदिवद्भिर्मंडलाच्च वागीश्वरी
 स्वकूटसहितं मूलाधारं विस्तृज्य श्रीगुरुं प्रणमेदिति प्रातःसंध्याविधिः अथ मध्याह्नसंध्या तत्र
 प्राणायामादिसूर्यतर्पणं तेषां प्रातःसंध्यावेदेव बीजसंध्यां कुर्यात् तत्र मध्याह्ने अनाहतचक्रे मू
 लविद्यायां द्वितीयकूटे रक्तवर्णीं ध्यायेत्तत्रैव हिः सूर्यमंडले समावाह्य तत्र कामेश्वरीं यो व
 नरूपं ध्यात्वा क्लीं त्रिपुरेदेवि विमहे कामेश्वरि धीमहि तत्रः क्लिन्नाप्रचोदयात् इत्यनया श्री
 देवैर् अर्च्यं दत्त्वा एनो यथाशक्ति जप्त्वा तुरीयां मूलगायत्रीं मपि जप्त्वा द्वितीयकूटे मूलमपि य
 थाशक्तिं जप्त्वा प्राणायामादि पूर्वकं जपे समर्प्य प्राणम्य मूलदेवीं कामेश्वरीं चरुदिविस्तृज्य श्री
 गुरुं प्रणमेत् इति मध्याह्नसंध्या अथ सायं संध्या ततः प्राणायामादिसूर्यतर्पणं तेषां पूर्ववद्विधा
 य बीजसंध्यां कुर्यात् सायमाज्ञाचक्रे तृतीयकूटे शुद्धस्फटिकसेकाशमाकाशस्थसोममंड
 ले समावाह्य तत्रास्ते श्वरीं प्रोढ्वा त्वा सौः त्रिपुरेदेवि विमहे शक्तीश्वरि धीमहि तन्नो मृतं

श्री

३०

30

प्रचोदयात् इत्यनया र्च्यं दत्त्वा तृतीयगायत्रीमेनो गायत्री च यथाशक्ति तृतीयकूटं मूलं च जप्त्वा प्रा
णायामादि पूर्वकं जपे समर्थ सोममंडलान् मूलदेवीरुदि अस्ते शरीचाज्ञाचक्रे समानीय श्रीगु
हं प्रणामेदितिसाये संस्था अथार्थशत्रुसंस्था तत्र अर्कमंडले देवीं ध्यानं विना प्राणायामाद्या च मन
पर्यंतं पूर्ववद्विधाय सहस्रारे तृतीयबीजं मूलविद्यात्रयोदश रूपं पद्मरागप्रभेयात्वा वहिस्तारा
मंडले समावाह्य तत्र भगवतीं यथोक्त रूपं ध्यात्वा तृतीयबीजेन सह तृतीयगायत्र्या तत्र मूलदे
व्यै र्च्यं दत्त्वा तृतीयगायत्री तृतीयबीजं मूलविद्यां च यथाशक्ति जप्त्वा जपे समर्थ श्रीदेवीं स्वरु
दिसहस्रारे च तृतीयदेवीं विस्मय कामकलारूपं स्वात्मानं ध्यायेदिति तृतीयसंस्थाविधिः एत
त्संस्था च तद्व्ययमावश्यकं कार्यं अथवा प्रातरे व च तद्व्ययं कार्यं केवलैव प्रातः संस्था कार्यं तां
नत्यजेदिति शिवशासने इत्यमेव संस्था करणं तरेतर्पणं वैदिकं समाप्य तां त्रिकमारभेत तत्र प्राण
यामादि पूर्वकं स्वप्रतीजले पूर्ववतीर्थमावाह्य वमिति ये उमुद्रया मुक्तीकृत्य मूलेनाष्टवारमुभि
मत्र तत्र श्रीचक्रं विभाव्य तत्र श्रीदेवीमावाह्य मनसा सर्वोपचारेः प्रपूज्य मूलं श्रीमहात्रिपुरसं
दरी श्रीपाडकां तर्पयामिनमः इति यथाशक्ति संतर्प्य यथाशक्त्वा वरणादेवताश्च संतर्प्य मूलदे

वीमेवसायुधसवाहनसपरिकरसावरणश्रीमहाविप्रसंदरीश्रीपाडकांतर्पयामिनमः इतित्रिः
 सकृद्वासेतर्प्य ऐशान्यां श्रीगुरुश्रीपाडकांतर्पयामीतित्रिः सकृद्वासेतर्प्य वज्रोपरमगुरुश्रीपाड
 कांतर्पयामि नैन्दत्यां परमाचार्यगुरुश्रीपाडकांतर्पयामि वायवे परमेष्ठिगुरुश्रीपाडकांतर्प
 यामिनमः इतिसंतर्प्य तीर्थस्वस्थानेविस्तृज्य प्राणायामादिपूर्वकंसमर्पयेदितितर्पणं ततउ
 त्थाय ओं वज्रोदकिहं फट् स्वाहा इत्यनेन जलकं भंगरहीत्वा ओं ह्रीं विश्वदयापानिशमयाशेषं वि
 कल्पमपनयहं इति हस्तोपादौ प्रक्षाल्य मौनीमूले स्मरन्त्यागरोहमागत्य वक्ष्यमाणक्रमेण सा
 मान्यार्चोदकेन तद्द्वारदेवताः पूजयेत् स्रुथार्णवचतष्टयायनमः श्रनमः ५० नवरत्नविरजिताय
 नवरत्नहीनायनमः नन्दनोद्यानायनमः भुं स्वरूपप्रकाशायनमः तद्द्वारस्य चक्षोत्तरणाखयोः
 उपर्यधश्च भुं गंगापतयेनमः भुं क्षेत्रपालायनमः भुं द्वारप्रियेनमः भुं देदेहल्लेनमः
 भुं कदेवकाननायनमः भुं श्रीरत्नमंडपायनमः भुं वाराहो नमः इतिसंपूज्य द्वारोर्ध्वणाखायो
 दक्षिणे भुं मां महालक्ष्मणेनमः वामे भुं संसरस्वत्तेनमः भुं उंडुर्गीयेनमः भुं द्वारप्रियेनमः
 द्वारस्य दक्षवामणाखयोः अथोयः भुं शोशोखनिधिवसुधाराभ्योनमः भुं गंगापतयेनमः

श्री

३१

ॐ तं त्रेत्रपालाय नमः ॐ मां मायायै नमः ॐ चिंचिलक्ष्म्यै नमः ॐ गंगे गंगायै नमः ॐ ये यमुनायै नमः
ॐ धंधात्रे नमः ॐ विविधात्रे नमः ॐ देदेहल्ले नमः हारात्रे ॐ वंवरुणाय नमः इति पश्चिमद्वारे उत्तरे
मध्ये ॐ वांवटुकाय नमः ॐ ह्रीं हारत्रिभ्यो नमः ॐ संसोमाय नमः पूर्वद्वारे ॐ ले ईशाय नमः श्रौं ग
णनाथाय नमः ॐ ह्रीं हारत्रिभ्यो नमः ॐ देयमाय नमः रत्नसोपानपंक्तये नमः तामारुह्य ऐं न
मो भगवति माहेश्वरि पशुजनमनश्चक्षुस्तिरस्करां कुरु कुरु स्वाहा तिरस्करणी श्री पांडुकां
पूजयामि नमः इति संपूज्य पालितं वहिरिंद्राद्यैः परमैश्वर्यशोभितं प्रपद्ये पश्चिमं द्वारं भवान्याः
मंदिरं महत् इति ध्यात्वा पश्चिमद्वाराय मणिमंडपाय नमः इति मंडपे प्रपूज्य तालत्रयपूर्वकं तद्वा
रमारुह्य नीलं तरंगमथिरुह्य स्रष्टो भमानानीलं शुकाभरणमाल्यविभूषणाढ्या निद्रापटेन भु
वनानिति रोदधाना खड्गायुधाभगवती परिपातु चास्मान् ततः सिद्धार्थादतादिनानाराचास्त्र
योगेन अपक्रामंत भूतानि पिशाचाः प्रेतगुह्यकाः ये चात्र निवसंत्येते देवताभुवि संस्थिताः
अपसर्पंत ते भूता ये भूताभुवि संस्थिताः ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यंत शिवाज्ञया इत्यस्त्रमेव
मुञ्चार्थं मंडपोतः प्रोक्ष्य तस्मात्त्रिगीतानां विद्वानां स्ववामांगसंकोचेन मार्गं दत्त्वा पाशोडका

दीपं च तद्युतं दत्ते तैल युक्तं च वामतः दक्षिणे च सितावर्ति वामतो रक्तवर्तिका =

रिणो भूताः भूमौ ये चांतरिक्षगाः दिविलोके स्थिता ये च ते नश्यंत्येति वा ज्ञया इत्यंते स्त्रेण वाम
पास्मिन्नातत्र येणतालत्रयेण दिव्यदृष्ट्या च भौमांतरिक्षादिवान्विज्ञानुत्सार्य वामपादपूरः सरं मे
उपांतः प्रविशेत् तत्र मेउपेप्रदीपमाल्यादिभिः संभूष्य नैन्दते धं वास्तुपुरुषाय नमः धं वास्तु
धीश्वराय ब्रह्मणे नमः ईशाने धं कुलनाथ श्रीपाडको पूजयामि नमः धं रक्तवर्णीहा दशशक्ति
सहित श्रीदीपनाथ श्रीपाडको पूजयामि नमः इति संपूज्य अः फडिति पूजावेदी गत्वा अस्य श्री
आसनशोधनमंत्रस्य मेरुष्टष्टऋषिः सतलेच्छंदः श्रीकूर्मदेवता आसनारोपणे विनियोगः
इति कृतं जलिः मेरुष्टष्टऋषये नमः शिरसि सतलेच्छंदसे नमो मुखे श्रीकूर्मदेवतायै नमः
रुदि आसनारोपणे विनियोगः सर्वंगेषु इति विन्यस्य पृष्ठीं प्रार्थने विनियोगः कृतं जलिरु
क्ता पृष्ठित्वयाधृतालोकादेवित्वे विस्मना धृता त्वंच धारय मां देवि पवित्रे कुरु चासनं इति पृ
ष्ठीं प्रार्थ्य जपस्थानं मूलेन वीक्ष्य स्त्रेण प्रोक्ष्य स्त्रेणैव कुंशैस्त्रिः संताड्य कवचेनाभ्युक्ष्य मे
रुकाय नमः धं कालाग्निरुद्राय नमः धं मूलप्रकृत्यै नमः धं सुधासमुद्राय नमः धं चिंताम
णिग्रहाय नमः धं मणिह्रीपाय नमः धं रत्नवेदिकायै नमः धं कमलाय नमः धं शेषाय न

श्री

३२

32

मः धंमणिपीठायनमः धंनानामुनिगणेभ्योनमः धंनानादेवेभ्योनमः धंपद्यायनमः धंसंविज्ञाला
यनमः धंशतदलपद्यासनायनमः धंसहस्रदलपद्यासनायनमः धंक्षीआधारशक्तिकमत्ता
सनायनमः इतिप्रश्न्य आसनामेये धंगंगणपतयेनमः नैन्दते धंउंडगीयेनमः वायवे धंसं
सरस्वत्यैनमः ईशाने धंसंक्षेत्रपालायनमः इतिप्रश्न्य तत्रपद्याद्यासनोपविश्य संविदेब्रह्म
संभूतेब्रह्मप्रसिदानवे ब्रह्मणानोचत्स्यर्थेपवित्राभवसर्वदा ओंब्राह्मणेयेनमः स्वाहा सि
द्धसूत्यस्येदेविहीनबोधप्रबोधिनि राजप्रजावशंकारिणउपतनिसूदिनि ऐंस्त्रिविद्यायेनमः
स्वाहा अज्ञानेधनदीप्तायेज्ञानाग्निब्रह्मरूपिणि आनंदस्याद्भुतिंप्रीतिंसम्यग्ज्ञानंप्रयच्छमे
क्षीवैष्णवेयेनमः स्वाहा नमस्यामिनमस्यामियोगमार्गप्रदर्शिनि त्रैलोक्याविजयेमातः समा
धिफलदाभव लंीशूद्रायेनमः स्वाहा इतिसेषोऽथ ओंअमृतेश्चमृतोद्भवेअमृतवर्षिणिअमृ
तमाकर्षय २ सिद्धिदेहि २ श्रीमहाविष्णुसंदरीपदंमेवशमानय २ स्वाहा इत्यभिसेत्र तउपरि
मूलंसप्तवारंसेयोज्य आवाहनादिमुद्रायेनुयोनीप्रदर्शय दिग्बंधनेचकृत्वा छोटिकाभिस्ताल
त्रयपूर्वदिग्दृष्ट्यापार्श्वोक्तेस्त्वसर्वविद्यात्रिवार्य सप्तधाविधावाब्रह्मरंभे श्रीगुरुं तन्मंत्रेणसं

तर्प्य तद्विधिर्यथा धं श्रीगुरुश्रीमच्छ्रीसामिप्रतापकौलानंदनाथश्रीदयावत्तंवाश्रीपाडकोपूजयामि
 तर्पयामिनमः श्रीपरमगुरुकौलमहानंदानंदनाथश्रीभाग्यवत्तंवाश्रीपाडकोपूजयामिनमः तर्पया
 मिनमः श्रीपरमाचार्यगुरुकौलगोविंदानंदनाथश्रीशारदांवाश्रीपाडकोपूजयामिनमः तर्पया
 मिनमः श्रीपरापरगुरुश्रीज्योतिष्प्रकाशकौलानंदनाथश्रीपाडको श्रीभगवत्तंवाश्रीपाडकोपू
 जयामिनमः तर्पयामिनमः श्रीपरमेश्वरगुरुश्रीमच्छ्रीसाहिवकौलानंदनाथश्रीपाडको श्रीदेवं
 वाश्रीपाडकोपूजयामिनमः तर्पयामिनमः रुद्रिभूतंश्रीमहात्रिपुरसेदरीश्रीपाडकोपूजयामिन
 मः तर्पयामिनमः इतिसप्तधासेतर्प्य श्रीगणेशादिभैरवांतंसेतर्प्यरुद्रि ऐंवदवदवाग्वादिनिम
 मजिह्वाग्रेस्थिरीभवसर्वसत्त्ववशंकरिस्वाहा इतिमंत्रेणमुत्तेज्जुयात् ततश्चानंदमयोभूत्वा
 शिवोहमितिभावयेत् रक्तवसनानुलेपनाद्यलंकृतः तांबूलाभूषितान्नः श्रीगुरूपदिष्टविधिना
 श्रीचक्रं प्रतः संस्थाप्य मूलेन पुष्पांजलिं दत्त्वा स्ववामाग्रेभूतेभ्योनमः इतिभूतवल्लिंदत्वा
 भूतानि यानीहवसेतिभूतलेवलिंगरहीत्वाविधिवत्प्रयुक्तं अन्यत्रवासंपरिकल्पयेत्तदम्येत्तच्चा
 न्यत्रनमोस्तुतेभ्यः इतिभूतान्विस्तृत्य उत्तरे ओं नमोभगवतेशालभशास्त्रायपदिराजायममश

श्री

३३

३३

त्रुनाशयनाशयहौं वचं फट् स्वाहा श्रीशालभरुद्रश्रीपाङ्कजप्रजयामिनमः तद्दामे ओं नमो भ
गवति शालभिशाल्विममशत्रुनाशयनाशयहौं फट् स्वाहा श्रीशालभीदेवीश्रीपाङ्कजप्रजयामिन
मः ओं सहस्रारहौं फट् श्रीसदर्शनाय नमः इति पूर्वदिशि ओं क्लीं स्फुर २ प्रस्फुर २ चौर २ तनुरूप २
चट २ प्रचट २ कह २ चम २ वेध २ घातय २ हौं फट् इति दक्षिणे ओं उत्तिष्ठ १ रुषिकिं स्वपिषिभयं
मे सप्रयस्थितं यदि शक्यं कामशकं वा तन्मे भगवति शमय स्वाहा श्रीडुर्गायै नमः इति पश्चिमे च वहिः
स्थानात् संप्रज्य स्वदेहगंधादिप्रजोपकरणं निधाय हां ह्रीं हूं ह्रौं हः फट् इति स्मरन्नाशचमुद्रयादि
व्यवस्था च प्रष्णादिकं विलोक्य वामभागस्थं जलकुंभं श्रामिति वामहस्तेन स्पृष्ट्वा हौं इति दक्ष
करायेण तत्स्थं जलं च स्पृष्ट्वा श्रामिति दीपशिखां च स्पृष्ट्वा करौ प्रक्षाल्य वामे ऐं गुरुभ्यो नमः द
क्षे गंगायै नमः अग्रे धौं श्रीपरदेवतायै नमः इति प्रणम्य मूर्ध्नि संवृत्तमुद्रां विधाय ह्रौं
सहस्रमलवयरो सहस्रमलवयुं सहस्रमलवयरी ह्रौं श्रीपरपावक सर्वा राधा सर्वमूर्ध्नि १ ना
थ सर्वगुरु स्वयंगुरु श्रीगुरुनाथ सहस्रमलवयुं ह्रौं सहस्रमलवयरी सहस्रमलवय
उं सहस्रमलवयरो श्रीशंभुगुरु ह्रौं सहस्रमलवयुं श्रीमच्छ्रीकौलमहानंदनाथ श्रीपाङ्क

कां पूजयामि श्री भाग्यवत्सवा श्री पाङ्कजं च पूजयामि नमः इति स्तुतिरसि श्री पाङ्कजं विन्य
 स्य पुनरन्यैव विद्यया गंधादिना संपूज्य गंधादिपंचशुद्धाः प्रदर्श्य ओं नमोस्तु गुरवे तस्मादि
 ष्टदेवस्वरूपिणे यस्य वागमृतं हेति विषं संसारसंज्ञकं इति नमस्कारशुद्धया प्रणम्य धं श्रं श्रं
 सौः इति करशुद्धिविद्यया करावमो न्यमर्दनेन संशोध्य मध्यमयोः धं श्रं नमः अनामयोः धं श्रं
 नमः कनिष्ठयोः धं सौः नमः अंगुष्ठयोः धं श्रं नमः तर्जन्योः धं श्रं नमः करतलपृष्ठयोः धं सौः
 नमः इति विन्यस्य ऐं लं ली सौः नमस्त्रिपुरसंदरिमारुत इति मूर्धादिपादांते त्रिविधं विन्य
 स्य पुनरुच्चार्य ऊर्ध्वार्धं तालत्रयं तर्जन्यंगुष्ठशब्देन दशदिग्बंधने त्रिभूलाकारयोः व्यस्तयोः
 करयोः स्वमूर्धनं परितस्त्रिभ्रमणेन वद्विप्राकारत्रयं चकृत्वा भूतशुद्धिं कुर्यात् प्राणायामत्र
 यं कृत्वा पादादिजातुपर्यंतं पृष्ठीस्थानं चतुरश्रं वज्रलोच्छितं पीतवर्णं ब्रह्मदेवतं निवृत्ति क
 लाधिष्ठितं लेबीजयुतं ध्यात्वा जान्वादिनाभिपर्यंतं श्रपांस्थानं शुक्लवर्णं अर्धचंद्राकारं श्रृंग
 द्वयेऽपि पद्मलोच्छितं विस्मदेवतं प्रतिष्ठा कलाधिष्ठितं वं बीजयुतं ध्यात्वा नाभादिकं दपर्यंतं व
 द्भिर्मंडलं स्वस्तिकोपेतं त्रिकोणाकारं रक्तवर्णं रुद्रदेवतं विद्या कलाधिष्ठितं रं बीजयुतं ध्यात्वा

श्री

३४

३५

कंठादिभूमध्यपर्यंतं वायुमंडलं षट्कोणाकारं षट्खंडलांछितं दृतोपेतं ह्रस्ववर्णं ईश्वरदेवतं
प्रोतिकलापिष्ठितं ये वीजयुते ध्यात्वा भूम्यादिब्रह्मरंध्रांतं आकाशस्थानं हृताकारं ध्रुवजलांछि
तं ध्रुववर्णं सदाशिवदेवतं शोण्यतीता कलापिष्ठितं हे वीजयुते ध्यात्वा तत्र पंचभूतमये देहे ध
र्मकेदसमुद्भूते ज्ञाननालके ऐश्वर्याष्टदलोपेतं परैश्वर्यकार्णिकं स्वरुदयारविंदे ध्यात्वा तत्क
र्णिकायां जीवात्मानं आराग्रमात्रं प्रदीपकलिकाभास्वरं अनादिसत्तासंच्छन्नपरचिद्रूपं सं
चित्तं प्रागुक्तरूपेण मूलाधारइत्याद्य कुंडलिनीं स्रष्टुमणवर्त्मना मूलाघनाहतोतःस्थ व
र्णवर्णाधिदेवताग्रसेंती रुदयकमलमानीय तया कवलीकृते जीवात्मानं ध्यायन् स्रष्टुमण
वर्त्मना विशुद्धादिचक्रस्थवर्णवर्णाधिदेवताग्रसेंती ब्रह्मरंध्रे नीत्वा तत्र स्थितसहस्रदल
कमलकर्णिकामध्यवर्तिनि परमात्मज्योतिषि सवर्णवर्णदेवताकदेवकं जीवात्मानं हे स इति
मंत्रेण संयोज्य कुंडलिनीं स्वस्थानमानीय तत्संहारं कुर्यात् तत्र दृष्टीस्थाने पादेंद्रियगम
नक्रियागंतव्यगन्धज्ञाणदृष्टिवी ब्रह्मनिर्वृत्ति समानवायून् संस्तव्य ॐ ह्रीं ब्रह्मणे दृष्टिवाधि
पतये निर्वृत्तिकलात्मने जूं फट् स्वाहा इति मंत्रेण तान् कुंडलिनीं हाराग्रपांस्थाने संहरेत् त

तो पांस्थाने हस्तदानदातव्य १ सरसना जलविस्तृतिष्ठोदानान् संचिंत्य ॐ ह्रीं विस्मवे जलाधि
 पतये प्रतिष्ठा कलात्मने इंफट्स्वाहा इति तान् सर्वान् कुंडलिनीद्वारा बद्धि मये संहरेत् ततो बद्धि
 स्थाने पायु विसर्ग विसर्जनीय रूपचत्तर्वद्धि रुद्रविद्या व्यानान् संस्मृत्य ॐ हूं रुद्राय ते जोधि पत
 ये विद्या कलात्मने इंफट्स्वाहा इति तान् सर्वान् वायुमंडले संहरेत् ततो वायुस्थाने उपस्थाने द
 तद्विषयस्पर्शस्पर्शवायीश्च शोत्य पानान् संस्मृत्य ॐ ह्रैं ईश्वराय वायुधि पतये शोतिकलात्म
 ने इंफट्स्वाहा इति तान् सर्वान् काशस्थाने संहरेत् ततः आकाशस्थाने वाग्वचनवक्तव्यशब्दश्रो
 त्राकाशसदाशिवशोत्यतीता प्राणान् संस्मृत्य ॐ ह्रौं सदाशिवाय काशाधि पतये शोत्यतीता कला
 त्मने इंफट्स्वाहा इति तान् सर्वान् कुंडलिनीनां संस्मृत्य तां विंशशक्तौ विंशशक्तिं नादशक्तौ नादश
 क्तिं परमशक्तौ प्रणवेण संस्मृत्य ॐ ह्रीं इंफट्स्वाहा इति तां परमशक्तिं पूर्वोक्त परमात्मनि नियो
 ज्य केवलशरीरे कामकुटिलिस्थिते पापपुरुषं कजलप्रभं ब्रह्महत्याशिरस्कंच सर्गस्तेयभुजह
 यं सुरापानरुद्रायुक्तं गुरुतल्पकटिद्वयं तत्संस्मर्ति पदद्वंद्वमंगप्रत्यंगपातकं उपपातकरो
 माणं रक्तप्रमथु विलोचनं खड्गचर्मधरं कुहं पापं कुक्षौ विचिंतयेत् इति पापपुरुषं विचिंत्य वा

श्री

३५

35

मनासारं धेणयं वीजेन सह वायुमापूर्य नाभिस्थं षट्कोणाकारे वायुमंडले संयोज्य तत्र यमिति
वायुबीजं कृत्स्नवर्णं संचिंत्य कुंभकेन यमिति वायुबीजमावर्तयं स्तड् स्थितेन महावायुना स्वपाप
पुरुषं स्वशरीरस्थं संशोष्य वायुंदक्षिणनासया विरेच्य पुनर्दक्षिणनासया रेवीजेन सह वायुमापू
र्य मूलाधारे संयोज्य तत्र स्थवद्भिर्मंडले रमिति वद्भिबीजं रक्तवर्णं विचिंत्य कुंभकेन रमिति बीज
मावर्तयं स्तड् स्थितं महावद्भिना स्वपापपुरुषं स्वशरीरस्थं संदह्य पापपुरुषमस्मना सहितं वा
युं वामनासया विरेच्य पुनर्वीमनासया वं वीजेन सह वायुमापूर्य ब्रह्मरंध्रे संयोज्य तत्र स्थचिच्चं
द्रमंडले वमिति अस्तवीजं शुक्लवर्णं विचिंत्य कुंभकेन वं बीजमावर्तयं स्तत्रस्थास्तधारया स्व
देहमस्मत्पुते विभाज्य तं वायुंदक्षिणनासया विरेच्य पुनर्दक्षिणनासया ले वीजेन सह वायुं श्रापूर्य मूला
धारस्थं पार्थिवमंडले संयोज्य तत्र लमिति पृष्ठीबीजं पीतवर्णं संचिंत्य कुंभकेन ले बीजमावर्त
यं स्तड् स्थितेन तेजसा स्तत्सावितभस्मवर्णीकृत्य तं वायुं वामनासया विरेच्य पुनर्वीमनासया
माया वीजेन वायुमापूर्य मूलाधारस्थं विंडुमये माया बीजं स्फुरद्दालार्कवर्णं संचिंत्य कुंभकेन
माया बीजमावर्तयं स्तेन करचरणाद्यवयवसमेतं सुदेहं निष्पन्नं विभाज्य तं वायुंदक्षिणनासया वि

रेचयेत् इति स्थूलशरीरं निष्पाद्य सूक्ष्मशरीरं निष्पादयेत् तत्र पूर्वोक्तसहस्रारकमलस्थ
 परमात्मनः सकाशात् सकलजगत्सिद्धिस्तत्ताविज्जंभितपरब्रह्मेच्छा रूपिणी परशक्तिं ॐ ह्रीं नमः
 स्वस्थानमानीय ततो नादशक्तिं ततो विंडशक्तिं प्रणवेण स्पृष्ट्वा विंडशक्तेः सकाशात् सक
 लजगत्सृष्टिहेतुभूतां कुंडलिनीं प्रणवेण निःसार्य ततः ॐ ह्रीं सदा शिवाया काशाधिपतये
 शान्तितीता कलात्मने नमः इति प्राणशान्तितीता सदा शिवा काशाश्चोत्रशब्दवक्तव्यवचनवाच
 आकाशस्थाने स्थापयेत् ततः आकाशमंडलात् ॐ ह्रीं ईश्वराय वाद्यधिपतये शान्तिकलात्म
 ने नमः इत्यपानशान्तीश्वरवायुस्पर्शस्पृष्टव्य तद्विषयानंदोपस्थान्वायुमंडले स्थापयेत् ततः
 ॐ ह्रीं रुद्राय ते जोधिपतये विद्याकलात्मने नमः इति व्यानविद्यारुद्रतेजश्चक्षुरूपविसर्जनीयवि
 सर्गपायून शिस्थाने स्थापयेत् ततः ॐ ह्रीं विष्णवे जलाधिपतये प्रतिष्ठा कलात्मने नमः इति उदा
 नविस्त्रजलरसनारसदातंबुदानहस्तानपां स्थाने स्थापयेत् ततः ॐ ह्रीं ब्रह्मणे पृथिव्याधिप
 तये निर्हृत्तिकलात्मने नमः इति समाननिर्हृत्तिब्रह्मपृथिवीजाणगंधगंतव्यगमनक्रियापोदेंद्रि
 याणि पृथिवीस्थाने स्थापयेत् ततः प्रणवेण कुंडलिनीं स्वस्थाने स्थापयित्वा नादशक्तिं विंड

श्री
३६

शक्तिपरमशक्तीनां प्रणवेण स्वदेहे व्याप्तिविभाव सोहमिति मंत्रेण ब्रह्मरंध्रस्थपरमात्मनः सका
शातकुंडलिनी जीवात्मानं च संरुतवर्णवर्णीयदेवतासहितमाज्ञाचक्रादिषु तत्र हर्णवर्णीय
देवताः स्थापयन् रूदयकमलमानीय तत्रैव जीवात्मानं स्थापयित्वा कुंडलिनीसुषुम्णामा
र्गेण मणिपूरकादिचक्रेषु तत्र हर्णवर्णीयदेवताः स्थापयन् मूलाधारे स्थापयेत् ततः स्वश
रीरे निरस्तसकलकलषं देवतारथनयोगं विभाव प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् अस्य श्रीप्राणप्रति
ष्ठामंत्रस्य श्रीब्रह्मविस्तृशिवः ऋषः ऋग्यजुः सामानिच्छंदसि पराप्राणशक्तिर्देवता ओं
वीजं ह्रीं शक्तिः क्रौंकीलकं मम श्रीप्राणप्रतिष्ठार्थे श्रीजपे विनियोगः अतः कृतोजलिः स्मृत्वा
न्यसेत् श्रीब्रह्मविस्तृशिवेभ्यः ऋषिभ्यो नमः शिरसि ऋग्यजुः सामभ्यश्छंदोभ्यो नमो मुखे
पराप्राणशक्तिदेवतायै नमो रूदये ओं वीजाय नमो गुह्ये ह्रीं शक्तये नमः पादयोः क्रौंकील
काय नमः नाभौ मम प्राणप्रतिष्ठार्थे विनियोगः सर्वंगेषु ततः ॐ ओं ह्रीं क्रौं शं कं धं आका
शवायसिलिलपृथिव्यात्मने ओं शं गुह्याभ्यो नमः रूदयाय नमः ॐ ओं ह्रीं क्रौं रं चं धं श
हृस्पर्शरूपरसगंधात्मने ईं तर्जनीभ्यां स्वाहा शिरसे स्वाहा ॐ ओं ह्रीं क्रौं उं टं धं ओं त्र्यम्बक

त्वर्जिह्वाच्चाणात्मने उं मध्यामाभ्यां वषट् शिवायै वषट् ओं श्रां ह्रीं क्रों ऐं तं वाक्याणि पादपायू
 पस्थात्मने ऐं अनामिकाभ्यां हूं कवचाय हूं ओं श्रां ह्रीं क्रों ओं पं धं वचनादानविसर्गगमनानंदा
 त्मने ओं कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् नेत्रत्रयाय वौषट् ओं श्रां ह्रीं क्रों श्रं यं र्छं मनोबुद्धाहंकारचित्तात्म
 ने श्रंः करतलपृष्ठाभ्यां फट् अस्त्राय फट् इत्थं गुह्यादितलोत्तं करयोर्विन्यस्य रुदादिषडंगेष्वेतात्रैव
 मंत्रान् विन्यस्य ततः नाभादिपादद्वयोत्तं श्रानमः रुदादिनाभ्योत्तं ह्रीनमः मूर्ध्नादिरुदंते क्रोनमः रु
 दयकमलमध्ये योत्वगात्मने नमः पूर्वदले रं अस्त्रगात्मने नमः पश्चिमदले ले सोसात्मने नमः आ
 ग्रेये वं मेदसात्मने नमः वायवे शं अस्थात्मने नमः ईशाने षं मजात्मने नमः नैन्दते संशुक्रा
 त्मने नमः उत्तरे हं प्राणात्मने नमः दक्षिणे लं जीवात्मने नमः पुनः कर्णिकामध्ये धं ले परमात्म
 ने नमः ओं रक्ता विषो ता रुपा पञ्च संस्थो पाशो कुशा विल्लशरासवाणान् मूलं कपालं दधती क
 रञ्जै रक्तां त्रिनेत्रां प्रणामा मि देवी इति ध्यात्वा हृदि हस्तं निधाय ओं श्रां ह्रीं क्रों ये रं ले वं शं षं सं हं ह्रीं
 हंसः सो हं श्री कामेश्वर सहित श्री महात्रिपरसंदर्षीः प्राणाः इह प्राणाः ओं श्रां ह्रीं क्रों ये रं ले वं शं षं
 सं हं ह्रीं हंसः सो हं कामेश्वर सहित श्री महात्रिपरसंदर्षीः जीव इह स्थितः ॐ कामेश्वर सहित श्री

श्री

३७

37

महाविष्णुसंदर्भाः सर्वेन्द्रियाणि इहस्थितानि ॐ कामेश्वरसहितश्रीमहाविष्णुसंदर्भाः वाङ्. मन
अक्षः श्रोत्राणामाण्डरागतसखंचिरेतिष्टेतस्वाहा इति प्राणप्रतिष्ठां विः सकृद्वाजसा निज
वपुः ज्योतिर्मये ध्यायेदिति प्राणप्रतिष्ठा अथांतर्मातृकान्यासः तत्रस्वरैः पूरकः कादिमांतैः कुं
भकः यादिभीरेचकः इति मातृकाप्राणायामं कृत्वा अस्य श्री अंतर्मातृकान्यासस्य श्रीब्रह्मा
ऋषिः गायत्र्यं च्छेदः मातृकासरस्वतीदेवता हलोबीजानि स्वराः शक्तयः अव्यक्ते कीलकं
ममश्रीविद्योगतेन न्यासे विनियोगः इति कृतं जलिः सस्त्यान्यसेत् श्रीब्रह्मऋषये नमः शिर
सि गायत्र्यं च्छेदसेनमो मुखे श्रीमातृकासरस्वतीदेवतायै नमो रुदये हल्भो बीजेभ्यो नमो गु
ह्ये स्वरशक्तिभ्यो नमः पादयोः अव्यक्तकीलकाय नमः नाभौ ममश्रीविद्योगतेन न्यासे विनि
योगः सर्वो गेष्ठ इति ऋष्यादिन्यासः अथ करषट्गे ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अं कं धं आं अंगुष्ठाभ्यां नमः
रुदयाय नमः धं ३ चे धं ई तर्जनीभ्यां स्वाहा शिरसे स्वाहा ॐ ऐं ह्रीं श्रीं उं टं धं उं मध्यमाभ्यां
वषट् शिखायै वषट् ॐ ऐं ह्रीं श्रीं एं ते धं ऐं अनामिकाभ्यां हुं कवचाय हुं ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ॐ पं धं
ऊं कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् नेत्रत्रयाय वौषट् ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अं यं हं अं करतलपृष्ठाभ्यां फट् अस्त्रा

यफट् इति मातृकामं गुष्ठादितलोतं करयोर्विन्मस्य षडंगेष्वेवं न्यसेत् ॐ ओं मेँ हौ र स नार्ण कर्णि
 कमचो हं द्वैः स्फुरत्केसरं पञ्चातर्गतं च वर्गय शालार्ण दिवि वर्गं क्रमात् आशास्वस्त्रिषु लोतलो
 गलिषु जातोणीं प्रेणावृत्तं वर्णं ज्ञेयं शिरसि स्थितं विषगदप्रधे सिमत्तं जयं मूलाधारधनिष्ठत्वा
 प्रबुद्धशशिकुडिली ज्वलत्पावकसंकाशं सूक्ष्मतेजः स्वरूपिणी मूलाधाराच्छिरः पद्मे स्पृशंती
 विद्युदाकृतिं तथा स्पृष्टशिरः पद्मादमृतौ च स्वरूपिणः निर्गतान् मातृकां वर्णान् सप्तमणावर्त्म
 नातनुं व्यापयित्वा स्थितान् सर्वात्रेवेधात्वा प्रविन्यसेत् इति सूक्ष्मरूपो ध्यात्वा न्यसेत् तत्र विश्व
 हौषोऽशदलकमलमूर्ध्नि मुखे ध्यात्वा तद्वलेषु प्रागादिप्रादक्षिणेन धं श्रं नमः श्रानमः ऐनमः
 ईनमः उनमः उंनमः ऋनमः ॠनमः लंनमः ल्हंनमः एंनमः ऐंनमः ओंनमः औंनमः श्रं नमः
 श्रं नमः इति षोडशवर्णान् न्यसेत् ततो नाहते द्वादशदले ककारादित्कारां तान् द्वादशवर्णा
 न् एवं मणिप्रकेदशदले उकारादिफकारां तान् दशवर्णान् एवं स्वाधिष्ठाने षड्दले वकारा
 दित्कारां तान् वर्णान् एवं मूलाधारे चतुर्दले वकारादिसकारां तान् भ्रमथोदिदले हस्तौ सर्वां
 प्रणवत्रितारादि नमोतान् ॐ अस्म श्री बहिर्मातृकान्यासस्य श्री ब्रह्मा ऋषिः बहिर्मातृका सर

श्री
३८

38

स्वतीदेवता गायत्र्यं दः हलोबीजानि स्वराः शक्तयः अव्यक्तीकूलकं ममश्रीविद्यांगत्वेन न्या
सेविनियोगः इति स्मृत्वा श्रीब्रह्मऋषये नमः शिरसि श्रीवह्निर्मातृकासरस्वतीदेवताये नमः रु
दये गायत्र्यं दसे नमो मुखे हल्पोबीजेभ्यो नमः गुह्ये स्वरशक्तिभ्यो नमः पादयोः अव्यक्ती
लकाय नमः नाभौ ममश्रीविद्यांगत्वेन न्यासेविनियोगः सर्वे गेष्ठी ओं ऐं ह्रीं श्रीं ओं कं धं आं अं गु
ष्टाभ्यो नमः रुदयाय नमः धं इं चं धं इं तर्जनीभ्यो स्वाहा शिरसे स्वाहा धं उं दे धं उं मध्यमाभ्यो व
षट् शिखायै वषट् धं ऐं ते धं ऐं अनामिकाभ्यो ह्रे कवचाय ह्रे धं ओं पं धं ओं कनिष्ठिकाभ्यो वौष
ट् नेत्रत्रयाय वौषट् धं अं यं रं अं करतलपृष्ठाभ्यो फट् इत्येवमेतत् ततोऽथानं पंचाशदक्षरं भेदेर्वि
हितवदनदोः पादरुतकुलिवदो देशोभास्वतकपर्दीकलितशशिकलामिंद्रकुंदावदातां अ
क्षरककुंभचिंतालिखितवरकरोत्रीक्षणं यमसंस्थामच्छाकल्यामतच्छस्त्रनजवनभरणं भार
तीतो नमामि इति ध्यात्वा ह्रौंः अं आं इत्यादितः नमः इत्येतं ह्रौंः इति मूर्धादिपादांतं विनस्प
धं अं शिरसि धं आं नमः मुखे धं इं नमः दक्षनेत्रे धं ईं नमः वामनेत्रे धं उं नमः दक्षकर्णे धं उं नमः
वामे धं ऊं नमः दक्षनसि धं ऊं नमः वामायां धं लं नमः दक्षगंडे धं लं नमः वामे धं ऐं नमः ऊर्ध्वे

धैर्ऋनमः अथरे धैर्ऋनमः उर्ध्वदेतपेक्तौ धैर्ऋनमः अथोदेतपेक्तौ धैर्ऋनमः शिरसि धैर्ऋनमः जि
 ह्वायां धैर्ऋनमः दक्षबाहुशूले धैर्ऋनमः कूर्परे धैर्ऋनमः मणिबन्धे धैर्ऋनमः श्रेणुलिशूले धैर्ऋ
 नमः श्रेणुल्यग्रे धैर्ऋनमः वामबाहुशूले धैर्ऋनमः कूर्परे धैर्ऋनमः मणिबन्धे धैर्ऋनमः श्रेणुलिशू
 ले धैर्ऋनमः श्रेणुल्यग्रे धैर्ऋनमः दक्षबाहुकले धैर्ऋनमः जात्रनि धैर्ऋनमः गुल्फे धैर्ऋनमः दक्षगु
 लिशूले धैर्ऋनमः दक्षगुल्यग्रे धैर्ऋनमः वामपादकले धैर्ऋनमः जात्रनि धैर्ऋनमः गुल्फे धैर्ऋनमः
 वामपादगुलिशूले धैर्ऋनमः वामपादगुल्यग्रे धैर्ऋनमः दक्षपार्श्वे धैर्ऋनमः वामे धैर्ऋनमः दृष्टे धै
 र्ऋनमः नाभौ धैर्ऋनमः जठरे धैर्ऋनमः त्वगात्मनेनमः रुदि धैर्ऋनमः अस्मात्मात्मनेनमः दक्षोसे धैर्ऋनमः सात्मने
 नमः ककुदि धैर्ऋनमः वेमेदसात्मनेनमः धैर्ऋनमः अस्थ्यात्मनेनमः रुदादिदक्षपाण्येते धैर्ऋनमः मजात्मनेनमः रु
 दादिवामपाण्येते धैर्ऋनमः संश्रुक्रात्मनेनमः रुदादिदक्षपादोते धैर्ऋनमः प्राणात्मनेनमः रुदादिवामपादोते
 धैर्ऋनमः जीवात्मनेनमः पादादिनाभ्येते धैर्ऋनमः परमात्मनेनमः नाभ्यादिमूर्ध्याते इति शुद्धमात्काव्यासः
 ललाटे नासिकामध्ये विन्यसेन्मुखवृत्तके तर्जनीमध्यमानामाह्वानामाचनेत्रयोः श्रेणुश्रेणुकोणयो
 र्ऋवकनिष्ठांशुकोनसोः मध्यास्तिस्त्रागंडयोश्च मध्यमामोष्ठयोर्न्यसेत् अनामांदंतयोर्न्यस्य मध्य

ओं प्रसन्नं स्थितिं वहिर्मात्का न्यासस्य विष्णुऋषि गायत्री छन्दः स्थितिं वहिर्मात्का सरस्वती देवता यादीनि ज्ञानानि बीजानि स्वराः शक्तयः कादीनि मानानि कीलकं मम श्रीविष्णु रात्रि
 न स्थितिं वहिर्मात्का न्यासे विनियोग इति कृताञ्जलिः स्तुत्यान्यसे यथा विष्णुऋषये नमः शिरसि गायत्री छन्दसे नमो मुखे स्थितिं वहिर्मात्का सरस्वती देवता येन मो रुदि यं रं ले वं शं
 सं हं ले वं वीजाय नमो गुह्ये श्रं श्रं ई ई उं ऊं ऋं ॠं लं एं पें ओं औं अं अं स्वराः शक्तये नमः पादयोः कं ले वं चं उं चं छं जं कं नं टं उं ङं नं तं थं दं थं नं पं फं बं भं मं कीलकाय नमो नाभौ मम श्रीविष्णु रात्रि
 तेन स्थितिं वहिर्मात्का न्यासे विनियोगः सर्वो गे शु इति ऋष्यादित्यासः अथ करन्यासः अं कं धं श्रं अं गुह्याभ्यां नमः ई वं धं ई जं र्जनीभ्यां स्वाहा उं हं धं ऊं मथ्यमाभ्यां वषट् पं नं धं ये अनामिकाभ्यां ऊं
 ओं धं धं ओं कं तिष्ठिकाभ्यां वौषट् अं यं ५ अः करतलपृष्ठाभ्यां फट् इति करन्यासः एवेष्ट उगः अथ ध्याने पक्षीन्द्रा सुन संस्थिता मम भगवती श्यामा पिशाङ्गा वृतां पां वं चं कं गदाङ्ग पाशस्तरिणभृत् मा
 लोदधानां परं विद्याभीतिवरप्रदात्रिनयनां आसीनान्द्रुस्तनीं देवीं विष्णुमयीं समस्तजननीं ध्यायामितामा विकासु इति ध्यात्वा न्यसे यथा उं नमो दक्षगुल्फे ङं नमो दक्षपादाङ्गुलिमूले एं
 नमो दक्षपादाङ्गुलिमूले तं नमो वामपादगुल्फे थं नमः वामजातुनि दं नमः वामगुल्फे थं नमः वामपादाङ्गुलिमूले नं नमः वामपादाङ्गुल्यग्रे थं नमः दक्षपादाङ्गुलिमूले एं
 वं नमः दक्षे भं नमः नाभौ मं नमः मासुत्रमागके मुखेनामो मथ्यमाचरुसपादेषु पाशेषु योः कनिष्ठानामिका मथ्यास्तास्तुष्टे च वि

न्यसेत् ताः सांगुष्ठानाभिदेशे सर्वाः कुक्षौ च विन्यसेत् हस्तपूर्वहस्तपातकुक्षिभूलेषु तलमेव च
 रुदये च तले सर्वमे सयोश्च ककुतस्थले एतास्तु मात्का मुद्राः क्रमेण परिकीर्तिताः अस्तात्वा
 विन्यसेद्यस्तन्यासः स्यात्तस्य निष्फलः अत्र शुद्धतेषु विंड्युतले वर्णानो वीर्ययोजना र्थे इति संप्र
 दायः अथ विंड्युतमात्का न्यासः तत्र ऋष्यादि पूर्ववत् ध्यायेद्यथा अतस्तत्कृदेकसारंगविद्या
 हस्तां विलोचनां चेदमौलिं कुचान्ग्रां रक्ताङ्गस्थो गिरं भजे स्त्रीः संः ले इत्यादि श्रं स्त्रीः नमः इति
 पादादिभूयते विन्यस्य धं संः परमात्मने नमः भूयदिनाभ्यंते धं ले जीवात्मने नमः नाभ्यादिपादां
 ते धं हं प्राणात्मने नमः पादादिरुदंते धं सं श्रुक्रात्मने नमः दक्षपादिरुदंते धं धं मजात्मने नमः
 वामपादादिरुदंते धं शं अस्थात्मने नमः दक्षपादादिरुदंते धं वेमे दसात्मने नमः वामांसे
 धं ले मांसात्मने नमः ककुदि धं रं अरुगात्मने नमः दक्षोसे धं यं त्वगात्मने नमः रुदि धं मं नमः ज
 ठरे धं भं नमः नाभौ धं वं नमः दक्षे धं फं नमः वामे धं पं नमः दक्षपाशे धं नं नमः वामपादांगुल्यग्रे
 धं थं नमः वामपादांगुलिमूले धं दं नमः वामपादगुल्फे धं थं नमः वामपादजातुनि धं ते नमः वा

वहिर्मात्का न्यासः ॥
 वामाङ्गुलिमूले जं नमः वामाङ्गुल्यग्रे
 दक्षपादमूले वं नमः जातुनि इति स्थिति
 वहीर्मात्का न्यासः ॥

मपादकक्षे धंणनमःदक्षपादांगुल्यये धंऊनमःदक्षपादांगुलिशूले धंउंनमःदक्षपादगुल्फे
धंटेनमःदक्षपादजात्रुनि धंटेनमःदक्षपादकक्षे धंमेनमःवामबाहुश्रंगुल्यये धंऊनमःवामबाहु
श्रंगुलिशूले धंनमःमणिवंथे धंछंनमःवामकर्परे धंचंनमःवामबाहुकक्षे धंउंनमःदक्षबाहु
श्रंगुल्यये धंचंनमःदक्षबाहुश्रंगुलिशूले धंगंनमःमणिवंथे धंएनमःदक्षकर्परे धंकंनमःदक्ष
बाहुकक्षे धंश्रंनमःजिह्वायो धंश्रंनमःशिरसि धंओंनमःअधोदेतपेक्तौ धंओंनमःउर्ध्वदेतपेक्तौ
धंऐनमःअधरे धंऐनमःउर्ध्वेष्टेषु धंल्लेनमःवामगंडे धंल्लेनमःदक्षगंडे धंऊंनमःवामनसि धंऊं
नमःदक्षनसि धंउंनमःवामे धंउंनमःदक्षकर्णे धंईनमःवामनेत्रे धंईनमःदक्षनेत्रे धंश्रानमः
मुखे धंश्रंनमःशिरसि एवेसंहाररीत्यान्यसेत् अथस्थितिक्रमः धंउंनमःदक्षगुल्फे धंऊनमःद
क्षपादांगुलिशूले धंणनमःदक्षपादांगुल्यये धंतेनमःवामपादशूले धंघेनमःजात्रुनि धंटेनमः
गुल्फे धंयंनमःश्रंगुलिशूले धंनेनमःवामपादांगुल्यये धंपंनमःदक्षपादेषु धंपंनमःवामे धंचंन
मःपृष्ठे धंमेनमःनाभौ धंमेनमःजठरे धंयंतगात्मनेनमःरुदि धंरंश्रस्मात्मनेनमःदक्षोसे
धंलेमांसात्मनेककुदि धंवेमेदसात्मनेनमःवामोसे धंशंश्रस्मात्मनेनमःरुदादिदक्षपाण्पते

श्री
४०

धैषमजात्मनेनमः रुदादिवामपादंते धैसंश्रुक्रात्मनेनमः रुदादिदक्षपादंते धैहंप्राणात्मनेनमः
रुदादिवामपादंते धैलेजीवात्मनेनमः पादादिनाभंते धैहंपरमात्मनेनमः नाभ्यादिमूर्ध्नि धै
श्रनमः ललाटे धैश्रानमः श्रुते धैशनमः दक्षनेत्रे धैशनमः वामे धैउनमः दक्षकर्णे धैउनमः वामे धै
कंठनमः दक्षनसि धैकंठनमः वामे धैल्लेनमः दक्षगंडे धैल्लेनमः वामे धैऐनमः उर्ध्वोष्ठे धैऐनमः श्र
धरे धैजोनमः उर्ध्वदंतेषु धैजोनमः अधोदंतेषु धैश्रनमः शिरसि धैश्रनमः श्रुताभ्यंतरे धैकंठनमः द
क्षवामबाहुश्रुते धैलेनमः कर्पूरे धैगोनमः मणिवंथे धैचैनमः श्रंगुलिश्रुते धैउनमः दक्षपाण्यंश
त्यये धैचैनमः वामबाहुश्रुते धैचैनमः कर्पूरे धैजोनमः मणिवंथे धैकंठनमः श्रंगुलिश्रुते धैचैनमः
श्रंगुल्यये धैटेनमः दक्षपादश्रुते धैटेनमः जानि इति स्थितिक्रमः अथ विंड्युतमास्कायासः
तत्र ऋषादिपूर्ववत् रुदादिमूर्ध्नि धैहंपरमात्मनेनमः नाभ्यादिमूर्ध्नि धैलेजीवात्मनेनमः पा
दादिनाभंते धैहंप्राणात्मनेनमः रुदादिवामपादंते धैसंश्रुक्रात्मनेनमः रुदादिदक्षपादंते धैषं
मजात्मनेनमः रुदादिवामपादंते धैशंश्रुष्णात्मनेनमः रुदादिदक्षपाण्यंते धैवंमेदसात्मनेन
मः वामासे धैलेमांसात्मनेनमः ककुदि धैरंश्रुस्त्रगात्मनेनमः दक्षोसे धैयंतगात्मनेनमः रुदि

धं मंनमःजठरे धं भंनमःनाभौ धं चंनमःपृष्ठे धं फंनमःवामे धं पंनमःदक्षपार्श्वे धं नंनमःवाम
 पादांगुल्यग्रे धं धंनमःपादांगुलिमूले धं दंनमःपादगुल्फे धं घंनमःजानुनि धं तंनमःवामपादक
 क्षे धं णंनमःदक्षपादांगुल्यग्रे धं ङंनमःदक्षपादांगुलिमूले धं ङंनमःगुल्फे धं दंनमःजानुनि
 धं दंनमःदक्षपादकक्षे धं ञंनमःवामबाहुश्रेण्यग्रे धं ञंनमःश्रेण्णुलिमूले धं जंनमःमणिवंधे
 धं छंनमःऊर्ध्वे धं चंनमःवामबाहुकक्षे धं ङंनमःदक्षबाहुश्रेण्यग्रे धं चंनमःश्रेण्णुलिमूले धं
 गंनमःमणिवंधे धं खंनमःऊर्ध्वे धं कंनमःदक्षबाहुकक्षे धं श्रंनमःजिह्वायां धं श्रंनमःशिरसि
 धं ङंनमःअपोदंतपंक्तौ धं ङंनमःऊर्ध्वदंतपंक्तौ धं ऐंनमःअधरे धं ऐंनमःउर्ध्वे धं लंनमःवामगं
 डे धं लेनमःदक्षगंडे धं ऋंनमःवामनसि धं संनमःदक्षनसि धं उंनमःवामे धं उंनमःदक्षकर्णे
 धं ईंनमःवामनेत्रे धं रंनमःदक्षनेत्रे धं आंनमःश्रुते धं अंनमःशिरसि इत्यपि संहाररीत्यान्यसेत्
 अथ विसर्गमात्रकाव्यासः धं श्रंनमःशिरसि धं आंनमःश्रुतवृत्ते इत्यादिरुदादिनाभ्यंते धं हं
 नमःइत्यंतेन्यसेत् शुद्धमात्रकास्थानेषु अथ विट् विसर्गमात्रकाव्यासः दक्षगुल्फे धं ङंनमःइत्या
 दिहंनमःइत्यंते शुद्धस्थानेषु धं श्रंनमःइत्यादि धं दंनमःइत्यंते मूर्धादिदक्षजान्वंते मात्रकास्था

व्यापित्येनमः ओं श्रुं व्यामरूपित्येनमः ओं श्रुं श्रुं नतायेनमः ओं कं स्तुत्येनमः ओं खं ऋत्येनमः
 ओं गं स्तुत्येनमः ओं चं मेधायेनमः ओं डं कां त्येनमः ओं चं लक्ष्म्येनमः ओं छं द्युत्येनमः ओं जं
 स्थिरायेनमः ओं ऊं स्थित्येनमः ओं ञं सिद्धयेनमः ओं टं जरायेनमः ओं ठं णालित्येनमः ओं
 डं तां त्येनमः ओं ळं ऐश्वर्यायेनमः ओं णं रत्नेनमः ओं तं कामित्येनमः ओं थं वरदायेनमः
 ओं दं ह्लादित्येनमः ओं धं प्रीत्येनमः ओं ने दीर्घायेनमः ओं पे तीक्ष्णायेंनमः ओं फं रौद्र्येनमः
 ओं बं भयायेनमः ओं भं निद्रायेनमः ओं मं तं द्रायेनमः ओं यं ह्यथायेनमः ओं रं क्रोधित्येनमः
 ओं लं क्रियायेनमः ओं वं उत्कायेनमः ओं शं स्तुत्येनमः ओं षं पीतायेनमः ओं सं श्रे
 तायेनमः ओं हं श्रुणायेंनमः ओं ले श्रं विकार्येनमः ओं दं श्रुं नतायेनमः आदौ सर्व
 त्रितादादि कृत्वा मातृकास्थानेषु न्यसेत् अथाष्टाविंशत्कलामातृका तत्र धं श्रं श्रु
 तायेनमः धं श्रं मानदायेनमः धं इं प्रसायेनमः धं इं त्रुत्येनमः धं उं पुष्ट्येनमः धं उं रत्नेन
 मः धं ऋं धृत्येनमः धं ऋं शशित्येनमः धं लं चंद्रिकायेनमः धं लं कां त्येनमः धं एं ज्योत्स्ना
 येनमः धं ऐं श्रियेनमः धं ओं प्रीत्येनमः धं ओं श्रं गदायेनमः धं श्रं पूर्णायेंनमः धं श्रं पूर्ण

श्री

४१

५२

मृतायेनमः इति मातृका षोडशस्वरस्थानेषु विन्यस्य धं कं भंतपिन्येनमः धं खं वं तापिन्ये
नमः धं गं फं ध्रुवायेनमः धं घं पं मरीच्येनमः धं डं नं ज्वालिन्येनमः धं चं थं रुच्येनमः धं छं दं स्रु
माण्येनमः धं जं थं भोगदायेनमः धं ऊं तं विष्णावत्येनमः धं अं एं बोधिन्येनमः धं टं ढं धारि
ण्येनमः धं ठं डं क्षमायेनमः इति दक्षबाहुमूलादिदक्षजान्ते तं मातृका स्थानेषु न्यसेत् धं यं ध्रु
मार्चिष्येनमः धं रे उं ष्यायेनमः धं लं ज्वलिन्येनमः धं वं ज्वालिन्येनमः धं शं विष्कलिगिन्येन
मः धं षं स्वप्त्रियेनमः धं सं स्वरूपायेनमः धं हं कपिलायेनमः धं लं हं वावाहायेनमः धं लं क
वावाहायेनमः इति दक्षगुल्फादिवामपादांतं मूर्ध्नि सर्वगेषु न्यसेत् अथ मूर्तिमातृकान्या
सः धं ह्रीं श्रीं ल्लीं श्रीं ल्लीं श्रीं ल्लीं केशवाय कीर्त्येनमः शिरसि धं ह्रीं श्रीं ल्लीं श्रीं ल्लीं श्रीं ल्लीं ना
गयणाय कोत्येनमः मुखे धं ह्रीं श्रीं ल्लीं श्रीं ल्लीं श्रीं ल्लीं माधवाय त्र्यं नमः दक्षनेत्रे धं ह्रीं श्रीं ल्लीं
श्रीं ल्लीं श्रीं ल्लीं गोविंदाय त्र्यं नमः वामे धं ह्रीं श्रीं ल्लीं उं ल्लीं श्रीं ल्लीं विष्णवे ध्यं नमः दक्षक
र्णे धं रूं रूं रूं मधुसूदनाय त्र्यं नमः वामे धं रूं रूं रूं त्रिविक्रमाय क्रियायेनमः दक्ष
नसि धं रूं रूं रूं वामनाय दयायेनमः वामे धं रूं रूं रूं श्रीधराय मेधायेनमः दक्षगंडे धं

॥ कुरु मे विदुः ॥
 : नीलः सु चिह्नं
 " सत कंचुकि हं

[illegible]

श्री
४३

५३

येनमः ॐ ॐ यं ॐ त्वगात्मने पुरुषोत्तमाय सदायेनमः ॐ ॐ रे ॐ अस्मात्माने वलिने परा
येनमः ॐ ॐ लं ॐ मां सात्मने वलानुजाय परायणायै नमः ॐ ॐ वे ॐ मे दसात्मने वा लायस्त
त्मायेनमः ॐ ॐ शं ॐ अस्थ्यात्मने वृषज्ञाय संध्यायेनमः ॐ ॐ षे ॐ मजात्मने वृषाय प्रज्ञायै
नमः ॐ ॐ सं ॐ शुक्रात्मने हेसाय प्रभायेनमः ॐ ॐ हं ॐ प्राणात्मने वराहाय निशायेनमः
ॐ ॐ ले ॐ जीवात्मने विमलाय अमोघायै नमः ॐ ह्रीं श्रीं लीं देः लीं श्रीं ह्रीं परमात्मने नृसिं
हाय विद्युतायै नमः इति मातृकास्थानेषु न्यसेत् अथ श्रीकंदन्यासः अथ श्रीश्रीकंदन्या
सस्य श्रीदक्षिणाश्रुतिः ऋषिः पंक्तिछंदः श्रीअर्थनारीश्वरो देवता सर्वसिद्ध्यर्थे न्यासे विनि
योगः ॐ श्रीदक्षिणाश्रुतिः ऋषयेनमः शिरसि पंक्तिछंदसे नमो मुखे अर्थनारीश्वरो देव
तायेनमः रुदि सर्वसिद्ध्यर्थे न्यासे विनियोगः सर्वंगे हस्तोऽंग्रेष्ठभां नमः हस्तीतर्जनीभां
स्वाहा हस्तूमध्यमाभां वषट् हस्तेऽनामिकाभां हुं हस्तेऽकनिष्ठिकाभां वौषट् हस्तः करत
लपृष्ठाभां फट् ध्याने बंधककांचननिभं रुचिराक्षमालोपाशोऽक्षौ च वरदं निजवाङ्मदं
विभ्राणमिंद्रशकलाभरणं त्रिनेत्रमर्धाविकेशमनिशं वपराश्रयामः ॐ हस्तेऽंग्रे श्रीकंदे

फलं दद्यात् मातृकां
हं वीजं सः शक्तिः
हं हं कीलकं मम

हं वीजाय नमः गुह्ये सः प्रा
कयेनमः पादयोः स्तोत्रं
कीलकाय नमः ताम्रं मम

शायपूर्णदर्येनमः ॐ ह्रींः आं अनंतेशायविरजायेनमः ॐ ह्रींः ३ स्रस्मेशायशाल्मल्ये
 नमः ॐ ह्रींः ३ त्रिमूर्तीशायलोलाक्ष्येनमः ॐ ह्रींः ३ अमरेणायवर्तलाक्ष्येनमः ॐ ह्रींः
 ३ अर्चेशायदीर्घचोणायैनमः ॐ ह्रींः ३ भारभूतीशायदीर्घमुख्येनमः ॐ ह्रींः ३ ति
 थीशायगोमुख्येनमः ॐ ह्रींः ३ लंस्थाणकेणायदीर्घजिह्वायेनमः ॐ ह्रींः ३ लं हरेणायकुं
 डोदर्येनमः ॐ ह्रींः ३ ऐं किंदेशायदुर्धकेणायैनमः ॐ ह्रींः ३ ऐं भौतिकेणायविकृतमुख्येन
 मः ॐ ह्रींः ३ ओं सद्योजातेणायज्वालामुख्येनमः ॐ ह्रींः ३ ओं अनुग्रहेणायउल्कामुख्येन
 मः ॐ ह्रींः ३ ओं अक्रूरेणायश्रीमुख्येनमः ॐ ह्रींः ३ ओं महासेनेणायविद्यामुख्येनमः ॐ ह्रींः
 ३ कं क्रोधीशायमहाकाल्येनमः ॐ ह्रींः ३ एं चंडेशायसरस्वत्येनमः ॐ ह्रींः ३ गं पंचांतके
 शायसर्वसिद्धिदायैनमः ॐ ह्रींः ३ घं शिवोत्तमेशायत्रैलोक्यविद्यायैनमः ॐ ह्रींः ३ उं एककूट
 शायमंत्रशक्त्येनमः ॐ ह्रींः ३ चं कूर्मेशायआत्मशक्त्येनमः ॐ ह्रींः ३ छं एकनेत्रेशायभूतमा
 त्रेनमः ॐ ह्रींः ३ जं चतुराननेशायलंबोदर्येनमः ॐ ह्रींः ३ ऊं अजेणायद्राविण्येनमः ॐ
 ह्रींः ३ मे सर्वेशायनागार्येनमः ॐ ह्रींः ३ ढं सोमेशायविचर्येनमः ॐ ह्रींः ३ ढं लोगलीशायमं

श्री

४४

५५

जयै नमः ह्रैः उं दारुणेशायरूपिण्ये नमः धै ह्रैः ङं अर्थनारीश्वरायवीरिण्ये नमः धै
ह्रैः एं उमाकोतेशायकाकोदर्ये नमः धै ह्रैः तं आषाढीशायपूतनाथे नमः धै ह्रैः थं
चंडीशायभद्रकाल्ये नमः धै ह्रैः दं श्रेणीशाययोगिन्ये नमः धै ह्रैः धं मीनेशायशंखिन्ये
नमः धै ह्रैः ने मेघेशायगालिन्ये नमः धै ह्रैः पं लोहितेशायकालरात्रे नमः धै ह्रैः
फं शिखीशायकुञ्जिन्ये नमः धै ह्रैः बं छागलोडीशायकपर्दिन्ये नमः धै ह्रैः भं हिरंडे
शायवज्रायै नमः धै ह्रैः मं महाकालीशायजयायै नमः जटरे धै ह्रैः यं त्वगात्मनेवा
लीशायसमुख्ये नमः रुदि धै ह्रैः रं अस्त्रगात्मनेभुजगेशायरेवत्ये नमः दत्तांसे धै ह्रैः
लं मांसात्मनेपिनाकेशायमाथ्ये नमः ककुदि धै ह्रैः वं मेदसात्मनेखड्गीशायवारुण्ये न
मः वामांसे धै ह्रैः शं अस्थ्यात्मनेधुक्केशायवाय्ये नमः रुदादिदक्षपाण्ये तं धै ह्रैः षं म
जात्मनेश्वेतेशायरत्नोविदारिण्ये नमः रुदादिवामपाण्ये तं धै ह्रैः सं शुक्रात्मनेभृंगीशाय
सहजायै नमः रुदादिदक्षपादांतं धै ह्रैः हं प्राणात्मनेकुलेशायमहालक्ष्म्ये नमः रुदादिवा
मपादांतं धै ह्रैः लं जीवात्मनेशिवेशायव्यापिन्ये नमः पादादिनाभ्ये तं धै ह्रैः तं परमा

त्मने संवर्तकेशाय महामायायै नमः नाभ्यादिमूर्धोत्तं इति मातृकास्थानेषु न्यसेत् अथ प्रपंचया
 गमातृकान्यासः गोवीजं चतुश्चत्वारिंशद्वारं जप्त्वा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ह्रीं गंगणपतये वरवरदसर्वज
 ने मे वशमानय २ स्वाहा इति श्रीमहागणेशमाला मेत्रमष्टधा संजप्य ॐ गणानां त्वा गणपतिह
 वामहे कविकवीनामृपमश्रवस्त्वमंज्येष्टराजं ब्रह्माणं ब्रह्मणस्पत आनः श्रणवन्भूतिभिः सी
 दमाने इति अचमेकवारं जपित्वा ॐ ह्रीं क्लो ॐ गं नमः सर्वविघ्नाधिपाय सर्वसिद्धिदाय स
 र्वदुःखप्रशमनाय एहो हि भगवन्त्वादय २ स्तंभय २ ह्रीं गंगो नमः स्वाहा क्लो ह्रीं इति माला
 मेत्रं चतुर्वारं जप्त्वा शुद्धमातृकां त्रिवारं विन्यस्य मुखे धं अं आं ईं उं ऊं ऋं ॠं आदि त्पाय नमः
 दक्षबाहुमूलाद्यग्रोत्ते धं लं ङं सोमाय नमः वामबाहुमूलाद्यग्रोत्ते धं कं धं भोमाय नमः दक्षो
 रुमूलादिपादाद्यग्रोत्ते धं चं धं शुक्राय नमः वामोरुमूलादिपादाद्यग्रोत्ते धं टं धं बुधाय नमः जठरे
 धं तं धं हृहस्पतये नमः रुदये धं पं धं शनैश्च राय नमः इति समस्तग्रहान् विन्यस्य ॐ ह्रीं
 तः हंसः सोहं स्वाहा इत्यादि ॐ ह्रीं अं हंसः सोहं स्वाहा इत्यंते इति संहारक्रमेण न्यसेत्
 ॐ ह्रीं अं हंसः सोहं स्वाहा इत्यादि ॐ ह्रीं तः हंसः सोहं स्वाहा इत्यंते स्तष्टिक्रमेण न्यसेत्

श्री
४५

५५

इति प्रपंचयागमात्का अष्टषोढान्यासः अस्याष्टषोढान्यासस्य श्रीदक्षिणाश्रुतिर्ऋषिः
पंक्तिः श्लोकः श्रीमात्काविप्रसंदरीदेवता ऐवीजे सौःशक्तिः लंकीकीलकं ममश्रीविद्योग
लेन्यासेविनियोगः इति स्मृत्यान्वसेत् धैः श्रेकं धैः श्रोः ऐः श्रेः गृष्टाभ्यो नमः धैः ३ चं धैः ई लंकीतर्जनी
भ्यां स्वाहा धैः उं टं धैः उं सौः मध्यामाभ्यो वषट् धैः एं तं धैः ऐः ऐः अनामिकाभ्यो ज्ञे धैः ओं पं धैः ओं लंकी क
निष्ठिकाभ्यो वौषट् धैः श्रेः यं श्रेः सौः करतलपृष्ठाभ्यो फट् एवं षडेगः ध्याने उद्यत्सूर्यसह
स्वाभापीनोन्नतपयोधरो रक्तमाल्यो वरालेपरक्तभूषणभूषितो पाशोऽकुशधनुर्बाणा
भास्वत्पाणिचतुष्टयो लसन्नेत्रत्रयां स्वर्णमुकुटोऽज्ञासिचंद्रिकां गणेशग्रहनक्षत्रयोगि
नीराशिरूपिणी देवी पीठमयी ध्यायेन्मात्कासंदरीपरं इति ध्यात्वा परानंदोद्यतोऽस
मष्टिरूपेण ध्यात्वा तरुणादित्यसंकाशनराजवक्रांस्त्रिलोचनान् पाशोऽकुशवराभीति
कराभ्यां शक्तिसमन्वितान् तास्तु सिंहरवर्णभाः सर्वालंकारभूषिताः एकहस्तधृतोभोजा
इतरालिङ्गितप्रियाः इति न्यसेत् धैः श्रेः विज्ञेः श्रयः श्रिये नमः धैः श्रोः विज्ञेः राजा यद्रिये
नमः धैः ३ विनायकाय नमः धैः ३ शिवोत्तमाय शोऽनमः वामे धैः उं विघ्नकृतेषु

मुखवते

दक्षिणे

एवं ध्यात्वा महेशा
त्रित्यात् कर्मसमाप्त्ये
येन त्वा सुविधानेन म
त्प्रेषि देवतां व्रजेत् ५३

श्येनमः दक्षकर्णे धं तुं विघ्नहर्त्रे सरस्वत्यै नमः वामे धं कं विघ्नराजे रत्यै नमः दक्षनसि धं कं ग
 णनाथाय मेधायै नमः वामाय धं लं एकदेताय कांत्यै नमः दक्षगंडे धं लं द्विदेताय कामित्यै न
 मः वामे धं एं गजवक्राय मोहित्यै नमः उर्ध्वे धं ऐं निरंजनाय जटायै नमः अथरे धं ओं कपर्दि
 ने तीव्रायै नमः उर्ध्वदंते धं ओं दीर्घवक्राय ज्वालित्यै नमः अधोदंते धं शं शंकुकर्णाय नेदायै
 नमः **ललाटे** धं शं शं वृषभधजाय रमायै नमः चित्रुके धं कं गणनाथाय रूपित्यै नमः दक्ष
 बाहुशूले धं तं गजेन्द्राय ^{उत्ता} सुदायै नमः कूर्परे धं गं शूर्यकर्णाय जयित्यै नमः मणिवंधे धं चं
 विनेत्राय सत्यायै नमः श्रंगलिशूले धं डं तं वीराय विघ्नेशायै नमः श्रंगुल्यये धं चं महाना
 दाय स्वरूपित्यै नमः वामबाहुशूले धं कं चतुर्भूतये कामदायै नमः कूर्परे धं जं सदाशिव
 यमदविह्वलायै नमः मणिवंधे धं कं आमोदाय विकलायै नमः श्रंगलिशूले धं तं इक्ष्वाकु
 ध्यायै नमः श्रंगुल्यये धं टं सुमुखाय भूत्यै नमः दक्षपादकक्षे धं टं प्रमोदाय भूत्यै नमः जानु
 नि धं डं एकपादाय रत्यै नमः गुल्फे धं कं द्विजिह्वाय रसायै नमः श्रंगलिशूले धं एं शूराय
 मानुष्यै नमः श्रंगुल्यये धं तं वीराय मकरधजायै नमः वामपादकक्षे धं शं वरमुखाय वि

श्री
धृ

46

कर्णायै नमः जानुनि धं देवराय भुक्त्यै नमः गुल्फे धं धं वामदेवाय लजायै नमः श्रंगुलिमूले
धं नेत्रकतंडाय दीर्घवोणायै नमः श्रंगुल्यग्रे धं पंक्तिरेडाय धनुष्यायै नमः दक्षिणार्धे धं फं
सेनायै यामिन्यै नमः वामे धं वंगुमिण्यै नमः पृष्ठे धं भ्रमन्ताय चंद्रिकायै नमः नाभौ
धं मे विमलाय शशिप्रभायै नमः उदरे धं ये मत्तवाहनाय लोलायै नमः रुदि धं रंजदिने चं
चलाक्ष्यै नमः दक्षांसे धं लं मुडिने रुद्रै नमः ककुदि धं वं खड्गिने दुर्भगायै नमः वामांसे धं
शं वरेणाय सभगायै नमः रुदादिदक्षपाण्यै नमः धं धं वृषकेतवेशितायै नमः रुदादिवामपा
ण्यै नमः धं संभक्षप्रियाय दुर्गायै रुदादिदक्षपादयै नमः धं हं मेवनादाय कालिकायै नमः रुदा
दिवामपादयै नमः धं लं गणपतये कालजिह्वायै नमः पादादिनाभ्यै नमः धं हं गणेशाय विघ्न
हारिण्यै नमः नाभादिमूर्ध्यायै नमः इति गणेशन्यासः अथ ग्रह न्यासः रक्तं श्वेतं तथा रक्तं श्यामं पी
तं च पांडुरं ध्रुवं कृष्णं सप्तध्रुवं ध्रुवं विचिंतयेत् रविमुखाय नमः कामरूपान् सर्वाभरणभू
षितान् वामोरुयस्तहस्तोश्च दक्षहस्तवरप्रदान् प्राक्तयोपितथाप्येया वराभयकरांबु
जाः स्वस्वप्रियांकनिलयाः सर्वाभरणभूषिताः इति ध्यात्वा न्यसेत् रुदयाथ स्तात्

रूपं

५ मंथ

ॐ अं १६ सूर्यायरेणुकांवायेनमः भूमये ॐ यं ३ चंद्रायामतांवायेनमः नेत्रये ॐ कं ४ मंगला
यथामांवायेनमः रुदयस्योपरि ॐ चं ५ बुधायस्तानांवायेनमः कंठे ॐ टं ६ बृहस्पतयेयशस्विन्यं
वायेनमः रुन्मये ॐ तं ७ शुक्रायणाकंवायेनमः नाभौ ॐ पं ८ शनैश्चरायशक्तोवायेनमः मुखे
ॐ शं ९ राहवेकृष्णांवायेनमः पादयोः ॐ लं १० केतवेध्रुवांवायेनमः इतिग्रहस्थासः अथनक्षत्रा
सः ज्वलात्कालाग्निसंकाशावरदाभयपाणयः नतिपाण्योष्मिनीमुख्यः सर्वाभरणभूषिताः
इतिधात्वात्यसेत् ॐ अं ११ अश्विन्येनमः ललाटे ॐ ईं १२ भरणीयेनमः दक्षनेत्रे ॐ उं १३ कृतिका
येनमः वामे ॐ ऋं १४ रौहिण्येनमः दक्षकर्णे ॐ एं १५ मृगशिरसेनमः वामे ॐ ऐं १६ आर्द्रायेन
मः दक्षनसि ॐ ओं १७ पुनर्वसवेनमः वामाग्रे ॐ कं १८ पुष्यायनमः कंठे ॐ एं १९ अश्लेषायनमः
दक्षस्कंदे ॐ छं २० मघायेनमः वामे ॐ चं २१ पूर्वफल्गुण्येनमः दक्षकपोले ॐ छं २२ उत्तरफल्गु
ण्येनमः वामे ॐ जं २३ मृगशिरसेनमः दक्षमणिबंधे ॐ टं २४ चित्रायेनमः वामे ॐ डं २५ स्वात्येन
मः दक्षस्तने ॐ ङं २६ विशाखायेनमः वामे ॐ तं २७ अनुराधायेनमः नाभौ ॐ थं २८ ज्येष्ठाये
नमः दक्षकलां ॐ पं २९ मूलायैनमः वामकलां ॐ वं ३० पूर्वाषाढायेनमः दक्षोरौ ॐ भं ३१ उत्तरा

श्री

४७

षाळायेनमः वामोरो धं मं अवणायनमः दक्षजानुनि धं येरेधनिष्ठायेनमः वामे धं लं शतभि
षजेनमः दक्षजेद्यायां धं वं शं पूर्वभद्रपदायेनमः वामायां धं धं सं हं उत्तरभद्रपदायेनमः दक्ष
पादे धं लं दं शं अश्वः रेवत्येनमः वामपादे इति नक्षत्रन्यासः अथ महायोगिनीन्यासः तत्र वि
शुद्धौषोडशदले रक्तोरक्तत्रिनेत्रां पञ्चजनभयकृच्छूलखट्वांगहस्तां वामे त्रिदं धानां चषक
मपिस्तराप्ररिते चैकवक्त्रां अथ ग्रासुग्रदेष्टामरि कुलमघनीपायसात्रे प्रसक्तां कंठस्थाने मृतां
द्यैः परिवृतवशुषं भावयेद्वा किनीतां इति ध्यात्वा डौं डीं डूं डैं डौं डः उमलवरयडुं डा किनिमां रत्न
रत्नममत्वग्यातं रत्नरत्नसर्वसत्त्ववशं करिदेवि आगच्छ २ उमां प्रजो गृह्ण २ ऐं चोरे देवि क्लीं सः
परमचोरे हं चोरे रूपे एते हि नमः चाग्रं डे उरलक सं हं श्री महाविप्रसंदरिदेवि वरदेवि चै श्रं श्रं
इं ईं उं उं ऊं ऊं लं लं एं ऐं ओं औं श्रं श्रं विप्रहृषीदस्ये विप्रहृडा किनि विप्रहृनाथ देव श्री पाडकां
पूजयामि नमः इति तत्त्वशुद्धया करिणीकायां विन्यस्य तदग्रादिपरितस्तदावरणशक्तीः न्यसे
त् धं श्रं श्रं मृतायेनमः श्रां श्रा कर्षिण्येनमः ईं ईं द्रायेनमः ईं ईं शान्येनमः उं उमायेनमः उं उ
धुं केशिन्येनमः ऊं ऊं रुद्रिदायेनमः ऊं ऊं रुद्रायेनमः लं लं कारायेनमः लं लं रुद्रायेनमः

ऐं एकपादायै नमः ऐं ऐश्वर्यात्मिकायै नमः ॐ ओं कारात्मिकायै नमः ॐ औं षात्मिकायै नमः
 ॐ श्रं श्रं विक्रायै नमः ॐ श्रं श्रं रात्मिकायै नमः इति डाकिनी वद्ध्यात्वा प्रादक्षिण्येन न्यसेत् त
 तोनाहते द्वादशादले **श्यामांशूला** तहस्तो डमरुक सहिते तीक्ष्णचक्रं वहन्ती द्यास्यो रक्तत्रिने
 त्रं भुजुदिवलितसदृष्टदेतप्रभाभिः दीप्तास्यां देवदेवीं रुदय कमलगं रक्तधातुकनाथो शु
 द्वात्रेषु प्रसक्तो मधुमदमुदितो चिंतयेद्वा किं लीतां इति न्यसेत् ॐ श्रीं ह्रीं रैं रैं रः रमलवरयडुं
 राकिणिमां रत्नरत्नममरक्तधातुं रत्नरत्न सर्वसत्त्ववशं करिदेवि आगच्छ १ ३ मां पूजो गृह्णा २
 ऐं चोरे देवि ह्रीं परमचोरे ह्रीं चोरे रूपे ऐं ह्रीं नमः चां मुंडे डरलक सहै श्रीमहाविप्रसंदरि देवि वर
 देवि चैकं १२ अनाहतपीठस्थे अनाहत राकिणि अनाहत नाथ देव श्री पाडकां पूजयामि नमः
 न्यसेत् कं कालरात्रे नमः खं खातीतायै नमः गं गां यत्रे नमः वं वं राधारिण्ये नमः डं डं वर्णा
 त्तिकायै नमः चं चां मुंडायै नमः छं छायायै नमः जं जयायै नमः ऊं ऊं कारिण्ये नमः ॐ अव
 र्णात्मिकायै नमः ढं ढं क हस्तायै नमः ढं ढं कारिण्ये नमः इति राकिणी वद्ध्यात्वा न्यसेत् ततो म
 णिपूरकेनामो कृष्णां देवीं विवक्रां त्रिनयनलसितां दंष्ट्रिणीं शुभरूपं वज्रं प्राप्तिं च दंडाभयवर

श्री
४८

ददरान्दत्तवामेदधानां ध्यात्वानाभिस्थपमेदशदलविलसत्कर्णिकेलाकिनीतां मांसस्थां
गौडभक्तोत्सुकदयवतीविन्यसेत्साधकैः धं लोलैस्त्रिलैः लोलः लमलवरमूलाकिनिमोर
त्त २ मममांसधातेरत्त २ सर्वसत्त्ववशं करिदेवि आगच्छ २ ३ मां पूजां गृह्ण २ ऐं चोरेदेवि स्त्रीसः प
रमचोरेहं चोररूपे एते हि नमश्चा मुंडे डरलकसहै श्रीमहाविप्रसुंदरिदेवि वरदेवि च्छेडं छेणं
तेणं देयं नेपं फं मणिपूरकपीठस्थमणिपूरकलाकिनिमणिपूरकनाथदेवश्रीपाडकां पूज
यामिनमः इति कर्णिकायां परितस्तदत्तरदेवतालाकिनी वद्धात्वान्यसेत् धं डेडामर्ये नमः
छेडकारिणे नमः छेणं कारिणे नमः तेतामस्ये नमः ये स्थानदेव्ये नमः देदात्तायि नमः
ये धात्रे नमः नेनेदायै नमः पंपार्वत्यै नमः फं फेत्कारिणे नमः इति ततः स्वाधिष्ठानेषु दल
कमले स्वाधिष्ठानाख्यपद्मे रसदललसिते वेदवक्त्रां विनेत्रां पीतां भांधारयेतीं विशिखणक
पालाभया न्यात्रगर्वा मेदोधातुप्रतिष्ठा मलिमदशुदितां बन्धिनीत्यादि वीतां दध्यन्ने सक्तचि
तामभिमतफलदां काकिनीं भावयेतां इति कर्णिकायां ध्यात्वा धं कां कीं हूं कैं कौं कः कमल
वरमूलाकिनिमोरत्त २ मममेदोधातेरत्त २ सर्वसत्त्ववशं करिदेवि आगच्छ २ ३ मां पूजां गृह्ण २

1413

श्री
४५

ततोभूमध्येद्विदले भूमयेविंडपमेद्विदलसललितेषु क्लवर्णीकराङ्गैर्विधाणंज्ञानमुद्रां
उमरुकसहितामलमालांकपालं षड्वक्त्रांमजुसंस्थांविनयनलसितां हंसवत्यादियुक्तां
हारिद्रात्रेप्रसक्तांसकलस्वरनुतां हाकिनीभावयेतां हांहीहंहैंहौंहः हमलवरस्येहाकिनिमांर
क्ष १ मममजयातंरक्ष १ सर्वसत्त्ववशंकरिदेवि आगच्छ १ ३ मां पूजां गृह्णा १ ऐं चोरेदेवि क्षीसः
परमचोरेहं चोररूपे एहो हि नमश्चा मुंडे डरलकसहैं श्रीमहाविप्रसुंदरिदेविवरदेवि चै भूं
हंतंः आज्ञाचक्रपीठस्थे आज्ञाहाकिनि आज्ञानाथदेव श्रीपाडकां पूजयामि नमः इति वि
न्यस्य तद्वलयोः भूं हंहंसवत्यै नमः भूं हंतंः क्षमावत्यै नमः इति हाकिनी वक्ष्यात्वा न्यसेत् ततो
ब्रह्मरंध्रे सहस्रारकर्णिकायां मुंडव्योमासनस्थे सकलदलयुतेयाकिनीं भैरवीतां यदि
एयाद्यां समस्ता युधललितकरां सर्ववर्णीसमष्टिं डादीनां सर्ववक्त्रां सकलसखकरां सर्वधा
तस्वरूपां सर्वात्रे सक्तचित्तां परशिवरसिकां भावयेत् सर्वरूपां इति ध्यात्वा भूं यां पी घूं घैं घौं
यः यमलवरस्ये हाकिनि मां रक्ष १ मम शक्रादि सर्वधातु न रक्ष १ सर्वसत्त्ववशं करि आगच्छ १
३ मां पूजां गृह्णा १ ऐं चोरेदेवि क्षीसः परमचोरेहं चोररूपे एहो हि नमश्चा मुंडे डरलकसहैं श्री

महाविष्णुसंदरिदेविवरदेविचे ओं ओं ओं ओं ओं ओं इत्यादि सं ५० ब्रह्मरंध्रपीठस्थे ब्रह्मरंध्रायाकि
निब्रह्मरंध्रनाथदेवश्रीपादकां प्रजयामिनमः इति वित्यस्य परितः पंचाशद्देवताः याकिनीवद्या
त्वान्यसेत् सं ओं अमृतायै नमः सं ओं आकर्षिण्यै नमः सं ओं इंद्राण्यै नमः सं ओं ईशान्यै नमः सं ओं उ
मायै नमः सं ओं उर्ध्वक्षेत्रिण्यै नमः सं ओं ऋद्धिदायै नमः सं ओं ऋषायै नमः सं ओं लंकारांति
कायै नमः सं ओं लंष्ट्रायै नमः सं ओं एकपादायै नमः सं ओं ऐश्वर्यात्मिकायै नमः सं ओं ओं कारा
त्मिकायै नमः सं ओं ओं षष्ठात्मिकायै नमः सं ओं ओं विक्रायै नमः सं ओं ओं अक्षरात्मिकायै नमः सं
कंकालरात्र्यै नमः सं ओं खंखातीतायै नमः सं ओं गंगायत्र्यै नमः सं ओं चंचेताधारिण्यै नमः सं ओं डं डगर्गा
त्मिकायै नमः सं ओं चंचाश्रुतायै नमः सं ओं छं छायायै नमः सं ओं जं जयायै नमः सं ओं कं कं कारिण्यै नमः
सं ओं मं मारुतिमायै नमः सं ओं टं टंकहस्तायै नमः सं ओं टं टं कारिण्यै नमः सं ओं डं डामर्यै नमः सं ओं ङं
कारिण्यै नमः सं ओं णं णं कारिण्यै नमः सं ओं तं तामस्यै नमः सं ओं थं स्थानदेव्यै नमः सं ओं दं दाक्षायिन्यै
नमः सं ओं धं धात्र्यै नमः सं ओं नं नं दायै नमः सं ओं पं पार्वत्यै नमः सं ओं फं फेत्कारिण्यै नमः सं ओं वं वं धिन्यै न
मः सं ओं भं भद्रकाल्यै नमः सं ओं मं महामायायै नमः सं ओं यं यशस्विन्यै नमः सं ओं रं रमायै नमः सं ओं लं लं

श्री
५०

बोष्टेनमः धं वं वरदायेनमः धं शं शशिनेनमः धं धं षोढायेनमः धं सं सरस्वत्येनमः धं हं हंस
वत्येनमः धं तं तमावत्येनमः इति महायोगिनीन्यासं न्यसेत् अथ राशिन्यासः रक्तं श्वेतं हरिद्व
र्णं पांडुं चित्रं सितं स्मरेत् पिशंगपिंगलो वभ्रुकर्बुरौ सितध्रुवौ इति ध्यात्वा दक्षगुल्फे धं श्रं श्रं
इं ईं मेषायनमः दक्षजानुनि धं उं उं वृषायनमः दक्षवृषणे धं ऋं ऋं लेहं मिथुनायनमः दक्ष
कुक्षौ धं एं एं कर्कटायनमः दक्षस्कंदे धं ऐं ऐं सिंहायनमः दक्षशिरोभागे धं श्रं श्रं शं धं सं हं क
न्यायेनमः वामशिरोभागे धं कं धं तलाधरायनमः वामस्कंदे धं चं धं वृश्चिकायनमः वाम
कुक्षौ धं टं धं धनुषेनमः वामवृषणे धं तं धं मकरायनमः वामजानुनि धं पं धं कुं भायनमः
वामगुले धं यं रं लं वं लं तं मीनायनमः इति राशिन्यासः अथ पीठन्यासः सितासितारुणा
श्यामहरितपीतान्यनुक्रमात् प्रनः प्रनः क्रमाद्देवि पंचाशत्स्थानं संचये पीठानि संस्मरेद्दि
हान्सर्वकामार्थसिद्धये इति ध्यात्वा न्यसेत् धं श्रं कामरूपपीठायनमः शिरसि धं श्रं वारा
णसीपीठायनमः मुखे धं ईं नैपालप्रपीठायनमः दक्षनेत्रे धं ईं पौंड्रवर्यनपीठायनमः धं उं
कश्मीरप्रपीठायनमः धं उं कान्यकुब्जपीठायनमः धं ऋं पूर्णगिरिपीठायनमः दक्षनसि

राशिन्यादि
कानिष्ठध्यात्वा
न्यासं समाचरेत्

दक्षकूर्णे

धं ऊं अर्चुयपीढायनमः वामायां धं लं आश्रितकेश्वरपीढायनमः दक्षगंडे धं लं एकाग्र
 पीढायनमः वामे धं ऐं तिस्रोतःपीढायनमः ऊर्ध्वे धं ऐं कामकोटपीढायनमः अथरे धं
 ओं कैलासपुरपीढायनमः ऊर्ध्वदंतेषु धं ओं भग्नगरपीढायनमः अथोदंतेषु धं ओं केदार
 पुरपीढायनमः ललाटे धं ओं चंडपुरपीढायनमः चिबुके धं के श्रीपुरपीढायनमः दक्षबा
 हूले धं एं ओं कारपीढायनमः कूर्परे धं गे जालंधरपीढायनमः मणिवंधे धं चं मालवपी
 ढायनमः श्रंगुलिषु धं डं कुलांतकपीढायनमः श्रंगुल्यग्रे धं चं देवीकोटपीढायनमः वा
 मबाहूले धं छं गोकर्णपीढायनमः कूर्परे धं जं मारुतेश्वरपीढायनमः मणिवंधे धं
 जं अट्टहासपीढायनमः श्रंगुलिषु धं मे विराजपीढायनमः श्रंगुल्यग्रे धं टं गजगृहपीढाय
 नमः दक्षपादकच्छे धं ढं महापथपीढायनमः जातुनि धं डं कोहगिरिपीढायनमः गुल्फे
 धं ङं ऐलापुरपीढायनमः श्रंगुलिषु धं एं कालेश्वरपीढायनमः श्रंगुल्यग्रे धं तेजयांतक
 पीढायनमः वामपादकच्छे धं थं उजयिनीपीढायनमः जातुनि धं दं चरित्रापुरपीढाय
 नमः गुल्फे धं धं क्षीरिकपीढायनमः श्रंगुलिषु धं नं हस्तिनापुरपीढायनमः श्रंगुल्यग्रे

श्री
५१

धं पं उड्डीशपीठायनमः दक्षपार्श्वे धं फं प्रयागपीठायनमः वामे धं वं षष्ठीशपरपीठायन
मः पृष्ठे धं भं मायापरपीठायनमः नाभौ धं मं जलेश्वरपीठायनमः उदरे धं यं मलयगिरिपी
ठायनमः रुदि धं रं श्रीशैलपीठायनमः दक्षोसे धं लं मेरुकपीठायनमः ककुदि धं वं गि
रिवरपीठायनमः वामोसे धं शं महेंद्रपरपीठायनमः रुदादिदक्षपाण्येते धं सं वामनपर
पीठायनमः रुदादिवामपाण्येते धं से हिरण्यपरपीठायनमः रुदादिदक्षपादोते धं हे म
हालक्ष्मीपीठायनमः रुदादिवामपादोते धं लं उड्डीशपरपीठायनमः पादादिनाभ्यंते
धं तः क्वायापरपीठायनमः नाभादिमूर्ध्यांते इति पीठन्यासः शुद्धमातृकास्थानेषु न्यस्त
वाः इति पूर्वषोडान्यासः अथ विहितयमाद्यासनो मूलाधारार्थितचित्रवृत्तिः मूलं प्रणवं वा एक
गुणं स्मरन्निड्यावायुमापूर्य मूलाधारप्राप्यो गुह्यानामा कनिष्ठाभिनीसापुटोष्ठसंतं वायुं कुंभयि
त्वा कुंभकसमये मूलं प्रणवं वा चतुर्गुणं जपन् पुनः पिंगलया द्विगुणं तमेव जपन् वायुं शनैः शनै
रेचयेत् इत्येकः प्राणायामः विपर्ययेण द्वितीयः प्रथमवत्तृतीयः इति प्राणायामं कृत्वा मूलवि
द्यया ऋषादिस्मरणं कुर्यात् अस्य श्रीमहाविष्णुसंदरीमंत्रराजस्य श्रीदक्षिणामूर्तिऋषिः पं

+ षोडान्यासफलं श्रीयोगिनीहृदये॥
गणेशोः प्रथमो न्यासो द्वितीयस्तु
ग्रहे मितः नक्षत्रैस्तृतीयः स्यात्
योगिनीभिश्चतुर्थकः राशिभिः पञ्च
मः प्रोक्तः षष्ठः पीठैर्निर्गद्यते षोडा
न्यासस्तु संप्रोक्तः सर्वत्रैवापराजितः
एवं यो न्यासं देहस्तु स पूज्यः सर्वयो
गिभिः न तस्य पूज्यो लोके सुपितृमा
तृमुखोजनः स एव पूज्यः सर्वेषां सत्त्वयं परमेश्वरः
षोडान्यासविहीनं यं प्रणमे देव पावेति हो चिरान्मृत्युमाप्नोति नरकं च प्रपद्यते +

क्रिष्णंदः श्रीमहाविष्णुसंदरीदेवता ऐं प्रथमं बीजं सौः तृतीयं शक्तिः लौहितीयं कीलकं म
 मचतर्विधपुरुषार्थसिद्ध्यर्थं न्यासे विनियोगः एवं न्यसेत् ऐं प्रथमं शृंगुष्ठाभां नमः लौहिती
 यंतर्जनीभां स्वाहा सौ तृतीयं मध्यमाभां वषट् ऐं प्रथमं अनामिकाभां हूं लौहितीयं कनि
 ष्ठिकाभां हूं सौः तृतीयं करतलपृष्ठाभां फट् इति करन्यासः एवं षडेंगाः अस्त्रेण तालत्रये दत्वा
 दशदिग्बन्धने कुर्यात् अथ योगपीठन्यासः तत्रोसहयोरुदयकल्पितपादचतुष्टये योगपीठं
 निजदेहं ध्यात्वा न्यसेत् मूलाधारे ॐ मडुकाय नमः स्वाधिष्ठाने ॐ कालाग्निरुद्राय नमः मणि
 प्रे ॐ मूलप्रकृत्यै नमः अनाहते ॐ आधारशक्त्यै नमः रुदये ॐ ह्रस्मीय नमः तत्रैव अनेताय न
 मः ॐ वराहाय नमः ॐ पृथिव्यै नमः ॐ तत्र पश्चिमादिविलोमेन इक्ष्वाकुसुद्राय नमः मदि
 राससुद्राय नमः वृत्तसुद्राय नमः इग्यसुद्राय नमः तन्मध्ये ॐ श्रीं ५० नवखंडविराजि
 तनवरत्नदीपाय नमः तत्पश्चिमे ॐ श्रीं इं इं उ उ ऊं ऊं ऋ ऋ ए ए ऐं ऐं ओं
 ॐ ॐ ॐ वैद्यूररत्नाय नमः दक्षिणे ॐ कं ॐ नीलरत्नाय नमः आग्नेये ॐ चं ॐ विष्णुमरत्नाय न
 मः पूर्वे ॐ टं ॐ मौक्तिकरत्नाय नमः ईशाने ॐ ते ॐ मरुतरत्नाय नमः उत्तरे ॐ पं ॐ वज्ररत्ना

यनमः वायव्ये धं धं गोमेथरत्नायनमः मध्यखंडे धं शं धं पद्मरागरत्नायनमः तन्मध्यखंड
मध्ये धं स्वर्णपर्वतायनमः तदुपरि नंदनोद्याय तन्मध्ये धं कल्पवृक्षेभ्योनमः तन्मध्ये वसंता
दिषट्पत्तभ्योनमः तत्पश्चिमे इन्द्रियाश्वेभ्योनमः तत्पूर्वे इन्द्रियार्थगजेभ्योनमः तन्मध्ये विचित्र
रत्नभूमिकोयेनमः तत्पश्चिमे कालचक्रेश्वर्येनमः नैऋते सुद्राचक्रेश्वर्येनमः दक्षिणे मातृचक्रे
श्वर्येनमः आग्नेये रत्नचक्रेश्वर्ये पूर्व देशचक्रेश्वर्येनमः ईशाने गुरुचक्रेश्वर्येनमः उत्तरे
तत्तचक्रेश्वर्येनमः वायव्ये ग्रहचक्रेश्वर्येनमः मध्ये शूर्तिचक्रेश्वर्येनमः करुणातोयपरिधये
स्वर्णप्राकाराय तन्मध्ये मणिमंडपायनमः तस्यैतत्पादिकोणचतुष्टयेषु वामावर्त्तेन काल
रूपिणीशक्तौ नमः आकाररूपिणीशक्तौ नमः शब्दरूपिणीशक्तौ नमः मध्ये संगीतयोगिन्ये
भ्योनमः तत्रैव समस्तप्रकटगुप्तसिद्धयोगिनोचक्रेभ्योनमः तन्मध्ये मणिमयवेदिकोयेनमः
श्वेतच्छत्रायनमः तदधः रत्नसिंहासनायनमः इतिरुदयएवविन्यस्य दक्षोसे धं ब्रह्मप्रेतास
नायनमः वामोसे विष्णुप्रेतासनायनमः वामोरौ धं रुद्रप्रेतासनायनमः दक्षोरौ धं ईश्वरप्रे
तासनायनमः सर्वोगे ह्येः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनायनमः पुनर्दक्षोसे धं धर्मायनमः वा

मांसे भँज्ञानायनमः वामोरौ भँ वैराग्यायनमः दक्षोरौ ऐश्वर्यायनमः सुखे अधर्मायनमः वा
 मपार्श्वे भँ अज्ञानायनमः नाभौ अवैराग्यायनमः दक्षपार्श्वे अनैश्वर्यायनमः पुनरुदि माया
 येनमः विद्यायेनमः अनेतायनमः धर्मायनमः आनन्दकंदायनमः संविज्ञालायनमः प्रकृतिम
 यपत्रेभ्योनमः विकारमयकेसरेभ्योनमः पंचाशद्वर्णवीजाब्जसर्वतत्परूपोद्येकर्णिकायेनमः
 तस्यामेव श्रंश्रुर्कमंडलायनमः भँ ओं सोममंडलायनमः रं वह्निमंडलायनमः संप्रबोधात्मने
 सत्त्वायनमः रंप्रकृतात्मने रजसेनमः तं मोहात्मने तमसेनमः श्रं आत्मनेनमः श्रो श्रंतरात्म
 नेनमः भँ पंपरमात्मनेनमः क्लीज्ञानात्मनेनमः कर्णिकाचतर्दित् मध्येच ज्ञानतत्त्वायनमः
 कलातत्त्वात्मनेनमः विद्यातत्त्वात्मनेनमः परतत्त्वात्मनेनमः इति पश्चिमादिप्रादक्षिण्येन
 विन्यस्य क्लीं सर्वशक्तिकमलासनायनमः इति व्यापकं विन्यस्य तन्मध्ये श्रीचक्रं विभाव्य
 मूलं समस्तप्रकटगुप्तगुप्तरसंप्रदायकुलकौलनिगर्भरहस्यपरापररहस्यपरापरतिरहस्य
 योगिनीचक्रपाङ्कजाभ्योनमः इति सर्वोद्ये व्यापकं विन्यस्य भँ प्रथमकूटेशरीरात्मनेनमः
 भँ द्वितीयं बुद्ध्यात्मनेनमः भँ तृतीयं प्राणात्मनेनमः इति सर्वोद्ये व्यापकं रुदयत्रिकोणस्या

श्री

५३

५३

ग्रकोणे धं ऐं कामरूपपीठाय नमः ईशाने धं क्लीं पूर्णगिरिपीठाय नमः आग्नेये सौंः
जालंधरपीठाय नमः तन्मध्यस्थविंदौ तृतीयविद्यां स्मृत्वा धं महोज्ञानपीठाय नमः मध्य
स्थविंदुचक्रे नवहिरण्यसदस्त्रदलकमलासनाय नमः दक्षोऽसृष्टे धं श्रं श्रं सौंः विष्णु
सुधारणवासनाय नमः दक्षकर्णीष्टे धं ऐं क्लीं सौंः विष्णुशरीरोत्तंबुजासनाय नमः दक्षल
लाटभागे धं ह्रीं ऐं ह्रीं क्लीं ह्रीं सौंः श्रीमहाविष्णुसंदरीदेव्यात्मासनाय नमः दक्षनेत्रे धं ह्रीं ह्रीं ह्रीं सौंः
विष्णुवासिनीसर्वचक्रासनाय नमः चिबुकदक्षभागे धं ह्रीं ह्रीं ह्रीं सौंः विष्णुश्रीसर्वमंत्रासना
य नमः हृदयत्रिकोणेषु धं ह्रीं ऐं ह्रीं क्लीं ह्रीं सौंः त्रैश्रीविष्णुमालिनीसिद्धासनाय नमः श्रं श्रं ५
शिवशक्तिमदाशिवेश्वरशुद्धविद्यामायाकलाविद्यारगकालनियतिपुरुषप्रकृत्यहेकारबु
द्धिमनः श्रोत्रत्वक्कलर्जिह्वाज्वाणवाक्पाणिपादपायूपस्थशङ्खस्पर्शरूपरसगंधाकाशवा
युधिसलिलपृथिव्यात्मनेषु त्रिंशत्तत्त्वरूपाय श्रीमहाविष्णुसंदरीयोगपीठाय नमः इति सर्वे
वापकं विन्यस्य इति योगपीठस्थासः ॥ अथ श्रीचक्रन्यासः ध्यानं शरीरं चिंतयेदादौ निजं श्रीच
क्ररूपिणं त्वगाद्याकारनिर्मुक्तं जलतकालाग्निसन्निभं इति स्वशरीरं श्रीचक्ररूपं ध्यात्वा

सूक्ष्मक्रमेण स्थितिः श्रीचक्रन्यासः सचविद्याचक्रचक्रेश्वरी अंगत्रयात्मकः तत्र प्रथमं सेप्र
 दायात्करश्च द्विविधया करश्च द्विविधाय तौ तथैव विन्यस्य तथैवात्मरत्नोक्त्या न्यासमा
 रभेत तत्रादौ विद्यान्यासः सूर्यं प्रथमं कूटं गुह्यं द्वितीयं हृदयं तृतीयं दक्षिणे त्रये प्रथमं
 वामे द्वितीयं नासायां तृतीयं दक्षिणे प्रथमं वामे द्वितीयं गुह्ये तृतीयं दक्षिणे त्रये प्रथमं वा
 मे द्वितीयं गुह्ये तृतीयं दक्षिणे त्रये प्रथमं वामे तृतीयं नासायां तृतीयं पादयोः त्रये अंग्र्योः
 नमः जेचयोः ऐं ल्लीं सौं नमः जान्वाः ह्रीं ल्लीं सौं नमः उर्वोः ह्रीं ल्लीं त्रैलोक्यं ह्रीं ल्लीं सौं नमः स्फि
 जोः ह्रीं ल्लीं सौं नमः लिंगे त्रैलोक्यं ह्रीं ल्लीं सौं नमः त्रैलोक्यं ह्रीं ल्लीं सौं नमः ह्रीं ल्लीं सौं नमः शूल
 पंचदशी नमः ह्रीं ल्लीं सौं नमः इति सूर्यविद्याविन्यस्य तत्रैव ह्रीं ल्लीं सौं नमः इत्यावा
 हनी विद्याविन्यस्य शूलविद्यामूर्त्यादिपादांते पादादिहृदयोत्तरे व्यापकं न्यसेत् शूलाधारस्थः
 स्थितोर्ध्वमुखः स हस्तदलकमलकर्णिकायां त्रैलोक्यं ह्रीं ल्लीं सौं त्रैलोक्यं ह्रीं ल्लीं सौं नमः शूला
 धारे त्रैलोक्यं ह्रीं ल्लीं सौं सर्वाङ्गपरिपूरकचक्राय नमः स्वाधिष्ठाने त्रैलोक्यं ह्रीं ल्लीं सौं सर्वसंतोभनचक्रा
 य नमः मणिपूरके त्रैलोक्यं ह्रीं ल्लीं सौं सर्वसौभाग्यदायचक्राय नमः अनाहते त्रैलोक्यं ह्रीं ल्लीं सौं

श्री

५४

54

सर्वाथसाधकचक्रायनमः विशुद्धचक्रे धं ह्रीं क्लीं सर्वरत्नाकरचक्रायनमः लेपिकाये धं ह्रीं
श्रीं सौंः सर्वरोगहरचक्रायनमः आज्ञायं धं ह्रीं ह्रस्वीं ह्रौंः सर्वसिद्धिप्रदचक्रायनमः मूर्धनि
धं मूलपंचदशीसर्वानंदमयचक्रायनमः इति नवचक्राणि विन्यस्य नवचक्रेश्वरीन्यासे कुर्वीत
तत्र मूलाधाराद्यधः प्राग्ब्रह्मलोकामोहनचक्रे धं श्रं श्रीं सौंः त्रिपुराचक्रेश्वर्यै नमः मूलाधारस्थ
सर्वापापरिप्ररके चक्रेश्वर्यै नमः धं ऐं क्लीं सौंः त्रिपुरेश्वरीचक्रेश्वर्यै नमः स्वाधिष्ठानस्थ सर्वसंज्ञा
भनचक्रेश्वर्यै नमः धं ह्रीं क्लीं सौंः त्रिपुरसुंदरीचक्रेश्वर्यै नमः मणिप्ररकस्थ सर्वसौभाग्यदायके च
क्रेश्वर्यै नमः धं ह्रीं ह्रस्वीं ह्रौंः त्रिपुरवासिनीचक्रेश्वर्यै नमः अनाहतस्थ सर्वाथसाधके चक्रेश्व
र्यै नमः धं ह्रीं ह्रस्वीं ह्रौंः त्रिपुराश्रीचक्रेश्वर्यै नमः विशुद्धस्थ सर्वरत्नाकरचक्रेश्वर्यै नमः
धं ह्रीं क्लीं त्रिपुरमालिनीचक्रेश्वर्यै नमः लेपिकास्थ सर्वरोगहरे चक्रेश्वर्यै नमः धं ह्रीं श्रीं सौंः
त्रिपुरासिद्धाचक्रेश्वर्यै नमः आज्ञास्थ सर्वसिद्धिप्रदा चक्रेश्वर्यै नमः धं ह्रीं ह्रस्वीं ह्रौंः त्रि
पुराविकाचक्रेश्वर्यै नमः महिमाविंडस्थ विंडचक्रमूलपंचदशाक्षरी मन्त्राय श्री महात्रिपु
रसुंदरी महाचक्रेश्वरी श्री पांडकायै नमः इति विन्यस्य तत्तच्चक्रं परस्परं संलग्नं तत्तच्चक्रेश्व

र्घयिष्ठितं तस्य ध्यात्वा पुनः करमुद्विंविधाय ऐंशूलाधारे क्लीं हृदये सौंः श्रूमये समस्त
 विद्यां ब्रह्मरंघ्रे च विन्यस्य ॐ समस्तप्रकटगुणगुणतरसंप्रदायकुलकौलनिगर्भरहस्यपरापर
 रहस्यपरापरातिरहस्ययोगिनी श्रीचक्रपाङ्कजाभ्यो नमः इति स्वरूपं श्रीचक्ररूपं ध्यात्वा व्या
 पकं कुर्यात् इति श्रीचक्रन्यासः अथ त्रिविधषडंगन्यासः तत्रादौ रत्नाषडंगः ॐ ऐं क्लीं सौंः
 नमः श्रीमहाविप्रसुंदरि मां रत्न १ हृदयाय नमः ॐ ऐं क्लीं सौंः नमः श्रीमहाविप्रसुंदरि
 मां रत्न २ शिरसे स्वाहा एवं षडंगेषु न्यसेत् ततो मूलषडंगः प्रथमकूटं हृदयाय नमः इत्या
 दिमूलषडंगन्यासः अथ बालाषडंगगुवतीन्यासः ऐं सर्वज्ञायै हृदयाय नमः क्लीं नित्यत्
 प्रायै शिरसे स्वाहा सौंः अनादिवोधायै शिखायै वषट् ऐं स्वतंत्रायै कवचाय ऊं क्लीं नि
 त्यत्प्रसायै नेत्रत्रयाय वौषट् सौंः अनेतायै अस्त्राय फट् अथ मूलषडंगगुवतीन्यासः ॐ प्र
 थमकूटं श्रीमहाविप्रसुंदरी सर्वज्ञताशक्तिधाम्ने हृदयाय नमः द्वितीयं श्रीमहाविप्रसुंद
 री नित्यत्प्राशक्तिधाम्ने शिरसे स्वाहा तृतीयं श्रीमहाविप्रसुंदरी अनादिवोधशक्तिधाम्ने
 शिखायै वषट् प्रथमं श्रीमहाविप्रसुंदरी स्वतंत्रशक्तिधाम्ने कवचाय ऊं द्वितीयं श्रीमहा

श्री

५५

विप्रसंदरीनित्यमत्प्रशक्तिधाम्नेनेत्रत्रयायवौषट् धं तृतीयं श्रीमहाविप्रसंदरी अनंतशक्ति
धाम्नेशस्त्रायफट् इतिषडंगः **अष्टायुधन्यासः** तत्रस्वदक्षिणायः करे धं झं ड्रीं लं लूं सः यं रं लं
वां सां जं भं नेभ्यः कामेश्वर कामेश्वरी वागोभ्यो नमः वामायः करे थं थं मोहनाभ्यां कामेश्वर कामेश्व
री चापाभ्यां नमः वामोर्ध्व करे धं आं ड्रीं वशीकरणाभ्यां कामेश्वर कामेश्वरी पाशाभ्यां नमः द
क्षोर्ध्व करे धं क्रौं क्रौं स्तंभनाभ्यां कामेश्वर कामेश्वरी शंक्रुणाभ्यां नमः अथेतत्पुत्राभिः कार्यः अ
थ कामेश्वर्यादिन्यासः वामपादांगुष्ठाभ्यामिष्यते ऐं प्रथमकूटं कामेश्वर्ये नमः नाभेः कंठप
र्यते लं द्वितीयं वज्रेश्वर्ये नमः कंठाच्छिरः पर्यते धं सौं तृतीयकूटं भगमालिन्ये नमः ३
ति वामभागे विन्यस्य दक्षपादांगुष्ठाभ्यामिष्यते ह्रैं आत्मतत्त्वाधिपतये ब्रह्मणे नमः ना
भेः कंठपर्यते ह्रस्वं विद्यातत्त्वाधिपतये विस्मवे नमः कंठादिशिरोपर्यते ह्रैं शिवतत्त्वा
धिपतये रुद्राय नमः अथ चतुस्तन्यासः नाभादिपादांतं प्रथमकूटं आत्मतत्त्वात्मने श्री
महाविप्रसंदर्ये नमः कंठादिनाभ्यंतं द्वितीयकूटं विद्यातत्त्वात्मने श्रीमहाविप्रसंदर्ये
नमः मूर्धादिकंठांतं धं तृतीयकूटं शिवतत्त्वात्मने श्रीमहाविप्रसंदर्ये नमः सर्वंगे धं मूल

पंचदशी सर्वतत्त्वात्मने श्रीमहाविप्रसंदर्भेनमः अथमूलविद्यान्यासः मूलाधारे धं प्रथम
 कूटनमः रुदि धं द्वितीयकूटनमः भ्रमये धं तृतीयकूटसर्वांगे तुरीयविद्यां विः विन्यस्य प्राग्व
 त्समस्तविद्यां व्यापकं न्यसेत् अथ नवयोनिन्यासः वामकर्णे ऐं नमः दक्षकर्णे धं ल्ली नमः चिबु
 के धं सौं नमः वामशोले धं ऐं नमः दक्षशोले धं ल्ली नमः मुखे धं सौं नमः वामनेत्रे धं ऐं नमः दक्षे
 धं ल्ली नमः नासायां धं सौं नमः वामोसे धं ऐं नमः दक्षोसे धं ल्ली नमः हृदये धं सौं नमः वाम
 कर्पूरे धं ऐं नमः दक्षे धं ल्ली नमः नाभौ धं सौं नमः वामजातुनि धं ऐं नमः दक्षे धं ल्ली नमः लिं
 गे धं सौं नमः वामपादे धं ऐं नमः दक्षे धं ल्ली नमः गुह्ये धं सौं नमः वामपार्श्वे ऐं नमः दक्षे धं ल्ली
 नमः रुदि धं सौं नमः वामस्तने ऐं नमः दक्षस्तने धं ल्ली नमः कंठे धं सौं नमः अथातर्नव
 योनिन्यासः ततो मूलाधारादिषट्चक्रललाटसीमंतब्रह्मरंध्रेषु नवसंस्थानेषु चतुरश्र
 वेष्टितनवयोनीः परिकल्प्य तासु अथादिप्रादक्षिण्येन क्रमेण प्रागुक्तबीजत्रयं मनसा
 ध्यायन् न्यसेत् अथ शृंगलान्यासः शिखायां धं प्रथमकूटं चिबुके धं द्वितीयं मुखे धं तृती
 यं मुखे धं प्रथमं कंठं धं द्वितीयं चिबुके धं तृतीयं चिबुके धं प्रथमं हृदये धं द्वितीयं कंठं

श्री

५६

56

ॐ तृतीयं कंठे ॐ प्रथमं नाभौ ॐ द्वितीयं रुदये ॐ तृतीयं रुदये ॐ प्रथमं स्वाधिष्ठाने ॐ द्वितीयं
नाभौ ॐ तृतीयं नाभौ ॐ प्रथमं मूलाधारे ॐ द्वितीयं स्वाधिष्ठाने ॐ तृतीयं रुद्र स्वाधिष्ठाने ॐ प्रथ
मं कुर्वोः ॐ द्वितीयं मूलाधारे ॐ तृतीयं मूलाधारे ॐ प्रथमं जालोः ॐ द्वितीयं कुर्वोः ॐ तृतीयं कु
र्वोः ॐ प्रथमं पादयोः ॐ द्वितीयं जालोः तृतीयं श्रुतामहत्यासः शिरसि ॐ ओं सरस्वत्यै नमः
तलाटे ॐ ह्रीं पार्वत्यै नमः दक्षनेत्रे ॐ ओं सवित्रे नमः वामे ॐ मे अश्वे नमः श्रावहते ॐ देवेन्द्र
से नमः जिह्वायां ॐ श्रीं श्रियै नमः दक्षकपोले ॐ स्वां देतिने नमः वामकपोले ॐ ह्रीं देतिने नमः
इति श्रुतामहत्यासः इत्येन्यासान्विधाय प्राणवसेष्टितो श्रीषोडशाक्षीं सर्वगोद्यापकत्वेन विन्य
स्य पुनस्तथाविधां तारुदयेन्यसेत् अथ ऋष्यादिकरषडंगन्यासे विधाय शिवोद्दमिति भावय
न्वक्ष्यमाणसेतोभरणदिनवसुद्राः पाशादिचतुर्भुजाश्च वहु सर्वाः वयवभावेन कामकला
रूपमात्मानं ध्यात्वा शक्त्यापनमुद्रां वहु प्रातःस्मरणेन प्रकोरेण मूलाधारात् कुंडलिनी
मुत्थाप्य तथैव षड्चक्रपूजां विधाय तत्तेजसा परिणतो श्रीपरदेवतां रुद्रयकमलगतसिंहा
सने श्रीचक्रराजे कामेश्वरां कस्यां सर्वाभरणयुक्तो त्रिवेडा मुद्रितकरो ध्यायेत् यथा ओं श्रीदे

ये सच्चिदानंददायिनो नमः **उद्यच्छेदयत्** व्यरक्तपीयूषवारिधेः मध्ये हेममयी भूमिं स्मरेन्मणि
 कामंडितां तन्मध्ये नंदनोद्याने मदनोन्मादने महत् नित्याभुदितशोण्डिज्जोत्स्नाजालविराजितं स
 दासहवसंतेन कामदेवेन रक्षितं कंदवचूतपुत्रागनागकेसरचण्डकैः वज्रैः पारिजातैश्च सर्व
 त्रकुसुमोज्ज्वलैः इंकारमुखैः भंगैः कृजद्भिः कोकिलैः शुकैः नानावर्णैश्चान्यैश्च द्विजसंचैर्नि
 षेवितं शिखिकारंडहंसाद्यैर्नानापक्षिभिर्गृह्यते नानापुष्पलताकीर्णैः शोभितं वृक्षवृक्षैः पर्यंत
 दीर्घिकोत्कलकमलोत्पलसंभवैः रजोभिर्भूषणैः सम्यक्सेवितं मलयानिलैः ध्यात्वेवं नंदनोद्या
 ने तदेतः प्रागने स्मरेत् शुद्धकोचनसंकाशवसुधाभिरलेकृतं प्रागने चिंतयित्वा स्रसिद्धनिषे
 वितं तन्मध्ये मंडपं ध्यायेद्वा प्रब्रह्मोडमंडलं सहस्रादित्यसंकाशं चतुरश्रं सशोभनं रत्नतेजः प्र
 भापुंजपिंजरीकृतदिङ्मुखं मध्यस्थं भविनिर्मुक्तं कोणस्थं भूषणं महामाणिक्यवैदूर्यरत्न
 कोचनभूषितं मुक्तादामवितानाढ्यं रत्नसोपानभूषितं मंदवायुसमाक्रांतं गंधधूपतरंगितं र
 त्नचामरचंदादिविमानैरुपशोभितं जातीचण्डकपुत्रागकेतकीमल्लिकादिभिः रक्तोत्पल
 सितांभोजमाधवीभिः सपुष्पकैः वहाभिश्चित्रमालाभिः सर्वत्र समलेकृतं तिर्यग्धूलसदृशं

श्री

५७

पुत्रलीकोटिमंडितं नानारत्नादिभिर्दिव्यैर्निर्मितं विश्वकर्मणा तन्मध्ये विपुलां ध्यायेद्देविको शत
योजनो सहस्रादित्यसेकाशो कोटिमाणिक्यमंडितो चतुर्दीर्घसमेष्टो माणिक्यहारतोरणो य
दीपैः पूर्णकुम्भैश्च सर्वतः समलंकृतो यताकाभिश्च हेमीभिः सौकुमार्यभिरलंकृतो रत्नपीठस्थ
तैर्दिव्यैरगमैः परिशोभितो तदेतरोतराग्रोद्यन्मणिदर्पणसंकुलो मधुरोदारविविधगंधर्व
स्तोत्रहं हितो मृगारसमन्नद्वैर्नवयौवनशोभितैः श्रमरीनिकैरेर्नामणिभूषणभूषितैः वी
णवेणुमृदंगादिवादेन नचननर्तकैः प्रीणयद्भिर्महोदंतीपरीतां परितः सदा रत्नसिंहासनेन
स्यावेद्यामध्ये स्मरेच्छुभं विरिंचिविस्तरुद्रेशशवपादचतुष्टयं सदाशिवमयं साक्षात्तस्मिन्
परशिवात्मकं पुष्पाप्यंकमैश्वर्यतत्र श्रीचक्रनामकं तन्मध्ये योनिमध्यस्थे श्रीमद्भुजानपीठ
के पर्यंकबंधविलसत्स्वस्तिकासनलालितो ध्यायेत्परशिवो कस्याप्यममथोज्ज्वलाकृतिं
ततो ध्याने प्रवक्ष्यामि त्रिदशैः सेवनीयकं ततः पद्मनिभां देवीं बालार्ककिरणारुणो जपाकुसु
मसेकाशो दाडिमीकुसुमोपमां पद्मरागप्रतीकाशो कुंकुमोदकसन्निभां स्फुरन्मुकुटमा
णिक्यकिंकिणीजालमंडितो कालालिङ्गलसेकाशकुटिलालकपल्लवो प्रत्यगारुणसेकाश

वदनोभोजमंडलं किंचिदर्थेडुकुटिलललाटमंडपट्टिकां पिनाकधनुशकारभूतोपरिभ्रंशरी
आनेदशुदितोलोललोलानन्दोलितलोचनो स्फुरन्ममृतसंघातविलसद्भेदमकुंडलो सगंडमंड
लाभोगजितेदंस्तमंडलं विष्णुकर्मादिनिर्माणसूत्रस्यष्टनासिको रक्तविडुमविंवाभरक्तोष्ठी
मस्तोपमां दाडिमीवीजवज्राभदेतपंक्तिविराजितो स्मितमाधुर्यविजितमाधुर्यरससागरं अनौ
पम्यगुणोपेतचिबुकोद्देशशोभितो कंबुग्रीवांमहादेवीस्त्रालललितैःभुजैः मणिकंकणके
यूरभारवित्रैःप्रशोभितो रक्तोत्पलदलाकारसुकुमारकरंबुजो करंबुजनलज्जातिर्विराजित
नभःस्थली सुक्ताहारलतोपेतसमुन्नतपयोधरो त्रिवलीवलनायुक्तमध्यदेशस्रशोभितो ला
वणसरिदावतीकारणाभिविभूषितो अनर्वरत्नचटितकोचीयुक्तनितेविनी नितेवविंवहि
रदरोमराजीवरंकुशो कदलीललितस्तंभसुकुमारोरुमीश्वरी लावणकदलीतल्पजंघायु
गलमंडितो गूढगुल्फपददंढप्रपदाजितकच्छपां ब्रह्मविस्मशिरोरत्ननिर्घृष्टचरणंबुजो
ननुदीर्घीगुलीभास्वन्नखचंद्रविराजितो शीतोश्चरत्नसंकाशकोतिसंतानहासिनी लोहितजि
तसिंहरजपादाडिमरागिनी रक्तवस्त्रपरीधानां पाशंकुशकरोद्यतो रक्तपमनिविष्टां चरक्ता

श्री
५८

भरणभूषितं चतुर्भुजां त्रिनेत्रं च पेचवाणधनुर्धरां कर्पूरणकलौ मिश्रतां बूलप्रिताननो महा
सगमदेहामकुंकमारुणविग्रहो सर्वश्रेणारवेशाढ्यो सर्वालेकारभूषितो जगदाह्लादजननीजग
देजनकारिणी जगदाकर्षणकरी जगत्कारणरूपिणी सर्वमंत्रमयी देवी सर्वसौभाग्यसंदरी
सर्वलक्ष्मीमयी नित्यां परमानंदसंदरी एवेया येन महेशानां महाविप्रसंदरी इति स्वेकेन ध्यात्वा
मूलविद्यया स्वधिरसि पुष्पांजलिं दत्वा पुनरुदयकमले यथोक्तं रूपं सांगं सावरणं ध्यात्वा व
क्ष्यमाणप्रकारेण पीठपूजादि पूर्वकं सांगं सावरणं मानसैरुपचारैः प्रपूज्य नैवेद्यं दत्वा भोजना
वसरे रंतैर्वैष्णवेभ्यः कुर्यात् तत्र मूलाधारे आत्मांतरात्मपरमात्मज्ञानात्मैत्यात्मचतुष्टयं सचतुरश्रे
कुंडल्यग्निमसृज्य तं कुंडं ध्यात्वा तत्र श्रीपरदेवतां ध्यात्वा तन्मुखे मूलांते अहं तो जहो मि स्वाहा
उत्पाहं ता सत्यपैशुन्यकामक्रोधलोभमोहमदमात्सर्याणि सुषुम्णास्तु क सुक्तमनःस्तु वेणुप्रते
केदुत्वा अथवा धर्माधर्महविर्दीप्ते स्वात्माग्नौ मनसास्तु च सुषुम्णावर्त्मनानित्यमक्षरवृत्तीः ज
हो म्यहं स्वाहा इति दत्वा प्रकाशाकाशहस्ताभ्यामवलंब्यो मनीस्तु च धर्माधर्मकलास्नेहपू
र्णवद्भौ जहो म्यहं स्वाहा इत्यपि दत्वा पुनः रुदयकमले देवीं ध्यात्वा उत्तरायणशानादि सर्वेषु

चौरैराशय मूलं यथाशक्ति जप्त्वा प्राणायामादिना जपं समर्थं श्रीगुरुं प्रणम्य सुदेहं गंधादिभि
 रलेकृत्य ॐ तीर्थ स्नेयं तीर्थमेव समानाना भवति मानां स्यो अरि रुषो धूर्ति प्राणो मर्त्य स्वरक्षाणे
 ब्रह्मणस्पति वसुपवित्रमस्य शतधा रेव सुनो अयत्मा वा प्रजया संप्रजामिरायस्फुरुषेण बहुलाः
 भवेति परमात्मने पुरुषोत्तमाय पंचभूतात्मकाय विश्वात्मने मेव नाथाय आधारशक्तौ समालभ
 ने गंधो नमः अर्घो नमः पुष्पो नमः सुप्रकाशो महादीपः सर्वत्र तिमिरापरः सवासाभ्येतरं ज्यो
 तिर्दीपो ये प्रतिगृह्यतो वनस्पतिरसोत्पन्नो गंधो गंधोत्तमः आग्नेयः सर्वदेवानो धूपो ये प्रति
 गृह्यतो नमो धर्मनिधानाय नमः सकृत्तिसाक्षिणे नमः प्रत्यक्षदेवाय भास्कराय नमो नमः य
 शस्ति माता न पिता न वंशुर्भ्राता पि नो यत्र स रुजनाश्च न ज्ञायते यत्र दिने न रात्रि तत्रापि दीपं प्रा
 रणं प्रपद्ये अद्य तत्सत् अद्य तावत्तिथा वद्य अमुकमासस्य अमुकपक्षस्य तिथा वमुकायो आ
 त्मनो वाङ्मनः कायो पार्जितपापनिवारणार्थं श्रीमहाविष्णुसंदरीशूजनमहेकरिष्येति संक
 ल्प्य कलशस्थापनं कुर्यात् तत्र स्ववामभागे षट्कोणोत्तरीयं त्रिकोणद्वयं विंडुवा सप्तचतुर
 श्रंकृत्वा सुदक्षेत्रिकोणं वृत्तं विंदुं भूमौ विरचय्य तत्र आधारशक्तौ नमः इति संपूज्य तत्राधारेनिति

श्री
५२

५९
तदुपरि अस्त्रायफडितिशोधितं नमः इति प्ररितं पात्रं शोवादिकं वा संस्थाप्य तत्र गंगेचय
मुने चैवेत्यादि तीर्थमावाह्य गंधादीन् प्रणवेणानि क्षिप्य वह्नि सोम सूर्य कलाभिः संपूज्य स्वमंत्रे
ण च संपूज्य येन सुशोभं प्रदर्श्य इति विधिविहितसामान्यार्चोदकेन स्ववामे कृतमेतलमभ्युदय
तत्राधारशक्तये नमः धै मडुकाय नमः धै कालाग्निरुद्राय नमः धै कमलाय नमः धै मूलप्र
कृत्यै नमः धै शेषाय नमः धै पृथिव्यै नमः धै स्रधासुश्राय नमः धै मणिह्नीषाय नमः धै चिं
तामणिग्रहाय नमः धै रत्नवेदिकायै नमः धै मणिपीठाय नमः धै नानासुनिगणभ्यो नमः
धै नानादेवेभ्यो नमः धै धर्माय नमः धै ज्ञानाय नमः धै वैराग्याय नमः धै ऐश्वर्याय नमः
धै अधर्माय नमः धै अज्ञानाय नमः धै अवेराग्याय नमः धै अनैश्वर्याय नमः धै पच्याय न
मः धै प्रकृतिमयपत्रेभ्यो नमः धै विकारमयकेसरेभ्यो नमः धै पंचाणह्नीजभूषितायै क
र्णिकायै नमः धै सूर्यमंडलाय नमः धै सोममंडलाय नमः धै वैश्वानरमंडलाय नमः धै संस
त्ताय नमः धै रंरजसे नमः धै तंतमसे नमः धै आत्माने नमः धै अंतरात्माने नमः धै पंच
रमात्माने नमः धै ह्रीं ज्ञानात्माने नमः धै वामाये नमः धै ज्येष्ठायै नमः धै रौद्रे नमः धै श्रैविका

येनमः धं रच्छायेनमः धं ज्ञानायेनमः धं क्रियायेनमः धं कृत्रिकायेनमः धं चित्रायेनमः
 धं विषयिकायेनमः धं हृतेयेनमः धं आनंदायेनमः धं मनोन्मयेनमः धं ऐश्वर्यायेनमः धं ऐश्व
 र्यायेनमः धं ऐश्वर्यायेनमः धं ऐश्वर्यायेनमः धं ऐश्वर्यायेनमः धं ऐश्वर्यायेनमः धं ऐश्वर्यायेनमः
 लेसे पूज्य तत्राधारे संस्थाप्य धं रेवट्टिमंडलाय दशकलात्मनेनमः धं धंधुआयेनमः धं रेनी
 लवर्णायेनमः धं लेकपिलायेनमः धं वंविस्फुलिंगिन्येनमः धं शंज्वालायेनमः धं धं हेमव
 त्तेनमः धं सेकवावाहिन्येनमः धं हेहवावाहिन्येनमः धं लेरोयेनमः धं लेः सेकविन्येनमः
 इति प्रपूज्य तत्र फडितिकलशं प्रक्षाल्य ऐं सेदीपनि संदापनि ज्वालामालिनि ह्रीमिति संदी
 पनी विद्यया योनिमुद्रया च संदीप्य ह्रीमिति अवगुह्य कारणेन प्रपूर्य रक्तवस्त्रमात्पादिना सं
 भूष्य धं ओं प्रं भुनाय यथा देवि विस्तनाय यथा स्थिता ब्रह्मणा यथा पूर्वे तथा त्वां स्थापया
 म्यहं इति पठित्वा श्रीदेवी बुद्ध्या संस्थाप्य तत्राधारे कलशं संस्थापयेत् धं श्रेयार्कमंडला
 यद्वादशकलात्मनेनमः इति प्रपूज्य द्वादशकलाः पूजयेद्यथा धं कंभंतपिन्येनमः धं खं वं
 तापिन्येनमः धं गं फं बोधिन्येनमः धं चं पं रोधिन्येनमः धं डं ने कालिन्येनमः धं चं धं शोषि

श्री
६०

एतेनमः धं हं देवरेणैयेनमः धं जं थं आकर्षिणैयेनमः धं ऊं तं मायायैयेनमः धं मं एं विष्णावतैयेनमः
धं टं हं मे प्रभायैयेनमः धं ठं डं दं मावतैयेनमः इति कलशं संपूज्य धं तं लेहं सेंधं पो वे लं रं धं मं भं वे
फं पं नं धं दं थं तं एं हं डं दे दे नं ऊं जं हं चं डं चं गं ए कं थं थं ओं ओं ऐं ऐं लं लं ऊं ऊं उं उं ईं ईं आं थं
इति पठनपाठनकाम्तेन ते कलशं प्रपूज्य तदस्ते चंद्ररूपं विभाव्य सः चंद्रमंडलाय घोडशक
लात्मनेनमः इति प्रपूज्य घोडशकलाः पूजयेद्यथा धं थं अस्मतायैयेनमः धं थं आमानदायैयेनमः
धं ईं तं ह्यैयेनमः धं ईं प्रह्यैयेनमः धं उं प्रीतयेनमः धं उं रतयेनमः धं ऊं श्रियैयेनमः धं ऊं ह्यैयेनमः
धं लं सुधायैयेनमः धं लं रात्रैयेनमः धं ऐं ज्योत्स्नायैयेनमः धं ऐं हं मवतैयेनमः धं ओं उच्छ्रायैयेन
मः धं ओं पूर्णिमायैयेनमः धं थं अनित्यायैयेनमः धं थं अमावस्यायैयेनमः एताः कलाः द्रवे संपू
ज्य फडितिसंरक्ष्य इमित्यवगुंढ्य मूलेन संवीक्ष्य नमः इत्यभ्युक्ष्य मूलेन गंधमाज्जाय त
त्र कलशे मूले पठन् थं थं आं सो तं थं ईं कं ईं थं ईं इति त्रिकोणं शक्तिचक्राख्यं वि
लिख्य तन्मध्ये हं लेहं तत्र पराधात्वा इष्टदेवतां संपूजये ततः ओं ह्रीं परस्वामिनि पर
माकाशस्वामिनि परमाकाशशून्यवाहिनि चंद्राकीर्तिमदिरापात्रे विशा विशा स्वाहा

इति च दंष्ट्रा दशधा पठेत् ॐ देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च नमः सदा च स्वाहा च
 नित्यमेव भवति ह इति त्रिः ॐ श्रो ॥ आकृस्मिन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नस्तमर्त्ये च हिर
 ण्यमेन सवितारथेना देवो याति भुवनानि पश्यन् इति ऋचमपि दशधा जपेत् १० मधुवात
 ऋता यते मधुदारेति सिंधवः माधीर्नः संतोषधीर्मधुनक्तुतोषसः मधुमत्पार्थिवेरजः म
 धुद्यौरस्तनः पितामधुमात्रो वनस्पतिः मधुमानस्तसूर्यः माधीर्गोभवंतनः ॐ मधु ॐ मधु
 ॐ मधु इत्यपि दशधा जपेत् १० ॐ ऐं ह्रीं श्रीं आने देश्वराय विमहे श्रीं श्रीं सुरादेवैषीमहि तन्नो
 र्धनारीश्वरः प्रचोदयात् इति गायत्री दशधा जप्त्वा ॐ हेमः अचिषदसुरं त रित्सद्धो तावेदिष
 दतिथिर्दुरोणसन्नृषद्वरसदत सद्यो मसदज्ञा गो जा ऋतजा अद्रिजा ऋतं इति त्रिर्जपेत् ३
 ॐ अग्निमीडे पुरोहितं यज्ञदेवं ऋत्विजं होतारं रत्नधातवं इति त्रिः ३ वो वीं ह्वै वौ वः ब्रह्मणा
 पमो चिताये सुरादेवैषीमहि इति दशधा जप्त्वा १० इषे त्वेर्जत्वा वायवस्य पायवस्य दिवो वा
 सविता प्रार्थयत् सृष्टत माय कुर्वत इति ऋचमेकवारं पठेत् १ ॐ ह्रीं श्रीं क्रो क्रौं कूं क्रैं क्रौं क्रः
 सुथे कृस्मणा पमो चयमो चय अस्तं स्वावय रस्वाहा इति त्रिर्जपेत् ३ अग्न आयाहि वीतये च

61

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शुभहार्दमणिभूषणं नीलवाजिसमारूढं नीलवद्भायुधं परं निशप्रदेन नीलेन भुवनानि च
 तद्देश मोहयंती महामाया द्रव्यनिन्दकभक्षिणी वीरपानरतान् वीरान्पालयंती समेततः संके
 तमंडलं दिव्येच्छादयंती स्ववाससा परमानंदवप्रसं परमानंदभैरवी परमानंदजननी प्रणमामि
 परं विकां इति तिरस्करिणी ध्यात्वा ततः मंत्रं जपेत् ॐ ऐं ह्रीं श्रीं इति तिरस्करिणि सकलजनवा
 ग्वादिनि सकलपशुजनव्रातमनश्चक्षुः श्रोत्रजिह्वाघ्राणादीनि तिरस्करु कुरु कुरु दः दः दः स्वाहा
 इति घटे दशधा जप्त्वा पावमानः परंब्रह्म शुद्धं ज्योतिः सनातनं पितृं स्तस्योपतिष्ठेत् तत्तीरसर्पि
 र्मधुदकैः इति त्रिः पावमानं परंब्रह्म पावमानः परोरसः पावमानं परं ज्ञानं तेन त्वां पावयाम्य
 हं इति त्रिः पठित्वा श्रीं गुरुं ध्यात्वा वमित्यमृतवीजं जपन् हेमः इत्यर्कमंत्रं जपन् कुंडलिनाः
 प्रयोगेनामृतं वामनासायात्कलशे निक्षिपेत् ततो मृतमुद्रया मृतीकृत्य ह्रीं श्रीं ह्रीं श्रमते
 श्रमते इवे श्रमते वर्षिणि श्रमते स्वावय २ श्रीं श्रीं श्रमते श्वर्ये नमः इति त्रिः पठित्वा श्रमते
 मयं घटे ध्यात्वा कर्पूरैलालवंगकस्तूरीचंदनोशीरमि श्रितं विधाय मूले गंगे च यमुने चैव
 गोदावरिसरस्वति इति तीर्थान्यं कुशमुद्रया वा स सर्वतीर्थमयं द्रव्यं ध्यायेत् ततो द्रव्यम

श्री
६२

ये विंदुयुतं पूर्ववत्रिकोणं विभाव्य श्रं १६ कं १६ घं १६ योनिमुद्रां निबध्य विंदावानंदं भैरवं स
रादेवीं च ध्यायेद्यथा सूर्यकोटिप्रतीकां चंद्रकोटिसंशीतलं अष्टादशभुजं देवपंचवक्त्रं
लोचनं अमृताणवमधस्यं ब्रह्मपद्मोपरिस्थितं वृषारूढं नीलकण्ठं सर्पाभरणभूषितं कपाल
खट्वांगधरं चंडाडमरुवादिनं पाशांकुशधरं देवगदामुसलधारिणं खड्गखट्वाकपट्टेश्वरं
चूलकुंठिनं विचित्रखट्वाकं मुंडवरदाभयपाणिकं लोहितं देवदेवेशं भावयेत्साधकोत्तमः
दत्ताष्टां जलिकुंभे जपेदानंदं भैरवं इति ध्यात्वा कुंभेषुष्टां जलित्वा नंदं भैरवं मंत्रं दशधा ज
पेत् हसन् हसन् मलवयुं आनंदं भैरवाय वौषट् इति दशधा जप्त्वा १० आनंदं भैरवां कोपविष्टं स
रादेवीं ध्यायेद्यथा समुद्रमण्यमाने तत्तीरां लोसागरोत्तमे तत्रोत्पन्ना सरादेवी कुमारीरूपधा
रिणी भावयेच्च सरादेवीं चंद्रकोटयुतप्रभां हिमकुंदं दं डधवलं पंचवक्त्रं विलोचनं अष्टाद
शभुजैर्युक्तं सर्वानंदकरोद्यतां प्रहसन्तीं विशालाक्षीं देवदेवसंभ्रंतीं दत्ताष्टां जलिकुंभे ज
पेदानंदं भैरवीं इति ध्यात्वा जपेद्यथा सहस्रमलवयुं सरादेवीं वौषट् इति दशधा जप्त्वा म
हासुद्रा योनिधेनुमत्सुद्राः प्रदर्शयेत् ततो लेलिहानाख्यं मुद्रां बद्ध्वा कुंडलिनीमूलाधा

श्री
६३

विकोणेविक्रुटेमध्येमूलेनश्रीदेवीसंप्रज्य ज्ञेज्ज्ञेब्रह्मोडचषकायनमः स्वाहा इतिपात्रेवा
मकरेणधृता फडितिप्रक्षाल्य ओं ऐं ह्रीं श्रीं श्रीमहाविष्णुसंदर्पाविशेषार्च्यपात्रंस्थापय
मिनमः इतिपात्रेयंविकोणपरिसंस्थाप्य धं केभंतपिन्येनमः धं एवेवंतापिन्येनमः धं गं
फं ध्रुवायेनमः धं घं पं मरीच्येनमः धं डं नं ज्वलिन्येनमः धं चं येरुच्येनमः धं छं देसुप्रमाण
येनमः धं जं छं भोगदायेनमः धं ऊं तं विष्णावत्येनमः धं मं एं बोधिन्येनमः धं टे ढं धा
रित्येनमः धं ठं डं दामायेनमः इति संप्रज्य धं श्रं श्रकं मेडलायहादशकलात्मनेनमः
इति संप्रज्य विकोणवृत्तषट्कोणपात्रेविलिख्य समस्तवस्तुमेवैराचसंप्रज्य विकोणे
विक्रुटे संप्रज्य वमितिवरुणबीजंमूलं विलोममातृकां च पठन् तत्त्वमुद्रयास्तेनविको
णं प्रपूर्य जलेनचभागमेकंप्रपूर्य तत्रस्वगंधादिनिक्षिप्य धं श्रं श्रमतायेनमः धं श्रं मान
दायेनमः धं इं प्रषायेनमः धं ईं त्रिष्टोत्रेनमः धं उं प्रष्टोत्रेनमः धं उं रत्नेनमः धं ऊं दं धृत्येनमः
धं ऊं शृण्वेनमः धं लं चंद्रिकाये धं लं कांत्येनमः धं पं गोत्नायेनमः धं ऐं श्रियेनमः
धं ओं प्रीत्येनमः धं औं श्रंगदायेनमः धं श्रं श्रणीयेनमः धं श्रं श्रणीमतायेनमः इति संप्रज्य

षोडशकलात्मनेसोममेडलायनमः इति संपूज्य पूर्ववद्यंत्रद्वयेविलिख्य त्रिकोणरेखायां
 अं १६ के १६ घं १६ इति त्रिविलिख्य कृत्वा त्रयेन त्रिकोणं संपूज्य षट्कोणेषु डंगे च गं
 गोत्पादितीर्थमावाह्य आनेदभैरवभैरवौ स्वस्वमंत्रेण संपूज्य वामावर्तेन देव्यष्टके पात्रे पूजयेत्
 ओं ह्रीं कुं द्रा वि ण्ये वौ षट् धं ओं ह्रीं यं वे दि न्ये वौ षट् धं ओं ह्रीं वं आ ने दि न्ये वौ षट् धं ओं ह्रीं लं वो
 थि न्ये वौ षट् धं ओं ह्रीं मं उ न्मा दि न्ये वौ षट् धं ओं ह्रीं क्षं सं मो हि न्ये वौ षट् धं ओं ह्रीं रं भ्रा मि न्ये वौ षट्
 धं ओं ह्रीं हं श्रु र्क्षि न्ये वौ षट् इति संपूज्य रत्नेश्वरीं पूर्वादि तः पूजयेद्यथा ह्यंगगनरत्नेभ्यो नमः
 पूर्वे ह्यंगस्वर्गरत्नेभ्यो नमः दक्षिणे ह्यंगपातालरत्नेभ्यो नमः पश्चिमे ह्यंगमर्त्यरत्नेभ्यो नमः
 उत्तरे ह्यंगनागरत्नेभ्यो नमः मध्ये इति संपूज्य ततो मांसादीन् शोययेद्यथा तत्र चतुरश्रं वि
 वं विलिख्य तत्र मांसादि पात्राणि संस्थाप्य अस्त्राय फडितिसामान्यार्चादकेनाभ्युक्ष्य
 इमं त्वं वग्रेषु यमिति संशोष्य रमिति संदह्य वमिति चाल्प्य येन शुद्रया मृती कृत्य यो
 नि सुद्रो प्रदर्श्य मत्स्य शुद्रया च्छाद्य आनेदभैरवभैरवमंत्रं प्रलं च दशधा पठित्वा ह्यंगाला
 जै न मां से न कृत रूपाय विस्मवे वल्यर्थं शिवशक्तौ स्तु प्रपद्ये विस्त्रमवयं प्रतर्पयामि वल्य

र्थेपवित्रीभवसांप्रतं ॐ ह्रीं हरये नमः इति विः पठित्वा प्रतद्विस्तृतवतेवीर्येन मृगोनभीमः
 कचरोगारिष्टः यस्मिन् रुषुविषुविक्रमेष्वथित्युवनानिविष्टा इति मांसशोधनं अथ मी
 नशोधनं कृतावतारो हरिणा कलिना पीडितं जगत् बलिनानि गृहीतं च कोलिकानां हिते
 च्छया भैरवी परितोषार्थं स्वयं मीनो भवेद्हरिः ह्रीं हरये नमः ॐ त्र्यंबकं यजामहे सुगं धि
 पृष्टिवर्धनं उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्योर्माक्षीय मामृतात् इति मीनशोधनं अथ मुद्रा
 शोधनं देवता पूजनीयानि सौरभीयानि सांप्रतं बल्यर्थं देवदेवोऽश्वपरिज्वाणी हसिह
 ये मूलं च दशधा प्रजप्य ॐ तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्येति स्तुरयः दिवी वचस्तदा तत्
 तद्विष्णो विपण्यवो जाग्रदंसः समिधं ते विस्मोर्धत्वरमं पदं इति मुद्रां शोधयेत् विस्तृत
 र्थानि कल्पयत् त्वष्टारूपाणि विंशत् आसिंचत् प्रजापतिः धाता गर्भं दधातुते गर्भं
 देहि सिनीवाली गर्भं देहि सरस्वती गर्भं देहि अश्विनौ देवा वा दत्तां प्रश्नं रस्वजं इति कुंडलो
 लादिशोधनं अथ मांसादीनां शोधनं विद्या ॐ त्र्यं क्रो ऐं जं सः अमृते अमृतो ज्वे अ
 मृतेश्वरि अमृतवर्षिणि अमृतं स्वावय स्वाहा ॐ त्र्यं त्र्यं त्र्यं त्र्यं त्र्यं ऐं जं सः इति सर्वेषां

वस्तुनोऽणयदहं त्रिः पदेत् इति मांसादिसंशोध सर्वोऽंशोऽप्यत्रेति नित्यं श्रीपात्रोप
 रिद्धमित्यवगुं व्यासृतीकृत्य तालत्रयेण दिशः संबध्य तदुपरिसमथामूलं संजय तत्र
 श्रीदेवीमावाह्य पुनः तालत्रयेण दिग्बन्धने च विधायावगुं व्या योनिं प्रदर्श्य कुंडलिन्याः
 प्रयोगेन राजदेतवर्त्मनानिःस्तामस्तथाशं योनिमुद्रोहासितेन करेणानीय मूल
 विद्यांते ब्रह्मांडरससंभूतमशेषरससंभवे आपूरितमहापात्रं पीयूषरसमावह । अ
 एवं डैकरसानंदकरेपरसुधात्मनि स्वच्छंदस्फुरणमत्र निधेयकुलरूपिणि अकुलस्था
 मताकारे सिद्धिज्ञानकरेपरे अस्तत्वे निधेयस्मिन् वस्तुनिलिन्नरूपिणि ३ पुनः ऐं
 अस्ते अस्तो द्वे अस्तेश्वरि अस्तवर्षिणि अस्तं स्वावय २ ओं जे सः स्वाहा इत्यभिसे
 अ सौः तद्गुणैकरसं चकृत्वा सेतत्स्वरूपिणि भूत्वा परास्ताकारे मयि चित्स्फुरणं कु
 रु इत्यभिसे अ ह्रौं नमः इति संपूज्य शंखमुद्रां प्रदर्श्य षडंगेन सकलीकृत्य मत्स्यमु
 द्रयापात्रमाच्छाद्य मूलं च दशधा जप्त्वा पात्रं श्रीदेवीरूपे भावयेत् इति विशेषार्चीस्था
 पुनविधिः ततस्तत्परतः तेनैव विधिना श्रीपात्रं स्थापयेत् तेनैव मूलदेवी व्यतिरिक्ता

श्री
६५

वरणदेवतास्तर्पयेत् पूजासमर्पणादिकं मूलदेवीतर्पणं च विशेषार्च्यपात्रेणैव तत्र अने
गक्रसमादिपर्वतमावरणपूजासमर्पणं अर्च्यदानं सामान्यार्च्यजलेनेव कुर्यात् इति श्री
पात्रस्थापनविधिः तदनुक्रमेणैव देव्याज्ञामादाय चटसमीपे श्रीगुरुपात्रं ततः शक्तिपा
त्रं भोगपात्रं स्वपात्रं योगिनीपात्रं वीरपात्रं बलिपात्रं पाद्यपात्रं अक्षपात्रं आचमनीयपा
त्रं मधुपर्कपात्रं इत्येतानि एकादशापात्राणि संस्थाप्य चर्वणयुतकारणेन वामहस्तकृतं त
त्समुद्रया श्रीपात्रात्समुद्भूत्य ॐ श्रानंदभैरवं तर्पयामि नमः ॐ स्वशेदेवी तर्पयामि नमः
इति त्रिःस्वललाटमये संतर्पयेत् ततः श्रीगुरुं गुरुपात्रादस्तेन स्वशिरसि गुरुसंज्ञे पठित्वा
श्रीमच्छ्रीकौलश्रमुकानंदनाथश्रीपाडकां पूजयामि नमः इति त्रिः संतर्प्य एवं श्रीमत्
परमगुरुं तर्पयामि नमः ॐ श्रीमत्परमाचार्यगुरु श्रीमच्छ्रीकौलगोविंदानंदनाथश्रीपाड
कां पूजयामि नमः श्रीमच्छ्रीपरापरगुरु श्रीमज्ज्योतिष्प्रकाशकौलानंदनाथश्रीपाडकां
पूजयामि नमः श्रीमच्छ्रीपरमेश्वरगुरु श्रीसाहिबकौलानंदनाथश्रीपाडकां पूजयामि नमः
इति संतर्प्य ततः विशेषार्च्यपात्रादस्तेन मूलं ॐ श्रीमच्छ्रीमहाविष्णुसंदरीसायुधं स वा

हनो सपरिकरं समुद्रं तर्पयामि नमः इति स्वरुदिसंतर्प्य त्रिः प्रोक्षणीपात्रं संस्थाप्य वि
 शेषार्घ्यं विंडना संस्कृत्वा आत्मानं संप्रोक्षयेत् तेनैव जलेन यथा ऐश्वर्यमकूटं आत्मतत्त्वात्म
 ने नमः क्लीं द्वितीयं विद्यातत्त्वात्मने नमः सौः तृतीयं शिवतत्त्वात्मने ऐं क्लीं सौः मूलं सर्वतत्त्वा
 त्मने नमः इति स्वात्मानं प्रोक्ष्य मूलेन च यागभूमि उपकरणानि च प्रोक्ष्य तस्मात् सर्वब्रह्म
 मयं भवेत् सर्ववस्तुषु येन मुद्रां दर्शयेत् इति कलशस्थापनविधिः अथात्मपूजापूरत
 स्त्रिकोणमंडलस्य द्वारे पात्रं संस्थाप्य कलशोदकेनाभ्यर्च्य विशेषार्घ्यं विंडेत्वा स्वदेहं
 गंधादिना लेह्य आत्मानं देवीरूपं भावयन् श्रीगुरुगणेशपरदेवताः प्रणम्य मूलादिब्रह्म
 रेण्डोतं कुंडलिनीं तिसते तत नीयसी चंद्रकोटिप्रभाद्रवं मनो लयपर्यंतं ध्यात्वा परानंदनिर्भ
 रः तदात्मकत्वेन मूलविद्यामपि मूलादिब्रह्मरेण्डोतं तेजोमयीं विभाव्य तत्तेजसा परिणतं
 स्वदेवतारूपं स्वदेहं भावयन् आत्मपूजां कुर्यात् प्रागुक्तयोगपीठविधिना स्वदेहं सिंहा
 सनेन परिकल्प्य शिरसि धै श्रीगुरुपाडका मुच्चार्य असुकानंदनाथश्रीपाडकोपूजया
 मिनमः इति संपूज्य मूलाधारे धै गंगणपतिश्रीपाडकोपूजयामि नमः इति गणेशोसं

श्री
६६

पूज्य योगपीठन्यासक्रमेण मुद्रुकाद्यानश्लाघायादि तत्तत्स्थानेषुसिंहासनांतानसंपूज्य द
त्तवामांसदत्तवामोरुसर्वांगेषुपंचप्रेतासनसंपूज्य दत्तोसादिषुधर्मादिचतुष्टयेसंपूज्य रुदये
मायाविद्येसंपूज्य मध्येपंचदशफणान्वितंअनेतंध्यात्वा तन्मध्यमोलावष्टदलकमलंकासे
श्रीपीठंध्यात्वा अनेतपमादिपरतत्त्वांतंसंपूज्य तत्केसरेषुप्रागादिप्रादक्षिणेन ॐ मोहिनी
श्रीपाडकोपूजयामिनमः ॐ लोभिणीश्रीपाडकोपूजयामिनमः ॐ वज्रिणीश्रीपाडकोपूज
यामिनमः ॐ स्नेहिनीश्रीपाडकोपूजयामिनमः ॐ आकर्षिणीश्रीपाडकोपूजयामिनमः
ॐ द्राविणीश्रीपाडकोपूजयामिनमः ॐ आह्लादिनीश्रीपाडकोपूजयामिनमः ॐ क्लिप्ताश्री
पाडकोपूजयामिनमः इतिसंपूज्य मध्ये ॐ क्लेदिनीश्रीपाडकोपूजयामिनमः इतिसंपूज्य
ॐ लंकीसर्वशक्तिकमलासनायनमः इतिषष्ठांजलिनास्वदेहंसंपूज्य तन्मध्यकर्णिकायाश्री
चक्रंविभाव्य ॐ समस्तप्रकटगुप्तगुप्ततरेत्यादि स्वदेहंसंपूज्य प्रागुक्तयोगिनीपीठन्यासक्र
मेणषडासनपर्यंतंप्राग्विन्यस्तस्थानेषुसंपूज्य दत्तोमे ॐ नादशक्तिश्रीपाडकोपूजयामि
नमः दत्तपृष्ठे ॐ विंशशक्तिश्रीपाडकोपूजयामिनमः दत्तशंखे ॐ कलाशक्तिश्रीपाडकोपू

जयामिनमः दत्तलतादे धं ज्येष्ठाशक्तिश्रीपाङ्कोपूजयामिनमः दत्तनेत्रे धं रौद्रीशक्तिश्रीपा
ङ्कोपूजयामिनमः दत्तकर्णे धं वामाशक्तिश्रीपाङ्कोपूजयामिनमः दत्तनासायां धं विष्वक्शक्ति
श्रीपाङ्कोपूजयामिनमः चिबुके धं हृत्तरीशक्तिश्रीपाङ्कोपूजयामिनमः रुदये धं सर्वाङ्ग
दशशक्तिश्रीपाङ्कोपूजयामिनमः इति संपूज्य ओं १६ केलेगेचेडे. इत्यादिहं: इत्येते शिवशक्तिस
दाशिवेश्वरशुद्धविद्यामायाकलाविद्यारागकालनियतिपुरुषप्रकृतिअहंकारबुद्धिमनःश्रोत्र
त्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थशङ्खस्पर्शरूपरसगंधाकाशवायुमिसलिल
पृथिव्यात्मनेषु त्रिंशत्तत्परूपायश्रीमहात्रिपुरसंदरीयोगपीठायनमः इति सर्वाङ्गे संपूज्य रुक्म
मले भगवती ध्यायेत्तत्तेजसा व्याप्तं स्वदेहं श्रीदेवीरूपं विभाव्य धं मूले श्रीमहात्रिपुरसंदरी श्री
पाङ्कोपूजयामिनमः तर्पयामिनमः इति शिरसि पञ्चोजलिना त्रिः संपूज्य पुरःस्थापितपात्रो
दकविंडभिः संतर्प्य पुनः प्राग्वन्मूलेन शिरोरुदयगुह्यापादहृदयसर्वाङ्गेषु पंचपञ्चोजलिभिः
संपूज्य संतर्प्य रुदयत्रिकोणेलयांगतिथिनित्याषोडशानित्यागुरुपंक्तित्रयषडंगयुवती स्तनत
स्थानेषु वक्ष्यमाणविधिना संपूज्य संतर्प्य रुदयत्रिकोणपूजायां संहारक्रमेण नवावरणशक्तीः

श्री
६७

शिरस्त्रिकोणपूजायां सृष्टिक्रमेण वा वराणशक्तींश्चक्रेऽशरींश्च पूजयेत्तर्पयेत् ततः पूर्ववत्पुष्पां
जलिपंचकं स्वदेहमस्तकादिस्थानेषु विधाय धूपदीपौ निवेद्य श्रुतं हवनं कुर्यात् तत्र मूलाधारे
चतुरश्रचिह्नकुंडं विभाव्य तन्मध्ये कालाग्निमेव कामाग्निं वा सनेयं नज्जलितं प्राणादिसंधुति
तं कुंडलिनीरूपदेवतायि हितं चिदग्निमंडलं विभाव्य धं ओं धर्मा धर्म हविर्दीप्ते स्वात्मा शौ मनसा
सुचा स्रष्टुमणा वर्त्मनानित्यमलहृतीर्जहो म्यहं स्वाहा इति प्रणयणपकृत्या कृत्य संकल्पविक
ल्पधर्मा धर्मात्मकं हविः सप्तकुंडं कृत्वा धं प्रकाशाकाशहस्ताभ्यामवलंब्योन्मनीं सुचं धर्मा धर्म
कलास्त्रे ह प्रणो वक्षो जहो म्यहं स्वाहा अथर्मज्जहो मि स्वाहा इति प्रणो कृत्वा निरस्ताखिलप्रयं
चो निष्कलत्ररूपः साधकः क्षणं तिष्ठेत् श्रीदेवीरूपमात्मानं ध्यात्वा श्रीगुरुं प्रणम्य शिरसि
अत्र प्रणो ध्यात्वा शिवपूजावशिष्टं तत्पात्रस्थमुदकं गुरुपाङ्कजामूलविद्याभ्यां कुंडलिनीरूपमात्मक
श्रीपरदेवतामुखे जहो मीति बुद्ध्या द्वितीयं खंडेन सह प्राश्य श्रीपरदेवतारूपमात्मानं ध्यात्वा
प्राणायामादि पूर्वकं मूलं जप्त्वा पुनः प्राणायामादिभिः समर्थं स्तुत्वा प्रणमेदित्यात्मपूजा
अथपंचमयागविधिः तत्र साधकः कृतात्मपूजः स शिरसि श्रीगुरुपाङ्कजं ध्यात्वा संपूजयि

त्वाप्रणम्य श्रीगुर्वीजामादाय सर्वलक्षणगुक्तो ब्रह्मविद्यादीहितो हतीमामंत्रितो सादरं स्वयं ग
 त्वाप्रणम्य समाह्वयानीय महासने पूजास्थाने समुपवेश्य पादौ जलेन प्रक्षाल्य स्वविष्णोऽपविष्टो तौ
 प्रणम्य कृतोजलिः श्रद्धासुकेत्यादिश्रीपरदेवताप्रीत्यर्थं हतीयजनमहं करिष्ये इति संकल्प्य प्रा
 णायामऋषादिकरंगत्यासान्विन्यस्य स्ववामभागे हंती समुपवेश्य मूलेनाभंगे कृत्वा उद्द
 र्त्तनं मूलेनोस्मोदकेन स्नपयित्वा नीराजनं वक्ष्यमाणं कृत्वा गंगे प्रोक्ष्यालंकारान्परिधाप्य के
 शान् संमार्ज्य धूपयित्वा संघम्य सर्वशृंगारेण संभूष्य ललाटे सिंह रतिलकं कृत्वा रत्नेशी वि
 द्या कुसुममालादिभिश्चालंकृत्य स्ववामे हंती स्वासने स्वयं समुपविश्य प्राणायामादिविधा
 य हंती देवीरूपं विभाव्य प्राकस्थापितशक्तिपात्रवत् स्वधुरः पात्रोत्तरं कलशहेतुना पूर्य सं
 स्कृत्य तद्देतुमुद्धरणपात्रेणोद्धृत्य भोगपात्रेण तद्विंडुभिः तर्पणं कृत्वा सद्वितीयं भोगपात्रं
 तस्यैव पुनः पुनर्निवेद्य तरुणोद्वासगुक्तं ज्ञात्वा चक्रस्योत्तरभागे पर्येकमास्तीर्य तत्र शय्यात्तर
 च्छेदादिसमास्तीर्य तत्र प्रवृत्त्या विकीर्य तत्र योगपीठं वक्ष्यमाणं संपूज्य तत्र श्रीचक्रं विभा
 व्यसंपूज्य मंचकस्य पश्चिमे योगिनीवलिं पूर्वे क्षेत्रपालवलिं दक्षे गणेशवलि उत्तरे वटुक

श्री
६८

वलिंदत्वा तदुपरिहर्तौ पश्चिमाभिमुखी सप्रवेण स्रये पूर्वाभिमुखः प्राणायामादिविधाय
हृतीदेहेमात्कां विन्यस्य प्रागुक्तवशिन्नाद्यष्टकं च विन्यस्य शिरसि धं ओं ईं रवत्वं वशिनी वाग्दे
वतायेनमः ललाटे धं के ५ हंती कामेश्वरी वाग्देवतायेनमः भ्रूमध्ये धं चे ५ नवली मोदिनी वा
ग्देवतायेनमः धं टे ५ यलये विमला वाग्देवतायेनमः रुदि धं ते ५ जमंगी अरुण वाग्देवताये
नमः नाभौ धं पे ५ हंसवलघं जयिनी वाग्देवतायेनमः मूलाधारे धं यं ५ ऊमरघं सर्वेश्वरी वाग्दे
वतायेनमः मूलाधारादिपादांतं धं शं षं से हं ले लंः धं र्दं श्री कौलिनी वाग्देवतायेनमः इति वा
ग्देवताष्टकन्यासः पादयोः धं द्रोडावणवाणायनमः मुखे धं ड्री लोभनवाणायनमः धं हंती
वशीकरणवाणायनमः धं हूं आकर्षणवाणायनमः धं सः मोहनवाणायनमः इति विन्य
स्य तस्या ललाटे धं हंती कामायनमः धं गले हंती मन्मथायनमः रुदि धं ऐं के दपीयनमः ना
भौ हूं मकरधजायनमः मूलाधारे धं स्त्री मीनकेतवेनमः इति विन्यस्य तस्याः शिरसि धं स्र
भगाय ऊषयेनमः मुखे धं गायत्री च्छंदसेनमः रुदये धं भगमालिन्यै देवतायेनमः गुह्ये
धं हंती बीजायनमः पादयोः स्त्री षाक्तयेनमः नाभौ धं हंती कीलकायनमः इति विन्यस्य पुनः

तस्याः शिरसि त्रिकोणं विभाव्य तत्रिकोणमध्ये बालं विप्ररोध्यात्वा ऐं ल्लीं सौः श्री बालादे
 वी श्री पाङ्कजं पूजयामि नमः तर्पयामि नमः अग्रकोणे धं ल्लीं कामेश्वरी श्री पाङ्कजं पूजयामि त
 र्पयामि नमः वामकोणे धं ऐं वागीश्वरी श्री पाङ्कजं पूजयामि तर्पयामि नमः दक्षकोणे धं कुल
 गणपति श्री पाङ्कजं पूजयामि नमः तर्पयामि नमः इति संपूज्य दक्षस्तने धं ल्लीं कामदेव श्री पाङ्क
 जं पूजयामि तर्पयामि नमः वामे धं वेंव संत श्री पाङ्कजं पूजयामि तर्पयामि नमः योनौ धं श्री र
 ति श्री पाङ्कजं पूजयामि तर्पयामि नमः नाभौ धं श्री श्रीति श्री पाङ्कजं पूजयामि तर्पयामि नमः
 शिरस्त्रिकोणादह्रिः धं गंगानाथ^{पाद} श्री पाङ्कजं पूजयामि नमः धं सिंहपाद श्री पाङ्कजं पूज
 यामि नमः तर्पयामि नमः धं विजयापाद श्री पाङ्कजं पूजयामि तर्पयामि नमः धं भुजंगापाद
 श्री पाङ्कजं पूजयामि नमः तर्पयामि नमः धं चित्रपाद श्री पाङ्कजं पूजयामि तर्पयामि नमः
 धं कनकपाद श्री पाङ्कजं पूजयामि तर्पयामि नमः धं कनकाधरापाद श्री पाङ्कजं पूजयामि
 तर्पयामि नमः इति परितः संपूज्य त्रिकोणस्य वामकोणे धं मां महा लक्ष्म्ये नमः दक्षे धं सर
 स्वत्यै श्री० रोमसु धं नेदनोद्यानाय श्री० इति संपूज्य शिरस्त्रिकोणमध्ये नवयोन्याः षड्क

श्री
६५

लीकंसकेसरं अष्टदलकमलं वृत्तचतुर्द्वारयुतं विभाव मडुकादिपरतत्तांतं योगपीठं संपूज्य
अष्टदलकेसरेषु धं मायाये धं ज्येष्ठाये धं रौद्र्ये धं अंबिकाये धं रज्ज्वाये धं ज्ञानाये धं क्रियाये
धं कुजिकाये धं विद्याये धं विषय्ये धं हृदये धं आनंदाये इति स्वाद्यादिप्रादक्षिण्येन संपूज्य म
यो ह्येसोः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नमः इति संपूज्य तत्र ऐं ह्रीं क्लीं सौं वातामूर्तिपरिकल्प
यामीति वातामूर्तिपरिकल्प्य पुष्पोजलं कराम्भामादाय रुदिवालो ध्यात्वा पुनस्तेजोरूप
तामापाद्य तत्तेजसा सुषुम्णामार्गेण ब्रह्मरंध्रं नीत्वा वह्नासाधनावहिर्निःसार्य पुष्पोजलो
संयोज्य ऐं ह्रीं क्लीं सौं भगवति इहा गच्छ २ इति हृतीशिरसि पुष्पोजलिं निक्षिप्या वात्सावाह
नी मुद्रां प्रदर्श्य स्थापित्यादिपरमीकरणेन मुद्राविधाय प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा वरदाभयप्रसक्तका
क्षमालापाशो कुशधनुर्बाणकपालकमलाख्यमुद्राः प्रदर्श्य ध्याने मूलादिब्रह्मरंध्रोत्ते विसृतं
तत्तनीयसीं भ्रमद्भ्रमरनीलाभयमिलामलप्रविण्णी ब्रह्मरंध्रस्फुरद्भिन्नमुखरेखाविराजि
तां मुखरेखालग्नरत्नतिलकोमुकुटोज्ज्वलां विशुद्धशुक्तावज्जाप्य चंद्ररेखाकिरीटिनीं भ्र
मद्भ्रमरनीलाभयनयनत्रयराजितां सूर्यभास्वनमहारत्नकुंडलालंकृतां परां शुक्राकारस्फु

रत्नमुक्ताहारभूषणभूषितां त्रैवेद्यो गदपञ्चालीस्फुरत्कोटिविराजितां गंगातरंगकर्षरश्मि
 श्रोवरविभूषितां श्रीखंडवह्नीसदृशबाहुवह्नीविराजितां कंकणादिलसद्भूषामणिवंध
 लसत्प्रभां प्रवालललितिकाकारपाणिपल्लवशोभितां वज्रवेङ्कयमुक्तालीमेखलाविमलप्र
 भां रक्तोत्पलदलाकारपादपल्लवशोभितां नक्षत्रमालासंकाशमुक्तामेजीरमेडितां वामेनपा
 णिनेकेनपुस्तकं चापरेणतु अभयंचप्रयच्छंतीसायकानांवरानने अक्षमालांचवरदंदलि
 पाणिद्वयेनतु दधतींचितयेदेवीवशसौभाग्यवाक्प्रदो लीरकुंदेडुधवलाप्रसन्नोसंस्मरेत्प्रि
 ये इतिवालांविप्रगंध्यात्वा ऐं ह्रीं सौंः भगवति एतत्ते आसनं नमः ॐ एषतेऽर्चः स्वाहा ॐ एत
 त्तेपाद्यं नमः ॐ एतत्ते आचमनीयं स्रथा ॐ एषते मधुपर्कः स्रथा ॐ एतत्ते स्नानं नमः पुन ॐ ए
 तत्ते आचमनीयं स्रथा ॐ एतेते वाससी नमः ॐ पुनः एतत्ते आचमनीयं स्रथा ॐ इमानिते भूषणा
 नि नमः ॐ एषते गंधो नमः ॐ इमानिते प्रघ्णाणि वौषट् इति संपूज्य प्राणो निमध्योत्तोरंतरा
 ले ऐं गुरुभ्यो नमः ऐं परमगुरुभ्यो नमः ऐं परपरगुरुभ्यो नमः ऐं इति गुरुपेक्तित्रयं संपूज्य योनिमु
 द्रावह्वा रुदि मुवि भूमये ललाटे ब्रह्मरंध्रे संस्थाप्य दर्शयेत् त्रिकोणस्वामकोणो ऐं रत्ने नमः दक्षे

श्री
७०

ल्लोप्रीति अये सौः मनोभवायेनमः इति संपूज्य अष्टदलकेसरेषु अथौ ईशाने निन्दतो वायो दे
व्ये पंचांगे तदयादिचतुर्दित्वा अस्त्रं इति षडेगं प्रादक्षिण्येन संपूज्य अष्टकोणांतरालेषु देव्य
ग्रमारभ्य चतुर्दित्वा प्रादक्षिण्येन द्वांद्राविण्येनमः धं द्रीक्षोभिण्येनमः धं ल्लीवशीकरिण्येनमः
धं ल्लुआकर्षिण्येनमः अये धं संसंमोहिन्येनमः एषेवस्थानेषु ल्लीकामायनमः ल्लीमन्मथायनमः
धं ऐकंदर्पायनमः धं ल्लुमकरधजायनमः धं स्त्रीमीनकेतवेनमः इति संपूज्य पूर्वाघष्टयोनिषु ऐल्ली
ल्लुस्त्रीसः सभगायेनमः पैभगायेनमः पैभगमालिन्येनमः पैभगसर्षिण्येनमः पैअनंगमालि
न्येनमः धं अनंगायेनमः पैअनंगकुसमायेनमः पैअनंगमेखलायेनमः इति संपूज्य अष्टदले
धं अं असितांगभैरवायनमः धं अं ब्राह्मणेनमः धं रुकुभैरवायनमः धं ईमाहेश्वर्येनमः धं उंचेभैरवा
यनमः धं उंकौमार्येनमः धं अं क्रोधभैरवायनमः धं अं वैष्णवेनमः धं ल्ले उन्मत्तभैरवायनमः धं ल्ले
वाराहो नमः धं ऐकपालिभैरवायनमः धं ऐंद्राण्येनमः धं ऐं भीषणभैरवायनमः धं ऐं चासुंदायेन
मः धं अं संहारभैरवायनमः धं अं महालक्ष्मणेनमः इति संपूज्य अष्टदलांतरालेषु कामरूपाय म
लयाय कोटुगिरये कुलोतकाय चौहाराय जालंधराय उड्डानाय देवीकोटाय इति संपूज्य ह्ये

देव्यादिप्रादक्षिण्येन हेरुकाय धं त्रिपुरांतकाय धं वेतालाय धं अग्निजिह्वाय धं कालांतकाय धं क
 पालिने धं एकपादाय धं भीमरूपाय इंद्रेणानयोर्मध्ये धं हाटकेश्वराय नित्तिवरुणयोर्मध्ये म
 लयाय इति संपूज्य तद्वहिः दक्षदिक्षु इन्द्रादींस्तदस्त्राणि च संपूज्य धूपदीपनैवेद्यादीनि निवेद्य तद
 भेदबुद्ध्या ह्येते तं समर्प्य स्वदेहे प्राग्वच्छ्रीकंठादिमातृकां विन्यस्य स्वशिवे ओं ह्रीं के पं ह्रस पं स क
 ल ह्रीं शिवाय नमः इति दशगोविन्द्या संपूज्य शिवाये ह्रीं ईशानाय नमः तत्पूर्वं ह्रोत तत्पुरुषाय न
 मः दत्ते ह्रोतु श्रवणाय नमः वामे ह्रिं सद्योजाताय नमः तत्पृष्ठे ह्रं गी वामदेवाय नमः इति संपूज्य ए
 षेव स्थानेषु धं निवृत्तौ नमः धं प्रतिष्ठाये नमः धं विद्याये नमः धं शान्ते नमः धं शान्त्यतीताये नमः इति
 संपूज्य क्लो क्ली क्लूं क्लैं क्लौ क्लः इति षडंगं विन्यस्य सुष्कयोर्मध्ये मूलविद्यां नंदिकेश्वराय नमः तस्यै
 हेतुं दत्त्वा तदवशेषा स्वादनेन स्वयेतरुणो ह्यासयुक्तः तस्याः स्तनयोर्मध्ये ऐं ह्रीं चपले चपलचित्ते रे
 तो मुंच मुंच क्लूं क्ली स्त्री हरस्त्री इति द्वाविंशी विद्यां त्रिजपित्वा तस्मारुदि अनंगकुसुमाद्यष्टशक्तिप
 रिवृत्तौ कामेश्वरीं रक्तवर्णीं रक्तमाल्यानुलेपनवसनालेकतां इत्युक्तो देवपुष्पावाणधरां चैवार्थशो
 षरोध्यायन् क्लीं कामकलात्मिके रे तो मुंच मुंच स्वाहा इति कामेश्वरी मंत्रे तस्याः रूदिविन्यस्य पञ्च

۵۹

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

12 + 1

श्री
७२

इतिष्टुप्तोसंपूज्य धंरत्नरससमुद्रायनमः धंमदिरासमुद्रायनमः धंमृतसमुद्रायनमः धंङ्ग
समुद्रायनमः धंनानासुनिगणेभ्योनमः धंनानादेवेभ्योनमः इतितन्मयेसंपूज्य ओंश्रीं ५० न
वलेडविराजितनवरत्नमयहीणायनमः तत्पश्चिमे धंश्रीं ३३ उंउंऊंऊंऊं पुष्परत्नायनमः नै
न्दते धंलं ३ वैदूर्यरत्नायनमः दक्षिणे धंकं धंनीलरत्नायनमः आग्नेये धंचं धंविद्रुमरत्नाय
नमः धंटे धंमौक्तिकरत्नायनमः पूर्वे धंते धंमरकतरत्नायनमः ईशाने धंपं धंवज्ररत्नायनमः
उत्तरे वायवे धंयं धंगोमेदरत्नायनमः मध्यखंडे धंशं धंपद्मरागरत्नायनमः तन्मध्यखंडम
ये धंस्वर्णपर्वतायनमः तदुपरि धंनेदनोद्यानायनमः धंतन्मये धंकल्पवृक्षेभ्योनमः तन्मये
धंवसंतादिषट्पद्मेभ्योनमः तत्पश्चिमे धंउंद्रियाश्रेभ्योनमः तत्पूर्वे धंउंद्रियार्थगजेभ्योनमः
तन्मये धंविचित्ररत्नभूमिकायेनमः तत्पश्चिमे धंकालचक्रेश्वर्येनमः नैन्दते धंमुद्राचक्र
ेश्वर्येनमः दक्षिणे धंमातृकाचक्रेश्वर्येनमः आग्नेये धंरत्नचक्रेश्वर्येनमः पूर्वे धंदेशचक्रेश्व
र्येनमः ईशाने धंगुरुचक्रेश्वर्येनमः मध्ये धंमूर्तिचक्रेश्वर्येनमः इतिसमाक्षर्यासंपूज्य
ततः तत्सिंहासनं पंचप्रेतमये ध्यात्वा वायवादि कोणचतुष्टयगतपादाश्रयत्वेन स्थिता

उदत्तासेविन्यसेहेविब्रह्माण्श्वेतवर्णकं लंबकूर्चचतुर्विहृजवरमंडलं कमंडलंजपवर्तीविद्यादंडमनोहरं धारयतेचतुर्वक्त्रं कमलासनसे
स्थितं स्वस्वरूपसमानाभगायत्रावामभूषितं एवंथायेमहाप्रेतं ब्रह्माण् रूपमास्थितं ॥ वामांसेविस्तुप्रेतं तनवमेव समप्रभं वनमालाधरपीतवस
नं मुकुटावृतं शंखचक्रं गदापद्मं धारयतेमनोहरं गरुडासनसेस्थं च श्रीवत्सकोरुभो कितं स्वसमानमहातट्यासेवितं वामभागके एवंथायेमहाप्रेतं
विस्तुरूपं महाद्युतिं ॥ दत्तोरेरुद्रप्रेतं तुरक्तवर्णं चतुर्भुजं त्रिशूलखट्वांगयंत्रं मुंडमालाविभूषितं चंद्रमौलिं विनेत्रं च वरदाभयपाणिकं विभूतिभूषि

नृब्रह्मविस्तुरुद्रेश्वरान्महत्सार्कप्रभाञ्चतुर्भुजानुपविष्टांस्तेषांस्त्रयेसंलग्नं उक्तान्प्रायिन तं सर्पभूषणं वृषभासनं

मुदकशीर्षं सदाशिवमिंदुप्रभंचथात्वा वायवे धं लोपृथिव्याधिपतये ब्रह्मणेनमः ब्रह्मप्रेता स्वसमानमहागौर्यावा

सनश्रीपाडकोपूजयामिनमः इशाने धं वांश्रपोमधिपतये विस्तवेनमः विस्तप्रेतासनश्रीपाड थायेमहाप्रेतं रुद्ररूपं

कोपूजयामिनमः आग्नेये धं रांतेजोधिपतये रुद्रायनमः रुद्रप्रेतासनश्रीपाडकोपूजयामिनमः वीश्वरप्रेतं शुद्धस्फटिक

नैन्दते धं यां वायुधिपतये ईश्वरायनमः ईश्वरप्रेतासनश्रीपाडकोपूजयामिनमः मध्ये धं ह्रैः सान्निभं सिंहचर्मपरी

वियदधिपतये सदाशिवायनमः सदाशिवमहाप्रेतपद्यासनश्रीपाडकोपूजयामिनमः इति सं धाने गजचर्मोत्तरीयकं

पूजा धं करुणातोयपरिधयेनमः धं स्वर्णप्राकारायनमः तन्मध्ये धं मणिमंडपायनमः तस्य नै चामयमेव च धारयतेक

न्त्यादिकोणचतुष्टयेवामावर्तेन धं कालरूपिणीशक्तौनमः धं देशरूपिणीशक्तौनमः धं आ रांभोजैः पाशं ककुतशोख

काररूपिणीशक्तौनमः धं शङ्कररूपिणीशक्तौनमः मध्ये धं संगीतयोगिनीभ्योनमः तत्रैव धं स र स्वसमानमहाशक्तासे

मस्तगुप्प्रकटसिद्धयोगिनीभ्योनमः इति समाप्त्यार्थासे पूज्य तन्मध्ये धं मणिमयवेदिकायेनमः वितं त्रिदशार्चितं प्रेतास

तडपरि धं श्वेतच्छत्रायनमः तदधः धं रत्नसिंहासनायनमः इति से पूज्य श्रीचक्राधारपीठं नेमहादेवं स्मेरवक्त्रं महाबलं

रत्नसिंहासनत्वेन परिकल्प्य तस्य वायवे धं धर्मायनमः नैन्दते धं ज्ञानायनमः आग्नेये गंगाधरं जटाजूटमंडितं च

रां चुजं सचेतने प्रहसंतमट्टहाससमाकुलं विनेत्रं चंद्रमुकुटं सदाशुदितमानसं प्रेतासने महाप्रेतं सं स्मेरत्साधकोत्तमः ॥ तदर्थं सं स्मेरदेवि कामेश्वरमनामयं

तस्यात्संगस्थितादेवी महात्रिपुरसंदरी उद्यत्कोटिदिवाकररुणनिभं वामां कसेस्थं विक्रा वक्रासेवितरुकुकटाक्षकलितोत्तासंजटालंकृतं दोर्मिः कार्मुक

वाणपाशकस्त्रिं विभ्राणमिंदोः कलां नानाकल्पविराजमानवपुषं कामेश्वरं भावयेत् ॥ ब्रह्मविस्तुश्च रुद्रश्च ईश्वरश्च सदाशिवः चत्वारो मंच चरणाः पंचमः प्रच्छ

दपटः साचित्प्रकाशरूपेण शिवेनाभिप्रविशत् तत्रासने समासीना राजते विश्वविग्रहा स्ववर्णवर्णितारं कयुतामणिविभूषणा पाशं कुशधनुर्वीणयुता रत्नांबरा शिवा

स्थितिकर्त्री ब्रह्मरूपा गोप्री गोविंदरूपिणी संहारिणी रुद्ररूपा तिरोधानकरीश्वरी सदाशिव उग्रहृदये चकृतपरायण भक्ता उग्रहृदावीरणतत्परमानसा निंदका

श्री

७३

ॐ वैराग्याय नमः ईशाने ॐ ऐश्वर्याय नमः तस्यापश्चिमे ॐ अथर्माय नमः दक्षे ॐ अज्ञानाय नमः
पूर्वे ॐ अवैराग्याय नमः उत्तरे ॐ अनैश्वर्याय नमः तन्मध्ये ॐ मायायै नमः ॐ विद्यायै नमः तदुप
रि ॐ पंचदशफलविराटाय नमः ॐ अनंताय नमः तन्मध्ये मौलौ अष्टदलकमलं कामेश्वरीपीठं ध्या
त्वा ॐ पद्माय नमः ॐ आनेदकेदाय नमः ॐ संविज्ञात्माय नमः ॐ प्रकृतिमयपत्रेभ्यो नमः ॐ विष्णु
तिमयकेसरेभ्यो नमः ॐ पंचाणहरीवीजाब्जसर्वतत्वरूपायै कर्णिकायै नमः तस्यामेव ॐ अंश
कमंडलाय नमः ॐ ओंसोममंडलाय नमः ॐ मेवद्भिमेडलाय नमः ॐ संप्रबोधात्मने सत्त्वाय न
मः ॐ रं प्रकृतात्मने रजसे नमः ॐ ते मोहात्मने तमसे नमः ॐ ओं आत्मने नमः ॐ ओं अंतरात्मने
नमः ॐ पं परमात्मने नमः ॐ ह्रीं ज्ञानात्मने नमः कर्णिकायां दित्तमध्ये च ॐ ज्ञानतत्त्वात्मने न
मः ॐ मायातत्त्वात्मने नमः ॐ कलातत्त्वात्मने नमः ॐ विद्यातत्त्वात्मने नमः ॐ परतत्त्वात्मने न
मः ॐ क्लीं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः तन्मध्ये स्वाद्यादिप्रादक्षिणेन ॐ मोहिन्यै नमः ॐ
क्षोभिन्यै नमः ॐ वज्रिण्यै नमः ॐ स्तेभिन्यै नमः ॐ आकर्षिण्यै नमः ॐ द्राविण्यै नमः ॐ आह्ला
दिन्यै नमः ॐ क्लेदिन्यै नमः तदुपरि ॐ समस्तप्रकटगुणगुणतरसंप्रदायकुलकौलनिगर्भरहस्यपर

पररहस्यपरापरातिरहस्ययोगिनीचक्रपाडकाभ्योनमः इति संपूज्य तदपरिशीचक्रं विभाव्य
 विंडचक्रे मूले ओं ह्रीं लीं भगवति स्त्रै नित्ये कामेश्वरि स्त्री सर्वजनवशे करि त्रिप्रभेरवि ऐं ऐं विच्चे
 ह्रीं श्रीं श्रीमहात्रिप्रसं दर्यम्वा श्रीपाडकां पूजयामि तर्पयामि नमः इति पूर्णविद्यया त्रिः संपूज्य
 पुनर्मूलेन च त्रिः संपूज्य श्रीचक्रं पुरत्रयात्मके ध्यात्वा चतुरश्रत्रयषोडशादलाष्टदलात्मके प्रथम
 चक्रे धं प्रथमकूटेशरीरात्मने नमः चतुर्दशरदशरहयात्मके मध्यचक्रे धं द्वितीये बुद्ध्यात्मने न
 मः अष्टारविकोणविंदात्मकां तश्चक्रे धं तृतीयकूटेशाणात्मने नमः इति संपूज्य पुनः बाह्यत्रितये
 धं प्रथमे धं द्वितीये धं तृतीये इति संपूज्य पुनः मध्यत्रितये धं प्रथम धं द्वितीय धं तृतीयकूटैः संपू
 ज्य अभ्यंतरत्रितये च प्रथम द्वितीय तृतीयकूटैः संपूज्य अंतस्त्रिकोणे स्वाद्यादिकोणे प्रथमे वा
 मे द्वितीये दक्षे धं तृतीये च संपूज्य पुनः त्रिकोणाय कोणे धं प्रथमकूटेशकामरूपपीढाय नमः ईशा
 ने धं द्वितीये पूर्णगिरिपीढाय नमः आग्नेये धं तृतीये जालेश्वरपीढाय नमः मध्ये विंदौ तृतीय
 विद्यां धं महोद्धानपीढाय नमः इति संपूज्य पुनर्विंदौ धं मूले महोद्धानपीढाहिरण्यमयसहस्र
 दलकमलासनाय नमः इति संपूज्य चतुरश्रषोडशाष्टदलेषु १ चतुर्दशारे २ बहिर्दशारे ३

० अं श्रीं लीं विपुलास
 आर्कवासनाय नमः

ऐं लीं लीं
 विपुलेश्वरी
 पीतासना
 यनमः

ह्रीं लीं लीं विपुलीसंदरीदेवात्मा
 सनाय नमः

ॐ ह्रीं क्लीं ह्रीं विप्रसक्तिनी
सर्ववक्त्रासनाय नमः

ॐ ह्रीं क्लीं ह्रीं वि
प्रसक्तिनी सर्ववक्त्रास
नाय नमः ५

ह्रीं क्लीं ह्रीं विप्रसक्तिनी
साम्प्रतिडासनाय नमः १०

श्री
७४

अंतर्दशारे ४ अष्टकोणे ५ सविंदुत्रिकोणे ६ पूर्वोक्तषडासनानि संपूज्य चतुरश्रे ७ नादश
क्तिश्री षाडशदले ८ विंदुशक्तिश्री अष्टदले ९ कलाशक्तिश्री चतुर्दशारे १० ज्येष्ठाशक्तिश्री
वाह्यदशारे ११ रौद्रीशक्तिश्री अंतर्दशारे १२ वामाशक्तिश्री अष्टकोणे १३ विष्वक्शक्तिश्री त्रि
कोणे १४ हतरीशक्तिश्री विंदौ १५ सर्वानंदशक्तिश्री इति नवशक्तीः संपूज्य षड्विंशतत्वात्मकं
श्रीचक्रं ध्यात्वा १६ ओं के त्वं १७ शिवशक्तिसदाशिवेश्वरश्च विद्यामाया कलाविद्या रागकाल
नियतिशुरुषप्रकृत्यहंकारबुद्धिमनः श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणवाक्पाणिपादपाशूपस्थशह
स्पर्शरूपरसगंधाकाशवायुः प्रिसलिलस्थिवातनेश्रीमहाविप्रसंदर्यायोगपीठाय नमः
इति समस्तपीठेष्वोजलिना संपूज्य ततस्तदुपरि प्रसेनतलिकां कल्पयामीति मध्येष्वं नि
क्षिप्य तदुपरि १८ ह्रीं श्रीं सौः श्रीमहाविप्रसंदर्याः सकलचेतन्यानेदमंयी श्री कामेश्वर कामेश्व
री मूर्तिपरिकल्पयामीति प्रष्टादिप्रक्षेपेण ध्याने क्लृप्ता मूर्तिभावयन् प्राकृत्यापनमुद्रां प्रदर्श्य मूल
मुच्चार्य परस्मैकामेश्वर कामेश्वरी मूर्ते नमः इति कल्पितमूर्तिपूजयेदिति योगपीठपूजा अथ श्री
चक्रपूजा तत्र प्राग्वच्छ्रीगुरुपादकोविन्दस्य शिरसि श्रीगुरुपादको संपूज्य नमोस्तु गुरवे त

स्माधिष्टेनादिनाप्रणम्य श्रीगुरोर्दक्षिणमूर्तेभक्तानुग्रहकारक अनुज्ञां देहि भगवन् श्रीचक्रयज
 नायमे इतिगुर्वीक्षां प्रार्थ्य मूलेन प्राणायामकृष्णादिकरषडंगन्यासान्विधाय पादाग्रजेवाजा
 नुमूलाधारेषु देव्यात्मासनादिसाध्यासिद्धासनोतानि चतुरासनानि विन्यस्य वाग्देवताष्टकचतु
 ष्ठीदचतुस्तत्तन्यासान्विधाय मूलेन व्यापकं विन्यस्य कराभ्यां पुष्पांजलिमादाय मातृकां भोज
 नेन कल्पयित्वा त्रिखंडा मुद्रां बद्ध्वा हृदि श्रीचक्रराजे देवीं यथोक्त रूपं सपरिवारं ध्यात्वा तेजो
 रूपमापाद्य मुद्राप्रयोगेन मूलाधारात्कुंडलिनीमुत्थाप्य तया सह षट्चक्रभेदक्रमेण रुदयान्तःस्फु
 रंतीतां तेजोमयीं स्रष्टुमणामार्गेण ब्रह्मरथं नीत्वा परतेजःसंगमेनास्तमहां बुधौ क्षणं विश्रम्य शि
 वशक्तिसामरस्यसुखमनुभूय ओं ऐं श्रीं ह्रीं स्क्लीं ह्रीं नमो महात्रिपुरसंदरि महापद्मवनोतः स्थेक
 रुणानंदविग्रहे सर्वभूतहिते मातरे सोहि परमेश्वरि एहो हि देवदेवेशि त्रिपुरे देवपूजिते परास्त
 मये शीघ्रं सा त्रिधं कुरु सिद्धये देवेशि भक्तिस्तुलभे सर्वा वरणांसे वृते यावत्त्वं पूजयिष्यामि तावत्त्वं
 सुस्थिरा भव इत्यावाहनमेवमुच्चार्य बहजा साधना त्रिखंडा मुद्रितकरस्थ पुष्पांजलौ तत्तेजः समा
 नीय पीठान्तःकल्पितमूर्तेः शिरसि ब्रह्मरथे सन्निवेश्य कामेश्वरं कस्यां सा वरणं श्रीमहात्रि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मूलं श्रीमहाविप्रसंदरीश्रीपाङ्कजं पूजयामिनमः इति प्रष्णोजलि त्रयेण श्रीदेवीसंपूज्य मूलं
 श्रीमहाविप्रसंदरीश्रीपाङ्कजं तर्पयामिनमः इति तत्तुद्रयाद्युतेन विशेषार्चामृतविंडुभिस्त्रि
 रष्टोत्तरसहस्रावधियथाशक्तिपरदेवतामुखे संतर्प्य आसनादिषोडशोपचारैः पूजयेत् तत्र मूलं
 भगवति श्रीमहाविप्रसंदरितभ्यमासने कल्पयामि इहास्यतां भवत्या इत्यासने देवी वामभागे नि
 वेश्य सिंहासनमुशोच प्रदर्शय प्रणम्य ॐ हं हं हं इदमिदमिदं गृह्णाण स्वाहा इति प्रार्थनीमुद्रयानिवे
 द्य मूलं श्रीमहाविप्रसंदरीश्रीपाङ्कजं इति प्रष्णोजलि लिपेत् ततः पाङ्कजायै अर्घ्यं कल्पयामि स्वाहा
 इति श्रीदेव्याः शिरसि सामान्यार्चा जले दद्यात् पुनः प्रष्णोजलिना पूजयेत् ततो मूलं श्रीपाङ्क
 जायै पाद्यं कल्पयामिनमः इति पादयोः पाद्यं पाद्यपात्रात् पुनः प्रष्णोजलि दद्यात् एवमाचमनी
 यं कल्पयामि स्त्रिया मुखे मधुपर्कं कल्पयामि इति मुखे ततः आचमनीये मुखे शुद्धजलेन ततः पा
 ङ्कजपरिधाय श्रीविप्रसंदरितनिर्मिते स्नानमंडपमाया हि स्नानार्थं शक्रदिगात् इति रत्नपाङ्कजे प
 रिधाय प्रधानमंडपास्नानमंडपं नीत्वा स्नानवस्त्रं परिधाय स्वर्णसनेसमुपवेश्य प्राग्वदर्थी
 पाद्याचमनीयानि दत्वा कर्पूरशकलैः दंतधावने कारयित्वा सुगंधजलैः गोदूषं मुखप्रक्षालनं

श्री
७६

चकारयित्वा मूले श्रीमहात्रिपुरसुंदरीश्रीपाङ्कजायै स्नानं कल्पयामिनमः इति स्नानीयद्रव्याणि प
रिकल्प्य प्राग्वलिनिवेद्य महाराजोपचारवदभ्यंगोद्वर्तनकेशसाधनानि विधाय उस्मोदकेन निर्म
लस्नानं कारयित्वा वैदिकपौराणिकमंत्रैः पंचगव्यैः पंचास्तेन स्नपयित्वा पुनः शुद्धजलेन स्नपयि
त्वा पुनर्जलेनाभिषिच्य देवांगनाभिः सुवर्णादिवद्यैर्नानातीर्थपरुतजलैः स्नपयित्वा प्राग्वत्पु
ष्पांजलिमूलेन दत्त्वा आचमनीये कल्पयित्वा केशमार्जनाय वस्त्रं दत्त्वा जलप्रचवने कारयित्वा
नानारत्नखचितं रत्नद्वयं वमिति प्रोक्ष्य मूलेनाभिमेव हृहस्पतिदेवताभ्यां वा सोभ्यो नमः
इति संपूज्य धं मूले श्रीमहात्रिपुरसुंदरीश्रीपाङ्कजायै वा ससी परिकल्पयामिनमः इति परिधाय
पुनराचमनीये दत्त्वा प्राग्वन्निवेद्य षट्सूत्रहयै स्वर्णादिरचितं चक्रेण विस्मृदेवतायै कंठस्थाय
नमः इति पूजितं देवैः समर्प्य मूले श्रीमहात्रिपुरसुंदरीपाङ्कजे परिधाय स्वत्रिपुरेरत्ननिर्मिते आगच्छ
निर्मिते रम्यमलेकारस्य मेडपमिति प्रार्थ्या लंकारमेडपं नीत्वा सिंहामने समुपवेश्णालंकारान् पुरतो
निधाय वमिति प्रोक्ष्य मूलेनाभिमेव विस्मृदेवतेभ्योऽलंकारेभ्यो नमः इति संपूज्य धं मूले श्रीपाङ्कजा
यै मुकुटाद्यलंकरणानि कल्पयामिनमः इति सामान्यत उत्सृज्य विशेषतो मुकुटं परिकल्पयामिन

मः इति मुकुटाद्यलेकारैरलंकृत्य पूर्ववन्निवेद्य पुष्पांजलिं दत्वा रत्नपाङ्के उपनीय मूले श्रीमहा
विप्रसंदरी पाङ्ककायुगमारुह्य पंचवाद्यपुरं सरं यागमंडपमायाहि परिवारगणैः सह इति प्रार्थ्य
छत्रचामरादि नानोपकरणहस्ताभिः परिवारदेवताभिः सह यागमंडपं नीत्वा कामेश्वरं के भगव
तौ मुपवेश्य परिवारदेवताश्च यथास्थानं समुपवेशयेत् लोहितं ललितं चापद्मं पाशास्त्राणि न
कैः दधानां कामराजं के ये त्रितां मुद्रितां स्मरेत् इति परदेवतो ध्यात्वा मूलेन पुष्पांजलिं दत्वा त्रिः
विस्त्रुदेवताय गे धाय नमः इति संपूज्य मूले श्रीमहाविप्रसंदरी श्रीपाङ्कको ये गंधं कल्पयामिन
मः इति गंधं समर्प्य प्राग्वन्निवेद्य गंधमुद्रां प्रदर्श्य पुनः पुष्पांजलिं मूले श्रीपाङ्कको ये पुष्पं कल्पया
मि वौषट् इति पुष्पाणि समर्प्य निवेद्य पुष्पमुद्रां प्रदर्श्य धूपग्राहिणो निर्धूमो गाराय धूपाय नमः
वमिति प्रोक्ष्य येन मुद्रया स्तुतीकृत्य ह्रीं सरभितेजसे स्वाहा इति तत्र उगुत्वादिनिलिष्य गं
धर्वदेवताय धूपाय नमः इति धूपं संपूज्य मूले वनस्पतिरसोत्पन्नो गंधाब्धो गंधउत्तमः इति श्री
पाङ्कको ये धूपं परिकल्पयामिनमः इति धूपमुद्रया धूपमुत्सृज्य कामभोगे च्छंटा निधाया स्त्रेण प्रो
क्ष्य मूलेन पुनरस्त्रेण गंधादिना संपूज्य ओं जगद्गुनि मेवमातः स्वाहा इत्यभि मंत्रं तं वामह
स्त्या स्तुतीकृत्य पुनरस्त्रेण गंधादिना संपूज्य

श्री
७७

स्नेनवाद्यन् दक्षेणधूपपात्रंचालयत्रीचैः धूपं निवेद्य तत्पात्रं देवीकामे निधाय तथैव दीपपात्रं
क्षीमिति प्रज्वाल्यामृतीकृत्य विस्मृदेवताय दीपाय नमः इति संपूज्य मूलं स्वप्रकाशो महादी
पः सर्वत्र तिमिरा पहः इति दीपमुद्रया दीपमुत्सृज्य निवेद्य घंटावादनपूर्वं उच्चैर्दीपं प्रदर्श्य
श्रीपाङ्कजायै दीपंकल्पयामि नमः तत्पात्रं देवीदक्षे निधाय देव्यग्रे चत्वरश्ममंडले विधाय
तत्र स्वर्णादिपात्रेनानानैवेद्यं निधाय मूलेन निरीक्ष्य स्त्रेण प्रोक्ष्य तेनैव कुण्डैः संताड्य कवचेना
भुक्ष्य ओं ज्ञे सः वौषट् इति सप्तधा भिमंत्रितेन जलेन प्रोक्ष्य चक्रमुद्रां प्रदर्श्य यमिति सप्तधा जपं
स्तुतुतदोषं संशोष्य यमिति सप्तधा जपं स्तुतुतदोषं संदह्य यमिति अमृतीकृत्य मूलेन विशेषा
र्च्य विंडभिः प्रोक्ष्य विस्मृदेवताय नैवेद्याय नमः इति संपूज्य अस्त्रेण संरक्ष्य मूलेन सप्तधा भिमंत्र्य
ओं क्लीं काम उच्चैश्चामोच्चैर्वरे देवि चैस्फुरस्फुर श्री श्री श्री इति श्रीकामये नु विद्यया ये नु मुद्रया मृती
कृत्य महा मुद्रया परमीकृत्य पाद्याचमनीये प्राग्वहत्वा मूलेन श्रीदेवीं संपूज्य पात्रोत्तरे जलम
मृतीकृत्य हेमपात्रमिति अमृतमस्त्वित्यादि च पठन् उदकं चुलकेनादाय वामांशुष्टेन नैवेद्य
पात्रं स्पृशन् मूलं सांगायै साधुधायै सपरिवारायै सर्वात्मिकायै भगवतै श्रीमहाविभुरसुंदरीणा

इकार्यै नैवेद्यं कल्पयामिनमः इति नैवेद्योपरिचुलकोदकं समर्पयेत् ततः कृतांजलिः हेमपात्रे गतेदि
 व्यं परमात्रे संस्कृतं पंचथाषड्भोयेतं गृहाण परमेश्वरि इत्यत्र निवेद्य पात्रोत्तरे जलममृतीकृत्य
 ओं अस्तोपस्तरणमसिस्वाहा इति वामकरेण ग्रासमुद्रां प्रदर्श्य दक्षकरेण प्राणादिपंचमुद्राः प्रद
 र्शयेत् धं ऐं ओं प्राणाय स्वाहा इत्यंगुष्ठेन कनिष्ठानामिके स्पृशेत् धं लंकीं ओं श्रृणुनाय स्वाहा इत्यंगुष्ठे
 न तर्जनीमध्यमे स्पृशेत् धं सौंः व्यानाय स्वाहा इत्यंगुष्ठेनानामिकामध्यमे स्पृशेत् धं ऐं लंकीं उदा
 नाय स्वाहा इत्यंगुष्ठेनानामिकामध्यामा तर्जनीः स्पृशेत् धं ऐं लंकीं सौंः समानाय स्वाहा इत्यंगुष्ठेन
 सर्वाः स्पृशेत् इति प्रदर्श्य कृतांजलिः मूलं ऐं आत्मतत्त्व व्यापिका श्रीमहाविप्रसंदरी तत्त्व मूलं
 लंकीं विद्यातत्त्व व्यापिका श्रीमहावि. त. मूलं सौंः शिवतत्त्व व्यापिका. मूलं ऐं लंकीं सौंः सर्वतत्त्व व्या.
 इति तत्त्वैः ग्रासचतुष्टयं ग्राहयित्वा नैवेद्यमुद्रां दर्शयेत् धं मूलं श्रीमहाविप्रसंदरी ओं चित्पात्रे स
 हविः सौंः खं विधिनानेकभक्षणं निवेदयामिते देवि सा नुगाये ज्जघाणतदित्यनेन प्रष्टुं जलिं सम
 र्प्य नैवेद्यजातं तादात्म्येन श्रीदेव्यै सपरिवार्यै निवेदयेत् ततः सुगंधजलममृतीकृत्य मूलं श्री
 महाविप्रसंदरी नमस्ते देवदेवेशि सर्वतृप्तिकरे परं अन्यानि वेदितं शुद्धं प्रकृतिस्थं सुशीतलं

श्री
७८

श्रुतानंदसंपूर्णगृहाणजलमुत्तमं इतिजलेनिवेद्य शस्त्रेणजवनिकयाभोजनस्थलेसंवेष्ट्य
चंद्रावादनं ब्रह्मेशैः सरसमभितः सूपविष्टैः समंताच्छिञ्ज्यालव्यजननिकरैर्वीज्यमानास
खीभिः नर्मक्रीडाप्रहसनपरापंक्तिभोक्तृनृहसंतीभुक्तेष्वेकनकचटितेषुद्रुसंश्रितिलासा इति
भुजानोद्धात्वा मूलं दशधाजप्तासमर्थं भुक्तवतीं सत्प्रोश्रीदेवीं विभाव्य पात्रांतरेजलममतीकृ
त् ॐ श्रुतापिधानमसिस्वाहा इतिश्रीदेव्याहस्ते उत्तरापोशानंदत्वा गतसारं नैवेद्यं समुद्धृत्य
तस्मात्किंचिद्वक्ष्यमाणोच्छिष्टमातंगीमंत्रेण शेषिकायैनिर्मल्यवासिन्यै उदमुच्छिष्टभोजनं क
ल्पयामिनमः इत्येषान्यांत्रिकोणेक्षिपेत् शस्त्रेणस्थानेप्रोत्पसंशोध्य हस्तमुत्तप्रक्षालनार्थं ज
ले उद्धर्तनादिचदत्वा तस्मात्शरणोप्रक्षाल्य आचमनीयंदत्वा तोहलेचदत्वा वनस्पतिदेवता
यतोब्रूलायनमः इति संपूज्य मूलं श्रीमहाविष्णुसंदरि तमालदलकर्पूरपूगभागतरेगितं सं
शोधितं स्रसंगंधं तोहलेप्रतिगृह्यतामिति ॐ हेहेहे उदमिदमिदं गृहाण स्वाहा इति तोहले निवे
द्य योनिमुद्रया प्रणम्य पुनः मूलं श्रीपाङ्कजायै प्रजयामिनमः इति संपूज्य वक्ष्यमाणक्रमेण
प्रसन्नपूजाविधाय ह्रीं इति नमस्कारमुद्रां बद्ध्वा मूलेन प्रदर्शय प्रणम्य हुमिति त्यजेत् शक्तश्चे

श्री
ॐ

पूजाविधाय त्रिकोणोवामावर्तेन दक्षिणरेखायां ॐ ॐ ॐ ॐ इति पूर्वरेखायां ॐ ॐ ॐ ॐ इति
इति उत्तररेखायां ऐं ऐं ऐं ऐं इति पंचपंच इत्येव च दशस्वगत्रित्यास्थानेषु स्वरेषु कामेश्वर्यादि पंच
चदशनित्यास्तनद्विचया पूजयेत् ॐ ॐ ऐं सकलक्षेत्रे नित्यल्लिखेत् मद्भवे सौः ॐ कामेश्वरी नित्याश्री
पाङ्कजो पूजयामितर्पयामि नमः १ ॐ ॐ भगभगे भगिनि भगोदरि भगमाले भगावहे भगयुह्ये
भगयो निभग निपाति नि सर्वभगव शंकरि भगरूपे नित्यल्लिखेत् भगस्वरूपे सर्वाणि भगानि मे ह्या
नय वरदे रेते स्वरते भगल्लिखेत् लिखेत् दयदा वय अमोवे वरदे भगविचेत्तु भक्तो भय सर्व
सत्त्वान्भगेश्वरि ऐं ह्रीं जं ह्रीं भं ह्रीं सौः ह्रीं ह्रीं नित्यल्लिखेत् सर्वाणि भगानि मे वश्यमानयस्त्री ह्रीं ह्रीं ह्रीं
ॐ भगमालिनी नित्याश्री पाङ्कजो पूजयामितर्पयामि नमः २ ॐ ॐ ह्रीं नित्यल्लिखेत् मद्भवे स्वाहा
ॐ नित्यल्लिखेत् नित्याश्री पाङ्कजो पूजयामितर्पयामि नमः ३ ॐ ॐ ॐ ॐ क्रों क्रों क्रों क्रों ज्ञां स्वाहा ॐ
भेरुंडा नित्याश्री पाङ्कजो पूजयामितर्पयामि नमः ४ ॐ ॐ उं ह्रीं वद्भि वासिने नमः उं वद्भि वासिनी
नित्याश्री पाङ्कजो पूजयामितर्पयामि नमः ५ ॐ ॐ उं ह्रीं ल्लिखेत् ऐं क्रों नित्यमद्भवे ह्रीं उं महावज्रेश्व
री नित्याश्री पाङ्कजो पूजयामितर्पयामि नमः ६ ॐ ॐ ॐ ह्रीं शिवा ह्ये नमः ॐ शिवा ह्ये नित्या

श्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः ७ धं ऊं ओं ह्रीं हूं वे च छे लः स्त्री हूं हें ह्रीं फट् छे त्वरिता नित्या
 श्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः ८ धं लूं ऐं ल्लीं सौंः लूं कुलसंदरी नित्या श्रीपाङ्कजपूजयामि
 तर्पयामिनमः ९ धं लूं हसकलरहें हसकलरहें हसकलरहेंः नित्या नित्या श्रीपाङ्कजपूजयामि
 तर्पयामिनमः १० धं ऐं ह्रीं थ्रं क्रों श्रं क्रों श्रं ल्लीं ऐं लूं नित्यमददवे हूं थ्रं ह्रीं ऐं नीलपताकानित्या श्री
 पाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः ११ धं ऐं भमरयडूं ऐं विजयानित्या श्रीपाङ्कजाभां पूजयामितर्पया
 मिनमः १२ धं ओं स्त्रीं ओं सर्वमंगलानित्या श्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः १३ धं ओं ओं नमो भग
 वति ज्वालामालिनि देवदेवि सर्वभूतसंहारकारिके जातवेदसि ज्वलनि ज्वलज्वल प्रज्वल प्रज्वल
 ह्रीं ह्रीं ह्रीं रं रं रं रं रं ज्वालामालिनि हूं फट् स्वाहा ओं ज्वालामालिनी नित्या श्रीपाङ्कजपूजयामितर्प
 यामिनमः १४ धं श्रं चं क्रों श्रं चित्रानित्या श्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः इति पंचदशानित्या
 वामावर्तेन संपूज्य श्रीपात्रामृतेन संतर्प्य मध्ये विंडुचक्रे विसर्गस्वरे श्रेः विभाव्य तडपरि धं श्रेः
 मूलपंचदशी श्रेः श्रीमहाविष्णुसंदरी नित्या श्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः १५ ततः धं श्रेः
 त्र्यविद्यां श्रेः महासप्तादशी कलातीतानित्या श्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः १७ इति पूजापू

श्री
८०

तीर्थकलातीतानित्यांसंपूज्य इतिविशेषार्थेनसंतर्प्य पुनःप्राग्वन्निधिनित्यांसंपूज्य तिथिनित्याये
गंधादिनिवेद्य तन्निधिनैवेद्यंदर्शयेत् प्रतिपदि हृतं १ शर्करा २ उग्रे ३ अपूपिका ४ कदलीफ
ले ५ मादिके ६ गुडे ७ नारिकीलफले ८ लाजाः ९ तिलाः १० दधि ११ पृथुकाः १२ चणा
काः १३ मुद्गाः १४ पायसं १५ एवंपक्षद्वयेपि इति तिथिनित्यामंडलेपूजाविधाय ततः गुरुपे
क्षित्वयेपूजयेद्यथा अथप्रथमंमूलेनमूलदेवीप्रपूज्यसंतर्प्य श्रीदेव्याः पृष्ठभागेरेखात्रयेविभाव्य
तत्राधोऽधःक्रमेणगुरुपेक्षित्वयेपूजयेत् ॐ ऐंदिव्यौघेभ्यः पराखिभ्योगुरुभ्योनमः इतिप्रथमतः
समुदायेनपुष्पांजलिंदत्वा ॐ ऐंपरशिवानंदनाथश्रीपाडुकोपूजयामितर्पयामिनमः कामेष्ट्यर्थं
वाश्रीपाडुकोपूजयामितर्पयामिनमः देव्यंवाश्रीपाडुकोपूजयामितर्पयामिनमः दिव्यौघानं
दनाथश्रीपाडुकोपूजयामितर्पयामिनमः महौघानंदनाथश्रीपाडुकोपूजयामितर्पयामिनमः
सर्वानंदनाथश्रीपाडुकोपूजयामितर्पयामिनमः प्रज्ञादेव्यंवाश्रीपाडुकोपूजयामितर्पयामिन
मः प्रकाशानंदनाथश्रीपाडुकोपूजयामितर्पयामिनमः इतिदिव्यौघाः इतिप्रथमरेखायां त
तः द्वितीयेरेखायां ऐंसिंहौघेभ्यः परापराखिभ्योगुरुभ्योनमः इतिपुष्पांजलिंदत्वा देव्यानेदना

यश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः चिदानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः कै
 वल्यानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः महोदयानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्प
 यामिनमः इतिसिद्धौवाः गुरुपात्रास्तेनसेतर्प्य तृतीयेखायां ऐमानकौवेभ्योऽपराखिभ्यो
 गुरुभ्योनमः इतिपुष्पोजलिदत्त्वा चिदानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः विश्व
 शक्तानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः परमानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्प
 यामिनमः कमलानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः परानन्दनाथश्रीपाङ्कज
 यामितर्पयामिनमः महोदरानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः स्वात्मानन्दनाथश्री
 पाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः प्रतिभानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः इतिसे
 पूज्य तत्पंक्तौश्रीगुरुपारेपर्यैपूजयेत् निजगुरोः पूर्वैर्नवमगुरुमारभ्य धैर्देवमुकानन्दनाथ
 श्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः दायाददेवानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः
 श्रीमदह्लाददेवानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः श्रीशिवानन्दमणिरामवाजपे
 यानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजयामितर्पयामिनमः श्रीमच्छ्रीज्ञानानन्दनाथश्रीपाङ्कजपूजया

श्री
८१

मितर्पयामिनमः श्रीमच्छ्रीसाहिबकौलानंदनाथश्रीपाडकां पूजयामितर्पयामिनमः श्री
मच्छ्रीज्योतिष्काशानंदनाथश्रीपाडकां पूजयामितर्पयामिनमः श्रीमच्छ्रीकौलगोविंदा
नंदनाथश्रीपाडकां पूजयामितर्पयामिनमः श्रीमच्छ्रीकौलमहानंदानंदनाथश्रीपाडकां
पूजयामितर्पयामिनमः इत्यनेनक्रमेण पूजयेत् ततः स्वगुरुपाडकाविद्यांते श्रीमच्छ्रीस्वामि
प्रतापकौलानंदनाथश्रीपाडकां श्रीमच्छ्रीदयावत्येवाश्रीपाडकां पूजयामिनमः तर्पयामिन
मः तारंगगुहनेश्वरीचकमलाद्योमेंडचंडेश्वरा वज्राहूषिणीकलेंडसहितः सर्वोपिहर्षेश्व
रः चंद्राकीर्तिवपिऋद्धिरग्निगशिखीजिंदीशविंदनितमानंदेश्वरभैरवीचमनुनाशेभुस्थितः
शीतगुः विंडभ्यामपि विंडनासरपरप्रासादवीजेततः श्रीमच्छ्रीपदपूर्विकां निजगुरोः संज्ञां
ततोऽप्युच्येत आनंदेति पदांतनाथपदश्रुतश्रीपाडकांतस्त्रियोप्येवांतो किल पूजयामि ह
दयंचांते ततोऽप्युच्येत इति अथ षडंगयुवतीपूजा तत्र मध्यत्रिकोणादहः आग्नेये धं ऐं स
र्वतारुदयशक्तिश्रीपाडकां पूजयामितर्पयामिनमः ऐं शांतां धं लीं नित्यत्प्राशिरः श
क्तिश्रीपाडकां पूजयामितर्पयामिनमः नेन्दते सौः अनादिबोधाशिखाशक्तिश्रीपाडकां पू

जयामितर्पयामिनमः वायवे धं ऐस्वतंत्राकवचशक्तिश्रीपाङ्कपूजयामितर्पयामिनमः
देव्यये त्रिकोणादहः धं ह्रीं नित्यमलमानेत्रशक्तिश्रीपाङ्कपूजयामितर्पयामिनमः
पूर्वादिचतुर्दित्वा दक्षिणेन धं सौः अनन्तास्त्रशक्तिश्रीपाङ्कपूजयामितर्पयामिनमः
इति षडेगायवती पूजा अत्र देव्यये प्राची वायव्यकोणमेवाग्नेयकोणं इत्यादि ज्ञेयं अथ
नवावरणपूजा तत्र मूलं समस्तप्रकटेत्यादियोगिनी श्रीपाङ्कपूजयामितर्पयामिनमः
इति श्रीचक्रेषुष्णोजलिदत्त्वा मातृकाक्षरमंडितं शुक्लारुणपीतवर्णविचित्ररत्नचटितं
समस्तस्थलरूपं चतुरश्रत्रयं ध्यात्वा धं श्रीं सौः त्रैलोक्यमोहनचक्राय नमः इति चतुरश्रे
समुदायेन पुष्पोजलिना संपूज्य पुनश्चतुरश्राद्यरेखायै नमः तस्य श्रीदेव्याद्यादिहारच
तुष्टये श्रीदेवीदक्षिणादिकोणचतुष्टये इंद्रेशानयोर्मध्ये ब्रह्माणं संपूज्य निन्दतिवरुण
योर्मध्ये विस्तुं संपूज्य अणिमादिदशशक्तीः पाशंकुशपद्मद्वयकराः रक्तवर्णाः शशि
शेखरानिधिवाहनस्था ध्यात्वा तत्र पश्चिमादिहारचतुष्टय दक्षभागेन धं अणिमासि
द्विश्रीपाङ्कपूजयामितर्पयामिनमः धं लक्ष्मिमासिद्विश्रीपाङ्कपूजयामितर्पयामिनमः

श्री
८२

ॐ महिमासिद्धि श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः ॐ ईशित्वसिद्धि श्रीपाङ्कज्यामित
र्पयामिनमः ततोवायवादि कोणेषु ॐ वशित्वसिद्धि श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः
ॐ प्राकाम्यसिद्धि श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः ॐ भुक्तिसिद्धि श्रीपाङ्कज्यामितर्पया
मिनमः ॐ इच्छासिद्धि श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः निन्दतिवरुणयोर्मध्ये ॐ प्राप्ति सि
द्धि श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः ईशानयोर्मध्ये ॐ सर्वकामसिद्धि श्रीपाङ्कज्यामि
तर्पयामिनमः ततः चतुरश्रमध्यरेखायै नमः इति संपूज्य तत्र रक्तोत्पलकपालहस्ता
नीलवस्त्राभरणा ब्राह्म्याद्यष्टकमाहन्ध्यात्वा वामभागेषु द्वा राणां प्राग्बत्कोणेषु च ॐ श्री
ब्राह्मी श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः ॐ ईशानेश्वरी श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः
ॐ कुंकौमारी श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः ॐ क्लृप्तैस्सर्वी श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामि
नमः ॐ लंकागङ्गा श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः ॐ ऐन्द्राणी श्रीपाङ्कज्यामितर्प
यामिनमः ॐ जैचामुण्डा श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः ॐ श्रेः महालक्ष्मी श्रीपाङ्का
पूजयामितर्पयामिनमः ततः श्रेतः चतुरश्ररेखायै नमः इति संपूज्य पाशोक्तशस्त्रसमुद्रां

श्री
८३

द्रोप्रदर्शय गंधाक्षतकुसुमान्वितं सामान्यार्घ्योदकं गृहीत्वा एताः प्रकटयोगिन्यास्त्रेलो
कामोहने चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारेः पूजिताः त
र्पिताः संतनमः इति चक्रे श्रव्याः वामहस्ते तजलदानेन पूजो समर्प्य मूलविद्यया मूलदेवीं
पूज्यसेतव्यं पुष्पांजलिमादाय मूलेश्रीमहाविष्णुसंदरि श्रीभीष्टसिद्धिमेदेहि शरणागत
वत्सले भक्ता समर्पयेत्तुभ्यं प्रथमावरणार्चनां । इति श्रीदेव्याश्चरणयोः पुष्पांजलिं द
त्वा प्रकटयोगिनीमयूखायै श्रीमहाविष्णुसंदर्यै नमः इति योनिमुद्रया प्रणमेत् इति प्र
थमावरणपूजा ततः षोडशदले पूर्णचंद्रानि भेष्यात्वा स्रवत्पीयूषे च धं ऐं लीं सौः सर्वाणां
पूरकचक्राय नमः इति पुष्पांजलिं निक्षिप्य तत्र पाशं कुशामृतपूर्णस्फटिकचटवरो कित
कराः मुक्ताः पीयूषवर्षिणी र्थ्यात्वा देव्यग्रदलमारभ्य वामावर्तेन षोडशकलाः पूजयेत्
धं ओं कामाकर्षिणी नित्या श्रीपाडको पूजयामितर्पयामि नमः धं ओं दुःखाकर्षिणी नित्या श्री
पाडको पूजयामितर्पयामि नमः धं ऐं अहेकाराकर्षिणी नित्या श्रीपाडको पूजयामितर्पयामि
नमः धं ईं शङ्खाकर्षिणी नित्या श्रीपाडको पूजयामितर्पयामि नमः धं उं स्पर्शकर्षिणी नित्या

श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः धँडुंरूपाकर्षिणीनित्याश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः
 धँडुंरसाकर्षिणीनित्याश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः धँडुंरंगाकर्षिणीनित्याश्रीपा
 ङ्कज्यामितर्पयामिनमः धँडुंरचित्ताकर्षिणीनित्याश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिन
 मः धँडुंरधैर्याकर्षिणीनित्याश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः धँडुंरस्मृताकर्षिणीनित्या
 श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः धँडुंरनामाकर्षिणीनित्याश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामि
 नमः धँडुंरबीजाकर्षिणीनित्याश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः धँडुंरआत्माकर्षिणी
 नित्याश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः धँडुंरअमृताकर्षिणीनित्याश्रीपाङ्कज्यामित
 र्पयामिनमः धँडुंरशरीरकर्षिणीनित्याश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः तर्पयामिनमः इतिसे
 पूज्य कामाकर्षिणीप्रतः पाशाङ्कुशवरभयहस्ताश्चक्रास्त्रभरणोरत्नसुकुटांविपुरे
 श्वरीध्यात्वा ऐंल्लोमैः त्रिपुरेश्वरीचक्रेश्वरीश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः तस्याः
 वामे धँडुंरसर्वविद्राविणीसुद्राश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः तद्दे धँडुंरलक्ष्मी
 सिद्धिश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः इतिसेपूज्य श्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः धँडुंरस

श्री
८५

वैविद्राविणीमुद्रांप्रदर्शये सामान्यार्घ्योदकं गृहीत्वा धैर्यताः गुप्तयोगिन्यः सर्वाणां प्रकेचक्रे
समुद्राः सिद्धयः सायुधाः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः पूजिताः तर्पिताः संतनमः इति च
केश्वरीवामहस्तेतजलदानेन पूजां समर्प्य मूलदेवीं संपूज्य विशेषार्घ्योदकेन संतर्प्य पुष्पांज
लिमादाय मूलं श्रीमहाविपुलसंदरि श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः अभीष्टसिद्धिमेदेहि
शरणगतवत्सले भक्त्या समर्पयेत्तु भंदितीयावरणार्चनां इति द्वितीयावरणार्चनां श्रीदेव्या
शरणयोः पुष्पांजलिं दत्वा गुप्तयोगिनीमया वायै श्रीमहाविपुलसंदर्यै नमः इति योनिमुद्र
या प्रणामेत् इति द्वितीयावरणपूजा २ ततोष्टदलकमलं जपाकुसुमप्रभं ध्यात्वा ह्रीं ह्रीं सौंः
सर्वसंतोभनचक्राय नमः इत्यष्टदलेषु पुष्पांजलिं लिपेत् तत्र पाशांकुशनीलरत्ननीलोत्प
लकरारक्तवर्णा अनेगकुसुमाद्या अष्टशक्तीः ध्यात्वा श्रीदेव्याः पृष्ठभागस्थ पूर्वदलमारभ्य
दिग्दलचतुष्टये प्रादक्षिण्येन धैकंधं अनेगकुसुमा श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः
धैचंधं अनेगमेखला श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः धैदंधं अनेगमदना श्रीपाडको पू
जयामितर्पयामिनमः धैतेंधं अनेगमदना त्ररा श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः धैपंधं

अनेगरेखाश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः ॐ यं ३ अनेगवेगिनीश्रीपाडकोपूजयामितर्प
 यामिनमः ॐ यं ३ अनेगोकुशश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः ॐ लेलेः अनेगमालिनी
 श्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः इति संपूज्य श्रीपात्रविंडभिः संतर्प्य अनेगमदनापुरतः रक्त
 वर्णीसर्वालंकारभूषितां पुस्तकात्ममालावरणभयकरं ध्यात्वा ॐ ह्रीं ल्लीं सौंः त्रिपुरसुंदरीचक्रे
 श्वरीश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः इति चक्रेश्वरी संपूज्य संतर्प्य तस्याः वामे ल्लीं सर्वा
 कर्षिणीमुद्राश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः तद्वत्ते महिमासिद्धिश्रीपाडकोपूजयामि
 तर्पयामिनमः श्रीपात्रविंडभिः संतर्प्य ल्लीमिति सर्वाकर्षिणीमुद्रांप्रदर्श्य एतादृशतरयोगि
 न्यः सर्वसंतोभकारकेचक्रे स मुद्रा इत्यादि सामान्यार्घ्योदकेन चक्रेश्वरीहस्ते पूजां समर्प्य सू
 लेन मूलदेवी संपूज्य संतर्प्य पुष्पोजलिना मूले श्रीमहात्रिपुरसुंदरि अभीष्टसिद्धिं मेदेदिशरणा
 गतवत्सले भक्त्या समर्पयेत्तुभ्यं तृतीयावरणार्चनां इत्यादि तृतीयावरणार्चनां इति संपूज्य
 ॐ पुनतममूखायै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नमः इति योनिमुद्रया प्रणमेत् इति तृतीयावरणापू
 जा ३ ततः चतुर्दशारेडाडिमीकुसुमप्रभं ध्यात्वा ॐ ह्रीं ल्लीं सौंः सर्वसौभाग्यदायचक्राय नमः इति

श्री
८५

चतुर्दशारेष्व्यांजलिंदत्वा तत्ररक्तवर्णीसर्वाभरणभूषिताः पाशोक्तुशदर्पणपानपात्रकरः
चतुर्दशशक्तीः ध्यात्वा श्रीदेवयकोणमारभ्य वामावर्तेन धैकं सर्वसंहोभिणीशक्तिश्रीपा
डकोपूजयामितर्पयामिनमः धैखे सर्वविद्याविणीशक्तिश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः
धैगं सर्वाकर्षणशक्तिश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः धैवे सर्वाह्लादिनीशक्तिश्रीपाडको
पूजयामितर्पयामिनमः धैडे. सर्वसंमोहिनीशक्तिश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः
धैचे सर्वस्नेहनीशक्तिश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः धैक्ले सर्वज्जेभिनीशक्तिश्रीपाड
कोपूजयामितर्पयामिनमः धैजे सर्ववशंकरीशक्तिश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः
धैऊं सर्वरंजनीशक्तिश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः धैअं सर्वोन्मादिनीशक्तिश्रीपाड
कोपूजयामितर्पयामिनमः धैटं सर्वार्थसाधनीशक्तिश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः
धैढं सर्वसंपत्पूरणीशक्तिश्रीपाडकोपूजयामितर्पयामिनमः धैडे सर्वमंत्रमयीशक्तिश्री
पाडकोपूजयामितर्पयामिनमः धैळं सर्वहंहहयंकरीशक्तिश्रीपाडकोपूजयामितर्पया
मिनमः इति संपूज्य श्रीपात्रविंडुभिः संतर्प्य सर्वसंहोभिणीशक्त्याये रक्तवर्णीप्रसूका

ह्यमात्मा वरभयकरं त्रिपुरवासिनीं ध्यात्वा हँ ह्रीं ह्रौंः त्रिपुरवासिनी चक्रेश्वरी श्रीपाङ्कजं
 पूजयामितर्पयामिनमः तस्याः वामे ह्रौं वषट्पञ्चश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः ईशि
 त्वसिद्धिः श्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः इति संपूज्य श्रीपात्रविंदुभिः संतर्प्य धँ ह्रौं व
 षट्पञ्चश्रीपाङ्कजं प्रदर्शय एताः संप्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्यदायके चक्रेश्वरीपात्रादिना सामा
 न्यार्चनं जलेन चक्रेश्वरीहस्ते पूजां समर्प्य मूलेन मूलदेवीं संपूज्य विशेषार्चनं संतर्प्य पु
 ष्यां जलिमादाय मूले श्रीमहात्रिपुरसुंदरि श्रीमहासिद्धिमेदेहि शरणगतवत्सले भक्त्या
 समर्पयेत्तुभ्यं चतुर्थी वरणां च नमः इति चतुर्थी वरणां पूजा इति समर्प्य संप्रदाययोगिनी
 मसृज्याये श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नमः इति योनिमुद्रया प्रणम्येदिति चतुर्थी वरणं धत्तु
 बहिर्दशारं सिंहवरणं ध्यात्वा धँ ह्रौं ह्रौं ह्रौंः सर्वार्थसाधकचक्राय नमः इति शुष्णो
 जलिं निक्षिप्य तत्र जपाकुसुमवर्णाः पाशं कुशलेकारपेटी हस्ताः सर्वाभरणभूषिताः
 शुक्लवर्णाः दशदेवीं ध्यात्वा देव्यं कोणमारभ्य वामावर्तेन धँ एतं सर्वसिद्धिप्रदा देवी
 श्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः धँ तं सर्वसंप्रदायदेवी श्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पया

श्री
८६

मिनमः धैयं सर्वप्रियं करी देवी श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः धैदे सर्वमेगलकारिणी देवी
श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः धैयं सर्वकामप्रदा देवी श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः
धैने सर्वदः खविमोचिनी देवी श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः धैपे सर्वमृत्युप्रशमनी देवी श्री
पाडको पूजयामितर्पयामिनमः धैफे सर्वविघ्नाविनाशिनी देवी श्रीपाडको पूजयामितर्पयामि
नमः धैवे सर्वो गसंदरी देवी श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः धैभे सर्वसौभाग्यदायिनी देवी
श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः इति दशदेवीसंपूज्य श्रीपात्रे विंडभिः संतर्प्य सर्वसिद्धिप्र
दाये उद्यद्भानुसहस्रकोटिं सर्वात्मकारभूषितां मदाक्षरिणीनेत्रत्रयां पुस्तकाक्षमालावराभयक
रां त्रिपुराश्रीचक्रेश्वरीं ध्यात्वा ह्रैं ह्रूं ह्रीं ह्रौं त्रिपुराश्रीचक्रेश्वरी श्रीपाडको पूजयामितर्पया
मिनमः तस्याः वामे धैसः सर्वोन्मादिनी मुद्रा श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः तद्दत्ते वणिक्त
सिद्धि श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः इति संपूज्य संतर्प्य श्रीपात्रेण धैसः सर्वोन्मादिनी मु
द्रां प्रदर्शय धै एताः कुलकौलयोगिन्नाः सर्वाथ साधके चक्रे समुद्रादिसामान्यार्चनेन च
क्रे श्वरी हस्ते पूजां समर्प्य मूलेन मूलदेवीं संपूज्य संतर्प्य मूले श्रीमहाविष्णुसंदरी अभीष्टसिद्धिं

मेदेहिशरणगतवत्सले भक्त्यासमर्पयेत्त्र्यम्पंचमावरणार्चनां इति श्रीदेव्येष्टुष्योजलित्वा
 धं कुलकौलयोगिनीमध्याये श्रीमहाविप्रसुन्दर्ये नमः इति योनिमुद्रया प्रमेत इति पंचमा
 वरणपूजा ततोर्दशरचकं जपकुसुमवर्णं ध्यात्वा धं ह्रीं लीं लूं ह्रीं ऐं ह्रीं लीं ह्रीं सोंः हूं सर्वरत्ना
 करचक्राय नमः इति षष्ठांजलिं निक्षिप्य तत्र बालार्कवर्णः पाण्डेकज्ञानमुद्रावरकरो मु
 क्ताविभूषणाः दशदेवी ध्यात्वा देव्युकोणमारभ्यामावर्तेन धं मे सर्वज्ञा देवी श्रीपाङ्कजो
 जयामि तर्पयामि नमः धं ये सर्वशक्तिदेवी श्रीपाङ्कजो पूजयामि तर्पयामि नमः धं रे सर्वेश्वर्यदेवी श्री
 पाङ्कजो पूजयामि तर्पयामि नमः धं ले सर्वज्ञानमयी देवी श्रीपाङ्कजो पूजयामि तर्पयामि नमः धं वं स
 र्वव्याधि विनाशिनी देवी श्रीपाङ्कजो पूजयामि तर्पयामि नमः धं शं सर्वाधारस्वरूपिणी देवी श्रीपा
 ङ्कजो पूजयामि तर्पयामि नमः धं खं सर्वपापहरा देवी श्रीपाङ्कजो पूजयामि तर्पयामि नमः धं सं सर्वा
 नेदमयी देवी श्रीपाङ्कजो पूजयामि तर्पयामि नमः धं हे सर्वरत्नास्वरूपिणी देवी श्रीपाङ्कजो पूजयामि
 तर्पयामि नमः धं तं सर्वशक्तिफलप्रदा देवी श्रीपाङ्कजो पूजयामि तर्पयामि नमः इति दशदेवीसंपू
 ज्य श्रीपात्रविंदुभिः संतर्प्य सर्वज्ञादेव्ये रक्तवर्णा पाण्डुकुशकपालाभयधारिणी त्रिप्रमा

सुविमलावाग्देवताश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः ॐ तं ॐ ज्योतिर्गुणावाग्देवताश्री
 पाङ्कज्यामितर्पयामिनमः ॐ पं ॐ ह्रमलवर्जयिनीवाग्देवताश्रीपाङ्कज्यामितर्प
 यामिनमः ॐ यं ॐ ऊमरघुं सर्वेश्वरीवाग्देवताश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः ॐ शं ॐ ह्यं
 कौलिनीवाग्देवताश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः इति संपूज्य श्रीपात्रविंशतिभिः संतर्प्य
 वशिन्त्येष्ट्युक्तवर्णोपाणोक्तशकपालाभयधारिणीविष्णुसिद्धाचक्रेश्वरीधात्वा ॐ ह्रीं श्रीं
 सौः विष्णुसिद्धाचक्रेश्वरीश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः तस्याः वामे ॐ ह्रसखक्रेवे
 चरीमुद्राश्रीपाङ्कज्यामितर्पयामिनमः तद्देवे ॐ भक्तिसिद्धिः श्रीपाङ्कज्यामितर्प
 यामिनमः इति संपूज्य श्रीपात्रविंशतिभिः संतर्प्य ॐ ह्रसखक्रे इति वेचरीमुद्राप्रदर्श्य ॐ एताः
 रहस्ययोगिनः सर्वरोगहरेचक्रसमुद्राश्वादिना चक्रेश्वरीहस्तेविशेषाद्योदकेन पूजो समर्थ
 मूलेन मूलदेवी संपूज्य संतर्प्य मूले श्रीमहाविष्णुसंदरि अभीष्टसिद्धिमेदेहि पारणा ग
 तवत्सले भक्त्या समर्थयेत्तभ्यं सप्तमावरणार्चनां इति श्रीदेवैष्यं जल्लिंदत्वा रहस्यया
 गिनी मयूखाद्यैः श्रीमहाविष्णुसंदर्ये नमः इति योगिसुद्रया प्रणमेत् इति सप्तमावरणप्र

इति सप्तमावरणप्रज्ञा

श्री
८८

जा १ ततो तस्त्रिकोणं वेधककुसमारुणं ध्यात्वा ह्रैं ह्रूं ह्रौं सर्वसिद्धिप्रदचक्राय नमः
इति षष्ठोऽंशः तत्र त्रिकोणं षट्कोणं योरंतराले वायवादीषा नान्तकोणचतुष्टये वा मा
वर्तेन रक्तवर्णा वराभयकरा नवरात्रविभूषणाः सायुधभूषितमस्तकयौवनोन्मत्तविग्रहाः
ध्यात्वा धं योरोलोवं सोऽंशं श्रीं लूं सः योरोलोवं सोऽंशं जेभण कामेश्वरी वा ए देवता श्री पाङ्क
को पूजयामितर्पयामि नमः धं श्रीं लूं सः योरोलोवं सोऽंशं श्रीं लूं सः जेभण कामेश्व
री वा ए देवता श्री पाङ्कको पूजयामितर्पयामि नमः १ धं योरोलोवं सोऽंशं धं श्रीं लूं सः यो
रोलोवं सोऽंशं मोहन कामेश्वरी चाप देवता श्री पाङ्कको पूजयामितर्पयामि नमः धं श्रीं लूं सः
धं श्रीं लूं सः मोहन कामेश्वरी चाप देवता श्री पाङ्कको पूजयामितर्पयामि नमः २ धं यो
रोलोवं सोऽंशं श्रीं योरोलोवं सोऽंशं वशीकरण कामेश्वरी वा ए देवता श्री पाङ्कको पूजयामितर्पया
मि नमः धं श्रीं लूं सः श्रीं योरोलोवं सोऽंशं वशीकरण कामेश्वरी वा ए देवता श्री पाङ्कको
पूजयामितर्पयामि नमः ३ धं योरोलोवं सोऽंशं क्रौं योरोलोवं सोऽंशं स्तेभन कामेश्वरी कुशा देवता
श्री पाङ्कको पूजयामितर्पयामि नमः धं श्रीं लूं सः क्रौं श्रीं लूं सः स्तेभन कामेश्वरी कु

शदेवताश्रीपाङ्कजकोपूजयामितर्पयामिनमः ४ इत्याद्युधदेवतासंपूज्यसेतर्प्य त्रिकोणेवामा
 वर्तेन कामेश्वर्यादिदेवीत्रयंपूजयेत् तत्राग्रकोणे शुक्लांशुक्लांवरदिभूषणमित्यधुः पु
 ष्यवाणपुस्तकात्तमालांधरंविनेत्रं चंद्रचूडां कामेश्वरीं ध्यात्वा तत्रप्रथमकूटं अग्निचक्रे काम
 रूपपीठे मित्रेशनाथात्मके जाग्रदृणाधिष्ठाय के इच्छाशक्तात्मकरुद्रात्मशक्तिश्रीकामेश्व
 रीदेवीश्रीपाङ्कजकोपूजयामितर्पयामिनमः इति संपूज्यसेतर्प्य त्रिकोणस्वामकोणे नीलव
 र्णां रक्तवस्त्राभरणं रत्नचापपुष्पवाणवरभयकरं विनेत्रं वज्रेश्वरीं ध्यात्वा ध्वं द्वितीयकू
 टं सूर्यवक्त्रे जालंधरपीठे वृष्टीशनाथात्मके स्वप्नदृणाधिष्ठाय के ज्ञानशक्तात्मके विष्णात्म
 शक्तिश्रीवज्रेश्वरीदेवीश्रीपाङ्कजकोपूजयामितर्पयामिनमः इति संपूज्यसेतर्प्य दशकोणे शुभ्रा
 पाशांकुशजपमालोपुस्तककरं विनेत्रं चंद्रशेखरं भगमालिनीं ध्यात्वा ध्वं तृतीयकूटं सोमच
 क्रे पूर्णगिरिपीठे उडुईशनाथात्मके सुषुप्तिदृणाधिष्ठाय के क्रियाशक्तात्मकब्रह्मात्मशक्ति
 श्रीभगमालिनीश्रीपाङ्कजकोपूजयामितर्पयामिनमः इति संपूज्यसेतर्प्य कामेश्वर्ये उद्यत्सू
 र्यसहस्राभां विनेत्रं चंद्रशेखरं रक्तांबरं रक्तालेकारं पीनोन्नतचनस्तनीशोणितपंकिलमा

श्री
८५

लाथरं पुस्तकाभयजपमालावरं विप्रं विकाचकेश्वरीं ध्यात्वा धैर्यं हस्तं हस्तौः विप्रं
विकाचकेश्वरीं श्रीपादकोपूजयामितर्पयामिनमः तस्याः वामे धैर्यं हस्तौः वीजमुद्रा श्रीपादको
पूजयामितर्पयामिनमः तद्देवं रच्छासिद्धिं श्रीपादकोपूजयामितर्पयामिनमः इति संपूज्य
धैर्यं हस्तौः वीजमुद्रा श्रीपादकोपूजयामितर्पयामिनमः एताः परापररहस्ययोगिनः सर्वसिद्धि
प्रदे चक्रमुद्रा इत्यादिना चक्रेश्वरीहस्ते पूजो समर्प्य मूलेन मूलदेवीं संपूज्य मूले श्रीमहावि
प्रसंदरि अभीष्टसिद्धिं मेदेहि शरणगतवत्सले भक्त्या समर्पयेत्तु भो अष्टमावरणार्चना
मिति पुष्पोजलिना तदावरणपूजो समर्प्य परापररहस्ययोगिनीं ममूखायै श्रीमहाविप्रसं
दैर्ये नमः इति योनिमुद्रा प्रणमेत् इत्यष्टमावरणपूजा ततो विंदुचक्रं परब्रह्मात्मकं ध्या
त्वा मूलपंचदशाक्षरीं मुञ्च्य सर्वानेदमयचक्राय नमः इति पुष्पोजलिं निक्षिप्य तत्र महोद्वा
नपीठे साध्यसिद्धासने सप्तमानाकारकामेश्वरीके स्वस्तिकासनोपविष्टो प्रमुदितो श्रील
लितो यथोक्तसूपां ध्यात्वा तृतीयविद्यामुञ्च्य ब्रह्मरंध्रे उद्भूतपीठे श्रीचर्यानाथात्मिके तृ
तीयतर्पणीतदशाधिष्टायके परब्रह्मात्मशक्तिं श्रीमहाविप्रसंदरीदेवीं श्रीपादकोपूजयामि

तर्पयामिनमः इति संपूज्य विशेषार्च्योऽस्तविंशभिः संतर्प्य तस्याः वामे ऐं योनिमुद्रं श्रीपा
ङ्कोपूजयामितर्पयामिनमः दत्ते प्राप्ति सिद्धि श्रीपाङ्कोपूजयामितर्पयामिनमः ततः
ऐं योनिमुद्रं प्रदर्श्य एषा परा परातिरहस्ययोगिनी सर्वा नंदमये वैदेवे महाचक्रे परब्रह्मस्व
रूपिणी महास्तशक्तिः सर्वमंत्रेश्वरी सर्वविद्येश्वरी सर्वपीठेश्वरी सर्ववीरेश्वरी सर्वयोगे
श्वरी सर्ववागीश्वरी सर्वसिद्धेश्वरी सकलजगदुत्पत्तिमातृका सचक्रा सदेवता सशुद्धा
ससिद्धिः सायुधा सासना सबाहना सपरिवारा सालेकारा सर्वोपचारैः श्रीमहाविपुलसुं
दरी परयाचा परयापरा परयाच सपर्यया पूजिता तर्पितास्तु नमः इति विशेषार्च्योऽदकेन पु
ष्पाक्षतैः नवमीचक्रे श्वरी हस्ते चक्रपूजो समर्थ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं इति त्रिवेदा मुद्रं प्रदर्श्य
मूलेन मूलदेवीं संपूज्य संतर्प्य पुष्पांजलिमादाय मूले श्रीमहाविपुलसुंदरीं अभीष्टसिद्धिं मे
देहि शरणगतवत्सले भक्ता समर्पयेत्तन्मन्त्रं नवमावरणार्चनां इति नवमार्चनं इति श्रीदे
व्याश्चरणकमले पुष्पांजलिं निक्षिप्य श्रीपरापरातिरहस्ययोगिनी महाबायै श्रीमहाविपु
लसुंदरी श्रीपाङ्कोयै नमः इति योनिमुद्रया प्रणमेत् अत्र पूजिताः सर्वा वरणदेवताः देव्य

श्री
५.

भिसुखोपविष्टाः ज्ञातव्यः इति चक्रपूजा नवचक्रमेकरूपं ध्यायन् सर्वसंक्षोभनादित्रयो
दशमुद्राः प्रदर्श्य विशेषार्त्तास्तेन श्रीदेवी त्रिः संतर्प्य योनिमुद्रया प्रणमेत् एतन्नवमाः
चर्चनं नित्यमावश्यकं ५ अथ चतुः समयपूजा तत्र विंडुचक्र एव मूलदेव्ये ॐ ऐं ल्लीं सौंः
ॐ नमः कामेश्वरि रच्छा कामफलप्रदे सर्ववशं करि सकलजगत्क्षोभकरि हूं हूं हूं हूं हूं हूं
हूं सः सौंः ल्लीं ऐं कामेश्वरी समयदेवता श्रीपाडको पूजयामि तर्पयामि नमः श्रीदेव्या वामे
ऐं हूं सर्वकार्यसाधनि वज्रेश्वरि वज्रपदे वज्रपंजरमध्यगे हूं हूं हूं हूं हूं हूं हूं हूं हूं हूं हूं
हूं वज्रनित्याये नमः वज्रेश्वरी समयदेवता श्रीपाडको पूजयामि तर्पयामि नमः तद्वत्
श्रीं ऐं भगभगे भगिनि भगोदरि भगमाले भगवहे भगगुह्ये भगयोनि भगनिपाति नि सर्व
भगवशं करि भगरूपे नित्यक्लिप्ते मदद्वये भगस्वरूपे सर्वाणि भगानि मे वश्यं ह्यनय
वरदेरेते सुरेते भगक्लिप्ते क्लिप्तद्वये क्लेदयद्वावय अमोघे भविष्ये क्षमक्षोभय सर्व
सत्त्वान् भगेश्वरि ऐं हूं जं हूं भं हूं सौंः हूं हूं हूं नित्यक्लिप्ते सर्वाणि भगानि मे वशमान
यस्त्री हूं हूं हूं श्रीं भगमालिनि समयदेवता श्रीपाडको पूजयामि तर्पयामि नमः इति

त्रयं पूजयित्वा श्रीपात्रामृतेन संतर्प्य मध्ये मूलदेव्यामेव धं लंकी भगवति स्त्रै नित्य कामेश्वरि
 लंकी सर्व सत्त्ववशं करि सः त्रिपुरभैरवि ऐं विच्चे लंकी महा त्रिपुरसंदर्पे नमः श्रीमहा त्रिपुरसंदरी
 समयदेवता श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः इति संपूज्य विशेषार्घ्यामृतेन संतर्प्य लंकी मि
 ति शक्त्यापन मुद्रां बद्ध्वा मूलेन प्रदर्शय द्रुमिति भुंजेत् इति चतः समय पूजा अथ पश्चिम द्वा
 रे ओं लंकी श्री सर्व योगिनी भ्यः सर्वभूतगाभ्यः सर्वभूताधिपति डाकिनी भ्यः शाकिनी भ्यः इमो पू
 जांगरुहा १ स्वाहा सर्व योगिनी श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः ततः पूर्वद्वारे धं लंकी दे
 वपा लायनमः देवपाल श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः दक्षिणद्वारे धं ओं लंकी श्री लंकी
 लौंगंगणपतये वरवरद सर्वजनं मेव शमानय स्वाहा उत्तरद्वारे धं लंकी वटुकाया पडदरं कु
 रु कुरु वटुकाय लंकी स्वाहा वटुकभैरव श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः इति श्रीपात्र विं
 मि स्तर्पयेत् इति योगिनादि पूजा अथाश्राय पूजा तत्र चतुरश्रे त्रैलोक्य मोहन सर्वाणां पूर
 क सर्वसंतोभकारा विस्मृति चक्रे हस्ती स्त्री पूर्वाश्राय देवता उन्मनी देवी श्रीपाडको पूजया
 मितर्पयामिनमः ततः चतुर्दशारुद्धि दशरात्मके स्थिति चक्रे ऐं लि त्रै लंकी मदद्वे कुले ह्योः

श्री
२१

दक्षिणाग्राय समय विद्याभोगिनी देवी श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः ततोष्टारत्रिकोण
विंदात्मके संहारचक्रे ह्रैः स्रः ह्रैः नमो भगवति ह्रस्रं कुञ्जिकाये नमो ह्रीं अचोरे चोरे अ
चोरमुविच्छिंच्छिं किणिकिणिविच्छेत्तैः ह्रस्रैः श्रीं ह्रीं पश्चिमाग्राय देवता कुञ्जिका श्रीपाड
को पूजयामितर्पयामिनमः ततः समष्टिचक्रे धं ह्रस्रवर्णं मराचेंडयोगेश्वरि उत्तराग्रायादिदेव
ता काली देवी श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः ततो मूलदेवी मेव प्रथमे संपूज्य संतर्प्य ततो
रक्तवर्णी अन्नपूर्णा ध्यात्वा सुवर्णी देवी सुवर्णी पात्रं दधानां त्रिनेत्रां चंद्रचूडोच्च धं ह्रीं सौः श्री
ल्लो ओं नमो भगवति अन्नपूर्णे अन्नमे देहि स्वाहा अन्नपूर्णा संदरी श्रीपाडको पूजयामितर्प
यामिनमः इति संपूज्य विशेषार्घ्यामृतेन संतर्प्य मूलेन मूलदेवी संपूज्य संतर्प्य मूलदेव्यनुत्त
राग्राय देवता सौः अनुत्तराग्रय देवतारूपं वा श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः इति संपूज्य
विशेषार्घ्यामृतेन संतर्प्य मूलदेवी यथोक्तरूपं ध्यात्वा मूलेन संपूज्य तर्पयेत् इति आग्राय पू
जा अथ षड्दर्शन पूजा तत्रैवै लोका मोहनचक्रे चत्वारश्च यात्मके ओं तारे उत्तारे त्वरे स्वाहा
तारा देव्याधिष्ठितबौद्धदर्शन श्रीपाडको पूजयामितर्पयामिनमः ततः षोडशदले ओं ब्रह्म

एनमः ब्रह्मदेवताधिष्ठितवैदिकदर्शनश्रीङ्कोपूजयामितर्पयामिनमः ततोष्टदले ॐ
 ह्रींशिवायह्रींनमः रुद्रदेवताधिष्ठितशैवदर्शनश्रीपाङ्कोपूजयामितर्पयामिनमः ततः
 चतुर्दशारे ॐ ह्रींहेसः सूर्यदेवताधिष्ठितसौरदर्शनश्रीपाङ्कोपूजयामितर्पयामिनमः
 ततोदशारहये ॐ नमो नारायणाय विष्णुदेवताधिष्ठितवैष्णवदर्शनश्रीपाङ्कोपूजया
 मितर्पयामिनमः ततो नवयोनिचक्रे ॐ ह्रीं भुवनेश्वरी देवताधिष्ठितशाक्तदर्शनश्रीपाङ्को
 पूजयामितर्पयामिनमः इति षड्दर्शनानि संपूज्य श्रीपात्रामृतनेन संतर्प्य इति षड्दर्शन
 पूजा ततो मूलोत्ते समस्तप्रकटेत्यादि योगिनी हृदसंस्थितश्रीचक्रगतसमस्तदेवताभ्यो श्री
 पाङ्कोपूजयामितर्पयामिनमः इति पुष्पोजलिनिक्षिप्य पुनः मूलं समस्तेत्यादिसमस्तदेव
 ताः सर्वोपचारैः पूजितास्तर्पिताः संतनमः इति पुष्पोजलिनिक्षिप्य श्रीचक्राह्वहिः इंद्रादयः
 शक्तिरूपाः पूज्याः ॐ ह्रीं इंद्रशक्तिश्रीपाङ्कोपूजयामितर्पयामिनमः ॐ ह्रीं अग्निशक्तिश्री
 पाङ्कोपूजयामितर्पयामिनमः ॐ ह्रीं यमशक्तिश्रीपाङ्कोपूजयामितर्पयामिनमः ॐ ह्रीं
 निन्दतिशक्तिश्रीपाङ्कोपूजयामितर्पयामिनमः ॐ ह्रीं वेवरुणशक्तिश्रीपाङ्कोपूजयामित

श्री
९२

१२
र्पयामिनमः धैये वायुशक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः धैये सोमशक्तिश्रीपाङ्कजं पू
जयामितर्पयामिनमः धैये ईशानशक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः इन्द्रेशानयोर्मध्ये
धैये आब्रह्मशक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः निन्दतिवरुणयोर्मध्ये धैये अनेतशक्ति
श्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः इति दशदिक्षु संपूज्य तद्वहिः इन्द्रादीनां समीपे धैवे वज्र
शक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः धैये शक्तिशक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः
धैये देवशक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः धैये एवमशक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पया
मिनमः धैये पाशशक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः धैये ध्वजशक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामि
तर्पयामिनमः धैये गदाशक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः धैये त्रिशूलशक्तिश्रीपाङ्कजं पू
जयामितर्पयामिनमः धैये पद्मशक्तिश्रीपाङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः धैये चक्रशक्तिश्रीपा
ङ्कजं पूजयामितर्पयामिनमः इति संपूज्य श्रीपात्रविंडाभिस्तर्पयेत् पुनः मूलेन मूलदेवी
संपूज्य संतर्प्य पुनर्गंधादिदीपांतैरुपचारैः उपचर्य प्राग्ब्रह्मैवेद्यं निवेद्य कामकलारूप
मात्मानं ध्यात्वा मूले दशधा जप्त्वा समर्थं योनिं शुद्धया प्रणमेत् ततः नित्यं होमं कुर्यात् त

उज्ज्वलनेतरं प्राणायामादिकरषडंगन्यासान्विधाय मानसोपचारेः देवतामाराध्य स्ववा
 मे त्रिकोणमंडलोपरिपात्रं जलपूरितं अमृतीकृत्य तीर्थान्वावाह्य दत्ते प्रोक्षणीपात्रं नि
 क्षिप्य तज्जलेन अस्त्रायफडिति कुंडादिकंप्रोक्ष्य कोष्पादिपात्रे वक्षिणीय अंगारमेकं गृ
 हीत्वा धंध्रुवादिभ्यो हूं फट् स्वाहा इति नेत्रादिशि परित्यज्य अवशिष्टमग्निममृतीकृत्य
 कुंडोपरि त्रिःपरिधाय मध्ये निक्षिपेत् मूले मुखेन फूत्कृत्य प्रज्वालयेत् अग्निं प्रज्वालितं वं
 देजातवेदेद्वताशने सुवर्णवर्णमनिलं स्वसिद्धं सर्वतोमुखं धंसकलजगत्कारणवद्भेर्ग
 भीधानादिकाः क्रियाः संपद्येतां इत्यग्निमुद्रोपदर्श्य वामे कुशास्तरे स्तुक् स्तुवौ संस्थाप्याः
 भुक्ष्य प्रताप्य दत्ते कुशास्तरे संस्थाप्य शिवाय नमः शक्तये नमः शिवशक्तिभ्यो नमः इति
 संपूज्य मूलेन च संपूज्य क्रव्यादंशं निष्कर्षयामि फट् तत्राग्राधानादिकं कर्म नित्यहोमेन विद्यते
 इति वसिष्ठसंहितावचना ह्यौ किकाग्निमेव मूलविद्यादिना नित्याविद्याभ्यां अभुक्ष्यामि मेव
 स्वचैतन्याः नलंतस्मिन् संयोज्य रं अग्रे नमः इति संपूज्य सप्तजिह्वा मुद्रोपदर्श्य धं प्रणीता
 पात्रजलेन ओं फट् शिवाग्निं परिसमूहामि फट् ओं फट् शिवाग्निं पशुक्षामि फट् धं ओं फट् शि

श्री
२३

१३

वाग्निं परिषिंचामि फट् इति संप्रोक्ष्य ओं फट् यज्ञस्य संततिरसि यज्ञस्य त्वा संततो स्तृणामि फट्
इत्यनेन पूर्वत्रयः दक्षिणे पंच उत्तरे पंच पश्चिमे त्रयः इति दर्भान् संस्तीर्य ओं रं रं रं अग्ने वैष्वा
नरप्रज्वलप्रज्वल फट् स्वाहा इत्याग्निमावाह्य वज्रिदेवतयोरेकां विभावयन् मूलं श्रीमहाविष्णु
रसंदर्पयेन्नमः एवं पुनः गंधादिना संपूज्य आज्यपात्रमानीय प्रोक्ष्य वमिति अमृतीकृत्य अशु
परि संस्थाप्य स्वमंत्रेण संपूज्य हुमिति दग्धं दर्भयुगलं आज्योपरि त्रिः परिधाम्याग्नौ निक्षिप्य
उत्तराग्रं पवित्रं धत्वाग्नौ संस्कृत्य नाडीत्रये ध्यात्वा दक्षादिभ्यः प्रये स्वाहा इति वामनेत्रे वाम
भागात् पिंगलया वायवे स्वाहा इति दक्षनेत्रे स्रग्भुम्भाया सूर्याय स्वाहा इति मध्यात् मिश्री
कृत्य प्रजापतये स्वाहा इति ह्रत्वा बिल्वादिफलं गृहीत्वा आज्यवीक्षणं कुर्याद्यथा आज्यं ते
जः समुद्दिष्टमाज्यं पापहरं परं आज्यं सुराणामाहार आज्ये लोकाः प्रतिष्ठिताः दिव्योत्तरि ह्य
भोमादिर्घते किं त्विषमा गते तत् सर्वमाज्यस्पर्शेन विनाशमुपगच्छत आत्मनो वा उन्नतः का
यो पार्जितपापनिवारणार्थं श्रीमहाविष्णुरसंदरी प्रीत्यर्थं इदमाज्यमर्पयामि नमः स्वाहा इत्या
ज्यवीक्षणं कृत्वा धूं ओं वैष्वा नरजातवेदेहा वहलोहिताह सर्वकर्माणि साधय साधय स्वाहा

इत्याहुतित्रयं दद्यात् दत्ते ब्रह्मासनमास्तीर्य आवाहनं तत्र कृत्वा ओं कृतैतन्नित्यहोमकर्मणि कृ
 ता कृतावेक्षकत्वेन त्वं ब्रह्मा भवेति प्रपूज्य वक्त्रा वासनं कुशत्रयं हिसा तत्र श्रीदेवीमावाह्य
 तद्यथा मूले श्रीमहाविप्रसंदिग्धागच्छ १ संतिष्ठ २ सन्निधेहि ३ सन्निरुध्यस्व ४ संसृणी भव ५
 मम सर्वोपचारसहितं पूजां गृह्णा १ वौषट् इत्यथो देवतामावाह्य पाद्यादिभिः सर्वोपचारैः सं
 पूज्य मूलेन च रुमभिर्मंत्रं वामेन स्तुतमौ भवस्वा इत्यथो हा इति चरौ दत्ते स्तुती भव स्वा
 इति चरौ हा इत्यथो पूर्णाहुतिं दद्याद्यथा मूलेन च तत्पूर्णं स्तुत्वा स्तुत्वेण च्छाद्य स्वदे
 वताध्याने पठन् स्वाहो तेन मूलेन पूर्णं हुत्वा ओं प्राणाय स्वाहा ओं अपानाय स्वाहा ओं व्याना
 य स्वाहा ओं उदानाय स्वाहा ओं समानाय स्वाहा इति पंचाहुतीः हुत्वा मूले वज्रदेव्यो रेकीकारं
 करोमि स्वाहा इति पंचविंशत्याहुतीः जुहुयात् वज्रदेव्योः नाडीसंधानं करोमि स्वाहा इति
 नाडीसंधानार्थं एकादश गणपत्यादी नो हो मे कृत्वा प्राणायाम ऊर्षादि न्यासानुविधाय
 मूलेन स्वाहो तेन षोडशाहुतीः हुत्वा अथ वामकरेण मालां गृहीत्वा दक्षकरेण स्तुवंसे गृ
 ह्य यथाशक्ति मंत्रहोमे निर्वर्त्य षडंगाहुतीः जुहुयाद्यथा ऐं प्रथमकूटं रुदयाय नमः रु

श्री
२४

१५

दयशक्तौ स्वाहा लोहितीयेशिरसे स्वाहा शिरःशक्तौ स्वाहा सौः तृतीयेशिवायै वषट्
शिवाशक्तौ स्वाहा ऐं प्रथमे कवचाय डं कवचशक्तौ स्वाहा लोहितीयै नेत्रत्रयाय वौषट् नेत्रश
क्तौ स्वाहा सौः तृतीयेशस्त्राय फट् अस्त्रशक्तौ स्वाहा इति इत्वा आवरणदेवताहोमे कुर्यात्
समस्तेत्यादिसमष्टिमेवैण स्वाहो ते नैकमाहुतिं जुहुयात् तत्तिथिनिर्वाये षोडशानित्याभ्या
पि जुहुयात् पूर्णहुतिं दद्याद्यथा आदौ देवीयाने पठित्वा मूले समस्तप्रकट्यादिसर्वमं
त्रं पठित्वा न्यूनातिरिक्तमेव चक्रत्पिरस्तु वौषट् स्वाहा इति पूर्णं दत्वा गुह्यातिगुह्यगो
प्रीत्वं गृह्णाण वहने मम इति शिवमस्तु यजमानस्य च्छिद्रं माभूत् कदाचन देवदेव्याः प्र
सादेन रत्नरत्नोस्तमेभ्यो अनेन मेव होमेन श्रीमहाविष्णुसुंदरी सांगासशिवासायुधा
सपरिवारासवाहनासमुद्राप्रीयतां प्रीता भवतु तत्तिर्षणं कृत्वा ईशानकोणात् स्तुचा
भस्मो हृत्य भस्मतिलकं कुर्यात् यथा ओं अग्निरिति भस्म ओं वायुरिति भस्म ओं जलमिति
भस्म ओं स्थलमिति भस्म ओं आकाशमिति भस्म सर्वं भस्म वा भस्मे दे ओं जमदग्नी कश्यप
सत्राशुषे तन्मे अस्तु त्राशुषे इति भस्मतिलकं ओं शिवमस्तु यजमानस्येति पठं हलादे भस्म

तिलकं कुर्यात् ओं फ ड शिं वि मुं चामि ओं फ ड शिं वि मो ह्यामि ओं फ ड शिं वि स्तु जामि इत्यग्निं वि मुं
 च ततो देवतायै श्री चक्रैस्तु चाज्योर्ध्वं निवेद्य तत्र विधिं वदन्त्या तत्र अग्निं वि स्तु जेद्यथा तमस्त्वमं
 त्रनाथा यनित्यानेदमया यच धर्मार्थकाममोहाय पुनरागमनाय च इत्यग्नौ पुष्पं दत्त्वा संहार
 मुद्रया वा ह्याग्निं स्वात्माग्नौ संयोज्य मूलेन श्रीदेव्यै पुष्पांजलिं निवेद्य श्रीदेवीं प्रणम्येदिति नि
 त्यहोमविधिः ततः कुरुकुलावारात्वाश्च पूजयेद्यथा ओं कुरुकुले ह्रीं मम सर्वजनं वशमा
 नयस्वाहा ३५ वौं वौं वाराहो नमः इति बलिद्वयं दद्यात् अथ वट्टकादिबलिः तत्र श्रीचक्रस्य
 ईशाने चतुरश्रवृत्तत्रिकोणात्मकं मंडलं विधाय तत्र साधारमर्थपूर्णं सलिलं पात्रं निधाय
 वौ वट्टकाय नमः इति संपूज्य धूं एहो हि देवी पुत्रवट्टकनाथ कपिलजटाभारभास्वरत्रिनेत्रा
 लाश्रवसर्वविद्यात्राणयनाशयसर्वोपचारसहितं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहेति वामांशुष्ठानामि
 काभ्यो च बलिं दद्यात् इति वट्टकबलिः आग्नेये तथैव मंडलं कृत्वा साधारे पात्रं तत्र निधा
 य धूं यो योगिनीभ्यो नमः धूं कुं ध्रुं ब्रह्मांडतो वा दिवि गगनतले भूतले निस्तले वा पाताल
 वानले वा सलिलपवनयोर्यत्र कुत्र स्थिता वा देवे पीठोपपीठादिषु च कृतपदाधूपदीपादि

श्री
२५

१५

केनप्रीतादेवः सदानः शुभवलि विधिना पातवीरेन्द्रवंध्याः या योगिनीभ्यः सर्ववर्णयोगिनीभ्यो
द्रुफटस्वाहा इति वामांगुष्ठमध्यमाभ्यामाभिः बलिमुत्सृजेत् इति योगिनीबलिः २ नैन्दते
क्षोक्षेत्रपालाय नमः धूं क्षोक्षी क्षोक्षी क्षोक्षी तः स्थानक्षेत्रपालधूपदीपालिसहितं बलिं गृह्णागृह्णा
स्वाहा योस्मिन्क्षेत्रे निवासो च क्षेत्रपालाः सकिंकराः सप्रीतो बलिदानेन सर्वरक्षां करोतु मे
इति वामांगुष्ठतर्जनीभ्यां बलिमुत्सृजेत् ३ वायवे गणपतये नमः धूं गोगी गूंगै गौंगः गोग
णपतये वरवरदसर्वजनं मे वशमानय बलिं गृह्णागृह्णा २ स्वाहा सर्वदा सर्वकर्मणि निर्विघ्नं साध
यन्मम प्राप्तिं करोतु सततं विघ्नराजः सशक्तिकः इति वामांगुष्ठमध्यमाभ्यां बलिमुत्सृजेदिति
गणपतिबलिः ४ स्वामे उत्तरे सर्वभूतेभ्यो नमः धूं ओं ह्रीं सर्वविघ्नहृद्भ्यः सर्वभूतेभ्यः द्रुफट
स्वाहा सर्वभूतेभ्य एष बलिः नमः इति सर्वांगुलीभिः बलिमुत्सृजेत् इति भूतबलिः ५ अथ
ऋक्स्मिन्पात्रे वा बलिपंचकं दद्यात् अस्मिन्नेवावसरे च्छागादिबलिं दद्यात् तत्र मूलेन
पशुं सस्नाप्य गंधादिभिरलंकृत्य श्रीदेव्ये संस्थाप्य मूलेन प्रोक्षणीजलेन प्रोक्ष्यास्त्रेणा
संरक्ष्य कवचेनावर्णेन मूलं येन मुद्रया मृतीकृत्य सर्वदेवतारूपितो बलिरूपाया मुकपश

वेनमः इतिगंधादिनात्रिःसंपूज्य तस्मदत्तकर्णे पशुपाणायविमहे विप्रकर्णीयधीमहि तन्नो
 जीवःप्रचोदयात् इतिपशुगायत्रीविःपठित्वा पुरतःखड्गेनिधाय ओंकालिकालिवज्रेष्वरिलोह
 दंडायेनमः इतिगंधादिनात्रिरभर्च्य तस्ममुष्टौ धंवागीश्वरीब्रह्माभ्योनमः मध्ये धंलक्ष्मीनारा
 यणाभ्योनमः अग्रे धं उमामहेश्वराभ्योनमः इतिसेपूज्य तंथत्वा मेत्रयेत् खड्गायास्त्रनाशायदे
 वकामार्थतत्परः पशुच्छेद्यस्त्वयाशीघ्रंखड्गनाथनमोस्तुते इत्यभिसेत्र गन्धाक्षतजलादिक
 मादाय मूलं अद्यामुकमाससौत्वादि अमुकगोत्रः अमुकशर्मा अमुककामः श्रीमहाविपुल
 सुंदरि इमेपशुं त्वभ्यं समर्पयामि अहंसेप्रसीद इतिपठित्वापशोः शिरसिनिक्षिप्य तच्छिरोधृ
 त्वा यज्ञार्थपशवःसृष्टायज्ञार्थपशुघातने अतस्त्वाघातयिष्यामितस्माद्यज्ञेवधोवधः शिवाय
 तमिदं पिंडमतस्त्वंशिवतो गतः उडुद्यस्त्वपशोत्वेहिर्नशिवस्त्वंशिवोसिहि इतिसेवोथयित्वा
 करेखड्गमादाय सौः अस्त्राय फट् छिं पि छिं पि स्वाहा इतिखड्गे तस्यस्केधे योजयेत् ततः स्वयं दे
 वीरूपोभूत्वा निर्विकल्पकेनप्रहारेण छिंयात् सविकल्पः सनपरहस्तेन कारयेत् अत्रैव ब्रा
 ह्मणव्यतिरिक्तैः स्वास्वादिवलिंदद्यात् इतिबलिंदत्वा मूलदेवीं संपूज्य स्वर्णादिपात्रस्थं जल

श्री
२६

१६
ममृतीकृत्य मूलेन त्रिभिर्मंत्र मूलं श्रीमहाविष्णुसुंदरी श्रीपाडुकायै नमः इति सप्तस्रज्य
सलिलं पावनं देवि शीतलं सुमनोहरं माया निवेदितं भक्त्या गृहाण परमेश्वरि इति श्रीदेव्या वामे नि
वेदयेत् मूलं श्रीमहाविष्णुसुंदरित्वासीति विज्ञाय स्वर्णादिपात्रस्थं जलममृतीकृत्य मूलेनाभि
मंत्रं अमृतापिधानमसि स्वाहा इति श्रीदेव्या हस्तं किंचिजलं दत्त्वा तथा प्राणितं विभाव्य गतसारं नै
वेद्यमुद्धृत्य नैन्दत्वां संस्थाप्य अस्त्रेण स्थानं संशोध्य हस्तौ च संशोध्य हस्तक्षालनं जलं दत्त्वा सु
गंधादिचंदत्वा पुनः हस्तक्षालनं च दत्त्वा सुगंधजलेन गंडूषाणि च कारयित्वा चरणौ प्रक्षाल्या
स्वमानीय निवेद्य वस्त्रेण करपादयोः जलमपनीय सुगंधेन करौ स्पर्शं कृत्य सुगंधानुलेपन
माल्यानि समर्प्य तौ हस्तौ प्राग्वहत्वा प्रसन्नपूजोक्त्या मूलं सुप्रसन्नायै श्रीमहाविष्णुसुंदरी श्री
पाडुकायै पूजयामि नमः इति पुष्पांजलिभिः संपूज्य मूलं सुप्रसन्नायै श्रीमहाविष्णुसुंदरी श्रीपा
डुकायै अर्घ्यं कल्पयामि स्वाहा इत्यर्घ्यं दत्त्वा गंधादिपूजो प्राग्वन्निवेद्य इति सुप्रसन्नपूजा ततः
अरात्रिका स्वर्णादिपात्रे सिंहरादिनाष्टदलं निर्माय तस्य मध्ये दत्ताष्टके च यवपिष्टादिनार
चितानि नवदीपपात्राणि संस्थाप्य घृतेनार्घ्यं कर्पूरादिवर्तिकां नित्यं भुवनेश्वर्या प्रज्वाल्य

श्रीं श्रीं सुं सुं सुं सुं सुं श्रीं इति नवरत्नेश्वरी विद्या विरभिर्मंत्र चक्रशुद्धोपदर्श रत्नेश्वरी वि
 द्या पुनरुच्चार्य रत्नेश्वरी श्रीपाडको पूजयामि तर्पयामि नमः इति संपूज्य मूले मूलदेवीमारुवि
 कायां संपूज्य पात्रमामस्तकमुद्धृत्योत्थाय श्री समस्तचक्रचक्रेणीयुते देवि नवात्मिके आरा
 त्रिकमिदं देवि गृहाण मम सिद्धये इति पठनं देव्यामस्तकोपरि त्रिःश्रामणपूर्वेन वक्तव्या नीरा
 जयेदिति आरात्रिकविधिः गणेशसूर्यहरिहरादीनां समर्प्य ततः कुमारीसूक्तक्रमेण मूलेन
 पूजयेत् तत्रादौ सर्वो गसंपूर्णं कुमारीमानीय तस्याः पादौ प्रक्षाल्य सूक्ष्मवस्त्रेण मार्जयि
 त्वा पूजापीठे समुपवेश्य तस्याः पादौ पुनः प्रक्षाल्य मंत्राक्षरमयी लक्ष्मीमातृकारूपधारि
 णी नवडुर्गात्मिकां साक्षात्कन्यामावाहयाम्यहं इति मस्तकोपरि पठित्वा बालाविद्यामुच्चा
 र्य श्रीकुमारी श्रीपाडको पूजयामि नमः इति कुमारीपादौ संपूज्य स्वमूलेन गंधादिदीपोंतैः उप
 चारैः संपूज्य तत्र श्रीदेवीं ध्यात्वा पुष्पैः ध्यानेन संपूज्य आचमनीयभोजनतोद्भूतवस्त्रादिदत्ति
 णोच समर्प्य तस्यै शक्तिपात्रे निवेदयेद्विस्तृजेदिति कुमारीपूजनं श्रीमद्गुरुवे गुरुपात्रं तदभा
 वे तत्समानाय तदभावे श्रीगुरुपाडका विद्योते स्वशिरसि निवेदयेदिति श्रीगुरुसंप्रदायः ततो

श्री
६७

मूलेनमूलदेवैषुष्मोजलिनिवेद्य प्राणायामकरषडंगन्यासान्विधाय स्वात्मानंकामकलारूपं
ध्यायन् स्वशिरसिपंचदशानिताः संपूज्य अथाएकचतस्रस्यवायुशक्तिश्रीपाङ्ककोपूजयामि
तर्पयामिनमः ईऐएवच्छटथ फरसश्रीपाङ्ककोपूजयामितर्पयामिनमः अग्निशक्तिश्रीपाङ्कको
पूजयामितर्पयामिनमः उडुओ गजडदवलह इलाशक्तिश्रीपाङ्ककोपूजयामितर्पयामिनमः
ऋऋओ च ऊ ङ ध भ व ल श्रेवुशक्तिश्रीपाङ्ककोपूजयामितर्पयामिनमः लृलृ श्रे ड. ज्ञ ए न म
श तः एवशक्तिश्रीपाङ्ककोपूजयामितर्पयामिनमः इतिशिरस्येवसंपूज्य ओं ह्रीं हे सः सो हे स्वा हा
आत्मनेनमः इतिस्वात्मनेशिरसिध्यायन् इत्यमात्मानंसंपूज्य श्रीदेवीध्यानंकुर्यात् उत्तम
हेमरुचिरं रविचंद्रवह्निनेत्रं यत्रः शरयुतं कुशकामपाशान् इतिपूर्वोक्तविधिना जपे विधा
यादौ तौ रित्यशापहरी संप्रदादिकं कुर्यात् इति सामान्या र्चास्तेन श्रीदेव्या वामहस्ते तेजोम
यं जप फले समर्प्य मालां संपूज्य रहः स्थाने स्थापयेत् ततो मूलेन श्रीदेवैषुष्मोजलिदत्वा क
वचसहस्रनामस्तोत्रपाठे विरचय्य छंटा वादनपूर्व श्रीदेवीस्तोत्रं पठेत् श्रीमच्छ्रीकोशरुद
यं पेचसिंहासनात्मकं फलकं ललितानोचचारु रत्नस्फुरत्करं चतुर्थीयतनानेदिचतुरान्व

यकोशगं नित्यानंदपरंब्रह्मधामनोमिस्रवासये गणेशग्रहनक्षत्रयोगिनीराशिरूपिणी दे
 वीमंत्रमयीनोमिमातृकोपीरूपिणी प्रणमामिमहादेवीमातृकोपरमेश्वरी कालहलहलो
 लोलकलनाशमकारिणी यदक्षरैकमात्रेण संसिद्धेः स्पर्धते नरः रविताद्वैतकेदर्यशर्करान
 लविस्त्रभिः यदक्षरशशिज्योत्स्नामंडितेधुवनत्रयं वंदे सर्वेश्वरी देवीमातृकोसिद्धमातृको य
 दक्षरमहासूत्रे प्रोतमेतजगत्रयं ब्रह्मांडादिकटाहंतं तां वेदे सिद्धमातृको यदेकादशमाधा
 रं देवी जेकोणत्रयोद्वं ब्रह्मांडादिकटाहंतं जगदद्यापि दृश्यते अकचादितदोत्रहृदयप्रग
 तरवर्गिणी ज्येष्ठांगवाद्भूतपृष्ठकटिपादनिकासिनी तामीकारक्षरोद्धारो सारासारं
 परात्परं प्रणमामिमहादेवी परमानंदरूपिणी अद्यापि यस्याजानेति नमना गपि देवताः
 केयंकस्मात्ककेनेति सरूपारूपभावनं वेदेतामहमक्षयक्षकाराकाररूपिणी देवीकुल
 कुलोलोलप्रोहसंती परं शिवां वर्गानुक्रमयोगेन यस्यामात्रपृष्ठकं स्थितं वंदेतामष्टवर्गीत्यम
 हासिद्धेश्वरी कामपूर्णजकाराख्य श्रीपीठांतर्निवासिनी चतुराक्षाकोशभूतां नोमि
 श्रीत्रिपुरामहं एवं दशभिः श्लोकैः स्तवने सर्वसिद्धि कृत् देव्यास्त्वखंडरूपायाः स्तवने तव

श्री
२८

१४

उद्यतः इति स्तुत्वा पुष्पाजलिमादय अथैश्वर्यैवैदिकैः पौराणिकैः स्तुतैस्तुत्वा श्रीदेव्याश्चर
णयोः लिपेत् ततः प्रार्थनमुद्रां बद्धा प्रार्थनस्तवनं पठेत् किं किं उः खेदनुजदत्तनिदीयते न
स्मृतायां काका कीर्तिः कुलकमलिनिखाप्यते न स्मृतायां काका सिद्धिः स्वरवरनुते प्राप्यते ना
र्चितायां केके योगे त्वयि न चिनुते चित्रमालेवितायां सर्गसंसर्गसंरेभस्फारिताद्यादिविभ्रमे
चिचंद्रमंडलोत्तस्थे नमस्ते हरवत्सलभे जगदाह्लादनोद्योतयोगभोगावियोगिनि स्थितिभाव
स्थिते गौरिनमः स्थाणुप्रिये विके भावाभावपृथग्भावस्वयं मोदय रूपिणि चैतन्यं च केदे
वि नमस्तुभ्यं हरंगने सृष्टिस्थित्युपसंहारप्रत्युद्धतपदोदये चिह्निष्ठांतमहासत्तामात्रेमात्रे
नमोस्तुते वज्रकर्णोत्तकिरणब्रह्मचक्रांतरोदिने चतुष्पीठेष्परीदेवि नमस्त्रिपुरसुंदरि
चराचरमिदं विश्वप्रकाशयसि पास्यथ मातृकारूपमास्थाय तस्मै मीतर्नमोस्तुते स्मृत्वा भव
भयं हंसि पूजितासि शुभं करी स्तुता त्वं वांछितं वस्तु ददासि करुणाकरे भक्तस्य मे नित्यपूजा
युक्तस्य परमेश्वरि वाग्भवादि महासिद्धिं देहि त्रिपुरसुंदरि परमानंदसंदोहप्रमोदभरनिर्भरे
उः खेदय परिज्ञानवदने पाहि मां शिवे शाहब्रह्ममये स्वच्छेदे विवित्रिपुरसुंदरि यथाशक्ति जपं

पूजां गृहाणामदनुग्रहात् देवित्वं पाहिमानित्यं सदाज्ञानैकरूपिणं मोहादिनैवदष्टे च सच्चिदानं
 दरूपिणी द्रव्याहीने क्रियाहीने विधिहीने च यद्वेत् सर्वतत्त्वयथादेवित्वमस्वपरमेष्ठारि यन्म
 याक्रियते कर्मजायतस्वप्नसुषुप्तिषु तत्सर्वतावकी पूजाभूयाद्भूतैर्नमः शिवे यन्मयोक्तमिहा
 ज्ञानातन्महत्स्वल्पमेव वा हंत सर्वजगद्वा त्रिदंतव्यमयमेजलिः हेतोर्हेतुमहामोहशर्वरी
 क्षणक्षमः भास्वानिवजयत्येको गणेशः शक्तिसेयुतः प्रतिभासागरो ह्लासो निष्ठाकरश्वाय
 रः मूर्ति युक्तः सजयति वडुकस्तोडवान्वितः षड्विंशतत्त्वभरितं क्षेत्रं यः पालयत्यलं क्षेत्रं
 तमहं नौमिवारुणाख्यं महाबलं चतुष्पीठनिवासिनो योगीश्वर्यो महाबलाः चतुष्पृष्ठप्र
 कारस्तानित्यं वेदे कुलागतः भेदाभेदमहामोहविवर्तपरिमंडितं आपूरयंती समयं ह्यविं
 शां नमाम्यहं इति स्तुत्वा पुष्पोजलिं दत्वा प्रागुक्तगुरुस्तोत्रेण पिबेत् स्तुत्वा प्रणम्य
 सर्वशक्तिक्रमोद्भूतप्रभूतो ह्यमिहात्मिको देवस्य देवतोकांचित्संवित्सुखमयीश्वरे इत्युच्च
 रन्नमस्कारमुद्रां प्रदर्श्य प्रदक्षिणानि कृत्वा सर्वमंगलमंगल्येशिवे सर्वार्थसाधके शरण्ये
 श्वं वके गौरि नारायणि नमोस्तुते इति श्लोकं समाधाय दित्वा साष्टांगं पंचांगं वा प्रणम्य

श्री
२५

११

धै विततस्वस्तिककमठमुष्टियोन्यात्वाभिः पंचमुद्राभिः प्रणमेत् पुनः साष्टांगप्रणाम्य भूमौ स्तु-
तितपादानां भूमिरेवावलंबने त्वयि जाता परधानां त्वमेव शरणं शिवे अपराधो भवत्येवमेव
कस्यपदेपदे कोपरः सहते लोके केवलं स्वामिने विना अपराधसहस्राणि क्रियंते हर्निशं म-
या समक्षं सविधे सर्वमिति मातः क्षमस्व मे इति वदन् प्रणतिपूर्वं क्षमायां चोदकेन तुलके-
पात्रोत्तरेणादाय धै इतः पूर्वप्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जायतस्व प्रसन्नपुत्रवस्था समनसा
वाचा कर्मणा पञ्चाशुदरेणाशिश्रायत्स्मृतं यत्कृतं तत्तद्गुरुदेवसमर्पितमस्तु स्वाहा
मामदीये च सकलेश्रीमहाविपुलसुंदर्यै सम्यगर्पये धै ऐं लीं सौंः ॐ नमः कामेश्वरि उच्छ्वा-
कामफलप्रदे सर्ववशं करि सर्वजगत्क्षोभकरि हूँ हूँ द्रौं द्रीं लीं ल्रैं सः सौंः लीं ऐं कामेश्वरी सम-
यदेवताश्रीपादकोपूजयामि तर्पयामि नमः ॐ तत्सत् इत्यनेन श्रीदेव्याश्चरणारविंदयोः ग-
हीतोदकदानेनात्मानं समर्प्य पूर्वोक्तमूलसमयविषयाकेवलपुष्पोणमूलदेवीसमथासष्ट-
ज्ज कृतांजलिः यद्दत्तं भक्तिमात्रेण पुष्पपत्रफलं जलं निवेदितं च नैवेद्यं तद्गृहाणानुकंपया
आवाहनेन जानामि नैव जानामि पूजने पूजाभागेन जानामि त्वं गतिः परमेश्वरि कर्मणामन-

सावाचानास्तिवान्यागतिर्मम श्रुतश्रोत्रेणभूतानोरक्तत्वेपरमेश्वरि मातर्योनिसहस्रेषुये
 षुयेषुब्रजाम्यहं तेषुतेषुचुताभक्तिरचुतेस्तुसदात्वयि देवीदात्रीचभोत्रीचदेवीसर्वमि
 दंजगत् देवीजयतिसर्वत्रयादेवीसोहमेवहि यदक्षरपरिश्रष्टंमात्राहीनेचयज्ञते क्षतम
 हंसिदेवेशिकस्यनखलितंमनः क्षमस्वदेवदेवेशि त्रिपुरेपरमेश्वरि तवपादोबुजेनित्येनि
 श्रलाभक्तिरस्तुमे इतिक्षमाय्य सर्वयोनिमुद्रयाप्रणम्य शोखमुद्रित्य श्रीदेव्युपरिश्राम
 यित्वा साधुवासाधुवाकर्मययदाचरितंमया तत्सर्वंकृपयादेविगृह्णाणाराधनेमम इति
 श्रीदेव्यादक्षहस्तेषोखजलंकिंचिद्वत्वा शोखेस्वस्थानेस्थापयेत्तजलंकिंचिद्वामहस्ते
 निधाय मूलेनसप्तधाभिर्मंत्रं स्वात्मानंतेनाभ्युक्ष्य अन्यानपिसामयिकान्प्रोक्ष्य पुष्पांज
 लिमादाय रश्मिरूपामहादेव्या अत्र पूजितदेवताः श्रीसुंदर्यगलीनास्ताः संतु सर्वशुभाव
 हाः इतिपुष्पांजलिंनिक्षिप्य परिवारगणान्गणेशाद्यानेगदेवता द्वारदेवतासहितान्देव्या
 देहेविलीनान्विभाव कामकरूपंस्वात्मानंध्यात्वा श्रीदेव्याभूषणरूपमायुयंतत्सर्वंनिज
 देहेविचिंत्य श्रीदेवीरूपमात्मानंध्यायन् खेचरीमुद्रांवह्य तद्दीजेनदेवीप्रणम्य धं मूलंभग

श्री
१००

वतिश्रीमहाविश्वरसेंदरितमस्व इतितालत्रयदानेन श्रीदेवीप्रचोद्य तेजोमयीविचित्र गच्छग
च्छपरंस्थानं स्वस्थानं परमेश्वरि यत्रब्रह्मादयोदेवानविडः परमं पदं इति तेजो रूपांतां संहारमु
द्रयानिर्माल्य पुष्पेण तत्तेजः समुद्रतुलायाय पूरकयोगेन सहस्रदलकमलं प्रापय्य तत्रक्षणे ते
जो रूपां ध्यात्वा स्रष्टुमणामोर्गेण ऐरुदयाय नमः इतिरुदयकमलमानीय तत्रयथोक्त रूपां
ध्यायन् तिष्ठतिष्ठपरेस्थाने स्वस्थाने परमेश्वरि यत्रब्रह्मादयः सर्वे स्रगस्तिष्ठेति मेरुदि इतिरु
दयकमले संस्थाप्य तत्रयथोक्तसिंहासनमध्यगतश्रीचक्रमध्यगतो सपरिवारो परदेवतो मूला
धारे संस्थाप्य ऐशान्योजलेन त्रिकोणवृत्तचतुरश्रमंडले निर्माय तन्मध्ये शेषिकाख्यां निमा
त्यवासिनीं तन्मंत्रेण षडंगन्यासेन सकलीकृत्य मातंगीनवयावकां द्रचरणं प्रोत्तासि कृष्णां
शुक्लीं वीणोत्तासिकरं समुन्नतकुचां मुक्ताप्रवालावलीं रुद्योगी सितशोखकुंडलधरो विंवाथ
रो सुस्मिता माकर्णालकवेणिमञ्जनयनो ध्यायेच्छुक्लप्रयामलां इति जगन्मोहिनीं निर्माल्य वासि
नीं ध्यात्वा मूलदेव्या निर्माल्येन तडच्छिष्टभोजिनीं तं संपूज्य धैर्येनमः उच्छिष्टचेडास्ति मातं
गिनि सर्ववशं करि स्वाहा शेषिकाश्रीपाडकोपजयामि तर्पयामि नमः इति निर्माल्य पुष्पैः संपूज्य

10

श्री

१०१

१०) क्लीं द्वितीयकृदं विद्या तत्त्वात्मकं सूक्ष्मदेहं शोधयामि स्वाहा धै शिवशक्तिसदाशिवेश्वरशु
द्धविद्यात्मकं पंचतत्त्वात्मकं सहितं यं रं १० सौः तृतीयशिवतत्त्वात्मकं परदेहं शोधयामि स्वाहा
धै शिवशक्तिसदाशिवेत्यादिसलिलपृथिव्यात्मकं शुद्धमिश्रं शुद्धषड्विंशतत्त्वसहितं ओं
५० ऐं क्लीं सौः मूलं सर्वतत्त्वसहितं सूक्ष्मसूक्ष्मपरात्मदेहरूपाभिमानं जीवात्मानं शोधयामि
स्वाहा इति चुलकचतुष्टयं स्वीकृत्य तत्पात्रं करभ्यामादाय मूलं श्रीगुरुपाङ्कजोच्चार्य प्र
काशाकाशहस्ताभ्यामवलंब्योन्मनीस्तु च इति तज्जलमश्रीयात् ततः करभ्यां मूर्धादिपादां
तं षड्विंशतत्त्वात्मकं तोभावयन् स्वदेहं स्पृशेत् ततः स्वसामयिकैः सह पात्रवेदनं कुर्या
त् तत्रादौ अलिपात्रमिदं त्रभ्यं दीयते पिशितान्वितं श्रीगुरुसुहेदेविविद्यां कीर्तिं च देहि
मे आयाहि वरदे देवि मंडलोपरिसत्वरं पूजो गृह्णाण देवेशि त्वत्कृपाभाजनस्य मे चिच्छेद्रमं
डलीयोगात् सामरस्यसुखोदयात् गृह्णाण मृतपात्रं त्वं प्रथमं बिंदुवारुणी १ वज्रेश्वरिवज्र
हस्ते द्वितीये पात्रं मुत्तमं द्वितीययान्वितं गृह्णाण भद्रे भद्रकरं परं २ अद्वितीये गृह्णाण दंत तृतीये पा
त्रं श्रीश्वरि तृतीययान्वितं साक्षात् सहजानंददायिकं ३ भगमातिनिवर्णो नोत्सर्गोपवर्गोदा

यिनि भवानिभरिते पात्रं गृह्णादेविचतुर्थकं ४ वीरत्वं मया दत्तं पीत्वा शेषं कुलामृतं
 तव पात्रं नृनिष्णामि सर्वाभीष्टं ददामि ते ५ अलिपात्रं मया दत्तं गृह्णाण साधकोत्तम तव पा
 त्रं विनाशार्थं सर्वसिद्धिप्रदायकं ६ अलिपात्रं मिदं त्वं दीयते वीरपुंगव स्वीकृत्य सच्चिदानंदं
 भज स्वस्त्वयने महत् अलिपात्रं मिदं वीरत्वं दीयते कलात्मकं स्वीकृत्य सच्चिदानंदं भज स्व
 स्त्वयने महत् वीरभद्राभद्रवीरातत्रागच्छ तसाधकाः अलंकर्तव्यवीरसभासपर्याप्रतिगृह्य
 तां वीरेभ्यः साधकेभ्योस्तु भैरवेभ्यो नमोनमः अनुगृहेण भवतां पूजाफलमवाप्नुयात् स्रथा
 पूर्णं स्रथा पात्रं मानंदं श्वरपूजितं स्रथाधसोत्रयतत्तद्व्यंतां कोटिभैरवाः इति प्रार्थनमुद्रां कृ
 त्वा पठेत् श्रीभैरव उवाच अथुना देवि वक्ष्ये हं पात्रं वेदनमीश्वरि तत्काले यद्वरं नंदपात्रं देवैश्च
 वेदितं पूजायां पात्रं मानंदं भरितं परमेश्वरि गुरुणा दत्तं मभ्यर्च्य प्रणमैच्छि रसा तदा श्रीम
 न्नैरव शैलरप्रविलसच्चंद्रास्तसावितं क्षेत्राधीश्वरयोगिनीगणमहासिद्धैः समाराधितं आने
 दागमकं महात्मकमिदं साक्षात् त्रिवेदास्तं वेदं श्रीप्रथमं करं बुजगतं पात्रं विष्णुद्विप्रदं हस्ता
 भ्यां पात्रं धृत्वा उदंते पात्रं सनवित्तमिंद्रपिवः वाममेनाशतक्रतु पूर्णं ह्रवो मदिरस्य मधाय विष्णु

श्री
१२

ययदभिर्येतिदेवाः इदंताः पात्रसंभृतमहेतापरमामृतं पराहेतामयेवद्वौज्जहोमिशिवरू
पिणि इदंयवित्रममृतंपिवामिभवभीषजं पशुपाशसमुच्छेदकारणंभैरवोदितं चित्रेस्वातंत्र्य
सारत्वात्तस्यानेदमयत्वतः तन्मयत्वाच्चभावानांभावाच्चांतर्हितारसे स्वस्वातंत्र्यविकासायस्व
रसःस्वेनपीयते तस्मादिमंस्वधारूपंपूर्णहेतापिवाम्यहं आर्द्रैज्वलतिज्योतिरहमस्मिज्यो
तिर्ज्वलतिब्रह्माहमस्मिअहमस्मिब्रह्माहमस्मियोहमस्मिब्रह्माहमस्मिसोहमस्मिब्रह्माहम
स्मिअहमेवाहेमोज्जहोमिस्वाहा अपिच शंखत्रिशूलशरचापकरंविनेत्रंतिग्मेतरंशुकल
याविकसतकिरीटं सिंहसनामसुरसिद्धनुतंचडर्गाद्वीनिभंडरितडःखहरंनमामि उद्यहि
नेशायुतसन्निभाभांशशोकलेखासुकटांचतर्भुजां रक्तांबरमग्निरवीरलोचनांतांशैलपुत्री
वरदांस्मराम्यहं ततः श्रीं मूलं प्रकृतिमनोबुद्ध्यहेकारेतिचतर्विंशतितत्त्वसहितंस्थूलदे
हमात्मतत्त्वशोधयामिस्वाहा इतिमेत्रान्पठित्वा कुंडलिनीमिष्टदेवतास्वरूपमाजिह्वांतंवि
भाव्य मूलमुच्चैरेत् श्रीगुरुपादकांचस्मत्वा शिवोहमितिभावयन् हस्ताभ्यां पात्रेधत्वा
ज्जहोमीतिगुरुशक्तिसाधकेभ्यः आ सांग्रहणीयात् तेचजघस्वपरमामृतमितिब्रूयुः आ

त्तत्त्वशोधयामिस्वाहा इति कुलकुंडलिनीमुखे जह्यात् १ हैमसिंधुरसावहंदयितया दत्तं
 चोपेयादिभिः किंचिच्चंचलरक्तपंकजदृशासानंदमालोकितं वामे स्वाडविश्वदृशकलेपा
 णौ निधाय के वंदे पात्रमहं द्वितीयमधुनानंदैकसंवर्धनं विद्यातत्त्वशोधयामिस्वाहा द्वितीये वि
 पुरापात्रेशिवो ह्यमिति चिंतयेत् दग्धा सर्वाणि पापानि रुद्ररूपः प्रजायते कमलासिवराभयायु
 धां शशिवक्रां शशिषेखरं शिवं अरुणाभरणं त्रिलोचनं हृदये तोभजन्नरुचरिणी मनोज्ञो
 तिः ज्योतिः शब्दो विच्छिन्ने यत्तं समिन्धात् यावुष्टा उषसो निशो जश्नाता सोऽहविषादयामि हृते
 न स्वाहा कं ३५ माया कला विद्यारणोत्पादिशुद्धाशुद्धसमतत्त्वसहितं सूक्ष्मदेहं विद्यास्वरूपगुरु
 तत्त्वसहितं शोधयामिस्वाहा स्वात्ममूलत्रिकोणस्थे सूर्यकोटिसमप्रभे कुंडल्याकृतिचिह्ने
 ऊने द्रव्ये समवर्के इदेता पात्रसेभूतमिति उच्चार्य पूर्ववत्सर्वं २ सर्वा मायकला कलापकलितं कौ
 तूहलौद्योतने चंद्रोपेन्द्रमहेंद्रशंभुवरुणब्रह्मादिभिः सेवितं ध्याते देवगणैः परे मुनिवैरैः मोक्षा
 र्थिभिः सर्वदा वंदे पात्रमहं तृतीयमधुना स्वात्मावबोधक्षमं शिवतत्त्वशोधयामिस्वाहा तृतीये
 भैरवी पात्रे वीरवेशे महाहविः उष्करप्रलयं यंति रत्ना कुर्वन्ति देवताः बालांशशोकयुतपूर्णव

श्री

१३

103

क्रां विलोचनां स्मरश्रुतीं प्रसन्नं शंखाब्जपाशास्तकुंभहस्तां तां चंद्रचंद्रां रुदये स्मरामः आणा
यस्य समेतते विष्णतः सोमवृक्षं भवावाजस्य संगद्ये यं १० शिवशक्तिसदाशिवेति श्रुद्विद्यापं
चतत्त्वसहितं शिवतत्त्वात्मकं परं कारणदेहं शिवशक्तितत्त्वशोधयामि स्वाहा इदेतापात्रसंभूतं पू
र्ववत् ३ मद्यमीनरसावहं हरिहरब्रह्मादिभिः सेवितं मुद्रामेषु नयर्मकर्मनिरतं तारासूतिका
श्रिये आचार्याष्टकसिद्धभैरवकलाधीशेन संशोधितं पायात्पंचमकारतत्त्वसहितं पात्रं चतुर्थं
नुमः चतुर्थं सोमपात्रे तच्चंद्रसूर्यौ विचिंतयेत् समुद्राः शोषिताः सर्वसखं तिष्ठंति केवलं
कृष्णोऽंशिशोखं विनयनां मुंडं कृपाणं वरं विभ्राणमभयं करैश्च स्वदती नीलं बुदाभां भजे
कांचीप्रेतकरैश्च रक्तवसना मुमुक्तकेण वलिं शत्रूणां निचये निहंति भजतां ध्यातैव या स्वाध्याना
यं १० शिवशक्तिसदाशिवेति श्रुद्विद्यात्मकं पंचतत्त्वसहितं भैरवतत्त्वेन कारणदेहं शोधयामि
स्वाहा इदेतापात्रसंभूतमिति पूर्ववत् ४ आधारे भुजगाधिराजवलये पात्रं महीमंडलं द्व्ये सप्त
समुद्रवारिणिशितं चाष्टौ च दिग्देति नः सोहं भैरवमर्चयन् प्रतिदिनं तारागणैरुत्तैरादित्यप्रमु
खैः सुरासुरगणैरात्माकरैः किंकरैः धर्माधर्मकलासुधारसद्युतं वेदैः श्रुतैः संस्तुतं हृतीया

गकुलाष्टसंभ्रमतरेणुपेरहस्यद्भुतं आनेदोद्भवनादविद्रुक्कलयायोगुहसद्भैरवैः पीतेब्रह्मरसंम
होदयकरेपात्रेभजेपंचमे गणेशं पंचमेपात्रेसिद्धिबुद्धिप्रदायकं गंधपुष्पार्चितं कृत्वा गंगया कृ
तनिर्मले सितांशुकोटिस्फुरदास्पृशो भो विलोचनो कुंकुमपीतवस्त्रो सिंहासनो नागमुखादि यु
क्तांभजेरुदित्केयुतांभवानी श्रुतिविमलस्रवस्त्रोरौषपात्रस्थमंत्रं स्वललितदधिखेडं पाणि
नादक्षिणेन कलशममृतपूर्णं वामहस्ते दधाना तरुणतरुणिभासामन्नपूर्णं निमामि इदं तापा
त्रसंभूतमिति ५ सच्छत्रामलभद्रपीठपरमानंदोदयादायकं रम्यं राज्यकरं सदा सखकरं सायु
ज्यसाप्रज्जदं नानाव्याधिभयोपकारहरणं जन्मोत्तरधंसने श्रीमद्भैरवभैरवीप्रियतरं पात्रे च षष्ठे न
मः षष्ठे चैवाग्निपात्रे स्थान्मूलमंत्राभिर्मंत्रितं भस्मीकरोति शत्रूणां पुत्रपौत्राभिवर्धने सहस्रक
रदीप्तो गी अक्षोरक्तावरो ज्वलो चतुर्भुजो शिवगतां नो मिकात्पायिनी शिवो मनस्तत्त्वशोधया
मिस्वाहा या देवी शिवकेशिवादिजननी या वैजगद्रूपिणी या ब्रह्मादिपिपीलकोत्तजनता ने
दैकसंधायिनी या ये च प्रणमतस्त्रेश्वरशिरःपीठेषु संस्थासदा सा पायात्परमेश्वरी भगवती
श्रीराजराजेश्वरी इदं तापात्रसंभूतमिति पूर्ववत् ६ जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तित्रयपरतश्चैतन्यसाक्षि

श्री

१०४

प्रदं विद्युद्भास्करचेदजिस्त्रधनुषांज्योतिष्कलाव्यापितं येडापिंगलमधगात्रिवलयातस्याः
प्रबोधोद्धतं पात्रेसप्तमप्रणेनतरुणानंदप्रदं पातमो बुद्धितत्त्वेषोथयामिस्वाहा सप्तमेसा
गरःसप्तसप्तदीपावसंधरा सप्तव्याख्यतयःसप्तसप्तेसप्तापिसप्तयः नवोबुदाभोरविचंद्रवद्भि
नेत्रांगदोभोजकरांरसंती पीतोवरंमुक्तकचौज्वलोंगीश्रीकालरात्रीरुदयेस्मरामः अरुण
किरणभासेरत्नकीसरहार स्फुरितसुतनुयष्टिपात्रदवीकराज्जो मणिमुकुटमरीचिस्फीतबा
लांत्रिनेत्रां मधुरमधुपिवेतींमन्नपूर्णानमामि इदंतापात्रसंभूतमिति मूलतत्त्वेषोथयामिस्वा
हा ७ एवङ्गेश्रीगुरुपाङ्कजांचितिलकंकंदेपिसारस्वतं पात्रोवाग्वलणोर्यबुद्धिररणंदेहस्थि
तेःकारणं वोच्यासिद्धिकरेमनःस्थितिकरेवशजगद्योषितो पात्रेचाष्टममष्टसिद्धिकरणंप्रौ
ढप्रसन्नंभजे अहंकारतत्त्वेषोथयामिस्वाहा धैर्यैदार्यविचारहर्षजननेंसेमोहनेयोषितो स
वीपहिनिवारणंविमलधीसंदीपनेवाक्यदं चेतःस्थैर्यकरेमनोभिलषितावाप्तेनिमित्तंमहत्
पात्रेचाष्टममष्टसिद्धिफलदंवेदप्रतापालयं अष्टमेसिद्धयःचाष्टौवसवोष्टौवसप्रदाः दिक्पा
लाःदिग्गजाचाष्टौभवेदैश्वर्यमुत्तमं उद्यदर्कसमानाभांसितोऽशुमुकुटोशिवां चतुर्भुजांत्रिनय

111

श्री

१०५

उर्गतिहारिणीभवतमेरत्नोत्सवकुंडला अथारूढांमृगेंद्रेसलिलजटथरप्रणामलोहस्तप
मैः शूलंबाणैरुपाणैरुणिजलजगदाचापपाणान्वहंती चंद्रोत्तंसोविनेत्रांचतस्मिन्नसिना
खेटकेविभ्रतीभिः कन्याभिः सेवमानोप्रतिभटभयदंशूलिनीभावयामि कालाभ्राभोकटा
दौरिक्कुलभयदंशूलिबद्धेन्दुरेखो शोखेचक्रैरुपाणैरुणिजलजटथरप्रणामलोहस्तप
हास्केदाधिरूढांविभुवनमणिलंतेजसापूरयंती ध्यात्वाउर्गाजयात्वाविदशपरिवृतांसेवि
तांसिद्धिकामैः हवीनिभोविनयनोविलसतकिरीटांशोखाञ्जलवज्रशरखेटकशूलचा
पान् संतर्जनीचदधतीमहिषासनस्थोउर्गानर्वर्णकुलपीठगतोभजेहं ॥ अथपात्रप्रशं
सा पात्रैरुक्त्वाकरेमेत्रीसर्वकर्मलभेत्सखी इहलोकेप्रियंभुक्त्वादेहांतेभैरवोभवेत् पुण्यं
द्वैतकलातिगं परकलाव्याप्तं सदासंभृतं पूर्णानंदनिधानमेवजभवोपेदेस्वरेंद्रादिभिः देवे
शैः समुपासितं मुनिवरैः पूज्यं नरेन्द्रैः उत प्रोढो ह्यसकरं करञ्जनिहितं पात्रेन मोहादशं मु
द्रातत्त्वैशोपयामि स्वाहा ॥ सत्तेतांतरतत्त्वसाररसदंस्वातेअलीलोहृतं त्रैरूपं विदशा
श्रितं विभुवनेस्तुतं त्रितत्त्वात्मकं त्रयोह्यसलसत्रयोदशविधिं अर्णोदरं त्रैप्रं तेजः स्तोमि

परं त्रयोदशमिदं पात्रं जगत्तर्पणं मंत्रतत्त्वशोधयामि स्वाहा १३ चातुर्वर्ण्यसिद्धसाधनप
 रं वेदैश्चतुर्भिः सूरैः संगीतंचतुराननेन विमलैः वक्त्रैर्विभूतिप्रदं मीमांसादिचतुर्दशात्मक
 महाविद्यानिधिं सन्मये चित्पीयूषधरंचतुर्दशमिदं पात्रं प्रपद्ये परं श्रीचक्रतत्त्वशोधयामि स्वा
 हा १४ पूर्णपंचकलात्मपंचदशभिः कामेश्वरीपूर्विका चित्रोताभिरभीष्टदाभिरभितो नि
 त्याभिरासादितं नित्यपंचदशीकलास्ततधरं प्रौढापवर्गीः प्रदे पात्रपंचदशप्रमोदकरणं वेदे
 प्रसन्नात्मकं श्रीदेवीतत्त्वशोधयामि स्वाहा १५ चित्तेचिन्मयताप्रथाकरमिदंचेचतकरो भो
 जगं जाग्रहोद्यसुधाकरं जनिजरास्तथाद्यवस्थाहरं श्रीमच्छेभुकिरीटषोडशकलासिक्तं
 महाषोडशी श्रीविद्यासमुपासकेष्टममले पात्रं भजे षोडशं कुलकौलतत्त्वशोधयामि स्वाहा
 १६ सच्चिद्रूपममेयया परमया देव्या मया संश्रितं यावता सन्निरामया परकला पूर्णपिस
 तादशी कृताकृतसुखासुखातिगदशं शर्मात्मकं प्रौढं तौहसनेन मामि परमं
 पात्रंच सप्तादशं श्रीमूलतत्त्वशोधयामि स्वाहा १७ गुरुदेवतमंत्रात्मचक्राणामैककार
 णं कारणस्तस्य पूर्णपात्रमष्टादशं भजे पंचतत्त्वशोधयामि स्वाहा १८ ब्रह्मादिदेवता

श्री
१६

106

सिद्धमुनिभूदेववेदितं आह्लादपात्रमेकोनविंशवेदेमहाद्भुतं दर्शेन्द्रियतत्त्वशोधयामिस्वाहा
१९ श्रीनाथदत्तंभवपाशमुक्तौप्रोद्धारकंभक्तजनस्यसम्पत् विंशोकमेतत्परमप्रशस्तंपात्रं
प्रशंसामिपरेणरूपं पंचतन्मात्रतत्त्वशोधयामिस्वाहा २० वर्यवीरवरैश्चसाथकतमैः स
त्सिद्धयेसाधितं त्विकंसर्वगतंसदासमरसंयोगेमहायोगिभिः बाह्याभ्यंतरवैरिवर्गदलनं
श्रीमेववीर्याश्रयं पात्रेपाणिमुगेनसंधृतमिदंनौमैकविंशेशिवं श्रुतःकरणतत्त्वशोधया
मिस्वाहा २१ श्रीकौलार्णवसहिवेकशिवरिप्रोद्धारनोन्मुद्रितं द्वाविंशत्तरविद्ययावि
लसितंविद्यादिदेवार्थितं साम्रायोत्तरसारसंमदभूतंश्रीकालिकाकल्पदं सत्पात्रंसमुपा
स्महेस्तथरंद्वाविंशमैश्वर्यदं मातृकातत्त्वशोधयामिस्वाहा २२ त्रिसंध्यासुदेवैस्त्रिभिःसे
वितेतत्रिलोकीप्रशस्तंत्रयीसारमिष्टं त्रिशक्तिप्रभावंतरीयप्रबोधंत्रयोविंशमीडेप्रमोदा
ब्जपात्रं आश्रायतत्त्वशोधयामिस्वाहा २३ प्रकृतादितत्त्वात्मकंकोलिकेष्टंमुद्रारुतदा
भासकंभास्वरूपं सदासंख्यगेयंचतुर्वर्णसाध्यंचतुर्विंशकंस्तौमिपात्रंमनोज्ञं प्रकृतित
त्त्वशोधयामिस्वाहा २४ भूव्योमादिकतत्त्वपंचकवियोसर्गादिहृतसंमतं तत्पंचीकृति

पंचकश्रपरमपुंस्तत्वाश्रितं मोक्षदं मायाहादशभेदकं मुनिमतं यश्चोन्मनोहासकं वंदे पात्र
 कमुन्मनामृतसंतत्वे च विंशद्वयं पुरुषतत्त्वेषो ध्यामि स्वाहा २५ ब्राह्मीमंदिरमिंदिराप्र
 दमिदं पद्मालयेनाश्रितं पद्मानाथनुते गणाधिपनुतं गौरीगिरीशतमकं प्राप्ते सद्गुरुणा सनेन
 शमितक्लेशं जगत्पावने षड्विंशो धिषणा प्रसादकरणं सेवे महापात्रकं नियतितत्त्वेषो ध
 यामि स्वाहा २६ सप्तोभोधिप्रस्तोयः स्रयोवः सप्तर्षीणां सप्तमोहासउष्टः तेनाश्रणं स
 त्सत्तेशु सारात्पात्रं सेवे सप्तविंशं प्रसिद्धं देवैर्दैत्यैरव्यिमया हि कृष्टं पात्रं त्वष्टाविंशसी
 डेग रिष्टं कालतत्त्वेषो ध्यामि स्वाहा २७ कारणं सत्क्रियासिद्धौ प्रपन्नार्तिनिवारणं
 स्वधानेदमयं पात्रमेकोनविंशकं मुमुः कलातत्त्वेषो ध्यामि स्वाहा २८ विविधविधिना
 विद्यातत्त्वप्रसाधनसाधनं सकलकमलप्रत्युद्वाधे प्रभाकरभास्वरं वरदविबुधाभेदो
 पासानिमित्तमभीषितं सदमृतभूते पात्रं विंशोभं शंसुणसमहे मायातत्त्वेषो ध्यामि
 स्वाहा ३० सम्यक्शोभवशासनार्णवसरत्नीयूषहर्षोदयं स्वांते दीवरसोममाणवम
 लप्रोत्पुंसनेकारणं मंत्रेशाभिमतं सुमेगलकरं माहेश्वरैरर्चितं विद्येशप्रणतं प्रणोमि

श्री

१७

चषकंचैकाधिकत्रिंशकं ब्रह्मतत्त्वशोधयामिस्वाहा ३१ वेदाद्यर्चितविद्ययापरिचितंचिं
तागरोद्धारकं गंधाढ्यगणपालप्रजिततमेषांमातराणंसितं संवेद्यंबटुकेनवासवसुखैराणा
थिपैवांछितं वंदेपात्रममेदसिद्विसदनंहात्रिंशमीशात्मकं विस्तृतत्त्वशोधयामिस्वाहा ३२
त्रैलोकोविदशक्तिगंविकशिर्वैकत्वात्रितत्वाश्रयं अश्रेयात्रिपुरतरीयविषयास्पृष्टतयासंत
तं अक्षयं वक्तव्यनिष्ठमतलंतापत्रयोद्घातकं त्रिस्त्रिंशत्रिदशीश्रितंपरिभजेपात्रेवयस्त्रिं
शकं रुद्रतत्त्वशोधयामिस्वाहा ३३ वेदिष्ठात्मसदाशिवेषमनघंस्वष्टादिदेवार्थितं संजु
ष्टसकलामरीवरगणैः स्वातोत्थचेष्टानलं साक्षात्सारनिजेष्टपार्वविभवव्याभासकंस्वेष्टदे
वष्टपात्रमनिष्ठनाशकमहंसेवेचतस्त्रिंशकं ईश्वरतत्त्वशोधयामिस्वाहा ३४ सदाशिवस
दाशिवेश्वरहरात्मभूकेशवैः सशक्तिभिरुपासितंवहललालसोपार्जितं परास्त्रतशिवो
त्तरां परशिवस्वयाचर्चितं परंचषकमर्चयाम्यधिकपंचकत्रिंशकं सदाशिवतत्त्वशोध
यामिस्वाहा ३५ धर्मधर्मशुभाशुभात्महविषाभोक्तुप्रभोगंधनेदीप्तैभूतमलौघधूमविष
देस्वानंदमुद्रोज्ज्वले सूर्जच्छक्तिशिखास्पदेपरशिवत्माशौज्यहोम्युन्मने षट्त्रिंशं

रिष्णुपात्रमचलाप्रोतेशिवाद्येशिवं शिवशक्तितत्त्वशोधयामिस्वाहा ३६ ततः अंत
 निरंतरनिरिधनमेधमानेमायांधकारपरिपंथिनिसंविदग्नौ कस्यचिदद्भुतमरीचिविका
 सभूमौविश्वेज्जहोमिवसुधादिशिवावसानं अनुत्तरपरशिवतत्त्वशोधयामिस्वाहा ३७
 क्लृप्तेमहेशानिपात्राणांवरनेपरं षड्रिंशंतत्त्वसंख्यानंसाधनेभोगमोक्षयोः वीराणांसा
 धकानांचशीघ्रं सिद्धिकरेकलौ देयेशिष्यायभक्तायनाभक्तायकदाचन इत्येषपटलोगु
 लःसर्वतंत्रेष्वप्यद्भुतः अभक्तेभ्योपिपुत्रेभ्योनप्रकाशंकदाचन इतिश्रीरुद्रयामलतंत्रे
 पात्रवेदनपटलः पात्रंकृत्वाकरेमेत्रीसर्वकर्मलभेत्सखी इहलोकेप्रियेभुक्तादेहोतेभै
 रवोभवेत् करेपात्रंमुखेस्तोत्रमानंदोरुदयांबुजे भक्तिर्गुरुपदंभोजेस्मरणंकिमतःप
 रं एकेनशुक्लवटकेनचटपिवामिवापीपिवामिसहसालवणाद्रैकेन आस्वाद्यमांसम
 लिरोहितमुंडखेडंगंगापिवामिघमुनासहसागरेण करेमालामुखेहालावामेरामासु
 कोमला रुद्रेविपुलावालायागशालाग्रहेग्रहे पात्रंभैरवपात्रंगोत्रंश्रीनाथपाडुका
 गोत्रं शास्त्रंसेविच्छास्त्रंज्ञानंतत्वावबोधकंज्ञानं अलिपिशितपुरंध्रीभोगपूजापरोहं

श्री
१८

वहुविधकुलमार्गीरंभसंभावितोहं पशुजनविमुक्तोहंभैरवीमाश्रितोहं गुरुचरणरतोहंभैर
वोहंशिवोहं वामेसामारमणकुशलादक्षिणेचालिपात्रमयेमुद्राश्चणकवटकाः स्तकरस्योस्त
शुद्धिः स्तंभेवीणासरसकवितासत्कथासद्गुरुणां कौलोमार्गीः परमगहनयोगिनामण्यग
म्यः वामेचंद्रमुखीमुखेचमदिरापात्रंकरंभोरुहे मूर्ध्निश्रीगुरुचित्तनेमगवतीध्यानास्पदंमान
सं जिह्वायोजपसाधनंपरिणतिः कौलक्रमाध्यासने येसंतोनियतंपिबंतिस्रसंतंभुक्तिमुक्ती
गताः पीत्वापीत्वापुनःपीत्वायावत्पततिभूतले उत्थायचपुनःपीत्वाभूयोजन्मनविद्यते
धर्माधर्महविर्दीप्तेस्वात्माशौमनसास्तुचा सशुभमणवर्त्मनानित्यमद्वैतीर्जहोम्यहं प्रकाशा
काशहस्ताभ्यामवलंब्योन्मनीस्तुचं धर्माधर्मकलास्नेहपूर्णवद्वैतहोम्यहं यावन्नचलते
दृष्टिर्यावन्नचलतेमनः तावत्पानंप्रकर्तव्यंपशुपानमतःपरं उत्थंपात्रपूजांसमाप्य ततः
स्वसामयिकान्यथाशास्त्रंश्रीगुरूपदिष्टविधिनासेपूजासंतर्प्य पूर्वस्थापितवलिपात्रस्थ
मन्नादिकमेकस्मिन्पात्रेकृत्वा तद्गृहाडत्थाय सोदकपात्रहस्तःसन्वहिर्गत्वा जलेनशु
चौदेशेचतुरश्रवृत्तत्रिकोणात्मकंमंडलंकृत्वा तत्रगदादिडमरुपात्रहस्तेत्रिलोचनंकृत्वा

भैरवं ध्यायेत् सर्वविघ्नविनाशनं इति उच्छिष्टभैरवं ध्यात्वा गंधादिना संपूज्य भैरवं उच्छिष्टभैरवं
व एषो हिवलिंगरूपं १३ फट् स्वाहा इति पात्रस्थं बलिद्रव्यं तत्र मंडले विस्तृत्य तत्पात्रे हस्तौ पा
दौ प्रक्षाल्या च तत्पात्रे प्रक्षाल्य जलेनाश्रय्य पूजाग्रहद्वारंगत्वा उदयोस्तु ब्रुवन्नुतः प्रविश्य
स्वासने समुपविश्य तत्पात्रस्थजले विशेषार्घ्यं जलविंडं दत्वा तेन जलेन स्वात्मानमभिषिं
चन्मृगतिस्तोत्रं पठेत् श्रीगुरवेशिवायोनमः नश्यंत्येते कृष्णोऽनश्यंत्येते हृषिकानराः
सायकानां शिवाः संतु त्वाग्रायपरिपालितां जयंतु मातरः सर्वा जयंतु योगिनीगणाः जयं
तु सिद्धाकिन्यो जयंतु गुरुपुत्रयः नंदंतु त्वणिमा सिद्धानंदंतु भैरवादयः नंदंतु देवताः स
र्वाः सिद्धविद्याधरादयः ये चाग्रायविशुद्धाश्च मे त्रिणः शुद्धबुद्धयः सर्वादानंदरुदयानंदंतु म
म भक्तितः नक्षत्राणि ग्रहायोगाः करणश्च तथापरे सर्वे ते सखिनो यो तमासाश्च तिथयस्तथा
तृणं तपितरः सर्वे ऋतवो वत्सरादयः भूचराः खेचराश्चैव तृणं तममभक्तितः श्रैतस्त्रिचरा ये
च ये चान्ये देवयो नयः सर्वे ते सखिनो यो तमसर्वा नद्यश्च पलिणः पशवस्तखश्चैव पर्वताः कं
धरागुहाः ऋषयो ब्राह्मणाः सर्वे शान्तिं कुर्वंतु मे सदा तीर्थानि पशवो गावो ये चान्ये प्राण्यभूमयः

श्री
१०५

दृष्टाः पतिव्रतानार्यः शिवं कुर्वन्तु मे सदा शिवं सर्वत्र मे चास्तु पुत्रदारधनादिषु राजानः सुखि
नः संतु त्वे ममार्गेस्तु मे सदा शुभामेदिव सायां तमित्रास्तिष्ठन्तु मे शिवाः साधका जयिनः
संतु शिवास्तिष्ठन्तु पूजकाः संपूजकानां प्रतिपालकानां यती यती द्वयोगी द्रतयो धनानां दे
शस्य राष्ट्रस्य कुलस्य नित्यं करोतु शोतिं भगवान् कुलेशः ये ये चापथियः स्वभूषणरताः स
न्निदकाः पूजने देवाचारविसर्गनष्टरुदयाङ्घ्राश्च ये बाधकाः दृष्ट्वा चक्रमपूर्वजातरुदया
ये कौलिकद्वेषिकास्ते ते यां त्विनाशमत्र समये श्रीभैरवस्मात्तया द्वेष्टारः साधकानां च सदै
वाभ्रायहसकाः डाकिनीनां मुखे यां त्वसर्वस्तत्पि शितैः स्तुताः शत्रवो नाशमायां त्वम
मनिंदाकराश्च ये द्वेष्टारः साधकानां च विनश्यन्तु शिवात्तया ये निंदकास्ते विलयं प्रयां त्वये
साधकास्ते प्रभवन्तु सिद्धाः सर्वत्र देवी करुणावलोकाम्भरः परेष्ठी मम सन्निधत्ता इति शो
तिस्तोत्रं पठित्वा अथान्यप्रकारेण शोतिस्तोत्रं लिख्यते श्रीभैरव उवाच देवि वक्ष्यामि
पूजां ते शोतिस्तोत्रमनुत्तमं वीरायेन परानंदपदं प्राप्येत्पनामयं योगिनीचक्रमध्यस्थं मा
तृमंडलवेष्टितं नमामि शिरसानाथं भैरवं भैरवी प्रियं अनादिद्यौरसंसारव्याधिधुं सैक

हेतवे नमः श्रीनाथवेद्याय कुलोषधप्रदायिने आपदोडुरितं रोगाः समयाचारलंघनात् ये
 सर्वत्र व्यपोहंत दिवाचक्रस्य मेलनात् आयुरारोग्यमैश्वर्यकीर्तिर्लाभः सुखं जयः कांतिर्मनोरथा
 आस्तु पांतसर्वाश्च देवताः नंदंत साधककुलान्वयदर्शका ये स्तृष्णाद्यनात्वा चतुरुक्तमहान्व
 याये नंदंत सर्वकुलकौलरताः परे ये षण्ये विशेषपदभेदकशोभवाये नंदंत सिद्धगुरवः स्वगुरु
 क्रमोच्चाज्येष्ठानुगाः समयिनो वटुकाः कुमार्यः षड्योगिनी प्रवरवीरकुलप्रसूतानंदंत भूमिप
 तिगोहिजसाधुलोकाः नंदंत नीतिनिष्ठानि रवद्यनिष्ठानि र्मत्सरानिरुपमानिरुपद्रवाश्च
 नित्यानि रंजनरता गुरवो निरीराणाक्ताश्च शोतमनसोरुतशोकशोकाः नंदंत योगनिरताः कुल
 योगयुक्ता आचार्यसामयिकसाधकपुत्रकाश्च गावोहिजायुवतयो यतयः कुमार्यो धर्मभवंत निर
 ता गुरुभक्तियुक्ताः नंदंत साधककुलाश्रिमादिनिष्ठाः प्राणपतेतु समयद्विषियोगिनीनां
 साशोभवी स्फुरत्तु कापिममाद्यवस्थायस्पांगुरोश्चरणपंकजमेवलभं याश्च क्रकमभूमिका
 वसनयोनाडीषु याः संस्थिता याः कायडुमरोमकूपनिलयायाः संस्थिता धातुषु उच्छ्वासो
 र्मिमरुत्तरंगनिलयानिःश्वासवासाश्च यास्ता देवोरिषु भक्षभक्षणपरास्तृप्यंत कौलार्चिताः

श्री
११

यादिव्यक्रमपालिकाः क्षितिगताया देवतास्तोयगाः यानित्यं प्रथितप्रभाः शिखिगतायामात
रिश्वाश्रयाः याव्योमास्तमेडलास्तमयायाः सर्वगाः सर्वदास्ताः सर्वाः कुलमार्गपालनपराः शोक्तिं
प्रयच्छन्तमे उर्ध्वब्रह्मांडतो वादिविगगनतलेभूतले निस्तलेका पातालेवानलेवासलिलपवनयो
र्यत्रकुत्रस्थितावा क्षेत्रेपीठोपपीठादिषु चकृतपदाभूषणीपादिकेन प्रीता देवाः सदानः शुभबलि
विधिना पांतवीरैर्द्रव्याः ब्रह्माश्रीशेषाङ्गीगुरुवटुकगणभैरवाः क्षेत्रपाला वेतालादित्यरु
द्रग्रहवस्त्रमनुसिद्धाप्सरोगुहकाद्याः भूतागंधर्वविद्याधरऋषिपितृयक्षासुरादिप्रभूता योगी
शरश्चारणाः किंपुरुषमुनिवराश्चक्रगाः पांतसर्वे देहस्थाखिलदेवतागजमुखाः क्षेत्राधिपामे
रवाः योगिन्योवटुकाश्चयक्षपितरोभूताः पिशाचाग्रहाः अन्येभूचरदिकचराश्चखचरावेताल
काश्चेतकास्तप्ताः स्यः कुलपुत्रकस्यपिवतः श्रीवीरसंतर्पणात् सत्येचेद्गुरुवाक्यमेवपितृदेवा
प्रेषावद्योगिनी प्रीतश्चेत्परदेवताश्चयदिचेद्देवाः प्रमाणंचचेत् प्राक्तेयं यदिदर्शने भवति चेदा
ज्ञेयमेषास्ति चेत्संत्यत्रापिचकौलिकाश्चयदिचेत्स्थानेजयः सर्वदा १९ त्वणंतमातरः सर्वाः स
मुद्राः सगणाधिपाः योगिनः क्षेत्रपालाश्चममदेहेवस्थिताः शिवाद्यवनिपर्येतंब्रह्मादिस्तेभ

संयुतं कालाशादिशिवांतेचजगद्यज्ञेनरूपत पदित्वेदेनमेहीरान्वीरवेदनमाचरेत् स्तुवेहीरान्नमे
हीरान्मंत्रसिद्धिः प्रजायते इत्यंशंतिस्तोत्रं पठित्वा वीरवेदनस्तोत्रं पठित्वा ॐ श्रीदेव्यैसिद्धिदायि
न्यैनमः जगत्त्रयाभ्यर्चितशासनेभ्यः परार्थसंपादनकोविदेभ्यः सशुद्धतत्त्वैशमहोरगेभ्यो नमो नमः
साधकनायकेभ्यः १ प्रह्वीनसर्वाश्रयवासनेभ्यः सर्वार्थतत्त्वोदितसाधनेभ्यः सर्वप्रजाभुद्धरणायते
भ्यो नमो नमः साधकनायकेभ्यः निस्तीर्णसंसारमहार्णवेभ्यस्तस्मात्ततोन्मूलनतत्परेभ्यः जरारु
जास्त्यनिवारकेभ्यो नमो नमः साधकनायकेभ्यः सहर्मरत्नाकरभाजनेभ्यो निर्वाणमार्गीतमदेशि
केभ्यः सर्वत्रसंपूर्णमनोरथेभ्यो नमो नमः साधकनायकेभ्यः लोकात्रकेपाभुदितादेरेभ्यः कारुण्य
मैत्रीपरिभावितेभ्यः सर्वार्थचर्यापरिपूरकेभ्यो नमो नमः साधकनायकेभ्यः विधुस्तनिःशेषकुवास
नेभ्यो ज्ञानाग्निनादग्धमलेंधनेभ्यः प्रज्ञाप्रतिज्ञापरिपूरकेभ्यो नमो नमः साधकनायकेभ्यः सर्वार्थिता
शापरिपूरकेभ्यो वैनेयपमाकरबोधकेभ्यः विस्तीर्णसर्वार्थगुणाकरेभ्यो नमो नमः साधकनायके
भ्यः अनेतकर्मर्जितशासनेभ्यो ब्रह्मैंद्रुद्रादिनमस्कृतेभ्यः परस्परानुग्रहकारकेभ्यो नमो नमः
साधकनायकेभ्यः विभग्नभूतादिमहाभयेभ्यो मपंचकाचारपरायणेभ्यः समस्तसौभाग्यकला

श्री

१११

करेभ्यो नमो नमः सायकनायकेभ्यः विभगुडकुर्मजवासनेभ्यः समंततो जष्टमहायशोभ्यः लभाम
लज्ञानकृतास्पदेभ्यो नमो नमः शोभविशोभवेभ्यः सर्वगमांभोधिमहास्रवेभ्यः श्रीचक्रप्रजार्थपरयणे
भ्यः श्रीवीरचर्याचरणक्षमेभ्यो नमो नमः शोभविशोभवेभ्यः श्रीमंत्रकोटिद्युतिभूषणेभ्यो ह्यविशु
ह्लासदशातिगेभ्यः श्रद्धेतत्त्वामृतभाजनेभ्यः नमो नमः शोभविशोभवेभ्यः षड्विंशतालक्षणभू
षितेभ्यः प्रोत्कृष्टपद्माकरलोचनेभ्यः प्रतप्तचामीकरविग्रहेभ्यः नमो नमः शोभविशोभवेभ्यः संबोध
संभारसुसंस्थितेभ्यः संसारनिर्वाणनिदर्शनेभ्यः महाकृपावेष्टितमानसेभ्यो नमो नमः शोभविशोभ
वेभ्यः परैकाविज्ञानरसाकुलेभ्यो वामाश्रिताचारभयानकेभ्यः स्वातंत्र्यविधुस्तजगतमोभ्यो नमो
नमः शोभविशोभवेभ्यः प्रसन्नानचर्याप्रमहाफलेभ्यो मोहोदधकारणरूपक्षितेभ्यः परस्परज्ञा
परिपालकेभ्यो नमो नमः शोभविशोभवेभ्यः विधूतकेशालिकपालिकेभ्यः सुरासवासकृतविलोच
नेभ्यः नवीनकोतारततत्परेभ्यो नमो नमः शोभविशोभवेभ्यः विभूतिलिप्तांगदिगंबरेभ्यः श्रिता
ग्निधूमालिभयानकेभ्यः कपालपात्रामृतपानकेभ्यो नमो नमो भैरविभैरवेभ्यः सिद्धाष्टकादान
महामुनिभ्यः श्रीभैरवाचारकृतास्पदेभ्यः स्वाधीनतान्यकृतनिर्जरेभ्यो नमो नमो भैरविभैरवेभ्यः

प्रशान्तशास्त्रार्थविचारकेभ्यो निवृत्तनानारसकायकेभ्यः निरस्तनिःशेषविकल्पनेभ्यो नमोनमो
 भैरविभैरवेभ्यः स्वात्मैकाभावोत्तरिताशयेभ्यः सायुज्यसाध्याज्यसंवाकरेभ्यः श्रीसच्चिदानेदि
 तविग्रहेभ्यो नमोनमः भैरविभैरवेभ्यः पराप्रसादास्पदमानसेभ्यो ब्रह्मादयस्तानरसाकुलेभ्यः शि
 वोहमित्याश्रितचेतनेभ्यो नमोनमो भैरविभैरवेभ्यः सर्वथा सर्वदा सर्वसर्ववटपटादिमत जगज्ज
 नितविस्तारं ब्रह्मेदमितिवेद्यहं अहमेव परोहंसः शिवः परमकारणं मत्प्राणो सत्त्वपञ्चात्मा ली
 नः समरसीगतः सच्चिदानेदनित्यं परापरमकारणं शिवादयप्रकाशाद्यं श्यामलेथामथीमहि
 अनेन वीरस्तवकीर्तनेन समुद्रतल्लेशस्ववासनोदं संसारकांतारमहार्णवेस्मिन्निमजमानं ज
 गद्वरेयं इति श्रीदेवीरहस्ये तंत्रेशान्तिस्तोत्रं वीरवेदनाख्यं स्तोत्रं नामैकविंशः पटलः समाप्तः
 इति शान्तिस्तोत्रं वीरवेदनाख्यं स्तोत्रं च पठित्वा सर्वान्सामयिकानभिधिंच विशेषार्घ्यामु
 हृत्य शिरःस्थाय श्रीगुरवे प्राग्वत्समर्प्य तथैव तत्पाङ्कजः स भर्चा मूलविद्या श्रीगुरु
 पाङ्कजाविद्यांते च स्वाहा इति स्वमूलाधारकुंडलिन्यात्मकपरदेवतामुखे हवनबुद्ध्या तजलं
 पात्रोत्तरे कृत्वा श्रीयात् शेषं प्रियशिष्याय प्रसादबुद्ध्या किंचिदद्यात् सोऽपि स्वपात्रे कृत्वा त

श्री

११२

११२

जले प्राश्यादित्यर्घ्यप्रतिपत्तिः ततः स्वगुरुरूपदेशविधिना प्रोषकृत्यो निर्वर्तसमापयेत् तत
स्नायादिपात्रे गंधपुष्पाक्षतान्वितं तजलमापूर्य ओं नमो विवस्वते ब्रह्मन् भास्वते विस्वते जसे
नमः सर्वत्र शुचये सवित्रे कर्मदायिने शोऽद्वैतः सूर्य एष तेर्वः स्वाहा इति सूर्यार्घ्यं दत्त्वा कृतं
जलिः यजुस्त्रिदशैतपच्छिद्रं यच्छिद्रं पूजने मम सर्वतदच्छिद्रमस्तु भास्करस्य प्रसादतः
इत्यच्छिद्रमवधारयेत् ततो मूलेन प्राणायामऋष्यादिकरषडे गत्यासान्विधाय षडासन
वाग्देवताष्टकन्यासान्विधाय प्रागुक्तगुरुस्तोत्रं पठित्वा श्रीगुरुं प्रणम्य मूलविद्यया द्विती
यकूटेन निमालं शिरसि धृत्वा मूलविद्यैव चरणोदके स्तीकृत्य श्रीपरदेवताभक्तेभ्यो नैवेद्या
दिकं विभज्य दत्त्वा स्वयमपि स्वहृदयवजनैः सार्धं भुक्त्वा स्वात्मानं कामकलारूपे विभावयन्
सुखं विहरेदिति श्रीपरदेवतायानित्यपूजाविधिः एवं विंदु चक्रमारभ्य चतुरश्रोते वा पूजयेत्
एषां संहारस्तृष्टिपूजा इति विस्तारातिविस्ताराभ्यां पक्षत्रयमित्येनित्यक्रमेण पूजयित्वा सर्व
सिद्धिः स्यात् अमंगलमपि मंगले स्यात् विस्ताराशक्तौ संक्षेपतो नित्यपूजां कुर्यात् तत्र शुचिर्भू
त्वा शुद्धासने समुपविश्य श्रीगुर्वीदिवेदनपूर्वकं भूतशुद्धिं मातृकान्यासं योगपीठन्यासं प्राणा

यामञ्जुष्यादिकरषडंगन्यासंकरमुद्दिषडासनषडंगयुवतीवाग्देवताष्टकचतुष्पीठन्यासा
 दिकंचकृत्वा अत्रायशक्तौ प्राणायामञ्जुष्यादिकरषडंगचतुरासनवाग्देवताष्टकात्मकं
 न्यासत्रयंवाकृत्वा मुद्रादर्शनेयथाशक्तिचासनपूजांविधाय संक्षेपतः सामान्यार्थे श्रीपात्रं
 चस्थापयित्वात्मपूजांविधाय पीठपूजांकृत्वा श्रीचक्रेपूर्ववन्मूलदेवीमावाह्य षोडशभिर्दे
 शभिः पंचभिरुपचारेकीपूजयित्वा यथाशक्तिप्राग्ब्रित्वा मंडलादिषडंगयुवतीं संपूज्य नवा
 वरणदेवताः पूजयेत् अशक्तौचतुरश्चमारभ्य विंडचक्रांतमावरणनवकंपूजयेत् ततोय
 थाविधिप्रोषंसमापयेदित्यनुकल्पः तत्रायशक्तावष्टारमारभ्य विंडचक्रांतमावरणत्रयंपू
 जयित्वा प्रोषंसमापयेदित्यनुकल्पः तत्रायशक्तौषडंगयुवतीपूजांतेत्रिकोणंविंडचक्रं
 यथाविधिपूजयेदितिपरमाप्तकल्पः प्रवासेपथिदुर्गमेस्थानेपरचक्राद्यागमेसिंहचौराद्यु
 पद्रवे कारागृहप्रायोपवेशनादिसंभवेमनोभयेजाते स्थानपूजनासनाद्यलाभेस्नानादिकं
 निर्वर्त्य न्यासादिकमपियथाशक्तिविधाय यथाविधिष्ठात्वावाह्य पूजाविधिनैवार्थसाध
 नपीठपूजापुरःसरंमानसीमेवश्रीचक्रपूजांयथाविधिविधाय जपहोमादिकमपियथाशक्ति

श्री

॥३

॥३

कृत्वा समापयेदिति मानसपूजासमयो विधिश्च इति संक्षेपपूजाविधिः महामाहेश्वराचार्यैः सा
दिवकौलाभिधात्रमे अवतीर्णैः समा लोकभूरितंत्राणिशक्तिः नाविस्तरातिविस्तारोसैषापह
तिरर्थितैः अनुग्राहजनैः श्रीमच्छ्रीविद्यायाविनिर्मिता इति श्रीमहामाहेश्वराचार्यवर्यसाहि
वकौलानंदनाथपाडकाविहितश्रीविद्यानित्यपूजापद्धतिः संपूर्णसमाप्ताशुभदावोभवीत्
सदासाधकानां श्रीगुरवेशिवायो नमः ॥

ॐ श्री गुरवेशिवायोनमः श्रीदेवोसदासफलदायिनैनमः श्रीदेवुवाच भगवन्करुणंभोधेशास्त्रं
 भोनिधिपारग दासीपरमभक्तास्मिवरंदातमिहार्हसि श्रीभैरवउवाच कथयस्वमहेशानिकमि
 तोवरमिच्छसि यत्किंचिन्मनसीष्टेस्यातद्दातंतेक्षमोस्म्यहं श्रीदेवुवाच कामेश्वरस्यदेवेशक
 वचंदेवदर्शनं श्रीब्रह्मेदययाब्रूहियद्यहंप्रीयसीतव श्रीभैरवउवाच शृणुष्वपरमेशानिकवचं
 मन्मुखोदितं महाकामेश्वरस्यास्यनदेयंपरमाद्भुतं यंधत्वापठित्वाचयंश्रुत्वाकवचोत्तमं त्रै
 लोकाधिपतिर्भूत्वास्त्वितोस्मिमहेश्वरि तदेवंवर्णयिष्यामितवप्रीत्यावरानने रहस्येपरमंत
 त्वंनदातव्यंइरात्मने अस्म्यश्रीकामेश्वरकवचमंत्रस्य श्रीदक्षिणामूर्तिऋषिः पंक्तिच्छंदःश्री
 कामेश्वरोदेवता श्रीबीजं ह्रींशक्तिः लंकीकौलकं चतुर्वर्गफलप्राप्त्यर्थकवचपाठेविनियोगः
 अथधानं उद्यच्छंदसमानदीप्तिमस्तानंदैकहेतुपरं चिद्रूपंभुवनैकसृष्टिप्रलयोद्भूतैकरक्षा
 परं कोटीचंद्रगततत्सुधाद्भुतंनृंहारादिभूषोज्ज्वलं शूलंखड्गवरोतथाभयकरंकामेश्वरंभाव
 ये ऐकंकामेश्वरःपातलंकीशिवोमेललाटकं सौःमेकैर्लोचकामेशःतारंमेलोचनद्वयं श्रीगं
 डौमेमहाकालोह्रींनासांचंद्रचूडकः हंमेजोष्टौत्रिपुरेशःसंमेदंतौचंभैरवः लंमेजिह्वांपातदे

श्री

११४

वोमहाकामेश्वरः परः संमोहनसदापातमहावदुकभैरवः यंमेस्कंदौसदापातमहास्तुंजय
स्तथा उंमेभुजौसदापातश्रीदेवस्त्रिपुरांतकः संमेहस्तौत्रिलोकेशः हंनवानपातसंदरः लंद
तः पातशामेशोमंजुल्लिङ्गतिक्तोवरः लंपार्श्वोपातमेवालावंनाभिं ब्रह्मभूषकः रंवस्तिपात
मेदेवोयंष्टंविस्तरूपकः उंशिष्मंपातविशेषः अस्तेश्वरभैरवः यंमेद्रेपातमेरुद्रोरंगुहं
गुह्यकेश्वरः लंकटिपातमेनित्यंशिवः परमकारणः वंउरूत्रिपुराध्यक्षंलंजानूदेवपालकः
मंजंवेपातमहिमायेगुल्फोसूर्यरूपकः श्रीजठरंहरः पातह्रीमनोग्रहसंदरः उंबुद्धिपातमे
रुद्रः सौंः रसंदतजापतिः लंकीरक्तंपातमेदेवः दुर्धचवद्विरूपधृक् ऐंमांसंगुह्यकः पातमेरुः
पशुपतिस्तथा अस्तिमेगिरिजानाथोमज्जोमेनीलकंठकः शुक्रंभूतेश्वरः पातमूर्धनंशंक
रोवत पादौश्रीसंदरीशानोदेवः कालांतकः प्रभुः पादादिशिरः पर्यंतमचोरः पातसर्वदा
शिरसः पादपर्यंतं सद्योजातोममावत प्रोढरूपः सदापातस्वाहामेसकलेवपुः कामेश्वरः
प्रभातेद्यान्मध्याह्नेकालभैरवः सायंपातकुलेशानोनिशीथेनिष्कलेश्वरः अर्धरात्रेवामदे
वोनिशंतेसुमहोदयः सर्वदासर्वतः पातऐंलंकीसौंवीजरूपधृक् पूर्वमामसितोरोवाहदक्षिणे

रुक्मेरवः पश्चिमेपातचंडेशोऽसुत्रेकोयंभैरवः ऐशान्योपातचोन्मत्तः कपालेशस्तथाग्रिके नैन्द
 त्योभीषणः पातवायोसंहारकोवत् कुर्धमेकालरुद्रश्चपातालेपरमेश्वरः मध्येसदाशिवः पातवि
 क्रूटेशः सदावत् दशदिक्षुसदापातमहाकामेश्वरोवत् विस्मारितेचयत्स्थानेयत्स्थानेनामव
 र्जितं तत्सर्वपातमेदेवस्त्रिपुरःपतिरीश्वरः गृहेशर्वः सदापातवह्निः पायाहृषध्वजः पश्चिमु
 रसंदर्भः पातसर्वत्रसर्वदा रणेराजकुलेडुर्गेडुर्भित्तेशउसंसदि ह्युतेमारीभयेराष्ट्रेविप्रवेवादि
 नोक्तुले कामेश्वरः सदापातभयस्थानेचसर्वदा इत्येतत्कवचं गुह्यं त्रिषुलोकेषु डुर्लभं मूलमेव
 मयेदिवं त्रिलोकीसारमुत्तमं अदातव्यमभक्तव्यंकवचं गुह्यमीश्वरि अष्टष्टव्यमश्रोतव्यं दीक्षा
 हीनायमंत्रिणे परदीक्षायशिष्याय पुत्राय शरजन्मने नदातव्यं नश्रोतव्यमित्यात्तां मामकीं प्र
 ण पश्यन्मीहिमानेच प्रणचास्यसर्वमणः अदीक्षितो यदा मंत्रीविद्यां गृध्रः पटेदिदे सदीक्षि
 त इति ज्ञेयो मंत्रिकः साधकोत्तमः गुरुपूजाविधाय विधिवत्प्रपदेत्ततः कवचं त्रिःसहस्र
 पिपावज्ज्ञानेचवापुनः एतच्छ्रुतार्थमावर्त्य वैलोक्य विजयो भवेत् यः पठेत् मनसा तस्मिन् रात्रौ ब्रा
 ह्मसुहृत्तके पूजाकाले निशीथे तत्सहस्रस्य सिद्धयः ३ः स्वप्ने बंधने चोरे कांतो रे सागरे भये

श्री
१५

रजःसत्त्वतमोरूपवर्मकामेश्वरस्य कालंतेमनसाययत्तत्तत्प्राप्नोतिसाधकः महाकविर्भवेत्
मासात्सर्वसिद्धीश्वरोभवेत् कुंकुमेनलिखित्वावेभूर्जत्वचिरवौदिने प्रातःकालेषुभर्त्स
र्णस्थंधारयेद्यदि शिखायांदक्षिणेबाहौकंदेवाधारयेद्दुधः यद्यदिष्टंभवेत्तत्साधकोलभते
चिरात् यद्देववर्ततेवर्मश्रीकामेश्वरदैवतं विद्याकीर्तिर्धनारोग्यलक्ष्मीर्दृष्टिर्नसंशयः विनाव
लिनसंरक्ष्यंकवचंसाधकोत्तमैः चेद्रक्ष्यंतस्ततान्दारात्राधुर्भक्तियोगिनी बलिंदत्वापदेहर्मधार
येन्मूर्ध्निसाधकः पुत्रवान्धनवाञ्छाश्रीमात्रानाविद्यानिधिर्भवेत् इहभोगान्समप्नातिपरत्रसुक्ति
भागभवेत् ब्रह्मास्त्रादीनिशस्त्राणितद्वात्रस्पर्शनात्ततः नाशमायेतिसर्वत्रकवचस्यास्यधारणात्
स्तवत्सावामबाहौकवचस्यास्यधारणात् ब्रह्मपत्याजीववत्साभवत्येव न संशयः रणेधृत्वाचरेद्यु
द्धं हत्वाशत्रून्जयंत्येव जयेत्कृत्वा गृहं देवि संप्राप्नोति सखीनरः महाभये महाचोरे महामारेभ
येतथा इभिर्द्वेशत्रुसंग्रामेषु कवचमादरात् सर्वतत्प्रशंसंयातिकामेश्वरप्रसादतः कवच
स्यास्यदेवेशिवर्णितं नैवशक्ते महिमानं महादेवि जिह्वाकोटिशतैरपि इदंकवचमज्ञात्वा योज
येत्तमत्रं शिवे सप्तलक्षप्रजप्रापितस्य विद्यानसिद्धति श्रुत्वा तवामिदेवर्ममेव गार्भं रहस्यकं श्र

वक्तव्यं महाप्रणं सर्वसारस्तत्प्रदं अदीक्षिताय नोदद्यात् कुचैला य उतात्मने नदीये परशि
ष्येभ्यो भक्तेभ्योऽपि विशेषतः शिष्येभ्यो भक्तियुक्तेभ्यः प्रदेयं भावनावणात् इति श्रीदेवदेवेशि
वर्मकामेश्वरस्य गुरुगोप्यतमं गोप्यं कथितं तव भक्तिः इत्येष पटलो देवि परमाद्भुत का
रणः कथितो देवदेवेशितव भक्तिवर्णनाया न वक्तव्यो न दातव्यो दीक्षाहीना य पार्वति यथा
वक्ष्ये पनीयो सोऽसि द्यष्टकफलोमतः यावत्कालं भवेद्गुप्तं स्तावत्तु फलदायकः न चेद्गुप्तो भ
वेद्देविसिद्धिरानिर्भवेद्भवं रहस्योद्घाटनाय स्मान्महिमाहीयतात्मनोः तस्मात्सर्वत्र गोप्तव्यः
साधकैः पटलोत्तमः यथेष्टकामदेशे ह परत्र मोक्षदः प्रिये इति श्रीविष्णुसारतंत्रेणार्वती पर
मेश्वरसंवादेश्च श्रीकामेश्वरकवचे संपूर्णम् ॥

ॐ श्रीगुरवेशिवायोनमः कैलासशिखरे रम्ये सखासीने महेश्वरं गिरीशं गिरिजानन्दाप
र्यष्टच्छक्तं जलिः रहस्यं दत्ताकरं सर्वसंपत्समृद्धिदं सर्वसौभाग्यदं नित्यं किंवालोके म
हेश्वर श्रीईश्वर उवाच एतत्सौभाग्यकवचं रहस्यमतिदुर्लभं सर्वसिद्धिप्रदं देवि शृणु सौभाग्य

श्री

११६

॥६

देपरं शिवायां सतते पात महाविप्रसंदरी शिरः कामेश्वरी पात तत्पूर्व भगमालिनी नित्य
क्लिन्ना पात दत्ते भूँडा पश्चिमं शिरः वद्विवासी च तद्वामे विद्येश्वर्यको स्तथा शिवाहती लला
टे च त्वरिता तस्य दक्षिणं तद्वामपार्श्वमवततथैव कुलसंदरी नित्या पात भ्रुवो मध्ये भ्रुवो नील
पताकिनी वामभ्रुवे च विजयानयने सर्वमेगला ज्वालामालाक्षिवामे च चित्रारत्ननासिका
दक्षश्रोत्रे च गणपः सव्यपात महोद्यमः दक्षनासाश्रुटे डगीत दस्ये पात भारती अणिमादक्षि
णश्रुटे महिमा च तदन्यतः ईशितामूर्तिदंतांश्ववशिताचेतरो स्तथा उर्ध्वेष्टे प्राप्ति सिद्धिश्च प्रा
काम्याचार्यैष्टकं रससिद्धिस्त रसनां मोक्षसिद्धिस्त तालकं तालमूलद्वये ब्राह्मी माहेश्व
र्यौ च रत्नतां कोमारी चिबुकं पात तदधः पात वैष्णवी कंठेरत्नतवारही चेंद्राणी रत्नताद
धः घंटिकां पात चाशुंडा महा लक्ष्मीस्त सर्वदा सर्वमेक्षोभिणी मुद्रास्केधेरत्नतदक्षिणं त
दन्ये शिविणी मुद्रा पायादंसद्वये क्रमात् आकर्षिणी वशिनी च मुद्रा चोन्मादित्यप्यथ भुजे म
हांकुशा वामे चैवरी दक्षकुक्षिकं वामकुक्षिं वीजमुद्रा यो निर्दक्षिण बाहूकं ममत्रिखंडिनी मु
द्रा वामबाहू प्रपालयेत् कामाकर्षिणिका मुद्रा रत्नतां दक्ष ऊर्ध्वं ऊर्ध्वं वाममवतत बुद्ध्या क

विष्णिका तथा अहंकारकविणीतप्रकांडपातदक्षिणं शब्दाकविणीवामंतस्पर्शकविणी
 कावत प्रकोष्ठदक्षिणेपातरूपाकविणिकेतरे रसाकविणिकापातमणिबंधदक्षिणं गं
 धाकविणिकावामंचित्ताकविणिकावत स्मृत्याकविण्यसौपाणिं नामाकविणिदक्षिणं वी
 जाकविण्यमूः पायात्सततंदक्षिणंगुलीः आत्माकविणिकामावाश्रमताकविणीनखान् श
 रीराकविणीवामनखान् रत्नतत्सर्वदा अनेगकुसुमाशक्तिः पातदक्षस्तनोपरि अनेगमेखला
 चान्यः स्तनोर्ध्वपातसर्वदा अनेगमदनारक्षेत्स्तनोर्तेजुचुकंतथा रत्नतादनिशंदेवीसनेगमद
 नातरा अनेगवेगिनीक्रोडमनेगासोकृणावत अनेगरेखावामंतवक्षोजंतस्यचुकं अनेग
 मालिनीपायादक्षः स्थलमहर्निशं सर्वसंतोभिणीशक्तिरुत्सर्वद्राविणीपरा कुक्षिसर्वाक
 विणीतपातपार्श्वचदक्षिणं आङ्गादिनीवामपार्श्वमथोसेमोहिनीचिरं सर्वदास्तंभिनीष्टुष्टना
 भिवैसर्वज्जंभिनी वशंकरीवास्तदेषेज्जंभिणीसर्वदाकटिं उन्मादिनीविशेषेणपायाजवन
 मेडलं सर्वार्थसाधिनीशक्तिर्नितंबेरत्नतादियं दक्षस्फिजंसदापातसर्वसंपत्तिरूपिणी स
 र्वतंत्रमयीशक्तिः पातवामस्फिजंमम पायात्कुक्कुत्स्थलहं हंसर्वहंहृदयंतरी सर्वसि

श्री
१७

द्विप्रदादेवीपातदक्षिणवङ्कः सर्वसंपत्प्रदादेवीतदन्यपातवङ्कः सर्वकामप्रदादेवीपातमुक्तेचद
क्षिणं पायातदन्यमवतसर्वदः खविमोचिनी सर्वसत्यप्रशमनीदेवीपातगुदंमम पातदेवीदेह
मध्यं सर्वविघ्ननिवारिणी सर्वांगसुंदरीदेवीरत्नांतदक्षसन्धिकं वामसंस्थितलेपायात्सर्वसो
भाग्यदायिनी अष्टीवंममसर्वज्ञादेवीरत्नसर्वदा अन्याष्टीवंसर्वशक्तिर्देवीपातचिरेमम
सर्वेश्वर्यप्रदादेवीरत्नजातेसदावत सर्वज्ञानमयीदेवीतदन्येजानुरत्नत अद्यादियंदत्तजेचां
सर्वव्याधिविनाशिनी तदन्यपातमेदेवीसर्वाधारस्वरूपिणी सर्वपापहरादेवीगुल्फंरत्नतद
क्षिणं सर्वावेदमयीदेवीवामगुल्फंसदावत पार्श्वमेदक्षिणं पातसर्वरत्नास्वरूपिणी अद्या
त्सर्वसदापार्श्वसर्वेष्टितफलप्रदा दत्तांघ्रिपातवशिनी पूर्ववाग्देवतामम करोतुज्जंभिणी
शक्तिस्त्रैलोकाकर्षणंमम मोहिनीरत्नतादित्त्वकोदंडेभंगमोर्विकं तनोतुसततेपाशेवशी
करणसूत्रमे दत्तपादतलेसर्वेश्वरीवाग्देवतावत वामपादतलेपायात्कौलिनीदेवतामम नि
दद्यादं कुशं नित्यं स्तभनेशु संकटे पीठमेवत कामाख्यापातकामं सुधामम सदापूर्णगिरेः
पीठं पायादर्थमेहंद्रकं जालन्धरस्यजालन्धीपीठंरत्नतमेसदा सायुज्यंतनुतांसद्यः श्रीपीठेश्री

करंतथा कामेश्वरी चात्मतत्त्वरत्नेद्वेष्वरीतथा विद्यातत्त्वात्तत्त्वशिवतत्त्वेश्रीभगमालिनी कामं
 छिंद्यान्महाशत्रुमस्तार्णवमासनं क्रोधं बोधापहं हत्यादयोत्पत्तो बुजासनं लोभं देवासनं
 भिद्याद्देवात्मादिव्यरूपवान् मोहं संहर्ता चक्रं मदं मेजासनं मम मात्सर्यं नाशयेन्नित्यं मम साधा
 सनं जवात् आधारे विप्रराजलक्ष्मीः स्वाधिष्ठानं सुरेश्वरी मणिशूरं मम धेयं पाया विप्रसंदरी इडो
 पुरा भगवती पिंगलो पुरे भैरवी इडो मे विप्ररासिद्धा विप्ररां वाच पिंगला सुषुम्णा पातमे नि
 त्यं महाविप्रसंदरी त्रैलोक्यमोहनं चक्रं रोमकृपांश्च पातमे सर्वसंश्रके चक्रं स तथा तंश्चरत्
 त सर्वसंलोभणं चक्रं प्राणये वायुपंचकं सौभाग्यदायकं चक्रं नागाघनिलपंचकं सर्वार्थ
 साधकं चांतःकरणोचतष्टयं सर्वरत्नाकरं चक्रं रत्नतो मे गुणत्रयं सर्वरोगहरं चक्रं पायात्
 पुर्यष्टके च मे सर्वसिद्धिप्रदं चक्रं ममाद्यात् कोशपंचकं सर्वानंदमयं चक्रं मायुः कीर्तिचरत्
 त सौंदर्यमन्मथः पातरतिश्चापिरति मम प्रीतिं मे पातसा प्रीतिरुत्साहं च वसेतकः संक
 ल्पं कल्पकोद्यानं महालक्ष्मीर्मम श्रियं कार्तिकपालिनी रत्नेन मंदिरं मम मंडपं प्रज्ञाश्रोत्र
 निधिः पायाद्धार्यपमनिधिस्तथा मार्गमांभैरवी रत्नेन मातंगी शुकं रंतथा अष्टदिक्षु महं

श्री
११८

११८

द्राघाः सायुधाः पातमांसदा पायाहर्षदिशंब्रह्माविस्त्रश्चक्रायुधोपधः अनाहतानिस्थाना
निकवचेनतयानित तानिरहंतसततंशिवाद्याग्रकोमम इदं सौभाग्यकवचंस्वकरेयश्च
रयेत् त्रिसंध्यं पठति प्रीत्यामृतयादा समाहितः तस्य शीघ्रेण सिद्धीति सिद्धयस्तृणिमादयः
गुटिकापाडकाद्यष्टसिद्धयः संभवेति च वशादीन्यष्टकर्मणि योगं साष्टांगमेव च ब्रह्मविस्त्रणि
रीशेंद्रकंदर्परविभिः समं विचरत्यखिलं लोकान् सिद्धगंधर्वसेवितः तस्य स्मरणमात्रेण य
हभूतपिणाचकाः कीदवत्यविलीयेते कृष्णोडोभेरवादयः तस्योच्चितो यपतनात् प्रणश्यंति
महारुजः तत्पादकमलासक्त रजोलेपाभिर्मर्षणात् वशं भवति शीघ्रेण त्रैलोक्यं सचराच
रं आबालमहिलाभ्यः किमुमाया विमोहिताः वीणाधरया विद्रुमशोणाधरया सुविस्मितां
शुकया श्यामलया कोमलया चेतसिलीना शिवाज्ञया पायात् इति श्रीमद्रामहेश्वरसेवादे
श्रीमत्रिपुरसंदर्षः सौभाग्यकवचं संप्रणम ॥ ॐ शिवसदा शिवशंभुपद्मजविस्त्ररुद्रसुरे
श्वरैर्महितपादसरोजकेसरभूलिरात्मविशुद्धये विदितविस्तृतवैभवाभवभावनीरधिपारदा
भवतनिर्मलनिश्चलोदयसारदाममणारदा श्रीमन्महामहेश्वराचार्यवर्यश्रीसाहिवकोलपा

दानामियंकृतिः ॥

ॐ श्रीदेव्यै सत्सिद्धिदात्रै नमः श्रीभैरवः अद्य तेन वडगीणं पूजापद्धतिमीश्वरि वक्ष्यामि परमप्री
त्या गद्यपद्यैकरूपिणी तत्रादौ ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय बद्धपद्मासनो मुखशुद्धिं विधाय स्वशिरसि सह
साराधो मुखकमलकर्णिकांतर्गतं श्वेतालेकारमंडितं स्ववामे स्वशक्ता सहितं निजगुरुं ध्यात्वा मा
नसैरुपचारैः संपूज्य तत्र देवीं उर्गमनस्वावासा मानसैरुपचारैः संपूज्य मनसा गायत्रीमुच्चार्य
स्वमूले यथाशक्ता जप्त्वा श्रीगुरुदेव्यै जपं समर्प्य संहारमुद्रयारूढिविस्तृत्य बहिरागत्य मत्त
मूत्रादिसंत्यज्य वर्णोक्तं प्रोचं कृत्वा दंतान् मूलेन विशेष्य यथोक्तं स्नानसंध्यादिकं निर्वर्त्त
यागमंडलमागच्छेदिति तत्रादौ प्रक्षाल्य यज्ञवेदिमास्थाय तत्रासने उपविश्यासनं प्रोथ
येत् अस्य श्रीआसनमुद्रिमंत्रस्य मेरुष्टुष्टुः स्रतलेच्छेदः कूर्मो देवता आसनशोधने वि
नियोगः ॐ प्रीष्टुष्टुष्टु नमः प्रीर्वीवसंधराधे नमः पृथिव्या धृतालोका देवित्वे विस्तृता ध
ता त्वे च धारय मो देवि पवित्रं कुरु चासने अश्वनेताय नमः पंपमाय नमः श्रीआधारशक्ते

श्री

११५

११९

नमः कंकुर्मीयनमः ॐ सः सहस्रदलकमलकर्णिकोयै नमः इत्यभ्यर्च्य तालत्रयं कुर्यात् अपस
र्पिततेभूता इति मे त्रेण तालत्रयं दत्वा नाराचमुद्रां प्रदर्शयेत् इत्यासनश्च द्विविधाय पूर्वस्पोदिशिय
ज्ञवेदीमीषन्नात्र विधाय चतुर्हस्तविस्तृतं विषुवतः सम्पृक्त्या संलिप्य मूलेन फट् स्थाप्य ताशः
संबद्ध्य श्रीचक्रं चतुर्हारमष्टपत्रं षडंशं त्रिकोणं विंडुविराजितं सिंहरेणवेद्यो विलिख्य तत्र मंडुका
यनमः श्रीष्टुष्टौ नमः सौः सधार्णवाय नमः रोरत्नहीणाय नमः क्रीसौः सरोवराय नमः क्लीक
ल्पवनाय नमः तन्मथे पद्मवनाय नमः कल्पवल्लीमूलवेद्ये नमः येयोगपीठाय नमः इति सं
पूज्य चतुरश्रं पूजयेत् ॐ सौः क्लीं ऐं सर्वाङ्गा पूरकाय नमः इति षष्ठांजलिं दत्वा ॐ ऐं इंद्राय नमः
ॐ ऐं धर्मराजाय नमः ॐ वेवरुणाय नमः ॐ क्रीं कुबेराय नमः इति गंधाक्षतपुष्पैः संपूज्य
ॐ सं संहाराय नमः कं कालरुद्राय नमः विं विकरात्माय नमः क्रीं करालाय नमः कं काला
ग्रये नमः रुं रुद्रभैरवाय नमः सौः सप्तभैरवाय नमः श्रीउन्मत्तभैरवाय नमः इत्यभ्यर्च्य
षट्कोणं पूजयेत् मूलं सर्वसंमोहनाय नमः इति षष्ठांजलिं दत्वा ॐ क्रीं भुवनेश्वर्यै नमः ॐ
ऐं सौः बालायै नमः ॐ क्लीं वगलायै नमः ॐ क्रीं सौः सरस्वत्यै नमः ॐ सः क्लीं छिन्नमस्तायै नमः

मः ॐ श्रीं श्रीं पद्मावतये नमः इति षड्कोणावरणं संपूज्य त्रिकोणं पूजयेत् ईशाने ॐ गंगे गंगा
यै नमः ॐ यं यमुनायै नमः ॐ सौः सरस्वतये नमः ततो विंदौ ॐ मूलेंडर्गायै नमः मूलें शिवायै नमः
मूलें नवडर्गाभ्यो नमः इति मंथाक्षतधूपदीपनैवेद्यतोन्नतच्छत्रचामरारात्रिकादिभिः संपूज्य मू
लें फटस्त्राय फटिति दिग्बन्धनं विधाय तत्र यज्ञवेद्यां श्रीदेवीं ध्यात्वा विदित्मूलैः नकांडात्का
डादिति वा एणान् संस्थाप्य मूलैः नयवापात्रं सप्तधाभिर्मंत्र्य श्रीचक्रोपरि ॐ हूं फटस्त्राहेति वा
पयेत् मूलें चटं नूतनमच्छिद्रं दिव्यमालाभूषितं सौवर्णं राजतं ताम्रं मृगमयं चेति विष्णुते त
त्र चटं मालाढ्यं करे धृत्वा श्रीचंटाशं वरेण्यं शामाभूष्य श्री ॐ ह्रीं श्रीं डंडगायै नमः इति सप्तधा
श्रीं फटस्त्राहेति विंदौ चटं समर्पयेत् तत्र श्रीतीर्थजलमानीय पू नवडर्गाभ्यो नमः मू ॐ डर्गा
यै नमः इति यागवस्त्रनिर्सेषोऽथ ॐ ईं ईं दाय नमः पृष्ठे ॐ गंगे गणेशाय नमः चटस्य परस्तात्
ॐ वंवरुणाय नमः अथः ॐ क्रो कुवेराय नमः वामे ॐ श्रीधर्मराजाय नमः चटस्य दक्षिणे ॐ ह्रीं
हौं कुमाराय नमः मयो इत्यभ्यर्च्य चटमध्ये नवडर्गाः पूजयेद्यथा ॐ ह्रीं श्रीं ऐं सौंः सौंः ऐं श्रीं ह्रीं ॐ
शैलपुत्रायै नमः १ ॐ श्रीं ह्रीं लीं सः ब्रह्मचारिणि ऐं फटस्त्राहा २ ॐ ह्रिं सः श्रीं ह्रीं ऐं सौंः चंडचंटा

श्री

१२.

120

येनमः ३ ओं श्रीं ह्रीं क्रीं कृष्णं ड्यौ नमः ४ ओं ह्रीं श्रीं ह्रीं स्कुंदमात्रे हः हः फट् स्वाहा ५ ओं ह्रीं का
त्याय नमः स्वाहा ६ ओं श्रीं ह्रीं ह्रीं श्रीं ओं कालरात्रिं क्लीं ऐं सः फट् स्वाहा ७ ऐं सौं श्रीं श्रीं महागो
र्धे नमः ८ ओं ऐं क्लीं सौं श्रीं ह्रीं देवहूतिं श्रीं फट् ढः ढः स्वाहा ९ एषा विद्या महाराज्ञी नवडर्गा
त्मिका शिवे जपे होमे च ने देवि सिद्धिदा साधके श्वरि कुर्याद्देविततो मंत्रं श्रीं शैलपुत्राः स्वपूजने स
शक्तिकस्तत्र कुंभे पूजयेत् साधकः शिवो अथ श्रीं शैलपुत्री पूजामंत्रस्य श्रीं महाकालभैरवः ऋ
षिः विष्णु पद्मं दः श्रीं शैलपुत्री देवता ह्रीं वीजं सौं शक्तिः नमो दिग्बन्धने ओं कौलके धर्मीष्ट
काममोक्षार्थं कुंभपूजायां कुमारी पूजने होमे पादे च विनियोगः तत्रादौ विज्ञानुत्सार्य चंटां शो
खरदं गधनिं विधाय पूजामारभेत् ओं गंगेशाय नमः पूर्वे सौं सरस्वत्यै नमः दक्षिणे गंगं
गायै नमः पश्चिमे ओं यं यमुनायै नमः उत्तरे वंदुकाय नमः ऊर्ध्वे योगिनीभ्यो नमः अथः
इति चंदे संपूज्य प्रणवेण प्राणायामत्रयं विधाय तत्तत्र येण चम्य देवीं पूजयेत् ततः ओं ह्रीं सौं
देवि शैलपुत्रि चंदे स्मिन्ने हि १ इह सत्रिधिं कुरु २ ओं श्रीं स्वाहेत्यावाह्यं मूलेन पाद्यार्चादि निवेद्य
तत्रासनं दत्त्वा पूजयेत् ओं ह्रीं श्रीं डुंडुर्गीयै नमः ३ जयायै नमः ३ विजयायै नमः ३ रत्नै नमः ३ श्री

तैः नमः ॐ कां तैः नमः ॐ स्थितैः नमः ॐ भूतैः नमः इति दिक्षु विदिक्षु च दक्षमथो मातृकाक्षरैरभ्य
 र्च्य मूलं त्रिपुराये नमः मूलं सिद्धलक्ष्म्ये नमः मूलं सरस्वत्यै नमः मूलं तारायै नमः मूलं नीलस
 रस्वत्यै नमः मूलं तोतलायै नमः मूलं तारायै नमः मूलं सप्तधा श्रीशैलपुत्री नमः इति मध्ये इति
 गंधाक्षतपुष्पादीपधूपनैवेद्याचमनीयादीन्निवेद्य कुमारीं पूजयेत् तत्र पूर्ववह्नेदारवं विधाय देवी
 ध्यायेत् उद्यद्दिने शायतसन्निभाननां शशांकलेखाश्रुतं चतुर्भुजां रक्तांबरामग्निरवीडलोच
 नां तां शैलपुत्रीं वरदां स्मराम्यहं इति ध्यात्वा पूर्वाभिमुखीं कुमारीं पूजयेत् धर्मार्थपूजयेत् पूर्वचा
 नेये धनलब्धये दक्षिणेशु नाशाय नैऋते वश्यकर्मणे पश्चिमे पुत्रलाभाय वायवे रोगशान्तये
 उत्तरे राज्यलाभाय चेशाने मोक्षलब्धये इति यथाभिलषितां शुभाभिषेकाः कुमारीः संस्थाप्य
 ह्रीं फट् स्वाहेति दिशो बद्ध्वा स्वाहेति पादौ प्रक्षाल्य सवस्त्राश्चोगसंपूर्णाः शुभमाल्याद्यलंकृताः
 ताः पंचनववर्षाब्दाः पूजयेत् कन्यकाः शिवे तत्र महासुनानि दत्त्वा कुमारीः पूजयेत् ॐ ह्रीं श्रीं
 हुं हुं गीये नमः इति शिरसि ॐ ह्रीं श्रीं ऐं सौं सौं ऐं श्रीं ह्रीं ॐ शैलपुत्री नमः तत्रैव महाकालाय
 नमः श्रुत्वा ह्रीं संहाराय नमः दक्षसे श्रीकालरुद्राय नमः दक्षभुजे ॐ विकरात्राय नमः दक्ष

श्री
१२१

स्तने सौःकरालायनमः दक्षपार्श्वे सौःकालाग्रयेनमः २ दक्षजानौ ऐंरुरवेनमः दक्षजेचायां
श्रीसप्तमयेनमः दक्षगुल्फे क्लींउन्मतायनमः दक्षपादे ओंचिद्रूपायेनमः दक्षगोष्ठे ओंमूलं शो
लपुत्रेनमः मुखे मूलं शारदायैनमः वामांसे मूलं वगलायैनमः वामभुजे मूलं क्षिप्रशी
र्षीयैनमः वामस्तने मूलं पद्मावतैयैनमः वामपार्श्वे मूलं इंद्राक्षेनमः रुदये मूलं अन्नपूर्णा
यैनमः कुक्षौ मूलं शारिकायैनमः नाभौ मूलं वैतर्क्यैयैनमः वामजानौ मूलं त्र्यैयैनमः वामजे
चायां मूलं राजमातंगिन्यैयैनमः वामगुल्फे मूलं योगीश्वर्यैयैनमः वामपादे मूलं भुवनेश्वर्यैयैन
मः वामगोष्ठे मूलं ब्राह्म्यैयैनमः मूलं वैष्णव्यैयैनमः मूलं शोभन्यैयैनमः मूलं कौमार्यैयैनमः मूलं
अपराजितायैयैनमः मूलं वाराह्यैयैनमः मूलं नारसिंह्यैयैनमः मूलं ऐंरुयैयैनमः इतिगंधाक्षैर,
भार्च्यं तत्रमूलं दिवाभरणमाल्यादिसमर्प्य नानानैवेद्यनिवेद्य ओंक्लींश्रीं इतिविराचय्य च
रात्रेयथाशक्तिजपेत् कवचसहस्रनामादिपाठविधाय होमवेदीमाश्रयेत् तत्रसिंहरेणत्रि
कोणकुंडमेकहस्तमावायुतेविभाव्य तत्रहोममारभेत् ओंक्लींविष्णोत्सारिण्यैयैनमः इतिवि
घ्नाउत्सार्य ह्रौंः इतिमूलेनारणिं कुंडेनियोज्य रंक्लीं सः वैष्णवनारायणनमः कुंरंरः श्ररणिं नि

मथ्य तत्राग्निमानीय मूलेन वद्वि संस्कारं विधाय ओं ह्रीं श्रीं रं ह्रीं सः वैष्णव न रत्रिनेत्र ज्वाला मुख
 एहो हि इह सन्निधिं कुरु १ ह्रीं सः स्वाहा इत्यावास मूलेना ज्यो मंत्रयित्वा रं अग्नये फडिति मंत्रेणा
 जपात्रमग्नौ निधाय ह्रीं सः इत्यवतार्य मूले दशोशकलापरिमिता हुतीर्दत्वा तत्र रं वैष्णव नरा
 यपावकाय ह्रीं सः फडित्वा हुतित्रयं दत्वा तत्र पशुं श्वेतं संपूर्णं गमेकवर्णं वा नृनीय मूले कुंभा
 ग्रे निवेद्य ओं ह्रीं देवि इदं बलिं गृह्ण १ ह्रीं फट् स्वा इति बलिं निवेद्य दशोशं होमं कुर्यात् ज
 पा दशोशतो होमस्तदशोशेन तर्पणं मार्जनेन तदशोशेन तदशोशेन भोजनमिति होमं निर्वर्त्य
 ब्राह्मणान् भोजयेत् तत्र मूलेन संहारश्रद्धया विसर्जयेदिति विधिः अनेन विधिना देवि सायको
 योर्चयेच्छिवं नवाहानितया कन्या पूजयेद्भक्तिपूर्वकं तस्य लक्ष्मीर्भवेद्दासी निश्चला वंधुसेवि
 ता आयुर्वर्षसहस्राणि संततिः पुत्रपौत्रिकी धर्मार्थकामसिद्धिश्च भैरवस्याष्टसिद्धयः येनैकाम
 यते कामं सायकः परमेश्वरि तंतं प्राप्नोति देवेशि हे लया भैरवोपरः इति श्री रुद्रयामले तंत्रे सम
 यपूजा कल्पेन दृग्गोपूजा संग्रहेणैतदुक्ती प्रजाविधिः समाप्तः ॥
 तत्रापरं हनि पूर्ववत् स्नानादिकं विधाय यागगेहमेत्यासनशुद्धादिकत्वा ब्रह्मचारिणीं पूजयेत्

श्री
१२२

अस्य श्रीब्रह्मचारिणीमंत्रस्य भैरवऋषिः अनुष्टुप्छंदः श्रीब्रह्मचारिणीदेवता श्रीबीजं ह्रीं
शक्तिः लंकीकीलकं सौं दिग्बन्धनं श्रीधर्मार्थकाममोक्षार्थे पूजायं विनियोगः ह्रीमिति षडंगं वि
धाय तत्र त्रयेणाचम्य प्राणायामं विधाय त्रिचटं पूजयेत् ॐ ह्रीं विज्ञोत्सारिण्ये नमः इति विज्ञानुत्
सार्य ॐ गंगेशाय नमः इति चटं पूर्ववत्संपूज्य मातृकाक्षरैश्च देवीं पूजयेत् ॐ ह्रीं सौं देवि ब्र
ह्मचारिणि सपरिवारे च देस्मिन्नेत्येहि इह सन्निधिकुरु २ पूजो गृह्णा २ श्री ॐ स्वाहेत्यावाह्य मू
लेन पाद्यार्घ्यादि निवेद्य तत्रासनं दत्त्वा पूजयेत् ॐ ह्रीं श्रीं डंडगीये नमः ॐ जयाये नमः ॐ विजया
ये नमः ॐ रत्ने नमः ॐ श्रीं तै नमः एवं कोतै नमः स्थितै नमः ॐ भूतै नमः इति दित्तं विदित्तं चटम
ध्ये मूले बालासरस्वतै नमः कुङ्जिकाये नमः करालिनै नमः स्रग्विनै नमः मातंगे नमः मनो
न्मते नमः मदोत्कटाये नमः मूले रत्ने श्ये नमः ॐ ह्रीं श्रीं लंकी सः ब्रह्मचारिणि ऐं फट् स्वाहा ब्र
ह्मचारिण्ये नमः इति मध्ये सप्तधा गोधादितो ब्रूतांतं समर्प्य पूर्ववत् कुमारी होमं च कुर्यात् देवी
ध्यायेत् कमलासिवराभयाशुभोशशिवक्रोशशिरोवरं शिवां श्रुणाभरणं त्रिलोचनं ह
ृदयेतां भज ब्रह्मचारिणीमिति ध्यात्वा चटायै जपं निर्वर्त्य जपादृशोशतो होमः एवं विधाय विस

र्जयेत् इति श्रीरुद्रयामले तंत्रे ब्रह्मचारिणी पूजाविधिः समाप्तः ॥ २ ॥

तत्र ब्राह्मिमुहूर्ते उत्थाय स्नानादिकं विधाय यज्ञवेदीमाश्रित्य विष्टरं संशोध्य पूर्ववत् संकल्पं कुर्यात्
तु अस्य श्रीचंडचंडा मंत्रराजस्य श्रीभैरवऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीचंडचंडा देवता लंकीवीजं सः शक्तिः
श्रीकीलकं नमो दिग्बधने श्रीचंडचंडा पूजायां विनियोगः क्षामिति न्यासः ॐ ह्रीं विज्ञोत्सारिणे न
मः इति विज्ञातुत्सार्धं प्रणवेण प्राणायामं कुर्यात् तत्तत्र येण च मय्येते वासमात्कादौ रैरभ्यर्च्य
श्रीदेवी मध्ये पूजयेत् ॐ ह्रीं सौः देवि चंडचंडे च देस्मिन्ने हि १ सत्रिधिं कुरु कुरु पूजो गृह्णा २ श्री ॐ
स्वाहेत्यावाह्यं मूलेन पाद्यादिनिवेद्य तत्रासनं दत्त्वा पूजयेत् मध्ये मूले काल्येन नमः मूले शिवाये
नमः कामिन्येन नमः भद्रकाल्येन नमः प्रमशानवासिन्येन नमः कुरुकुल्लायै नमः महोदर्ये नमः स
नातन्येन नमः ॐ लंकी सः श्री ह्रीं ऐं सौः चंडचंडायै नमः इति सप्तधा संपूज्य इति गंधादीन् समर्प्य
कुमारीं पूजयेत् देवीं ध्यायेत् बालां शशांकायुतपूर्णवक्त्रां विलोचनोत्तरे मुखं प्रसन्नो
शंखाञ्जचापास्तकुंभहस्तां श्रीचंडचंडां रुद्रेभ्यो नमः कुंभाग्रे कुमारीं पूजने जपपाठहोमादि
कं निर्वर्त्य मूलेन विसर्जयेत् इति चंडचंडा पूजाविधिः समाप्तः ॥ ३ ॥

श्री
१२३

१२३

ततो न्येद्युः प्रातः कृत्यं विधाय यागस्थलीमेत्यासनं शुद्धादिकं संपाद्य संकल्पं कुर्यात् अस्य श्रीकृष्णोऽमीमंत्रस्य ब्रह्माऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीकृष्णोऽमीदेवता लंकीबीजे स्त्रीशक्तिः प्राणवः कीलकं नमो दिग्बन्धने चतुर्वर्गफलप्राप्त्यर्थे विनियोगः कामितिन्यासः पूर्ववदाचम्य प्राणायामत्रयं विधाय चटमातृकाक्षरैरभ्यर्च्य ओं स्त्रीसः देविकृष्णोऽमिहिसत्रिभिर्गुरुः पूजोत्तरा १ श्रीं ओं स्वाहेत्यावाह्यं मूलेन पाद्यादिनिवेद्य चटंबहिः संपूज्य मध्ये पूजयेत् मूले कामेश्वर्यै नमः मूले कांतायै नमः कृष्णोदर्यै नमः कलावत्यै नमः काल्यै नमः चंडिन्यै नमः तंत्रिकायै नमः मूले परम्परायै नमः ओं श्रीं स्त्रीं क्रीं कृष्णोऽमी नमः इति सप्तधा गंधादिनैवेद्यं निवेद्य ध्यानं उद्यदात्रीशाननो चंद्रचूडोपेचास्यस्थोऽमीदणं सप्रसन्नो शांताजिष्मिष्ठासनैः शोभिहस्तां श्रीकृष्णोऽमीरुत्सरोजेभजे ह वटाये पूर्ववत्कमारीपूजनं जपपाठादिकं निर्वर्त्य क्षीरणाय सखोऽमीवस्त्रैरभरणोज्ज्वलैः दक्षिणाभिः स्तवैर्देवितोषयेत् कन्यकाः संधीः श्रुते तजपदेवितदर्थं कामहेश्वरि अतोदशं शतो होमः कार्यः साधकसत्तमैः एवं विसर्जयेत् इति कृष्णोऽमीपूजाविधिः समाप्तः ॥ १२३ ॥

ततो ब्राह्मे प्रहर्ते उत्थाय प्रातः कृत्यादिकं विधाय संकल्पं कुर्यात् अस्य श्रीस्कंदमातृमंत्रस्य

श्रीभैरवऋषिः त्रिष्टुप्पुंदः श्रीस्कंदमातादेवता श्रीबीजे ह्रींशक्तिः हःकीलकं नमोदिग्वंथ
 ने चतुर्वर्गप्राप्त्यर्थे विनियोगः **हामिति न्यासः** प्राणायामत्रये कृत्वा च म्र चटे मातृकाक्षरे
 रभ्यर्च्य देवीमावाह्यभ्यर्चयेत् तत्र ओं ह्रीं स्कींः स्कुः स्कंदमातेरेहो हि चटे स्मिन् सन्निधानं कुरु
 ह्रींः हः हः फट् स्वाहेत्यावाह्य मूलेन पाद्यादिनिवेद्य पूजयेत् मूले सत्त्वेनमः स्थित्येनमः प्रीत्यै
 नमः कीर्त्येनमः कांत्येनमः मत्त्येनमः सत्त्येनमः उमायै नमः मूले हेमवत्येनमः ओं ह्रीं श्री ह्रींः
 स्कंदमाते हः हः फट् स्वाहेत्यष्टयोच्चार्य मध्ये इति गंधादितांबूलोत्तमं पूर्ववत् कुमारीपूजा
 दिकं समर्थं देवीयायेत् सितांशुकोटिस्फुरदास्पृशोभां त्रिलोचनां कुंकुमपीतवस्त्रां सिंहास
 नां नागसुखादिशुक्लां भजे रुदिस्कंदयुतां भवानी श्रीदेवीं विसर्जयेत् इति स्कंदमातृपूजावि
 धिः समाप्तः ॥५॥

ततो ब्राह्मेण हर्ते उत्थाया द्दिकं कर्म निर्वर्त्य यागीहमागत्य विष्टरश्च द्यादिविधाय संकल्प्य
 पूर्ववत् पूजामारभेत् अथ श्रीकात्यायनीमंत्रस्य श्रीसदाशिवऋषिः अनुष्टुप्पुंदः श्रीका
 त्यायनी भगवती देवता श्रीबीजे ओं शक्तिः स्वाहा कीलकं नमोदिग्वंथने धर्माधिकाममोदा

श्री
१२४

१२५

र्थविनियोगः श्रामितिन्यासः तत्त्वत्रयेणाचम्य प्राणवेन प्राणायामत्रयंकृत्वा च देमात्तकाक्षरे
रभ्यर्च्य ओं ह्रीं कात्यायन्ये हि पूजां वलिंगरूपा १ संस्थितिं कुरु २ ह्रीं ओं स्वाहा इत्यावाह्य मूलेन पा
द्यादिनिवेद्यमध्ये पूजयेत् मूलं कामिन्येनमः १ कुलजायै नमः कलावत्यै नमः कनकेश्वर्यै नमः
कीर्तिमत्यै नमः कोटिदशै नमः कीर्तिन्यै नमः मूले कोटिकिन्यै नमः ह्रीं कात्यायन्ये नमः इति त्रिं
धा दीनसमर्प्य देवीं ध्यायेत् सहस्रकरदीप्तांगी अक्षोरक्ता वरोज्ज्वला चतुर्भुजा शरवता नौमिका
त्यायनी शिवा इति ध्यात्वा च रात्रे जपादिकं पूर्ववत्कुमारी पूजनं च देवी विसर्जयेत् इति का
त्यायनी पूजाविधिः समाप्तः ॥ ६ ॥

तत्राग्रेऽङ्गि प्रातः कृत्वा दिकं समाप्य यज्ञवेदीमाश्रित्यासनशोधनादिकं विधायाचम्य प्रा
णायामं संकल्प्य च पूर्ववत्कृत्वा अस्म्यश्री कालरात्री मे त्रस्य श्रीभैरवऋषिरनुष्टुब्धः श्रीका
लरात्री देवता श्रीबीजं ह्रीं शक्तिः ओं कीलकं श्रीह्रीं दिग्बन्धने धर्माद्यैकाममोक्षार्थे विनियो
गः श्रीश्रामित्यादिन्यासः ओं ह्रीं विद्योत्सारिण्ये नमः च दे पूजयेन्मातृकाभिः ओं श्रीह्रीं ह्रीं दे
विकालरात्रि च देस्मिन्ने हि पूजां गृह्णा १ सन्निधिं कुरु २ ऐं सः फट् स्वाहा इत्यावाह्य पूजयेत्

ॐ ह्रीं श्रीं कुंठेनमः ॐ कुहायेनमः ॐ कुसमायेनमः ॐ कुलेष्वर्येनमः कुलाचारायेनमः कुत्स
 वत्येनमः कुज्रायेनमः कलरूपिणेनमः ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं ॐ कालरात्रिं ह्रीं ऐं सः फट् स्वाहा इति
 सप्तधोच्चार्य कुमारीपूजाहोमादिकं संपाद्य देवीं ध्यायेत् नवांबुदाभां मिहिरेंडवह्निनेत्रांगदंभो
 जकरोहसंती पीतांबरशुक्लकचोज्ज्वलोगीश्रीकालरात्रीरुदयेभजामि इति ध्यात्वा चरात्रेक
 वचसहस्रनामादिकं पाठं विधाय श्रीदेवीं विसर्जयेत् इति कालरात्रीपूजाविधिः समाप्तः ॥
 ततो न्येष्टुर्ब्राह्मेण हर्तेत्याद्य बद्धपद्मासनः श्रीगुरुदेवीं ध्यात्वा स्नानादिकं विधाय यागस्थ
 लीपूजामारभेत् प्राणायामासनशुद्धिं कृत्वा संकल्पं कुर्यात् अस्य श्रीमहागौरीमंत्रस्य श्रीका
 लभैरवऋषिरनुष्टुप् छंदः श्रीमहागौरीदेवता ऐं ॐ वीजं ॐ सौं शक्तिः ॐ ॐ कीलकं ॐ गूं दिग्वे
 धनं चतुर्वर्गफलप्राप्त्यर्थे विनियोगः गामितिन्यासः चंदेमातृकाः संपूज्य देवीं पूजयेत् ॐ ऐं सौं
 देवि महागौरि ऐं ह्रीं सत्रिधं कुरु पूजां बलिंगरह्णां गंगी फट् स्वाहेत्यावाह्य मूलेन पाद्यार्चा
 दिनिवेद्यासनंदत्वा पूजयेन्मातृकाभिः मध्ये मूले महालक्ष्म्येनमः माहेश्वर्येनमः महाचां
 डायै नमः महाभीमायै नमः महामत्तयै नमः महोदर्यै नमः मधुदीवायै नमः महाविद्यायै नमः

श्री

१२५

१२५

मूलं श्रीं जैं ऐं सौं : गौं शं महागौं र्ये नमः सप्तथोच्चार्य गंधादीन्निवेद्य कुमारीं पूजयेत् चेटां वा दयित्वा
श्रीदेवीं ध्यायेत् उद्यदुर्कं सहस्राभ्यां सितान् शुभकुण्डलं शिवां चतुर्भुजो विनयनां महागौरीं भजाम्यहं
जपपाठादिकं विधाय होमादिकं विधाय श्रीदेवीं विस्मरेत् इति गौरीपूजा समाप्ता ॥
ततो ब्राह्मे भूर्भुवोऽस्तु नित्यकर्मविधाय यागगेहे विष्णुरणोधनं कृत्वा तत्त्वत्रयेण च मया प्राणा
यामसे कल्पादि कुर्यात् अस्य श्रीदेवहृतिकामंत्रस्य भैरवऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीदेवहृती देव
ता क्लीं बीजं सौं : शक्तिः श्रीकीलकं श्रीइति दिग्बन्धनं चतुर्वर्गप्राप्त्यर्थं विनियोगः क्लामिति
न्यासः चटमातृकाभिरभ्यर्च्य श्रीदेवीं पूजयेत् ओं क्लीं श्रीदेवहृति चटोस्मिन्नेहो हि सन्निधिं कुरु
पूजां गृह्णा २ श्रीफट्ठः ठः ठः स्वाहेत्यावाह्य आसनपाद्यादिदत्त्वा पूजयेत् ओं श्रीं क्लीं देवमा
त्रे नमः मूलं देवि प्रियाये नमः देवहृत्यै नमः गणेश्वर्यै नमः दाहायण्यै नमः दुर्लभायै नमः
दुःखहारिण्यै नमः ओं श्रीं क्लीं उगीतिहारिण्यै नमः ओं श्रीं क्लीं मूलं ओं ऐं क्लीं सौं : श्रीं क्लीं देवहृति
श्रीफट्ठः ठः ठः इति सप्तधा पूजयेत् गंधादीन्निवेद्य कुमारीं पूर्ववत् पूजयेत् देवीं ध्यायेत् अ
थ शोकविषयानि मुत्पलान्ती प्रतप्तचामीकरगात्रयष्टिं सितो वरो प्रेतगतां विनेत्रो श्रीदेवहृती

द्विभुजांभजेहमितिधात्वा संजयेत् होमर्षणादिकृत्वा देवीं संहारमुद्रया विसर्जयेत् न
 दंतसाथकेति गुप्तेति प्रातः प्रभृतिश्राद्धाने यन्मात्राविंडविंदेति क्षमापुष्पाणि दत्वा मूलं
 च देयवां क्रूरैः पूरयेन्नद्यांतिपेत् इत्येवं यो महादेवि नवडुर्गी च न चरेत् चैत्री मासेष मासे वा साथ
 को भीष्मसिद्धये तस्य वितर्दिविभक्त्यनायुः संपदा सदा अश्वमेध सहस्राणि वा जपेय शतानि
 च नवरात्रिदिनार्चायाः कलोनार्चतिष्ठोऽशी इति श्रीरुद्रयामले तंत्रे नवडुर्गी कल्पेन वरात्रि
 पूजा संपूर्णा समाप्ता चेति शिवाय नमो भवीत लेखक पादक साथ कानामोम् ॥

ॐ श्रीगुरवेशिवायोनमः श्रीदेव्युवाच भगवन् सर्ववेत्ता त्वं जगतामुपकारक देवातिदेवदे
 वेशत्रैलोक्याभयदायक प्राकसुरासुरसंश्रामे मत्सं दत्तो वरस्त्वया तदद्य कृपया शंभो संप्रदा
 त्वं क्षमो भव श्रीभैरव उवाच देवि सत्यं वरो दत्तो देवदानवसंगरे यत्ने मनस्य भीष्टं तत्त्वं वद
 स्वसुब्रते श्रीदेव्युवाच भगवन् सर्वधर्मज्ञ सकलागमपारग देवदेवी महादेवी महाविष्णु
 रसंदरी त्रिकूटाद्योऽशी देवी श्रीविद्या ब्रह्मरूपिणी तस्याः पंचांगमखिलं सारासारोत्तमो

श्री

१२६

126

तमे वदशींमहादेवयद्यहंप्रियसीतव श्रीभैरवउवाच लक्षवारसहस्राणि कारितासि पुनः
पुनः देवदेवि महादेवि पुनस्तं परिपृच्छसि अद्याहं कृपया देवितव प्रीत्या महेष्वरि महाविपु
रसंदर्पाः पंचांगं तं ब्रवीम्यहं श्रीविद्याविपुलादेवी जगच्चैतन्यरूपिणी त्रिकुटाषोडशी विद्याम
हा श्रीषोडशाक्षरी या देवदेवी जगतां सृष्टिस्थितिलयात्मिका सामहाषोडशी विद्यामहा
विपु रसंदरी राज्ञो देये शिरो देये देया संपत्सदार्थिने वस्तुपूर्णं गृहं देये न देया षोडशाक्षरी गो
प्यगोप्यतमं विद्या गुप्तो च शरजन्मनः गुह्यातिगोप्यं गोपय्यो सायकाग्रे न गोपयेत् त्रिपुरेशी
महाविद्या प्रभावसहिता कलौ अवस्थारूपिणी विद्या बाला युवति प्रौढिका अक्षरी विपुला वा
ला प्रौढा पेचदशाक्षरी देवी त्रिकुटा श्रीविद्यामहा श्रीषोडशाक्षरी महा श्रीषोडशाक्षर्याः पंचां
गं वच्मि सादरे महा श्रीषोडशाक्षर्या मंत्रोद्धारं ब्रवीम्यहं लक्ष्मीः परमदनवाग्भवशक्तियुक्ता
तारं च भूतिकमला कथितापि विद्या शक्तादिकं तु विपरीततया तत्रोक्तः श्रीषोडशाक्षरवि
धिः शुभदोस्तु पूर्णः अस्याः श्रीषोडशाक्षर्या श्रान्तदोषो न जायते मंत्रोत्कीर्णनदोषो वा
मंत्रसे जीवनस्य च संप्रदस्य विना देवि विना प्रस्क्रियां तथा गुरुहस्तेन वा देवि सायकस्य

करेणवा परश्रयोप्रकृवीतवर्णलक्षेजपावधि नकदाचित्तुर्कवीतस्वहस्तेनचसाथकः न
तिथिर्नचनक्षत्रेनोगन्यासश्चमंत्रिणो नवारदोषो नोविज्ञो नशौचेनियमोनच साक्षादस्तूरु
पोयेमेतः श्रीषोडशाक्षरः ऋषिः साहस्रिणाश्रुतिः पंक्तिच्छंद उदाहृतः देवताचमयाप्रोक्ताम
हात्रिपुरसंदरी लक्ष्मीबीजं पराशक्तिः कामराजस्तुकीलकं चतुर्वर्गेतुविद्यायां विनियोगः प्र
कीर्तितः यंत्रोद्धारं प्रवक्ष्यामि सर्वाणां परिश्रमकं सर्वसंमोहनं यंत्रं सर्वसिद्धिप्रदायकं विंडुवि
कोणवस्तुकोणदशरघुगममनुश्रनागदलसंगतषोडशारं हृत्तत्रयेचथरणीसदनत्रयेचश्री
चक्रराजउदितः परदेवतायाः **अध्याने** प्रवक्ष्यामि सर्वतंत्रेषु गोपितं सारं त्रिपुरसंदर्याः सर्व
स्वममपार्वति येन ध्यानेन ब्रह्मांडं कटाहं तं विलीयते उत्तमहेमरुचिरं रविचंद्रवह्निनेत्रं थ
नुः शरयुतो कुशकामपाशान् रम्यैर्भुजैश्च दधतीं शिवशक्तिरूपं कामेश्वरीरुदिभजामि धृतं
उल्लेखो इति ध्यानं श्रुतेन ध्यानमात्रेण ब्रह्मविस्तारः शिवे ब्रह्मादयः स्वरगणा ज्ञातानि स्पे
दचक्षुषः कथयाम्यद्यदेवेशि स्तंभनादिविधिं परं यं विधाय महेशानि साधको योगवान् भ
वेत् स्तंभने मोहनं चैव मारणा कर्षणं तथा वशीकारोच्चादनको शांतिकं पौष्टिकं तथा सां

श्री
१२७

१२७

तानिकंमौक्तिकंचप्रयोगादशकीर्तिताः स्तंभनंरविवारेत्स्नात्वाजस्रामनुप्रिये यमुच्चार्य
भवेद्गुणस्तंभनंत्वरितंकलौ तारेरमोपरोतारेकूटत्रयमुदीरयेत् तारेपरंरमोतारेफटस्तेभ
नकरोस्त्ययं गतेः सूर्यस्यचंद्रस्यवह्निवातादिपाथसां विष्टसैन्यादिदस्यनांस्तंभनेजायते
ध्रुवं इतिस्तंभनं रवौस्नात्वा नदीतीरेजपेन्मूलंमहेश्वरि यस्योच्चारणमात्रेणमोदमेव्यति
भैरवः तारेकामःशरत्तारेकूटत्रयमतः परं शरत्कामं पुनस्तारेफटमोहनमनुःस्मृतः प्रका
शः ओंक्लीसोः ओंकर्ईलङ्गीहसकहलङ्गीसकलङ्गीसोः ल्कीओंफट देवानांचनरेशानोस्त्री
णामप्सरसांतथा सद्योदर्शनमात्रेणमोहनंजायतेध्रुवं इतिमोहनं रवौशमशानेमंत्रस्यज
पंकृत्वामहेश्वरि आनीयभस्ममुष्टिंचक्षिपेच्छत्रुगृहेपथि समाहान्प्रियतेशात्रुःसाधक
स्यनमेशयः तारेकालीचक्रदेचत्रिकूटापदमुच्चरेत् कूर्चकालीतथातारेफटमारणमनुःस्म
तः ओंक्रौमूलं नृपोवान्पभृत्योवाविप्रोवाहवियोपिवा शात्रुःकालसमानोपिस्मृत्यमेव्य
तिभैरवि रवौमंत्रंजपेत्प्रातःकामीसाधकसतमः रंभाद्यप्सरसां देविभवेदाकर्षणंतथा तारे
मारेवाग्भवंचकूटत्रयमुदीरयेत् चंद्रेमारेतथातारेफडाकृष्टिमनुःस्मृतः मूलं अस्योच्चार

णामात्रेण सकृदाकर्षणं भवेत् रंभास्वर्गस्थिता वापि प्रातः प्रादुर्भविष्यति रवौ मध्याह्न समये
 स्नात्वा मूलं जपेच्छिवे जप्त्वा शीघ्रं वशं याति त्रैलोक्यं स चराचरे तारे परं स्तरस्तारं कूटत्रयं महेश्वरि
 तारे स्मरः परं तारे फट् वशीकारकः स्मृतः मूलं अस्योच्चारणमात्रेण देवाश्चापि महेश्वरि
 सद्यः किं करतो याति किं पुनः स्रग्भूमिपः इति वशीकरणं रवौ गत्वा शमयाने त्वजयेन्मंत्रं
 हेम्वरि यजयेन्मंत्रं भवेच्छत्रो रुचादनमरिंदमे तारे रुजं शरत्कामः कूटत्रितयमुच्चरेत् कामः श
 क्तिः स्तनं तारे फट् रुचादनकः स्मृतः मूलं दशवारं प्रजप्तेन मंत्रेण परमेश्वरि रिपुमुच्चाटयेद्दे
 विसार्वभौममपि प्रिये इत्युच्चाटनं रवौ जपेन्मनुं देवि दशवारं यथाविधि त्रिवारं सर्वरोगा
 णां सद्यः शान्तिर्भविष्यति तारे शरत्परः कामः कूटत्रयं समुच्चरेत् कामः परः शरत्तारे फट् शो
 तिककरः स्मृतः मूलं रोगानामतिवृष्टीनां ग्रहाणां स्वरवंदिते उपद्रवस्य सर्वस्य सद्यः शान्ति
 र्भविष्यति इति शान्तिकं रवौ स्नात्वा जपेन्मूलं दशवारं महेश्वरि पिपासां कितदिग्भावे म
 हाग्रहिः प्रजायते तारे मारस्मरस्तारं कूटत्रयं महेश्वरि तारे स्मरो मारस्तारे फट् पौष्टिककरः
 स्मृतः मूलं दुर्वलानां नराणां च पितृणां च दिवौकसां सकृदुच्चारणमात्रेण महाग्रहिः प्रजाय

श्री
१२८

१२८

हे कृष्ण भक्त्या या संकटे
राम नंदले ५

ते इति षोडशिकं रवौ जपे नमनुं देवि साधको देवता गृहे येन जप्तेन वंध्यायास्तपुत्रासुरेश्वरि
पुत्रा भवंति भूमीशः स्वकुलैकप्रदायकाः इति सांत्वनिकं रवौ प्रातर्जपे नमनुं तत्त्वरूपं महेश्व
रि यस्मिन् चारणमात्रेण मोक्तिकं जायते भुवं तारं रमारमां तारं कूटत्रयमुदीरयेत् तारं रमारमा
तारं फट्मोक्तिककरोस्त्यये इति मोक्तिकं इदं हि मम सर्वस्वरहस्यं विदिवौकसां गोष्ठ्यं गुह्यत
मं देवि न प्रकाशयेकदाचन इति दशप्रयोगः अधुना देवि वक्ष्यामि पूजापटलमीश्वरि श्रीदेव्याः
षोडशालर्याः पूजामानसिकीं चरेत् सूतकेस्तके वापि पथिकांतरमंडले मनसैव चरेत् पूजां
त्रिकूटायामहेश्वरि शृणु त्वं भक्तिभावेन यथावद्वर्णयेते मया उत्थापयानां देवि ब्राह्मे दिव्ये सु
हृते के प्रक्षाल्य मुखहस्तादीनां च मंत्रिर्महेश्वरि प्राणायामत्रये कृत्वा गुरुं ध्यात्वा सशक्तिकं
देवी कामेश्वरां कोपविष्टां कामेश्वरीं स्मरेत् ध्यात्वा पूर्वेषां षड्दीर्घैर्न्यासं कृत्वा यथाविधि जपे
नमूले च गायत्रीं गुरवे च समर्पयेत् आगत्य वह्निं कारं जपन् नारायणभूमिषु तत्र मूत्रादिसंप्रज्यव
र्णिकं प्रोचमाचरेत् रमावीजेन संशोध्य देतान् साधकसत्तमः मायावीजेन गंडूषत्रये कुर्यान्म
हेश्वरि मूलेन देवतीर्थानि तदा वासुस्त्वसिद्धये ॐ गंगे च यमुने चैव गोदावरिसरस्वति नर्मदे

सिन्योकावेरिजलेस्मिन्सत्रिधिकुरु इत्यावासमहादेविदेवीमावाहयेततः मूलेनत्रिःसप्तस्रज्यन
द्यंभसिमहेश्वरि ततोमूलेजपेन्मंजीगायत्रीचविशेषतः सूर्यायार्घ्यंयद्यद्यादेवदेवौस्तथैवच ओंत्रि
पुरेदेवि विमहेश्चादिक्रूरसमन्विते कामेश्वरिधीमहिचद्वितीयक्रूरभूषिते तृतीयक्रूरपूर्वचततःक्लि
न्नाप्रचोदयात् ३ जलादारुसवासोसिपरिधाप्यचसाधकः संध्यासमनसाकृत्वाचाचमर्षणपूर्वकं
संध्यानिवर्त्यदेवेशियागगेहंततोब्रजेत् ततोह्यार्चनंकृत्वाकुर्यादासनशोधनं भूतशुद्धिततःकृत्वा
प्राणार्पणततःविधिं षोडशान्वासभागेनदेहंदेवमयेचरेत् मनसावर्णभागोक्तेश्रीचक्रंतत्रभावये
त् विभाव्यतत्रश्रीचक्रंरुदयेसाधकोत्तमः योगपीठंततोभ्यर्च्यहंतंयेरेलेवेइति विंदौकामेश्वरा
कोपविष्टौकामेश्वरीभजेत् पात्राणिस्थापयेत्तत्रविकोणोजलनिर्मिते चतुरश्रंमंडलंचविधायगं
धकांबुभिः सामान्यार्घ्यंत्रिक्रूरायामंडलेषूजयेच्छिवे चतुरश्रंमंडलंचसमभ्यर्च्यचरेत्ततः ओंअस्त्रा
यफडित्येवंसंस्थाप्यात्रविपादिकां तत्रास्त्रालितंशंखंसमभ्यर्च्यतथासुधीः तत्रार्कमंडलेदे
विसोमवक्षोश्चमंडलं संपूज्यमूलमंत्रेणकलास्तेषांसमर्चयेत् मूलाष्टमंत्रितंदेवि विधायतीर्थ
वारिच तेनासूर्यशिवेशंखंशंखशुशोनिवेद्यच तीर्थमावाह्यदेवेशिमुद्धंतत्रैवभावयेत् सा

श्री
१२५

मान्यार्च्यस्य वामे त्रयोभितं कलशं शिवे अश्वे चैव षडशं च हतं त्रयीश्वमेडलं पुष्पाक्षतैः सम
भर्च्यत वक्रतुत्रयेण च षडंगन्यासभागेन समभर्च्य षडशकं चतुरश्रं तथा भर्च्य संस्थाप्यात्र
त्रिपादिकां कलाः सूर्ये इव द्वात्रीनां समभर्च्य यथाविधि कलशे स्मिन् महादेवि देवीं संपूजयेत् स
गं आनंदभैरवं चैव देवि कृतत्रयेण च मायारमा कामवीजैथेनुमुद्रां प्रदर्शयेत् मत्स्यमुद्रादिना
च्छादिसामान्यार्च्यसदक्षिणे कलशार्हे मंडलं च विधायान्यं महेश्वरि शक्तिपात्रं समाधाय मूले
नाष्टाभिर्मंत्रितं तत्रैव प्रोक्षणीपात्रं तथा वटुकपात्रकं गुरुपात्रादिषु क्षेप्यं तीर्थशंखादयोऽप्यथः
पंक्ताकारेण देवेशि पात्राणि स्थापयेत्ततः पाद्यार्च्यमधुपर्काचमनीयपात्रपूजनं विधाय त
त्र श्रीदेवान्यां संषडंगपूर्वकं मणिपूरे ब्रह्मरेत्रे मूलाधारादिकेशिवे शिवशक्त्योः सामरस्यं
विभावसाधकेश्वरः ततः कामकलारूपं त्रिषरीकृतविग्रहः शिवशक्त्योः पादकांचतर्पया
स्मिन्मम इति सप्तधा देवि संतर्प्य ततः कृतत्रयेण च सर्वज्ञतारुच्छ्रतायाः पूजनीयाश्चतर्पणैः
समर्पयेद्गुरुं स्तुतवदिवोवादीन् महेश्वरि तत्त्रयेण वाचस्पतिव एव भवेत्स्वयं श्रीचक्रदेवदे
वोऽश्वरूपं ध्यात्वा त्रिवर्णकं स्थापनं सन्निधानं च संमुखीकरणं शिवे मुद्राभिः साधकः कृ

त्वादेवीस्पृष्टायुद्रया देव्यैदेवायसूलेनप्राणान्दत्तामहेश्वरि शिवशक्तोःपरंरूपेधात्वापूजां
समाचरेत् तत्रादौदेवदेवोऽश्रपाद्यार्चादीन्निवेदयेत् मधुपर्कनिवेद्यापिनेवेद्याचमनीयकं
नानालंकारवस्त्राणिनिवेद्यसायकोत्तमः दीपधूपादिसंभाषणपरमात्रेनिवेद्य च तान्ब्रूतेचमुदे
दत्वाहृच्छक्तायाश्चतर्पयेत् पुष्पोजलिचश्रीचक्रेदत्त्वापूजांसमाचरेत् आदौकामेश्वरीनि
त्योपूजयेद्भगमालिनीं नित्यक्लिन्नोचसंपूज्यभीरुंज्ञोचमहेश्वरि श्रीवद्भिरासिनींनित्यामहावि
द्येश्वरींततः शिवहंतीमहेशानित्वरितोपूजयेत्ततः श्रीकुलसुंदरींनित्यांनित्यांनित्यांततःपरं
ततोनीलपताकांचविजयोचमहेश्वरि श्रीसर्वमंगलांनित्यांज्वालामालोत्ततःपरं चित्रांनि
त्यांमहेशानिब्रूतांपूजयेच्छिवे पुनःपुष्पोजलिंदत्त्वाश्रीविद्याष्टष्टभागके गुरुपंक्तित्रयीपू
जातर्पणीयाष्टयकष्टयक गुरुपूजाविधायार्थत्रिपुरांपूजयेत्ततः त्रिपुरांपूजयाम्यतर्पयामि
नम इति तत्रादौपूजयेद्देविऐंल्लीसौःत्रिपुरीश्वरी त्रिपुरसुंदरीदेविततस्त्रिपुरवासिनी त्रिपुरां
पूजयेन्मेत्रीऐंल्लीत्रिपुरमालिनी ह्रींश्रीसौःत्रिपुरासिद्धांपूजयेत्त्रिपुरांबिकां पूजयेन्मांत्रिको
मंत्रैर्महात्रिपुरसुंदरी इतिश्रीचतुरश्रादिवैदवांतेषुपूजयेत् नवचक्रेषुदेवेशिनवचक्रेश्वरी

श्री
१३०

७नः पूजनीयाश्चयोगिन्यावासावर्तेनपार्वति अणिमाद्यास्तथासिद्धीः पूजयेत्साधको
त्तमः ब्रह्माद्यामातरः पूजारेखासुपरमेश्वरि सर्वसंतोभिणीत्याद्यानवशुद्राः प्रपूजयेत् त
तोमूलेनश्रीविद्योसंतर्प्यपरमेश्वरी पुष्पांजलिचश्रीचक्रेदत्त्वाष्टदलेचयेत् सर्वाणां पूर
कायात्रश्रीचक्रायमहेश्वरि दद्यात्पुष्पांजलिद्व्यंततः संपूजयेच्छ्रुत्वा ह्रींश्रीकामाकर्षि
णीचनित्याकलापदं चित्तां श्रंश्रं बुद्ध्याकर्षिणीचतथा हेकारकर्षिणी ईं ईं शब्दाकर्षिणी चत
था उं स्पर्शकर्षिणी ऊं रूपाकर्षिणी नित्यां ऊं रसाकर्षिणी तथा ऊं गंधाकर्षिणी नित्यां लं चि
त्ताकर्षिणी तथा लं धैर्याकर्षिणी नित्यां एं सत्ताकर्षिणी तथा ऐं नामाकर्षिणी नित्यां ओं बीजा
कर्षिणी तथा औं आत्माकर्षिणी नित्यां ममताकर्षिणी तथा श्रंः शरीराकर्षिणी नित्यां षोडशा
रेषु पूजयेत् मूलदेवीं महादेवि संतर्प्य साधकोत्तमः सर्वसंतोभके चक्रे दत्त्वा पुष्पांजलिंततः
अनेगकुसमादेवीमनेगमेखलीति च अनेगमदनां देवीमनेगमदनातरां संपूजानेगरेखां च
संपूजानेगवेगिनीं अनेगां कुशो संपूज संपूजानेगमालिनीं संपूजाष्टदलेदेवि मूलदेवीं चत
र्पयेत् शिवशक्तीसाधकेशः प्रणामेद्योनिमुद्रया इत्येतच्चक्रवितये ध्यायेच्चंद्रस्वरूपकं सर्व

सौभाग्यदायात्र श्रीचक्राय महेश्वरि दत्त्वा पुष्पांजलिं मंत्रं पूजयेत्सायकोत्तमः सर्वसंहोभिणी शक्तिः सर्वविद्याविणी तथा श्रीसर्वाकर्षिणी शक्तिः सर्वाङ्गादनकारिणी सर्वसंमोहिनी शक्तिः सर्वस्नेहनकारिणी श्रीसर्वज्जंभणी शक्तिः सर्ववशंकरी तथा श्रीसर्वरेजिनी शक्तिः सर्वोन्मादनरूपिणी सर्वार्थसाधनी शक्तिः सर्वसंपत्प्रद्वरिणी सर्वमंत्रमयी शक्तिः सर्वद्वन्द्वलयेकरी संपूजाः साधकैरेतावामावर्तेन पार्वति कामेश्वरी च संतर्प्य प्रणम्यो निमुद्रया सर्वार्थसाधकायाश्च चक्राय सायकोत्तमः पुष्पांजलिं ततो दद्यात्पूजयेत्सिद्धिदेवताः सर्वसिद्धिप्रदो देवी सर्वसंपत्प्रदो तथा सर्वप्रियंकरी देवी सर्वमंगलकारिणी सर्वो गसंदरी देवी सर्वसौभाग्यदायिनी गंधाक्षतः समभर्च्य तर्पयेन्मूलदेवतां सर्वरक्षाकराय च चक्राय सर्ववेदिते दत्त्वा पुष्पांजलिं देवि पूजयेत्सायकोत्तमः ह्रीं श्रीं सर्वज्ञता देवी सर्वशक्तिस्ततः परं सर्वैश्वर्यप्रदा देवी सर्वज्ञानमयी ततः ततः संपूजनीया च सर्वव्याधि विनाशिनी सर्वाधारस्वरूपा च सर्वपापहरा तथा सर्वानन्दमयी देवी सर्वरक्षास्वरूपिणी महादेवी महादेवी सर्वेप्सितफलप्रदा इति गंधाक्षतैः पूजा मूलदेवी च तर्पयेत् संतर्प्य सशिखी देवी प्रणम्यो निमुद्रया एतद्द्वितीयचक्रं तत्स्वरूपं स्मरेत्ततः सर्वरोगह

श्री

१३१

१३१

रायात्रचक्रायनवरूपिणे दत्ताष्टौजलिंदेविपूजयेद्देवताष्टकं वशिनीवाग्देवतादौ कामेश्व
रीततः परं मोहिनीवाग्देवताचपूजा सर्वेश्वरीणि वै कौलिनीवाग्देवताचपूजास्तस्मिन् याम्य
हं गंधाक्षतप्रसूनौघैर्मूलदेवीं चतुर्थयेत् वामचक्रेण संपूज्य प्रणम्यो निमुद्रया वाग्देवताष्ट
कंपूज्यं रक्तपुष्पैर्विशेषतः श्रुतं राताय चक्राय दत्ताष्टौजलिततः दत्तायो हस्तकमले देव्याः
पश्चिमभागे जंभणान् कामबाणेश्च वामायो हस्तभागे मोहनं कामधनुश्च दक्षिणे दे
विततकरे वशीकारे कामपाशं कामांकुशं च स्तेभनं चतुर्भुकरपद्मेषु पूजयेदायुधानि च स
र्वसिद्धिप्रदायात्र श्रीचक्राय महेश्वरि दत्ताष्टौजलिं पूजामारभेत साधकोत्तमः कामेश्वरीं च
जुष्यं पूजयेद्भगमातिनीं कूटत्रयेण देवेशि त्रिकोणे साधकोत्तमः इति संपूज्य संतर्प्य मूलं नमूलं
देवतां सर्वानंदमयायात्र श्रीचक्राय सविंदेवे दद्यात्पुष्पांजलिं देवि साधकः सर्वसिद्धये मूलवि
द्यां समुच्चार्य सप्तवारं महेश्वरि पूजयेत् साधको भक्त्या महात्रिपुरसंदरी इति संपूज्य संतर्प्य गंधा
क्षतप्रसूनकैः धूपदीपादिभिश्चैव नैवेद्यैश्च महर्तारैः तथा श्रीवटुकायापि दद्याद्दलिमउत्तमं दत्त्वा
देव्यै पुनर्देवि नैवेद्यां च मनीषकं तांबूलचामरच्छत्राविकादीनि वेदयेत् संतोभद्रावाणां कृष्टि

वशोन्मादमहांकुशः विचरीवीजयोन्मात्मानवशुद्राः प्रदर्शयेत् सौभाग्यवीजम्यासेनसदेहेया
 पयेच्छिवे देव्येचजपेकृत्वापादेकृत्वाततः परं वर्मसहस्रेनाम्रांतस्तोत्रराजस्यपार्वति शिव
 शक्तोर्महादेविजपंतत्रसमर्पयेत् गुह्यातिगुह्यगोप्रीत्वेगृहाणास्मत्कृतंजपं सिद्धिर्भवतमेदेवि
 त्वत्प्रसादान्महेश्वरि गणेशग्रहनक्षत्रयोगिनीराशिरूपिणी देवीमेवमयीध्यायेन्मातृकापीठ
 रूपिणी ध्यात्वा न्यासेचरेद्देविदेवदेवो विसर्जयेत् प्रातःप्रभृतिसायांतेसायादिशतरेततः यत्क
 रेमिजगद्योनेतदस्तुतवपूजनं संहारशुद्ध्यादेविदेवदेवो विसृज्य च स्वये सदाशिवोभूत्वाशिवश
 क्तिस्वरूपकः त्रैलोक्यसाधकोदेविस्त्वंचविहरेदिति प्रयोगांश्चैववक्ष्येहमष्टौपर्वतनेदिनि ३०चा
 रेव्रवीम्यद्यनचाख्येयंडरात्मने स्तंभनेमोहनैचैवमारणाकर्षणंतथा वशीकारंतथोच्चाटंशंति
 कंघौष्टिकंतथा एतेषांसाधनेवक्ष्येजगतांहितकाम्यया अभक्तायनदातव्येनद्रष्टव्यंकदाचन रवा
 बुत्थायशयनाङ्गत्वाप्रेतगृहंतिकं मूलंसाधकएवाशुजपेदद्यतसेख्यया होमजातीफलैःपीतैः३
 षोश्चतुतमिश्रकैः शत्रुसैन्यादिदस्त्रनांवादिनांस्तंभनेभवेत् इतिस्तंभनं सोमेमथाङ्गसमयेस्ना
 त्वाकूपजलेनत कृपांतिकेमनुंजस्यासाधकोद्युतसेख्यया होमयेद्भुतमिश्रंचमाहिषेदधिशर्करं

श्री

१३२

१३२

भस्मनातिलकं कुर्यान्मोहयेद्भुवनत्रयं इति मोहनं भौमेर्यगत्र समये च तथ्यगतः सृषीः अयु
तं वाजपेन्मूलं होमयेद्भुतपायसं रक्तचंदनमिश्रं च स्त्री केशेभ्यः समन्वितं शत्रुः कालसमानोपि
मृत्युमेष्यति नान्यथा इति मारणं बुधे निशावसाने तृगत्वा शून्या लयं जपेत् अयुतं मूलमंत्रं त्रहो
मयेद्भुतशर्करां कर्णिकारसहस्राणि वित्व युक्तानि पार्वति रंभाद्यप्सरसां वापि भवेदाकर्षणं
ध्रुवं इत्याकर्षणं गुरोः सूर्योदये गत्वा नदीतीरे च साधकः मूलमंत्रं महादेव्या जपेद्युत संख्याया
होमः सर्पिर्दधितीरमृद्धीकामालतीयुतैः श्रीफलैः सह सा देवि वशयेद्भुवनत्रयं इति वशीकरणं
शुक्रे निशा सुखे गत्वा वटमूले जपेन्मनुं अयुतं साधको भक्ता होमकार्यस्तु सर्पिषा दधिद्राक्षा वि
मिश्रेण गोमूत्रेण च पायसैः शत्रोर्मत्स्यदृशस्य भवत्युच्चाटनं ध्रुवं इत्युच्चाटनं शनौ प्रभावस
मये कृत्वा कर्मद्विके सृषीः आगत्यार्चनशय्यां तजपेन्मंत्रायुतं शिवे होमयेत् सर्पिर्भोजस
हस्राणि च तद्दश ग्रहाणां दैवकोपानोपहृणो रक्षसामपि उपद्रवाणां सर्वेषां भयानां नृपतेस्त
कूराणामतिवृष्टीनां महाशान्तिः प्रजायते इति शान्तिके सर्ववारिषसर्वत्रजपेन्मंत्रं तथ्यायुतं होम
येत् सर्पिर्लोहमिश्रं चंदनमिश्रितं पायसं तक्रमिश्रं च मीनमोससमन्वितं देवतानां मनुष्याणां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री
(३३)

133

क्षेत्रपालं वास्तीशं संपूज्य सर्वविघ्ननिवारणार्थं गणपतिं पूजयेत् यथा अद्येत्यादि अमुकगोत्रोः
मुकदेवशर्मा मत्कर्तृत्वाः मुकपुरश्चरणकर्मणि विघ्ननिवारणार्थं गणपतिपूजनमहं करिष्ये इति सं
कल्प्य वेदिमध्ये पंचोपचौरैः पूजयेत् ततो मांसभक्तादिना पूजितदेवताभ्यो वलिं दद्यात् ततः यो
रौद्ररौद्रकर्मणो रौद्रस्थाननिवासिनः मानरोषग्ररूपश्च गणाधिपतयश्च ये विघ्नभूताश्च ये च
न्येदिग्विदित्समाश्रिताः सर्वे ते प्रीतमनसः श्रीत्याग्रहं त्विमं वलिं इत्यनेनाष्टदिक्षु भूतेभ्यो व
लिं दद्यात् ततो गायत्री प्रथमं ज्ञाताज्ञातपापक्षयार्थं जपेत् यथा अद्येत्यादि अमुकगोत्रः श्री अमु
कदेवशर्मा ज्ञाताज्ञातपापक्षयकामोः शोभनसहस्रं सावित्री जपमहं करिष्ये तत उपवासं हवि
षं वा कुर्यात् ततः परे दिने उषसि स्नानादिकं विधाय स्वस्तिवाचनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात् अ
द्येत्यादि अमुकगोत्र अमुकदेवशर्मा अमुकदेवताया अमुकमेव सिद्धिप्रतिबंधकाशेष इति तत्त
य पूर्वकं तन्मंत्रसिद्धिकामो ह्यारभ्यावत्कालेन सिध्यति तावत्कालममुकमेव स्पृश्यात् संख्यज
पदशंशो मत्तदृशं शतर्षा तदृशं शभिषेक तदृशं शब्राह्मणभोजनरूपं पुरश्चरणमहं
करिष्ये इति संकल्प्य भूतशुद्धिं प्राणायामं च कृत्वा स्वस्वमुद्रां वद्ध्वा स्वस्वपदसुक्तक्रमेण

देवतां संपूज्य दीपे प्रज्वालिते देवतां रुदये कृत्वा प्रातः कालमारभ्य मध्यमदिने यावज्जपं कुर्यात्
त ततो होमः ततस्पर्षणं श्रीकृत्वा एवे तर्पणं ततः कुर्यात् तीर्थे दैत्यैश्चैत्रिभिः श्रितैः इति वचनात्
ततो मार्जनं यथा नमः शूलमुच्चार्य मुक्तदेवतां तर्पयामि नमः इति कुंभमुद्रया स्वसृष्टिं समभिषि
चेत् ततो ब्राह्मणभोजनं ततो दक्षिणायथा संकल्प्य अथ कृतैतदमुक्तदेवतायाश्च मुक्तमेव तस्य
पुरश्चरणकर्मणः सांगतार्थं दक्षिणामिमोकोचनमिदं यथानामगोत्राय श्रीगुरवे त्वभ्यमहं संप्र
ददे ततोच्छिद्रावधारणं यत्तच्छिद्रं तपच्छिद्रं यच्छिद्रं पूजने सम तत्सर्वमच्छिद्रमस्तु भास्क
रस्य प्रसादतः इति पुरश्चरणविधिः समाप्त इति शिवं ॥

अथ दीक्षाप्रयोगः तत्र शिष्यः पूर्वमुपोषितः कृतनित्यक्रियः स्वस्तिवाचनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात्
त यथा श्रेयसादितिष्ठंतममुक्तगोत्रमुक्तदेवतां धर्मार्थकाममोक्षप्राप्तिकाममुक्तदेवता
यामत्कर्तव्याः मुक्तमेव दीक्षामहं करिष्ये इति संकल्प्य गुरुं वृणुयात् तद्यथा गेसाधुभवान्नुत्ता
साक्षात्ते ॐ अर्चयिष्यामो भवेतं ॐ अर्चय अर्चय ततो गंधपुष्पवस्त्रालंकारादिभिर्गुरुमभ्यर्च्य

श्री

१३४

१३५

दक्षिणजात्रं धत्वा पठेत् ॐ अद्यैतादिशुभकर्मोऽयं मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः
कर्मेश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः मुकुन्देश्वरार्चः
तमहं वृणो वृणोस्मीति गुरुर्वदेत् प्रतिवचनं शिष्यो यथा विहितं कर्म कुरु इति वदेत् यथा ज्ञान
तः करवाणीति गुरुः शिष्यस्य प्रतिवचनं ततो गुरुराचम्य द्वारदेशे सामान्यार्चं कृत्वा द्वारं संपूज्य
दीक्षास्थाने प्रविश्य आसनमासीर्य तत्रेशाने सिंहरेण यंत्रमूलमुच्चरं ह्रिक्खेयथा त्रिकोणं
विन्दसे युक्तं षट्कोणं वृत्तमंडलं वस्त्रपत्रं विवर्तकं भृगुहेणोपशोभितं दीक्षा यंत्रमिदं देवि दी
क्षाकालं प्रपूजयेत् तत्र ॐ ह्रीं श्रीं गणेशाय नमः पूर्व ॐ धर्माय नमः दक्षिणे वरुणाय नमः प
श्चिमे ॐ कुबेराय नमः उत्तरे ॐ आग्नेये नमः ॐ नैऋते नमः नैऋते ॐ वायवे वरुणाय नमः
ॐ ईशाने ईशानाय नमः इति भृगुहं संपूज्य षट्कोणेषु वामावर्तेन ॐ मायायै नमः धूमो हिन्यै नमः
ॐ मीनायै नमः ॐ मंगलायै नमः ॐ सर्वमंगलायै नमः ॐ महाविद्यायै नमः ततस्त्रिकोणे ॐ गंगायै
नमः ॐ यमुनायै नमः ॐ सरस्वत्यै नमः ईशानदिग्भागतः प्रपूजयेत् मूलदेवीं विंदौ ॐ स
दाशिवाय नमः ॐ महारौद्राय नमः ॐ कामेशाय नमः ॐ कमनेश्वराय नमः ततः अष्टपत्रेषु वामा

वर्तेन वैवाह्येनमः एवं नारायणेनमः कौमारेणमः अपराजितायै नमः माहेश्वर्ये नमः चाश्वे
 येनमः वाराह्येनमः नारसिंहेनमः ततोष्टभैरवाः वैमहाकालाय नमः कालाग्रयेनमः करात्मा
 यनमः विकरात्माय नमः संहराय नमः रुखेनमः उन्मत्तभैरवाय नमः वैश्वानराय नमः इति यं
 त्रमभ्यर्च्यैवं गुरुं प्रपूजयेत् ततोऽग्निकर्मपूर्वकं कुंडं खनेत् यो निरूपं त्रिकोणमरणिं प्रपूज्य वज्रिमा
 वाह्यं ओं रे रे रे अग्रे वैष्णवप्रज्जलं फट् स्वाहा इत्यावाहनं संपूजयेच्च ततश्चाज्यं संकृत्य तेनैवाज्ये
 न परमंत्रेणान्यमंत्रेण वाष्टोत्रं रक्षते जज्ञयात् ततो देवीमावाह्यं परं ध्यात्वा प्राञ्जुलोगुरुत्तरा
 भिमुखं शिष्टं विष्टं शोधनादिकं कुर्यात् इति कृत्वा ततः शिष्यदेहेभूतशुद्धिं कुर्यात् तद्यथा
 मूलाधारं चंदं सरति कुंडलिनीं पृथिव्या सह स्वाधिष्ठाने नीत्वा तत्र जले पृथ्वीलीनां तस्मान्नीत्वा
 जलं वज्रैर्वज्रिवायौ वायुमाकाशे आकाशं मनसि मनोनादेनादेधनौ धनिं विचिंत्य तत्परमशिवे
 लीने विचिंत्य यमिति वायुबीजेन पापप्ररुषं संप्रोष्य रमिति वज्रबीजेन सेंदह्यं वमिति वरुण
 बीजेन शुक्लवर्णं सहस्रारं विचिंत्य तद्भवाम्स्तेन शरीरमुत्पाद्य ललाटस्थं लमिति पृथ्वीबीजेन
 पीतवर्णं नखटुणीकृत्य सोऽहमिति मंत्रेण कुंडलिनीं मस्तलोलीभूतां पंचभूतानि जीवात्मानं

श्री
१३५

चब्रह्मपथेन स्वस्वस्थानेनियोजयेत् ततो देवतारूपमात्मानं विभाव्य शिष्यरुदिह स्तेनियाय
प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् ॐ श्रीं ह्रीं क्रों हे सश्रु क देवतायाः प्राणा इह प्राणाः जीव इह स्थितः सर्वेन्द्रिया
णि इह स्थितानि वाङ् मनस्त्वक् चक्षुः श्रोत्रं घ्राणं प्राणाः इहागत्य स्वस्वंचिरेति ह्येतस्वारा इति प्रा
णप्रतिष्ठाविधाय प्राणायामत्रयं कारयेत् पुनराचमनत्रयं ततो मूलेन दिशो बद्ध्वा सवतोऽग्निप्रा
कारं विचिंत्य यथा ध्यायेत् गुरुः शिष्या यथा ता यथा परा प्रीत्यैव द्वेः समन्तं यथा ये दत्तकर्मा मूलेशानैः शं
नैर्भूलमंत्रैः त्रिः वामे एकवारं समर्पयेत् शिष्योऽपि दक्षिणादिना गुरुं तोषयेत् यथा दरिद्रः काकि
नी दद्याद्दशग्रामाभ्याताथियः दशाथियश्चैकमेव यथा शक्तिप्रदीयते इति शास्त्रोक्तवचनात् त
तो वज्रं समापयेत् इति दीक्षाविधिः सूक्ष्मप्रकारेण समाप्तमिति शिवं ॥

ॐ श्रीदेव्यै सिद्धिदाय्यै नमः अथ मालासंस्कारः तत्रादौ संकल्पः अद्येत्यादित्येतममुकगो
त्रोऽमुकशर्माहममुकदेवताप्रीतये अमुकमालाशोधनं करिष्ये इति संकल्प्य हौमिति मंत्रेण
पंचगव्यं संशोध्य अथ त्र्यम्बकं नवकैः यन्माकारं कल्पयेत् अथ त्र्यम्बकं नवकैः यन्माकारं कल्पयेत्

पथेत् ओं ह्रीं गं सद्योजाताय नमः इति मूलमञ्जरम् पञ्चगव्यैः क्षालयेत् इति सद्योजातेन क्षालयेत्
 शुद्धजलैः सद्योजातमिति मूलं वामदेवाय नमः इति चंदनादिगंधैर्निघर्षयेत् ओं अचोराय इति
 धूपयेत् ओं तत्पुरुषाय नमः इति लेपयेत् ओं ईशानाय नमः इति मेरुप्रत्येकं च मंत्रयेत् ततो देवता
 मावाह्यप्राणप्रतिष्ठां कृत्वा देवतां पूजयेत् ओं ह्रीं मालेमालेमहामाले सर्वतत्त्वस्वरूपिणि चतुर्वर्ग
 स्त्वयिन्यस्तस्मिन्नेसिद्धिदाभव इति रक्तपुष्पैः संपूजयेत् ओं ऐं श्रीमालिकायै नमः इति पूजये
 त्पुनः ततो मातृकावर्णैर्मंत्रयेत् ततो शोभनशतं जप्त्वा शोभनशतं दत्त्वा संपाताज्जेनित्तियेत् हो
 माशक्तौ द्विगुणो जयः कार्यः ओं त्वं माता सर्वदेवानां सर्वसिद्धिप्रदामता तेन सत्पुत्रेभ्यो नमो
 मातर्नमो स्तुते इत्युक्त्वा परिपूज्य गोपयेदिति माला संस्कारः समाप्तमित्योम् ॥ ॥

ओं श्रीगुरुवेशिवाग्रसो विकायो नमः अस्य श्रीमहाषोढान्यासस्य श्रीपरब्रह्म ऋषिः जगती छंदः
 श्रीमानर्थनारीश्वरो देवता हं बीजं सः शक्तिः ओं कीलकं श्रीमहाविपुलसुंदर्यगत्वेन भो
 गायवर्गसिद्धये श्रीमहाषोढान्यासे विनियोगः इति कृतांजलिरेवेत्यसेत् ततः करं गुलिषु

श्री
१२६

136

न्यासः ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं ह्रीं इशानाय नमः अंगुष्ठयोः ॐ ह्रीं ह्रीं तत्पुरुषाय
नमः तर्जन्योः ॐ ह्रीं ह्रीं अक्षराय नमः मध्यमयोः ॐ ह्रीं ह्रीं वामदेवाय नमः
अनामयोः ॐ ह्रीं ह्रीं सद्योजाताय नमः कनिष्ठयोः ॐ ह्रीं ह्रीं इशानाय नमः शिरसि ॐ ह्रीं ह्रीं
तत्पुरुषाय नमः श्रुवे ॐ ह्रीं ह्रीं अक्षराय नमः रुद्रे ॐ ह्रीं ह्रीं वामदेवाय नमो लिंगे ॐ ह्रीं ह्रीं
सद्योजाताय नमः पादयोः ॐ ह्रीं ह्रीं इशानाय उर्ध्ववक्राय नमः शिरसि ॐ ह्रीं ह्रीं तत्पुरुषाय
वर्धवक्राय नमो श्रुवे ॐ ह्रीं ह्रीं अक्षराय दक्षिणवक्राय नमः दक्षिणकर्णे ॐ ह्रीं ह्रीं वामदेवाय
उत्तरवक्राय नमः वामकर्णे ॐ ह्रीं ह्रीं सद्योजाताय पश्चिमवक्राय नमः
चौरूपे इति वक्रपञ्चकन्यासः ॥
क्रमेणाङ्गुष्ठाद्यः गुलिभिरेकैकवक्त्रेन स्तव्यः ॐ ह्रीं ह्रीं अंगुष्ठाभ्यां नमः
ॐ ह्रीं ह्रीं तर्जनीभ्यां स्वाहा ॐ ह्रीं ह्रीं मध्यमाभ्यां वषट् ॐ ह्रीं ह्रीं अनामिका
भ्यां हुं ॐ ह्रीं ह्रीं कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् ॐ ह्रीं ह्रीं करतलपृष्ठाभ्यां फ
ट् इति करन्यासः एवं षडेगम्यासः ध्यानं अस्तार्णवमथोद्यत्स्वर्णह्रीं पेमनोर

मे कल्पवृक्षवनांतःस्थेनवमाणाकामंडपे नवरत्नमये श्रीमत्सिंहासनगतांबुजे त्रिकोणं
 तः समासीने चंद्रसूर्यशतप्रभं अर्धाविकासमाशुक्लं प्रविभक्तविभूषणं कोटिकंदर्पलावण्ये
 सदाषोडशवार्षिकं मेदस्मितश्रुतं सोमोजं त्रिनेत्रं चंद्रशेखरं दिवावरसगालेपं दिवाभरणभूषि
 तं पानपात्रे च चिन्मांशं त्रिशूलं पुस्तकं करैः विद्यासंसदिविभ्राणं सदानंदसुखेक्षणं महाषोडो
 दिताशेषदेवतागणसेवितं एवं चित्तांबुजे ध्यायेदः र्थनारीश्वरेशिवं पुरुषं वा स्मरेद्देवि स्त्रीरू
 पं वा विचिंतयेत् अथवा निष्कले ध्यायेत् सच्चिदानंदलक्षणं सर्वतेजोमयं ध्यायेत् सचराचरवि
 ग्रहं सहस्रदलपंकजे सकलशीतरश्मिप्रभं वराभयकरांबुजे विमलगंधपुष्पोवरं प्रसन्नवद
 नेक्षणं सकलदेवतारूपिणं स्मरेच्छिरसि हंसगतदंभिधानशूर्पं गुरुं इति ध्यात्वा तद्विद्यया त
 त्पाडकोशिरसिविनस्य तदात्मानं ध्यात्वा न्यसेत् पंचवक्त्रं चतुर्बाहुं सर्वभरणभूषितं चंद्र
 सूर्यसहस्राभं शिवशक्तात्मकं भजे इति ध्यात्वा प्रपंचो भुवनो मूर्तिर्मंत्रदैवतमात्मकाः महा
 षोडशहो न्यासः सर्वन्यासोत्तमोत्तमः अथ प्रपंचन्यासः ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्रौं स्तौं श्रं प्रपंचरूपा
 यैश्चि यैनमः शिरसि हं श्रीं ह्रीं पररूपायै मायायै नमः मुखे हं इंजलायि रूपायै कमलायै नमः

श्री
१३७

१३७
हैं ईगिरिरूपायै विल्लवहभायै नमः हैं उपतनरूपायै पञ्चधारिण्यै नमः हैं दुं पीठरूपायै स
मुद्रतनयायै नमः हैं कंदोत्ररूपायै लोकमात्रे नमः हैं कंदवनरूपायै कमलवासिन्यै नमः
हैं लंश्रमरूपायै इंदिरायै नमः हैं लंश्रुहारूपायै महामायायै नमः हैं ऐनदीरूपायै रमा
यै नमः हैं ऐचतुररूपायै पद्मायै नमः हैं ऐं उज्ज्वलरूपायै नारायणप्रियायै नमः हैं ऐं स्वे
दजरूपायै सिद्धलक्ष्म्यै नमः हैं ऐं श्रंश्रं उज्ज्वलरूपायै राजलक्ष्म्यै नमः हैं ऐं श्रः जरायुजरूपायै महाल
क्ष्म्यै नमः हैं ऐं केवलरूपायै आर्यायै नमः हैं ऐं खेचुटिरूपायै उमायै नमः हैं ऐं गंकलारूपायै चंडि
कायै नमः हैं ऐं वंकाष्टारूपायै इर्गायै नमः हैं ऐं उं. निमेषरूपायै शिवायै नमः हैं ऐं चंश्चासरूपायै
अपर्णायै नमः हैं ऐं छंघटिकारूपायै अंबिकायै नमः हैं ऐं जंश्रुहर्तरूपायै सत्यै नमः हैं ऐं जं प्रहर
रूपायै ऐश्वर्यै नमः हैं ऐं मंदिनरूपायै शोभन्यै नमः हैं ऐं दं संधारूपायै ईशान्यै नमः हैं ऐं ढं रात्रिरूपा
यै पार्वत्यै नमः हैं ऐं डं तिथिरूपायै सर्वसंगलायै नमः हैं ऐं ढं वाररूपायै दाक्षायिन्यै नमः हैं ऐं णं न
क्षत्ररूपायै हैमवत्यै नमः हैं ऐं तं योगरूपायै महामायायै नमः हैं ऐं थं कारणरूपायै माहेश्वर्यै नमः
हैं ऐं दं पक्षरूपायै मृडान्यै नमः हैं ऐं थं मासरूपायै रुद्राण्यै नमः हैं ऐं नं राशिरूपायै शर्कीण्यै नमः हैं ऐं थं

ऋतुरूपायै परमेश्वर्यै नमः हं फं अयनरूपायै काल्यै नमः हं वंसवत्सररूपायै कात्यायिन्यै नमः
 हं भं युगरूपायै गौर्यै नमः हं मं प्रलयरूपायै भवान्यै नमः हं यं पेचभूतरूपायै ब्राह्म्यै नमः हं रं पे
 चतन्मात्ररूपायै वागीश्वर्यै नमः हं लं पेचकर्मद्रियरूपायै वार्यै नमः हं वेपेचज्ञानेन्द्रियरूपायै
 सावित्र्यै नमः हं शं पेचप्राणरूपायै सरस्वत्यै नमः हं षं गुणत्रयरूपायै गायत्र्यै नमः हं सं अंतः क
 रणचतुष्टयरूपायै वाक्प्रदायै नमः हं हे अवस्थात्रयरूपायै शारदायै नमः हं लं सप्तधातुरूपा
 यै भारत्यै नमः हं लं देवत्रयरूपायै विद्यात्मिकायै नमः इत्येकपंचाशतशक्तीमीदृकास्थाने
 न्यस्तव्यः हं श्रीं श्रीं श्रीं इति व्यापयेत् अथ भुवनत्रयः ओं पादयोः हं श्रीं श्रीं अतललोकनिलयशतकोटि
 गुणादियोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यै नमः गुल्फयोः हं ईं उं कुं वितललोकनिलय
 शतकोटिगुणंतरानंतयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यै नमः जं चयोः हं ऋं ॐ लं सु
 तललोकनिलयशतकोटिगुणाचिंतयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यै नमः जान्वाः
 हं लं ऐं ऐं मं हातललोकनिलयशतकोटिमहागुणस्वतंत्रयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यै नमः

श्री
१३८

138

वैनमः कुर्वीः हँ जों जों तलातल लोक निलय शत कोटि परमगुणेच्छा योगिनी मूलदेवता युता धा
रशक्तो वा देवैनमः स्फिजोः हँ श्रं श्रं रसातल लोक निलय शत कोटि रहस्यज्ञान योगिनी मू
लदेवता युता धारशक्तो वा युता देवैनमः मूलाधारे हँ कं खं गं चंडं पाताल लोक निलय शत कोटि
रहस्योत्तरक्रिया योगिनी मूलदेवता युता धारशक्तो वा युता देवैनमः स्वाधिष्ठाने हँ चं धं भू लो
क निलय शत कोटि अतिरहस्यशक्तिनी योगिनी मूलदेवता युता धारशक्तो वा युता देवैनमः म
णिपूरके हँ दं धं भुवो लोक निलय शत कोटि महारहस्यशक्तिनी योगिनी मूलदेवता युता धार
शक्तो वा युता देवैनमः अनाहते हँ तं धं स्वर्लोक निलय शत कोटि महारहस्यशक्तिनी योगिनी
मूलदेवता युता धारशक्तो वा युता देवैनमः विशुद्धे हँ पं धं महोलोक निलय शत कोटि गुप्तका
किनी योगिनी मूलदेवता युता धारशक्तो वा युता देवैनमः आज्ञायो हँ यं धं जनोलोक निलय श
त कोटि गुप्ततरशक्तिनी योगिनी मूलदेवता युता धारशक्तो वा युता देवैनमः ललाटे हँ शं धं त
पो लोक निलय शत कोटि अतिमहागुप्ततरशक्तिनी योगिनी मूलदेवता युता धारशक्तो वा युता देवै
नमः ब्रह्मरंध्रे हँ लं हं सत्पलोक निलय शत कोटि महागुप्ताकिनी योगिनी मूलदेवता

युताधारशक्तोवायुतादेवैनमः इतिविन्यस्य हं श्रेयामितादितोतमुच्चार्यचतुर्दशभुवनाधि
 पायैश्रीपरोवादेवैनमः स्तोत्रैः श्लोकैः श्रीं ह्रीं ऐं ओं इतिवापयेत् अथमूर्तिः स्यात् शिरसि हं श्रेके
 शवाक्षरशक्तौनमः मुखे हं श्रीं नारायणादिशक्तौनमः दक्षिणे हं इमाथर्वहृदायैनमः वामांसे
 हं ईगोविंदाय ईशानायैनमः दक्षपार्श्वे हं उं विष्णवे उग्रायैनमः वामे हं उं मधुसूदनायोर्ध्वनयना
 यैनमः दक्षकक्षां हं सं विविक्त्रमायै नमः वामांसे हं ॐ वामनायस्वरूपिण्यैनमः दक्षोरो
 हं ह्रीं श्रीधराय गणेशायैनमः वामे हं ह्रीं रुक्मीकेशाय लूनदोषायैनमः दक्षजानुनि हं ऐं पद्मनाभा
 य एकनाथिकायैनमः वामे हं ऐं दामोदराय ऐं कारिण्यैनमः दक्षजंघायां हं ओं वासुदेवाय सरस्व
 त्यैनमः वामे हं ओं संकर्षणाय और्विकारायैनमः दक्षपादे हं श्रेष्ठमुन्मायाञ्जनप्रभायैनमः वामे
 हं श्रेष्ठः अनिरुद्धायास्थिमालाधारायैनमः दक्षपादाग्रहूरुमूलपर्यन्ते हं कं संभवो करभद्रायैनमः वा
 मादेवे हं वृं शर्वाय खगवतायैनमः दक्षपार्श्वे गं फेरुद्राय गरिमफलप्रदायैनमः वामे चं यं प
 शुपतयेवो ह्यै नमः दक्षदोर्मूले उं नं उग्राय पद्मनाभायैनमः वामे चं यं महादेवाय चेश्वर्य
 धारिण्यैनमः कं दे ह्यं देयमाय ह्यं दोमय्यैनमः वदने जंघं ईशानाय जगत्स्थानायैनमः दक्षकर्णी

श्री
१३५

ऊं तं तत्पुरुषाय हं कृत्यै नमः वामे ओं शं श्रवणाय ज्ञानायै नमः भाले टं टं सद्योजाताय टं क
थारिण्यै नमः शिरसि वंदे वामदेवाय वंदे कृतिदामयै नमः मूलाधारे यं मंत्रस्थायिण्यै नमः स्वा
धिष्ठाने रं प्रजापतये रं जिह्वे नमः मणिपूरके लं वेदसेलक्ष्म्यै नमः अनाहते वं परमेष्ठिने वज्रिण्यै न
मः विशुद्धौ शं पितामहाय शक्तिधारिण्यै नमः आत्मायां संविधात्रे षडाधार्यै नमः अर्थे दौ संवि
रिचये सर्वनायिकायै नमः निरोधिण्यां हं सुष्टे हसिताननायै नमः नादे लं चतुराननाय ललितायै न
मः नादांते हं हिरण्यगर्भाय हं मायै नमः इति विन्यस्य ओं ग्रामिण्यादिनां तस्य चार्थसकलत्रि
मूर्त्यात्मिकायै श्रीपरांवादेवै नमः स्तोत्रैः श्रीं श्रीं ऐं ओं इति व्यापकं कुर्यात् अथ मंत्रासः
मूलाधारे हं ओं ओं इं एकलक्षकोटिभेदप्रणवाद्यै कारक्षरत्मिकाविलम्बत्रायिदेवतायै सकल
फलप्रदायै एककृते श्रयै वादेवै नमः स्वाधिष्ठाने हं ईं उं ङं हिलक्षकोटिभेदहं सादिद्यक्षरत्मि
काविलम्बत्रायिदेवतायै सकलफलप्रदायै द्विकृते श्रयै नमः मणिपूरके हं ऊं ऊं लं त्रिलक्षको
टिभेदवक्त्रादि अक्षरत्मिकाविलम्बत्रायिदेवतायै सकलफलप्रदायै त्रिकृते श्रयै वादेवै नमः
अनाहते हं लं एं ऐं चतुर्लक्षकोटिभेदचंद्रादि चतुरक्षरत्मिकाविलम्बत्रायिदेवतायै सकलफ

लप्रदायेचतस्रकृतेश्वर्यवादेवैनमः विष्णवे ॐ उं औं अं अं पंचलक्षकोटिभेदसूर्यादिपंचाक्ष
रत्निकाविलम्बिताधिदेवतायेसकलफलप्रदायेपंचकृतेश्वर्यवादेवैनमः आज्ञायं ॐ कं खं
गं षड्लक्षकोटिभेदस्केदादिषडक्षरत्निकाविलम्बिताधिदेवतायेसकलफलप्रदायेषडक्षकृतेश्व
र्यवादेवैनमः भुवोः ॐ वं डं चेसप्तलक्षकोटिभेदगणेशादिसप्ताक्षरत्निकाविलम्बिताधिदे
वतायेसकलफलप्रदायेसप्तकृतेश्वर्यवादेवैनमः भाले ॐ छं जं ङं अष्टलक्षकोटिभेदवदु
काद्यष्टाक्षरत्निकाविलम्बिताधिदेवतायेसकलफलप्रदायेअष्टकृतेश्वर्यवादेवैनमः वैदेवे ॐ
टं टं नवलक्षकोटिभेदब्रह्मादिनवक्षरत्निकाविलम्बिताधिदेवतायेसकलफलप्रदायेनवकृ
तेश्वर्यवादेवैनमः नादे ॐ डं ङं दशलक्षकोटिभेदविष्वादिदशाक्षरत्निकाविलम्बिताधि
देवतायेसकलफलप्रदायेदशकृतेश्वर्यवादेवैनमः नादांते ॐ तं थं दं एकादशलक्षकोटिभेद
रुद्राद्येकादशाक्षरत्निकाविलम्बिताधिदेवतायेसकलफलप्रदायेएकादशकृतेश्वर्यवादेवैनमः
जिह्वायां ॐ धं नं पेद्वादशलक्षकोटिभेदवाणादिद्वादशाक्षरत्निकाविलम्बिताधिदेवतायेसक
लफलप्रदायेद्वादशकृतेश्वर्यवादेवैनमः आपिकायां ॐ फं वेभं त्रयोदशलक्षकोटिभेदल

श्री
१४.

१५०

ह्मादित्रयोदश^{लरात्मिका}खिलमेवाधिदेवतायेसकलफलप्रदाये ^{योदश}त्रैलोक्येश्वर्येवादेवैनमः समानस्था
ने हं मंयेचतुर्दशलक्षकोटिभेदगौर्यादिचतुर्दशलरात्मिकाखिलमेवाधिदेवतायेसकल
फलप्रदायेचतुर्दशकूटेश्वर्येवादेवैनमः उत्तम्या हं लंबेशोपचदशलक्षकोटिभेदउर्गादि
पंचदशलरात्मिकाखिलमेवाधिदेवतायेसकलफलप्रदायेपंचदशकूटेश्वर्येवादेवैनमः
ध्रुवमेडले हं षंसेहंलंलंः षोडशलक्षकोटिभेदविप्रादिषोडशलरात्मिकाखिलमेवाधि
देवतायेसकलफलप्रदायेषोडशकूटेश्वर्येवादेवैनमः इतिविन्यसा हं श्रंश्रामित्यादिहो
तमुच्चार्यसकलमेवाधिदेवतायेश्रीपरांवादेवैनमः ह्रींः ह्रींः श्रींः ह्रींः ऐंः वापयेत् ॥
अथदेवतान्यासः दक्षपादे हं श्रंश्रंसहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायेनिवृत्त्येवादेवैनमः
वामपादे ५ हं रंरंसहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायेप्रतिष्ठांवादेवैनमः दक्षगुल्फे हं उंउंसहस्रकोटियो
गिनीकुलसेवितायेविद्यांवादेवैनमः वामे हं रंरंसहस्रकोटिशोतकुलसेवितायेशोतंवादे
वैनमः दक्षजंघायां हं लंलंसहस्रकोटिमुनिसेवितायेशोततीतांवादेवैनमः वामायां
हं ऐंऐंसहस्रकोटिदेवतकुलसेवितायेरुहोवांवादेवैनमः दक्षजातुनि हं ओंओंसहस्रकोटि

राक्षसकुलसेवितायै गगनांवादेवैनमः वामे हं श्रंश्रंः सहस्रकोटिविद्याथरकुलसेवितायै
 रक्षांवादेवैनमः दक्षोरो हं कंखं सहस्रकोटिसिद्धकुलसेवितायै महोच्छुष्मांवादेवैनमः वा
 मोरो हं गंघं सहकोटिसाध्यकुलसेवितायै करालिकांवादेवैनमः दक्षोरुमूले हं डं. चं सह
 स्रकोटिश्रमरः कुलसेवितायै जयांवादेवैनमः वामे हं छेजे सहस्रकोटिगेयर्वकुलसेवितायै
 विजयांवादेवैनमः दक्षपार्श्वे हं ऊं जं सहस्रकोटिगुणककुलसेवितायै अजितांवादेवैनमः
 वामे हं टं ढं सहस्रकोटियक्षकुलसेवितायै अपराजितांवादेवैनमः दक्षस्तने हं डं ढं सहस्र
 कोटिकिन्नरकुलसेवितायै वामोवादेवैनमः वामे हं एं तं सहस्रकोटिपत्रगकुलसेवितायै
 ज्येष्ठांवादेवैनमः दक्षदोर्मूले हं थं दं सहस्रकोटिपितृकुलसेवितायै मायांवादेवैनमः
 वामे हं थं नं सहस्रकोटिगणेश्वरकुलसेवितायै रौद्रंवादेवैनमः दक्षभुजे हं पं फं सहस्र
 कोटिभैरवकुलसेवितायै कुंडलित्यंवादेवैनमः हं बं भं सहस्रकोटिवटुककुलसेवितायै वामभुजे
 काल्यंवादेवैनमः दक्षांसे हं मं यं सहस्रकोटिलेशकुलसेवितायै कालरात्रंवादेवैनमः
 वामे हं रं लं सहस्रकोटिप्रथमकुलसेवितायै भगवत्यंवादेवैनमः दक्षकर्णे हं वं शं सह

श्री

१४१

स्वकोटिब्रह्मकुलसेविताये सर्वश्रेष्ठवादेवैनमः वामे हं संसहस्रकोटिविस्तृतकुलसेवि
ताये सर्वज्ञां वादेवैनमः श्वाले हं हंसहस्रकोटिरुद्रकुलसेविताये सर्वकर्त्रा वादेवैनमः
ब्रह्मरथे हं तः सहस्रकोटिचराचरकुलसेविताये कुलशक्त्या वादेवैनमः ततः
हं श्रेष्ठामित्यादितांतमुच्चार्य सहस्रदेवताधिपायै श्रीपरां वादेवैनमः स्तौः स्तौः श्रीं श्रीं ऐं
इति व्यापकं कुर्यात् अथ मातृका न्यासः मूलाधारे हं शं कं थं श्रीं अनंतकोटिभूचरीकुलस
हिताये श्रीं तं मंगलां वादेवैनमः श्रीं तं ब्राह्मण्ये वादेवैनं तकोटिभूत कुलसहिताये
श्रीं तं मंगलनाथाय श्रीं तं असितांगभैरवाय नमः स्वाधिष्ठाने हं उंचं थं अनंतकोटिविचरीकु
लसहिताये ईं तं चर्चिकां वादेवैनं तं माहेश्वर्यं वादेवैनं अनंतकोटिवेतालकुलसहिताये
इं तं चर्चिकानाथाय इं तं रुद्रभैरवाय नमः मणिपूरके हं उं तं थं उं अनंतकोटिपातालचरी
कुलसहिताये उं हं योगिनीं श्रेष्ठं वादेवैनमः उं हं कौमार्यं वादेवैनं अनंतकोटिपिशाचकुल
सहिताये उं हं योगेश्वरनाथाय उं हं चंडभैरवाय नमः अनाहते हं ऋ तं थं ॐ अनंतकोटिदि
कूचरीकुलसहिताये ॐ सां हरसिद्ध्यां वादेवैनं ॐ सां वैष्णव्यां वादेवैनमः अनंतकोट्यम्बरः कुल

सहिताये ॐ संहारसिद्धिनाथाय ॐ संक्रोथभैरवाय नमः विशुद्धौ हं लं पं ॐ लं अनंतकोटि
सहचरीकुलसेविताये ॐ सांभट्टिन्यंवादेवैनमः लं सां वारासंवादेवैनमः अनंतकोटिब्रह्म
राक्षसकुलसहिताये लं सं उन्मत्तभैरवाय नमः आज्ञाय ॐ ऐं यं ॐ ऐं अनंतकोटिगिरिचरीकुल
सहिताये ऐं शां किल किलांवादेवै ऐं शां ॐ द्राण्यंवादेवै अनंतकोटिचेदककुलसेविताये ऐं
शं किल किलनाथाय ऐं शं कपालिभैरवाय नमः भाले हं ॐ शं ॐ ॐ अनंतकोटिकुलवनचरीस
हिताये ॐ वां कालरात्रंवादेवै ॐ वां चासुं वांवादेवै अनंतकोटिप्रेतकुलसहिताये ॐ वे कालरा
त्रिनाथाय ॐ वे भीषणभैरवाय नमः ब्रह्मरंध्रे हं ॐ ले हं ॐ ॐ अनंतकोटिजलचरीकुल
सहिताये ॐ ॐ लोमहालक्ष्म्यंवादेवैनमः ॐ ॐ लोभीषणंवादेवै अनंतकोटिकूष्माण्डकुल
सहिताये ॐ ले भीषणनाथाय ॐ ले संहारेभैरवाय नमः ततः ॐ आमितादितो तमुच्चार्य
समस्तभैरवाधिदेवतायै श्री परंवादेवैनमः ह्रीं श्रीं ऐं ॐ ह्रीं ॐ ह्रीं ॐ इति व्यापकं कुर्यात् इति महा
षोढान्यासः ततः ह्रीं ह्रीं ॐ गृष्टाभ्यां नमः ह्रीं ह्रीं तर्जनीभ्यां स्वाहा ह्रीं ह्रीं मध्यमाभ्यां वषट्
ह्रीं ह्रीं अनामिकाभ्यां हुं ह्रीं ह्रीं कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् ह्रीं ह्रीं करतलपृष्ठाभ्यां फट् एवेष डंगः

मातृ

श्री
१४२

१५२

ततो यो निलिङ्गयेत् कपालज्ञानत्रिशूलप्रसक्तवनमालानमस्कारमहासुद्रादशप्रदर्शय पूर्व
वदस्तार्णवमध्यस्थमिति स्वाभेदेन ध्यात्वा गुरुमपि पूर्ववत् ध्यायेत् तद्विद्यया तत्पाडुकेशि
रसिविन्यस्य तदात्मानं श्रात्मानं निजदेहं ध्यायेत् अथैतत्फलं एवं न्यासे कृते देवि साक्षात् पर
शिवो भवेत् मंत्रीनचात्र संदेहो निग्रहानुग्रहोत्तमः दुर्ध्राप्रायप्रवेशश्च पराशरासादचित्तनं महाषो
ढापरिज्ञानं नात्यस्य तपसःफलं इति श्रीमहाविष्णुसंदर्भ्य बृहत्षोढान्यासः समाप्तः ॥
महाषोढाधिपं न्यासेयः करोति दिने दिने देवासर्वे नमस्यंते तं नमामि न संशयः ॥

ॐ श्रीगणेशाय नमः श्रीदेववाच भगवन् सर्ववेत्ता त्वं देवानां प्रीतिकारक भैरवं कवचं ब्रूहि य
 दिवास्मि कृपामयि प्राणत्यागे करिष्यामि यदि नो कथयिष्यसि सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यमेव न संश
 यः इत्यं देवावचः श्रुत्वा हृदस्पति समं प्रभुः उवाच वचने तत्र देवदेवो महेश्वरं श्रीमहादेव उवाच
 ब्रूके कवचं दिव्यं मत्प्राणवल्लभे चेडिको तत्र सर्वस्वं ब्रूकस्य विशेषतः तेन मे ज्ञात्तरे चैव
 वासुदेव स्वरूपकं शोखवर्णो हि ब्रह्मैव ब्रूकश्चेदशेष्वरः आपडद्वारणो नाम भैरवः परिकीर्ति
 तः प्रवक्ष्यामि समासेन चतुर्वर्गस्य सिद्धये प्राणवे कामदेविद्यालजा बीजे च सिद्धिदं ब्रूकायेति
 विज्ञेयं महापातकनाशने आपडद्वारणयेति स्थापडद्वारकेन्द्रणं कुरुद्वये महेशानिमोहनेपरि
 कीर्तितं लजा बीजे तथा विद्याच्छक्तिदं परिकीर्तितं द्वाविंशतिलोमं त्रः क्रमेण जगदीश्वरि अ
 स्य श्रीब्रूकभैरवकवचस्य भैरवऋषिः अनुष्टुप् छन्दः श्रीब्रूकभैरवो देवता मम सर्वार्थसाध
 ने विनियोगः * ॐ पातशिरसि नित्यं पातश्रीकंददेशके ब्रूकाय पातहृदये नाभापडद्वारणा
 यच कुरुद्वयलिंगमूले आधारे ब्रूकाय च सर्वदा पातश्रीबीजे बाह्ये गलमेव च षडंगसहि
 तो देवो नित्यं रत्नभैरवः ॐ श्रीब्रूकाय सततं सर्वो मे मम सर्वदा ॐ श्रीकालाय पादयोः पातवी

ब्रूकायेति विज्ञे
 यस्तंभनं परिकी
 र्ति ५

* श्रीकंदोक्तं रूपं उक्तं
 अथ ध्यानं कर कलितक
 पातः कुरुद्वयलिंगमूले
 सहस्रं तिस्रिनीलो बालपद्मे
 पद्मीतीकुरु समस्तपद्मी
 विष्णुविष्णुः पूरेण जीयति
 ब्रूकनाथः सिद्धिदः साधकानाम् ११३ तिष्ठानम् ।

मूलो
 वं बीजं श्रीशक्तिः प्राणवः कीलकं

श्री
१४३

१५३
रासनंरुदि ओं ह्रीं महाकालः शिरः पात कंददेशे तमेरवः ओं ह्रीं देव्याणि गुह्यश्रुते भैरवी सहि
तस्तथा ओं ह्रीं ललिते भैरवः पात अष्टाभिः शक्तिभिः सह ओं ह्रीं विष्णुनाथः सदा पात सर्वंगेमम
सर्वदा ओं ह्रीं अत्र पूर्ण सदा पात असेरत्न चंडिका असितो गः शिरः पात ललाटे पात भैरवः च
उभैरवः पात वक्त्रे कंदे श्री कौध भैरवः उन्नत भैरवः पात रुदये मम सर्वतः नाभिदेशे कपाली च
लिंगे सेहारे भैरवः मूलाधारे भीषणश्च बाहुयुग्मे च भैरवः हेमवती जे पात रुदिसो हेरत्न त्रिप्राण
योः प्राणापानौ समानश्च उदाने व्यानमेव च रत्नतटार मूले च दक्षदित्स समेततः प्राणवे पात
सर्वंगे लजा वीजे महाभये इति श्री ब्रह्मकवचं भैरवस्य प्रकीर्तितं चतुर्वर्गप्रदेनित्यं स्वयं देव प्रका
शितं यः पठेच्छृणुयाद्देवि धार्यते कवचोत्तमं सदाने दमयो भूत्वा लभते परमं पदं यच्चेन चिंतये
द्देविकवचं मन्त्रु कोदितं कोटिजन्मार्जितं पापं विनश्यति चतुस्तथा जलमध्ये प्रिमथे वा ड
र्ग्रहेश्च संकटे कवचस्मरणे हेवि सर्वत्र विजयो भवेत् भक्तियुक्तेन मनसा कवचं पूजयेद्यदि
कामतल्यस्तनारीणां रिपूणां च यमोपमः तस्य पादो बुजहं हराज्ञां किरीटभूषणं तस्य भूतिं वि
लोको वक्रवेरोपि तिरस्कृतः अस्मि विज्ञानमोत्रेण मेव सिद्धिर्न संशयः इदं कवचमज्ञात्वा योजये

वटुकं नरः सनामोति फले तस्य परत्र नरके व्रजेत् मन्वेतरत्र यं स्थित्वा तियगो निष्ठ जायते
 इह लोके महारोगीदारिद्र्येनापि पीडितः शत्रूणां वशमो भूत्वा करपात्री भवेज्जडः देयं पुत्रायणि
 या ष्णाय शोताय प्रियवादिने कार्पण्यरहितो लोकावटुके भक्तिरताय च योपरीत्य प्रदातैव तस्य न
 श्येति सत्तरे आयुर्विद्याय शोधोर्ध्वमेव लंचैव न संशयः इति श्रीमद्वटुकभैरवकवचं समाप्तं ॥

ॐ श्रीगणेशाय नमः अथुना देवि वक्ष्यामि कवचं देवि दुर्लभं वैरिनाशाभिधं द्रव्यं सर्वतंत्रेषु गोपि
 तं वैरिनाशाभिधं स्यात् कवचं स्रष्टुः शिवः पंक्तिच्छंदो महादेवि त्रिकूटादेवितेरिता ऐंबीजं
 सौंस्तथा शक्तिः क्लीं कीलकमुदाहृतं धर्मार्थकाममोक्षार्थं विनियोगः प्रकीर्तितः ॐ विंडुर्मेशि
 रः पातु त्रिकोणं पातु लोचने वसुकोणं श्रुती पातु दिगं वदने मम दिक्कोणं पातु मे कंठे म
 न्वश्रे पातु वक्षसे वृत्तं ममावता हस्तौ नाभि मष्टदले मम वृत्तं मूरु सदा पातु जानूषोऽशपत्रकं
 वृत्तं त्रयं च मे पातु जंघायुग्मे महेश्वरि भ्रूमेदिरे सदा व्यान्ने पादौ सनखौ शिवे यंत्रराज त्रिकूटा
 या अवतादखिलं वपुः इदं श्रीकवचं प्रणयः पदे द्वारये हृदि तस्य वितर्हि विभवो भवेत्सोऽपि

श्री
१४४

धराहरिः इदं गुह्यतमं वर्म यंत्रं राजप्रकाशकं दिवं गोप्यं परं पुण्यं गोपनीयं स्वयोनिवत् इति
श्रीरुद्रयामले तंत्रे विष्णुद्वारहस्ये एकोनविंशः पटलः ॥

ॐ श्रीगणेशाय नमः श्रीभैरव उवाच अथुना देवि वक्ष्ये हं त्रिपुराकवचं परं पंचांगो गंगे महादेवि श्रु
एतौ भाग्यभाग्यदे अस्म्यश्रीवाला त्रिपुरेश्वरी कवचमेव स्य महादेव ऋषिः पंक्तिश्छंदः श्रीवाला
त्रिपुरेश्वरी देवता श्रीवाला त्रिपुरेश्वरी प्रसादात् सिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः पूर्वमोभैरवी पातवा
लामो पातदक्षिणे मालिनी पश्चिमे पातवासिनी चोत्तरे वत्त उर्ध्वपात महादेवी श्रीवाला त्रिपु
रेश्वरी अधस्तात्पात देवेशी पाताल तलवासिनी आधारे वाग्भवः पातकामराज स्रष्टारुदि
महाविद्या भगवती पातमो ब्रह्मरंध्रके ऐं हूं पायाललाटे मों ह्रीं हंसः पातनेत्रयोः नासायोरुक्ता
योः पातस्त्रीं ह्रीं चिबुकंतथा ह्रौं गले पातरुदिस्त्रीं मोनाभिदेशके सौं ह्रीं श्रीगुह्यदे
शोत ऐं ह्रीं च पातपादयोः स्त्रीं मोसर्वतः पातसौं पातसर्वसंधिषु जले स्थले तथा काशे दिक्षु
राजगृहे तथा हं हं मोत्तरिता पातमो ह्रस्वी सौं मनोभवः हंसः पायान् महादेवी परे निष्कलदे

वता विजयामेगलाहतीकल्याणीभगमालिनी ज्वालामालिनीनित्याचसर्वदापात्रमोशिवा
 इत्येवंकवचं देवि देवानामपि दुर्लभं तव प्रीत्या समाख्यातं गोपनीयं प्रयत्नतः इदं रहस्यं परमं
 गुह्यं नुस्तरे शिवे धन्येयं सा मायुष्यं भोगमोक्षप्रदेशिवे इः स्वप्ननाशने पुंसो नरनारी वशं
 करे आकर्षणकरं देवि स्तंभमोहकरं शिवे इदं कवचमज्ञात्वा श्रीबालात्रिपुरेश्वरी ये च ये चो
 गिनी वृद्धैः सभक्षो नात्र सेशयः न तस्मै त्रसिद्धिः स्यात् कदाचिदपि शोकं इह लोके सदा रि
 श्यो दुःखरोगभयात्तरः परत्र निरयं गत्वा पशुयोनिमवाप्नुयात् तस्मादेतत्सदा भूमे दधिकारी
 भवेत्ततः महकृन्निर्गतमिदं कवचं सप्रणपूजाविधेः प्ररतो यदि वा पठेच्च रात्रौ च भोगललि
 तानि शुभानि भुक्त्वा देवाः पदे भजति तत्प्रनरेतकाले इति श्रीमत्रिपुराकवचसंपूर्ण ॥

ॐ श्रीगणेशाय नमः श्रीदेव्युवाच भगवन् सर्वलोकेश पंचमं मधुराक्षरं श्रुत्वा स्तोत्राभिदं ब्रूहि
 साधको येन भैरवः श्रीभैरव उवाच बालाया श्रंगमाविलं पंचमं स्तोत्रं नायकं मूलमंत्रादितो व
 द्ये गोपनीयं प्रयत्नतः अस्य श्रीबालात्रिपुरेश्वरी स्तोत्रमंत्रस्य श्रीदक्षिणामूर्ति ऋषिः पंक्तिः

श्री
१४५

१५५
दः श्रीमहाविष्वक्सेरीदेवता ऐं वीजं सौः शक्तिः ल्ली कीलकं धर्मीय काममोक्षार्थजपे पा
देविनियोगः **ध्यानं** कर्षरताटेकशुखारविंदामाणिकामंजीरपदारविंदं हा लामदाक्षिणि
तलोचनांतांवालोभजेनीलतमालशीलां वाग्भवेनरासतेजपे हृदिस्मेरसाईवदनेमश्रुतमं
तस्यसाधकपतेः शिवादयः पूजयेतिचरणौदिवौकसः कामराजमनिशंयदिमातर्योजपेत्स
कृतिनांकृतीसुधीः **विस्तु**जिस्तुचतुराननादयोनिर्जराश्रपिवशीभवेतिते शक्तिवीजम
स्तैकनिधानंसाधकोजपतियोनिशामुखे उर्वशीकुचयुगेसुशीतलेशोरतेमदनमोहित
चेता विष्वेतिमहामंत्रेश्रीराद्येडे.तमद्रिजे योजपेत्कल्पलक्ष्येषुधुक्ताभोगान्सखीवसे
त् नमस्त्यर्णयुगलेमंत्रभूषणमेविके जपेत्प्रभातेसततंशुक्तिसुक्ताः सभाजनं बिंडुविको
णवस्तुकोणसहस्रनागपत्रविहस्रचतुरश्रयुतेसुगेहे ध्यायेद्भवानिवरविष्टरमथ्यसंस्थोभोगा
न्धुनक्तिवद्भलान्सपरत्रशंभुः सद्यःसमुद्यतसहस्रदिवाकराभांविद्याक्षसूत्रवरदाभयरक्त
चिह्नं नेत्रोत्पलेस्त्रिभिरलेकतवक्रपद्मांतां तारहाररुचिरंविष्वो नमामि स्तुतिस्तुर्वेद्रेपरमे
कषण्येश्रीसंदरिगुणरहस्यरूपं पदेजपेद्योरुदयैप्रभातेससाधकोशुक्तिपदंप्रयाति इतिस्तु

वोत्तमं देव्या सौंदर्या साररूपकं परतत्त्वमयं गुणैः पटितं संसाहितैः अदातव्यमवक्तव्यमश्रोत
व्यमभक्तितः ब्राह्मेण हर्ते रथमथाङ्गे स समाहितः जयेत् पठेत् सदा भक्ता भोगमोक्षैकसा
धने इतीदेविपुरेश्वर्या मेत्रगर्भस्तु वोत्तमं गुह्यं गुह्यतमं गोप्यं न वक्तव्यं उदात्मने स्वपुत्राया
न्यशिष्याय भाग्यहीनाय उर्मतेः भक्तिपुक्ताय शिष्याय सायकाय तपस्विने दातव्यमपि व
क्तव्यमित्याज्ञापारमेश्वरी इति श्रीमहिम्नसारा रोहरे श्रीबालात्रिपुरेश्वरी मेत्रगर्भस्तु वराजं से
संपूर्णं ॥ ॥ ॥ ॥

ॐ श्रीगणेशाय नमः मेरुपृष्ठे सखासीनं देवदेवं महेश्वरं शंकरं परिपृच्छ पार्वती परमेश्व
रं श्रीपार्वत्युवाच भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्वशास्त्रागमादिषु आपडुद्धारणे मे त्रं सर्वसिद्धिप्र
दं नृणां सर्वेषां चैव भूतानां हितार्थं वोच्छितं मया विशेषतस्तु राजो वै शोतिष्ठिविवर्धनं
अग्न्यासकरन्यासदेहन्याससमन्वितं वक्तुमर्हसि देवेशि मम हर्षविवर्धनं श्रीईश्वर उवाच
शृणु देवि महामेत्रमापडुद्धारहेतुकं सर्वदुःखप्रशमनं सर्वशत्रुविनाशनं अपस्मारादि रोगा
णां ज्वरादीनां विशेषतः सर्वेषां स्मृतिमात्रेण मेत्रराजमिमं प्रिये सर्वकामार्थदं देवि राज

श्री
१४६

भोगप्रदं नृणां आपङ्गहारमिति यन्मंत्रे वक्ष्याम्येषतः ग्रहराजभयानां च नाशने स एव
वर्धने स्नेहाद्वक्ष्यामि ते मंत्रे वेदसारमिमं प्रिये प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य देवी प्रणवमुद्धरेत् वट्ट
कायेति वै पश्चादापङ्गहारणाय च कुरुद्वयेततः पश्चाद्वट्टकाय पुनः क्षिपेत् देवी प्रणवमु
द्धृत्य मंत्रोद्धारमिमं प्रिये मंत्रोद्धारमिमं देवि त्रैलोक्ये चापि दुर्लभं अप्रकाशमिमं मंत्रं सर्व
शक्तिसमन्वितं स्मरणादेव मंत्रस्य श्रुतं प्रेतपिणाचकः तदुवेत्येति भीता वै कालरुद्रादिव
प्रजाः पदेहापदयेहापि पूजयेहापि पुस्तकं नाग्निचौरभयेतत्र ग्रहराजभयेतथा न च मा
रीभये किंचित् सर्वत्र सखतान् भवेत् आयुरारोग्यमैश्वर्यं पुत्रपौत्रादिसंपदः भवेति सततं तस्य
पुस्तकस्यापि पूजनात् श्रीपार्वत्युवाच कण्वभैरवो नाम आपङ्गहारकोमतः त्वया यः क
थितो देव भैरवः कल्पवित्तमः तस्य नाम सहस्राणि प्रयुतान्यर्चयानि च सारमुद्धृत्य तेषां वै
नामाष्टशतमुत्तमं यानि संकीर्तयन् मर्त्याः सर्वे इह विवर्जितः सर्वान् कामानवाप्नोति सा
धकः सिद्धिमेव च श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि भैरवस्य महात्मनः आपङ्गहारकस्य
हनामाष्टशतमुत्तमं सर्वपापहरं प्रणोत्तमं सर्वकामार्थदे देवि साधकानां शु

१. सर्वसंगलमागल्यं सर्वोपद्रवनाशनं
आयुक्तं पुष्टिकं श्रीकं वयशास्त्रं १

१ लजा बीजं बीजमिति बृहकायेति २

भावहं नामाष्टशतकस्यापिच्छंदोनुष्ठुप्रकीर्तितः बृहदारण्यकोनामऋषिदेवोद्यभैरवः
सर्वकार्यार्थसिद्ध्यर्थविनियोगरिति स्मृतः (अष्टबाहुत्रिनयनमिति वीजं समाहितं) शक्तिके
प्रणवः कीलके चैव महसि हौ नियो ज्यते रुद्रमेगुष्टयो र्न्यसे तर्जन्या विशिखी शिवे मधामयो र्न्यस्य
नामिका योत्रिश्रुतिने ब्रह्माण्डकनिष्ठा यो तलयोस्त्रिपुरोत्तके मांसाशनं करायेत करपु
ष्टेदिगंबरं भैरवं श्रीविन्यस्य ललाटे भीमदर्शने नेत्रयो र्भूतहनने सारमेया उगंधुवौ कार्ण
यो र्भूतनाथे च प्रेतवाहे कपोलयोः नासिका पुटयोश्चैव भस्मांगं सर्पभूषणे अनादिभूतमा स्पेच
शक्तिरुक्ता गले न्यसेत् स्कंधयो र्दैत्यशमने बाह्वोरनुलते जसे पाणयोः कपालिते न्यसेद्दृढये मुंड
मालिने श्रोते वक्षस्थले न्यसेत्स्तनयोः कामचारिणे उदरे च सदा तुष्टे द्वेषे शंफार्षयोस्तथा
क्षेत्रपाले पृष्ठदेशे क्षेत्रज्ञे नाभिदेशिके सर्वाब्जनाशिने कट्यो वटुकें लिङ्गदेशके गुदे रत्नाकरे
न्यसेत्तथोर्वीरक्तलोचने जानुनो बुर्बुरारावे जघनयो रक्तपायिने गुल्फयोः पाडका सिद्धिं पाद
पृष्ठे स्वरे श्वरे आणादमस्तके चैव आपडुहारके तथा पूर्वउपरहस्ते च दक्षिणे दंडधारिणे एव
इहस्ते पश्चिमे च घटावादिनमुत्तरे आग्नेयामग्निवर्णी च नैऋत्यांच दिगंबरं वायव्ये सर्वभूतस्थमी

श्री
१४७

शान्तोऽसर्वसिद्धिदं दुर्ध्वविचरणं न्यसेदथ स्नाच्छेषरूपिणं एवं विन्यस्य देहेषु षडंगेषु ततो न्यसेत्
 रुदयेभूतनाथं च दिनायायसूर्यनि आनंदपदप्रकीयनायायायशिखासुच सिद्धिसावरना
 याचकवचे विन्यसेत्तथा सहजानंदनायायन्यसेत्त्रयेतथा निसीमानंदनायायश्चैव प्रयो
 जयेत् बीजपूर्वविनिर्यस्य न्यासं कुर्याद्विचक्षणः एवं न्यासविधिं कृत्वा यथावत्तदनंतरं ध्यानं
 तस्य प्रवक्ष्यामि यथा ध्यात्वा पदे त्रयः शुद्धस्फटिकसंकाशं सहस्रादित्यवर्चसं नीलजीमूतसंका
 शं नीलांजनसमप्रभं शृङ्गाक्षं त्रिनयनं चतुर्बाहुं हृदि बाहुकं देहाकरालवदनं त्रुणरागवसंकुलं
 भुजंगमेखले देवमग्निवर्णं शिरोरुहं दिगंबरं कुमारीशं वटुकाक्षं महाबलं एवद्वोगमसिपा
 शं च शूलं दक्षिणभागतः उमरुचकपालं च वरदे भुजंगे तथा अग्निवर्णं समोपेतं सारमेयस
 मन्वितं ध्यात्वा जपेत्सुखं हृष्टः सर्वान् कामानवाप्नुयात् करकलितकपालाकुंडलीदेउपाणिस्त
 रुणितमरनीलव्यालयजोपवीती क्रतुसमयसपर्याविघ्नविच्छेदहेतुर्जयति वटुकनाथा सि
 द्दिदासायकानां अस्य श्रीवटुकभैरवमंत्रस्य बृहदारण्यकऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीवटुकभैरवो दे
 वता ज्ञेयी बीजं वटुकायेति प्राप्तिः प्रणवे कीलकं अभीष्टकामनासिद्ध्यर्थं जपेत्पादे विनियोगः

वृहदारण्यकसूत्रेनमः शिरसि अनुष्टुप्छंदसेनमो मुखे श्रीवृटकभैरवाय देवताय नमः रुदि
 त्रीवीजाय नमः गुह्ये वृट्कायेति शक्तये नमः पादयोः प्रणवकीलकाय नमः नाभौ अभीष्टका
 मनासि ह्यर्थे जपे पादे विनियोगः सर्वगो ओं ह्रीं व्रं गृष्टाभ्यो नमः ओं ह्रीं व्रीं तर्जनीभ्यो स्वाहा
 ओं ह्रीं व्रूं मध्यामाभ्यो वषट् ओं ह्रीं व्रैं अनामिकाभ्यो हूं ओं ह्रीं व्रौं कनिष्ठिकाभ्यो वौषट् ओं ह्रः व्रः करत
 लपृष्ठाभ्यो फट् एवं षडेगः भैरवो भूतनाथश्च भूतात्मा भूतभावनः क्षेत्रज्ञः क्षेत्रपालश्च क्षेत्र
 दः क्षेत्रपो विराट् श्मशानवासी मांसाशी खर्षराशी स्मरंतकृत् रक्तपाः पानपाः सिद्धः सिद्धिदः
 सिद्धसेवितः करालः कालशमनः कलाकाष्टातनुः कविः त्रिनेत्रो वज्रनेत्रश्च तथा पिंगललो
 चनः शूलपाणिः खड्गपाणिः केकालीध्वजलोचनः अभीरुर्भैरवीनाथो भूतिदेवो गिनीपतिः
 धनदो धनहारी च धनवान् प्रतिभानवान् नागहारो नागपाशो व्योमकेशः कपालभृत् का
 लः कपालमाली च कमनीयः कलानिधिः त्रिलोचनो ज्वलन्नेत्रस्त्रिशिखी च त्रिलोकपः त्रि
 नेत्रतनयो डिंशः शंतः शंतजनप्रियः वृट्को वृट्वेशश्च खट्वांगवरधारकः भूताध्यक्षः प
 शुपतिः भिक्षुकः परिचारकः भूर्तो दिगंबरः शूरो हिरण्यः पंडुलोचनः प्रशंतः शोतिदः

श्री
१४८

शुद्धः शंकरः प्रियवोधवः अष्टमूर्तिर्निधीशश्च ज्ञानचक्षुस्तपोमयः अष्टाधारः षडाधारः सर्व
युक्तः शिखीसखः भूधरो भूधराधीशो भूपतिर्भूधरात्मजः कंकालधारी मुंडीचक्रां वयसोपवीत
वान् जट्भनो मोहनस्तेभीमारणः लोभणस्तथा शुद्धनीलोजनप्रत्योदैत्यहा मुंडभूषितः बलिभु
ग्वलिभुग्रायो बालो बालपराक्रमः सर्वापत्तारणोऽर्गोऽष्टभूतनिषेवितः कामी कलानिधिः
कोतः कामिनीवशकृद्वशी सर्वसिद्धिप्रदो वैद्यः प्रभुर्विस्तुरितीवहि अष्टोत्तरशतं नामां भैरवस्य
महात्मनः मया ते कथितं देविरहस्यं सर्वकामदं यद्देवद्व्यते स्तोत्रं नामाष्टशतमुत्तमं न तस्य
उरितं किंचिद्दोषाणां च भयं न हि न शत्रुभ्यो भयं किंचित् प्राप्नुयात् मानवः क्वचित् पातकानां
भयं नैव यः पठेत् स्तोत्रमुत्तमं मारी भये राजभये तथा चौराग्निजे भये ऐत्यातके महाबोरे तथाऽः
स्वप्नजे भये बंधने च तथा चोरे पदेद्यः स्तोत्रमुत्तमं सर्वप्रणममायाति भयं भैरवकीर्तनात् एका
दश सहस्रेत परस्परणमुच्यते यस्मिंसेधो पठेद्देवि सेवत्सरमर्तेन्द्रियः सैसिद्धिं प्राप्नुयादिष्टोऽ
र्त्तमर्मपि मानवैः षण्मासं भूमिकामिस्तु जपित्वा प्राप्नुयान्मही राजशत्रुविनाशार्थं जपेन्मा
साष्टकं तथा रात्रौ वारत्रये देविराज्ञानं वशमानयेत् धर्मी धीवासतार्थी वा दारार्थी यस्तु मानवः

जपेनमासत्रयेदेवि वारमेकंतथानिषि धनप्रवस्तथादारांशमुयात्रावसेशयः रोगीरोगात्प्रभु
 चेतदेविसत्त्वंनसंशयः निगडैश्चापियोवदः कारागृहनिपातितः श्लेखलावेधनेशतः पदेचै
 वदिवानिषि यांयांसमीहते कामांस्तोस्तोशामोतिमानवः अप्रकाश्यमदातव्यंनदेयेयस्यकस्य
 चित् सत्कुलीनायशोतायऋज्जचित्तायशीलिने दध्यात्स्तोत्रमिदं पुण्यं सर्वकामफलप्रदं भै
 रवोपिप्ररुष्टोभूत्सस्वयेचमहेश्वर एवंश्रुत्वाततोदेविनामाष्टशतशतमं संतोषं परमं प्राण्यभैरव
 स्यमहात्मनः संजयोपरयाभक्त्या सदा सर्वेश्वरेश्वरि इति श्रीरुद्रयामले तत्रैभैरवभैरवी संवादे वटुक
 भैरवस्तोत्रं संपूर्णं ॥

ॐ श्रीगणेशाय नमः श्रीभैरव उवाच अथ वक्ष्यामि देवेशि कवचे मे उगर्भके मूलमेतत्स्वरूपं च विष्णु
 मंगलकाभिधं सर्वसंपत्प्रदं चैव महाकालस्य ऋषिर्वाति गुह्यातिगुह्यं परमं मूलविद्यामयं भुवं परमा
 र्थप्रदं नित्यं भोगमौलैककारणं महाभयहरे देवि महैश्वर्यप्रदेशिवे कवचस्यासि देवेशि ऋषिभैर
 व ईरितः अनुष्टुप् छंद इत्युक्तं महाकालश्रदेवता कूर्चबीजं पराशक्तिस्तारे कीलकमीरितं धर्मार्थ

श्री
१४५

काममोक्षार्थे विनियोगः प्रकीर्तितः अथ ध्यानं प्रणामवर्णमहाकायं महाकालं त्रिलोचनं
नीलकण्ठं स्वतेजस्कनेत्रं त्रयविभूषितं त्वङ्गचर्मधरं देववरदाभयपाणिकं शूलहस्तं च खट्वाङ्गधारा
रिणं मेघनाथकं पिनाकहस्तं देवेशं तोमरं विभूषितं विभुं प्रासपटिसहस्रं वैभैरवं तमहास्मरेत्
एवं विधेन ध्यानेन मनसा चिंतयेद्दिभुं ॐ ह्रीं शिरःपातमेकालं ललाटे ह्रीं सदा मम ह्रीं कारकं
प्रदीपं मे बीजहृदयस्वरूपिणीं ह्रीं पातलोचनं देहं देहं मुखं ह्रीं बीजरूपिणीं ह्रीं कारकं केठं देहो
ह्रीं पातस्कंदयोर्मम महाकालः सदा पातभुजो सद्यो नरो मम ह्रीं कारं रुदयं पातह्रीं मे व्याडुद
रं मम ह्रीं नाभौ पातसततं देवी ह्रीं काररूपिणीं अव्यानेति गदेशं च ह्रीं रक्षेद्भुतदेशके कृ
चं युग्मे पातपादौ स्वाहा पादतले मम श्रीं षोडशाक्षरः पातसर्वो मे मम सर्वदा अंतर्वह्निश्च मां
पातदेवदत्तश्च भैरवः भगलिङ्गास्तप्रीतः सर्वसंधिषु रक्षतु महोद्योमो सदा पातममं द्रिय
समूहकं शिवो ममं द्रियार्थेषु रक्षयेद्दक्षिणेषु पि महाकालः पश्चिमे व्याहृतिणे देवदत्तकः
भगलिङ्गास्तप्रीतो भगलिङ्गस्वरूपकः उदीच्यामूर्ध्नि गं पातपूर्वे संहारं भैरवः दिगंबरः परम
ज्ञानस्थः पातदित्तं विदित्तं च चौरगवाट्टहासो मे शिवो मे सर्वदा वत् पातविघ्नेषु चोरेषु जग

दुधिरभक्तकः करालवदनोद्योरः प्रेतकोलाहलप्रियः मुक्तकेशः सुकेशश्चमदरोन्मत्तभैरवः
 देवदत्तो महोद्यश्च सदाशमशानगाः पुरः शिरसः पादपर्यंतं महाकालो वनात्सदा इतीदेकव
 चंदिव्यं साधकानां सुडर्लभं मंत्रे सिद्धि करे साक्षान् महाकालस्य भाषितं इदेकवचमज्ञात्वा
 योजयेत् कालभैरवं शतलक्षे प्रजसोपितस्य मंत्रेन सिध्यति सप्तस्त्रिंशत्तमामोति सोचिरा
 न्मृत्युमाप्नुयात् मंत्रेण प्रियते योगी रक्षयेत् कवचं ततः त्रिंशत्पठनादस्य कवचस्य त्रिं
 वर्तनी सिद्धयोष्टौ करे तस्य महेश इव चापरः रूपेण स्मरन् त्रयोष्टौ कामिनी नो प्रियो भवेत् त
 स्मादेतत्सु कवचं न देयेयस्य कस्यचित् भक्तिमुक्ताय शोभाय दानशीलाय धीमते यो ददाति सु
 शिष्येभ्यो वश्येन स जगद्भवेत् गुह्यं गुह्यतरे गुह्यं महा रुद्रेण भाषितं रवौ भूर्जे लिखेद्दर्मस्वये
 भूः कुसुमस्त्रजा कुंकुमेनाष्टगोथेन तन्नेन निजरेत सा धारयन् मूर्द्ध्नि वा बाहो प्राप्नुयात् परमो
 गतिं धनकामो लभेद्विद्वत्प्रकाशो लभेत् प्रजा रणे विप्लवरोधत्वा कल्याणी गृहमाविशेत्
 यस्य केदगतं तस्य करस्थाः सर्वसिद्धयः श्रीविष्णु कवचं नाम कवचं न प्रकाशयेत् रहस्यातिर
 हस्ये च गोपनीयं स्वयोनिवत् इति श्री रुद्रयामले तंत्रे विष्णु मंगल नाम महाकाल कवचं संपूर्ण ॥

श्री
१५०

ॐ श्रीगणेशाय नमः अथुना देविवक्ष्यामि स्तोत्रं परमपावनं रहस्यातिरहस्यं च भोगमोक्षैककार
णं सर्वसिद्धिप्रदं चैव बलशुष्टिविवर्धनं सर्वकामार्थदं चैव भुक्तिमुक्तिफलप्रदं रहस्यातिरहस्यं
च स्तोत्रं भावप्रदेशिवे महाकालस्य स्तोत्रस्य ऋषिः भैरव ईरितः गायत्री च्छंदः त्रुक्तं महाकाल
श्रदेवता जेबी जे ज्ञी तथा शक्तिः स्वाहा कीलकमुच्यते धर्मीयकाममोक्षार्थे विनियोग इति स्मृ
तः अस्य श्रीमहाकालस्तोत्रमंत्रस्य श्रीभैरव ऋषिः गायत्री च्छंदः श्रीमहाकालो देवता जेबी
जे ज्ञी शक्तिः स्वाहा कीलकं समश्रीधर्मीयकाममोक्षार्थे स्तोत्रपाठे विनियोगः अथ याने
कल्पोत्तकालाग्निममानभासे त्रिलोचने कालिकयोपविष्टं त्रिशूलखट्वांगकपालखड्गाकरं
महाकालमनेतमीड्ये कूर्चचमत्कारलसत्प्रसादं जपे हयं यः स्मरकेलिलोलः जेकारमार्गे
ण सर्वैरिवर्गं ब्रुत्वा भवेद्भूपति सार्वभौमः १ येनाममंते जपते महेशनिशीथकाले सुराणाम्
सक्तः तस्याभिभूमौ रिपुवर्गलक्ष्मीः वशी भवेत्साधकलोकमौलेः २ प्रसीद हयमेवास्य योज
पेदर्थरात्रके प्रमणने विपने वापि वरदो दर्शनप्रदः पराहये बीजमतीवरूपं जपे त्रिणीथे वि
पिने जलेपः रिपुं विनिर्जित्य सदैवरूपं विद्यान्वितो भूद्भुविलोकपालः ४ स्वाहा बीजे यो

115

श्री
१५१

ॐ श्रीगणेशायनमः श्रीदेवुवाच अधुना देवदेवेश कवचं वज्रपंजरं काल्याः कृपाकटा
क्षोर्मिकिमीरितदृशोद्भवं श्रीरश्मरुवाच प्रणुदेवि प्रवक्ष्यामि तवाग्रे कवचोत्तमं यस्मि
न कृते भवत्येव श्रीकाली तनयोनरः विना मुनानसिद्धः स्यादक्षिणा दक्षिणा नना अतः क
वचिना भाग्यसाधकं द्रेण सिद्धये ऋषिरस्य स्मृतः शंभुर्जिह्वः प्राकृतिरुत्तमं देवतादक्षि
णो ध्यात्वा काली प्रत्यक्षं न्यसेत् श्रंभोदणमलंगीमतिविकटदंतौ लोलजिह्वोजटालां
मुंडं वामे दधानां करकमलतले दक्षिणे चंद्रहासे स्तब्धिद्वंद्वसुधागधरमुखकमलप्रेत
दो वल्लिकांची माही कोन्मत्तनेत्रां शवरुदयगतो नौमिकाली सकालां क्रीबीजं मूर्द्धिगं
उद्धितयमनुपुनः तद्द्वयं हृदयं यः नेत्रद्वंद्वे च लजा युगलमपि पुनः कर्णयोर्विन्यसेच्च ना
साद्वंद्वे च रत्नेद्रदनरसनयोः कालिकादंतपंक्तौ लिंगे भूरुद्रुदे च त्रितयमपि पुनर्बीजमा
द्येन्यसेच्च बाह्वंद्वे च हृदये चरणयुगलकेशाक्रिबीजद्वये च स्वाहा सर्वत्र देहे विषदतरम
तिर्विन्यसेद्यापके च एवं न्यासं विधाय त्रिभुवनबलयाख्यातकीर्तिः कवीन्द्रो वज्रो गोजी
वल्लोके जयति बड्धनः साधकः सिद्धमेवः क्रीक्रीक्री देवि हूं हूं कहकहकह देवि हूं हूं

हहाहा दंदंदंदिणोत्वां कककककलितेकालिकेकालपत्नि क्रीक्रीक्रीयोनिहूहूहूह
हहसहितेकालिह्रीह्रीहरेणे स्वाहेस्वाहेशनेत्रेभभभभभवतीभूतयोवोभवीत भूतप्रेतपि
शाचपन्नगपरप्रत्यर्थिसेनाभये रणेरण्यतरत्नभीषुचतथाचान्यासभीषुस्फुटं स्मृतैवंम
नुमुत्तमेगतभयो जायेतवीरोत्तमो वीरंचापिचसाधयेदनुमनेस्वातदयत्साधकः इतिश्री
वज्रपेजरकाखे श्रीकालिकाकवचं संपूर्णं ॥

ॐ श्रीगणेशायनमः ब्रह्माशक्रादिवंद्यः शशधरकमलालंकृतोऽस्मिन्मूर्तिः सर्वज्ञः सें
डखेडोमधुमयनसमालिंगितोसौद्विमूर्तिः हंसेशानौचसायीविधुरतिलतितौदक्षिणेका
लिकेत्वां भूयस्तेसर्वसिद्धौदहनललनयोसंगतांप्रोद्भूयंति १ पिंगोयाभिर्जटाभिः शशधर
शकलोत्तंसंसाधुषक्तौतालबालोपवीतजलदनलचिताभ्येतरोत्तानस्रं भीमास्येष्टलह
स्तंशशिकरविषदप्रेतभूतेशमेष्टि द्वंद्वेनाक्रम्यतांस्वोरसिहसितमहाकालरुद्रायसंस्थो २
कालाभ्राभोकटारप्रहमरललितोमुक्तिधम्मिलभारामारक्तोष्टोत्रिनेत्रामभयवरनरच्छिन्नमु

श्री

१५२

१५२

डासिहस्तां दिग्वस्त्रानारहस्तोत्तयकतरशानोपेतयुग्मावतंसा मन्योन्यग्रंथिकेशग्रथित
गलदस्त्रं मुंडमालाभिदीप्तां ३ लोलजिह्वोग्रदंष्ट्राननकमलवलतचौररावाट्टहासां पी
नोत्तंगस्तनाभोपुंरहरतरुणीयोगिनीभिः समेतां यस्त्वांमातः कदापि स्वमनसि कुरुते तस्य
पुण्यै किमन्ये स्त्रीर्धैः स्त्रानैस्तपोभिर्गुरुभिरथ महादानदीप्तादिभिर्वा ४ हेला लोलाभिरव
लितकुटिलचनोन्मुक्तकेशज्जजाभिर्मद्यश्यामाभिरुद्यद्दिनकरकिरणैस्त्रीक्षौद्रौभीषणाभिः
दक्षेणैर्लोकपाणेशितमितरकरतर्जनीविभ्रतीभिः दंष्ट्राचौराननाभिर्गुर्वतिभिरभितोयोगि
नीभिः समेतां ५ फेत्कुर्वन्फेसवर्गधनिजनितमुदंस्मेरवक्त्रारविंदो मंदस्तोकप्रसन्नस्मि
तवदनमहाकालरुद्राग्रसंस्थां येत्वांथायेतिमातः क्वचिदपि न भवेत्पापदोभागिनस्तेतेषां दा
सा भवेत्तिलितिसुरपतयः सर्वसिद्ध्यर्जितानां ६ तीर्थे वा श्रूय्यदेशे शिखरिणिसरितो संगमे ग
ह्वरे वा श्रूय्यागारे श्मशाने वा वरुदिसुरते च त्वरे वा प्रदेशे स्वेच्छाचाराजयेतः स्तवमिममपि
लं चिंतयन् यो विकेत्वां जुह्वेतः कामयेते यदि ह किमपि तत्सिद्ध्यति स्वेष्टमेष्टो ७ श्रावं वाच्छा
गले वा वरमहिषवरैर्नागते वा खरे वा वैडाले वा पिनारे पलमथ हविषा साहिकेनाभिषिक्तं ८

त्वाकुंडे त्रिकोणे स्मरसदनसमेवापिलक्षं जितेंद्रो जित्वा वाचामधीं जयति चिरतरं जीवति त्मा
 तले स्मिन् ८ ये त्वत्तमैकदा चिन्निशि विषदधियः कुंडगोलोद्भवान्कैर्जपैः परैरिषोर्णे पितृव
 नदहने जहति प्रदधानाः तेषां तष्टायुगानामचिन्मपनयस्युत्तमो गेविधा त्वत्तत्ताडकर्म ले
 खाः परित्तिखसिचिरे श्वर्यवाचस्पतित्वे ९ यस्तु चेंद्रार्थचूडो कपिलतरजटो नागयज्ञो य
 वीतां चेंद्रापीडाग्रतः स्थो भगवति सततं ध्यायति श्यामवर्णो स्वेस्वे संत्यज्य कोते कुसुमश
 रभयोत्कं पमानां गयष्टाः कोताः कोतालकोतारतिपतिमिव तं मन्यमाना भजंते १० ये त्वां
 कर्त्री कपालोद्यतकरयुगलां पिंगलां कालरात्री ध्यायेत्तु त्वां भजंते भगवति सहसा ते रिपूना
 शयंति ये त्वां मूलकपालैतरुणतरणिभो चिभ्रती भावयेति त्रैलोक्या कर्षसिद्धिर्भवति सम
 नसोऽस्ति प्रमीशानितेषां ११ ब्रूमः किं वा स्वरूपं जननितवमनोः सर्वमेतेन साध्यं त्वन्मे ज्ञात्वा हि ती
 यो भवति परतरः सिद्धिदः साधकानां वरणा कर्षप्रमोहप्रहरणमिलनहेषणोच्चादनानि हि
 प्रसिद्धोति तेषां किमवरममुना सिद्धयोद्यौ करस्थाः षट्कोणं भूषणं तः स्थितमथ कमले तत्र
 षट्कोणमन्यत्तत्र च्चास्मिन्निजं ते स्मरहरमहिलेयं त्रमाराथनायाः अस्मिन्ना राध्यापीदे भग

श्री
१५३

१५३

वतिभवतीभावनामात्रगम्योविष्णुराधात्वसिद्धिर्भवत्समनसोसर्वसिद्धिद्वयानां १३ जग
न्मातःकालिविगुणमयिरुद्राणिगिरिजे भवानिष्ठीकंदप्रणयिनिशिवेविश्वसहिते उदं
चत्कारुण्येभगवतितवाख्योगुणमयी गुणातीतेनित्येस्फुटमितिवदन्मेस्तवदने १४ इदे
त्वन्मेत्रांगेसकलडरितधंसनकरं स्तवेयःश्रद्धावान्परिपठतिकल्याणजनकं चिरंतस्थतो
णीतलविहरमाणस्यविडुषो भवातीतेनित्येभवत्भवद्दाराधनफले १५ इतिश्रीमद्गुरु
द्रियामलेतेत्रेश्रीकालिकास्तवराजःसंपूर्ण ॥ ॥

ॐ श्रीगुरवेशिवायोनमः श्रीदेवुवाच भुवनेश्याश्चदेवेशयायाविद्याप्रकीर्तिताः श्रुताश्चा
धिगताःसर्वाःश्रोतमिच्छामिसोप्रते त्रैलोक्यमंगलेनामकवचंचयत्पुरोदिते श्रीईश्व
रउवाच पार्वतिष्णवदामिसावधानावधारय त्रैलोक्यमंगलेनामकवचंचमेवविग्रहं
सिद्धिविद्यामयंसर्वस्वयंसिद्धिप्रदायकं पठनाद्वारणान्मर्त्यात्रैलोक्यैश्वर्यभागभवेत्
त्रैलोक्यमंगलस्यास्यकवचस्यऋषिःशिवः छंदोविराट्जगद्धात्रीदेवताभुवनेश्वरी य

मीर्यकाममोक्षेषु विनियोगः प्रकीर्तितः श्रीबीजंमेश्वरः पातभुवनेशीललाटकं ऐं पात
 दत्तनेत्रेमे श्रीपातवामलोचने श्रीपातदत्तकर्णे मे विवर्णात्मा महेश्वरी वामकर्णे सदा पा
 तऐं द्वाणं पातमे सदा श्रीपातवदनं देवी ऐं पातरसनं मम वाक्त्रिकुटा विवर्णात्मा कर्णे
 पातपरात्मिका श्रीस्कंदे पातनियतं श्रीभुजौ पातसर्वदा श्रीकरौ त्रिप्रदेशानी त्रिप्रदेश्यदा
 यिनी अणोतरुदये श्रीमे मध्यदेशं सदा वत क्रो पातनाभिदेशे मां अक्षरी भुवनेश्वरी सर्ववी
 जे सदा पृष्ठे पातसर्ववशं करी श्रीपातगुह्यदेशं मे नमो भगवति कटिं माहेश्वरी सदा पातस
 विष्मनी जानुयुग्मकं अन्नपूर्णी सदा पातस्वाहा पातपदद्वयं सप्तादशाक्षरी पाया दन्नपूर्णी वि
 लेवपुः तारा मायारमा कामाः षोडशाणी स्ततः परं शिवस्या सर्वतः पातविंशत्यर्णात्मिका
 सदा तारे उर्गे युगं रत्नाणि स्वाहेति निदशाक्षरी जयङ्गी च नश्यामा पातमो सर्वतो मुदा मा
 यावी जायिका चैषा दशाणी चतुष्पापरा प्रतप्तकोचनाभासा जयङ्गी जलेवत तारे श्रीङ्गी
 यैनमेष्टवर्णात्मिका परा शंखचक्रयुक्तीणादरामां दक्षिणे वत महिषिमर्दिनि स्वाहा च व
 स्रवर्णात्मिका परा नैन्दत्यो सर्वतः पातमहिषासुरनाशिनी मायापद्मावती स्वाहा सप्ताणी

श्री
१५४

१५४

परिकीर्तिता पद्मावतीपद्मसंस्थापश्चिमेमांसदावत पाणकुटपुटामायेहिपरमेश्वरिस्वाहा ३
योदशार्णराद्यासाश्वासकंदानलेवत सरस्वतीपंचमशरोनित्यक्लित्रेमदद्रवे स्वाहारवात्तरीनि
त्यामासुत्रेसदावत तारामायाचकवचंचेचिचक्षेक्षततोवधुः हूँहँह्रींफट्महाविद्याद्वादशार्णोवि
लप्रदा त्वरिताष्टादिभिः पायाच्छिवकोणेसदाचमं ऐंलंकीसौः साततोवाला मासूर्ध्वोदशतोवत
इतितेकवचंचेदिव्यं त्रैलोक्यमंगलं परं सारात्सारतरेषण्ये महाविद्योगविग्रहं अस्याश्च पटनात्सद्य
कुबेरोपिथनेश्वरः इंद्राद्याः सकला देवाधारणात्पटनाद्यतः सर्वसिद्धीश्वराः सेतः सर्वैश्वर्यमवाप्नु
युः पुष्पोजत्पाष्टके दद्यान्मूलेनैव पृथक् पृथक् संवत्सरकृतायास्तु पूजायाः फलमाप्नुयात्
प्रीतिमन्योन्यतः कृत्वा कमलानिश्चला गृहे वाणीचनिवसेद्वक्त्रे सत्पं सत्पं न संशयः योधारय
ति पुण्यात्मा त्रैलोक्यमंगलाभिधं कवचंच परमं प्राण्य सोऽपि पुत्रवतों वरः सर्वैश्वर्ययुतो भूत्वा त्रै
लोक्यविजयी भवेत् पुरुषोदक्षिणे बाहौ नारी वामे भुजे तथा वरुणयुतो भूत्वा वेद्यापि लभते
सुते ब्रह्मास्त्रादीनि शस्त्राणि नैव कृतेति ते जनं एतत्कवचमज्ञात्वा योजयेद्भुवनेश्वरीं दारि
द्र्यपरमं प्राण्य सोऽचिरान्मृत्युमाप्नुयात् इति श्रीदेवीश्वरसेवादेश्वनेश्वरीकवचं संपूर्णं ॥

ॐ अथ भवनेश्वरीस्तवराजः तन्वते श्रीभैरव उवाच अधुना शृणु देवेशि स्तोत्रं तत्त्वनिरूपणं
 सर्वस्व भवनेश्वरीः परापर रहस्यकं यस्य कस्य न वक्तव्यं विना शिष्या यथावति अस्मिन् स्तोत्रे
 देवेशि ऋषिर्भैरव उवाच कंदो नुष्टुप समाख्यातं देवता भवनेश्वरी श्रीतत्त्वरूपिणी बीजं मा
 या द्वैशक्तिरुच्यते ॥ कीलकं समाख्यातं मोक्षार्थे विनियोगकः उच्यते सूर्यसहस्राभाशाशा
 ककृतशेखरां पद्मासनं स्मरन् श्रीसूर्यं हृदि विलोचनो रक्तवस्त्रधरो यस्यापाशो कुशवरो क
 रैः दधती भवनेश्वरी ध्यायेत् हृत्कंजेशिवो इति ध्याने वाग्भवंतव शिवे प्रिय बीजं ध्यायेत् य
 दिनरोश्च लचेतः तस्य त्वच्चरणं पूजनमात्रा ज्ञायते हि कमलावतदासी ॥ शक्तिबीजमनघं
 स्रधाकरं साधको यदि जपेद् हृदि भक्ता तस्य स्वर्गललनाच्चरणाञ्जैरेजयेति मुकुटैर्मणिमुक्तेः
 माया बीजं योजयेत् ते महेशितत्वं मे वी भक्तिमान्शुक्तिकोत्ती त्वत्सहस्रायातित्वदामरमेना
 कस्त्रीभिर्वीज्यमानः स्वः तालैः ३ त्वन्मंत्रमध्ये भवनेश्वरीति यो नामरंभा मरिरेभकोत्ती ध्याये
 हृदञ्जेशिखंडचूडे स्याति रंभा परिरंभस्वर्गं ४ मायार्णवः साधको ध्यायेत् तंतः तस्य ब्रह्मा
 विस्तृषिवादयस्ते देवाः पादौ रंजयेति स्म नित्यं मौलिस्ये स्तैरिडनीलादि रंभैः ५ तत्त्वरूपि

श्री
१५५

155

णिभवन्मनुमथे योजयेत्तव स्यां केरसाखा देवितस्य त्वसाथकराज्ञो विष्णुमेतदखिलं
वश्यमेति ६ मायाबीजं देवि मंत्रांत संस्थे राजा वह्निध्यायते यो ह्यदंतः भूमौ भूमास्तस्य पादाब्ज
युग्मे रंजेति स्वेमौलिरत्नो शुभितैः ७ इतीदं परमं तत्तत्तत्त्वविद्यास्तु कोत्तमं रहस्यं भुवनेश्व
र्याः सर्वस्वं मम पार्वति संपूज्य भुवनेश्वरी नीयः पठेत् साधकोत्तमः तस्याष्टौ सिद्धयो देविक
रसंस्थामहेश्वरि अस्य स्तवस्य देवेशि प्रभावं कथिते प्रभुः नास्महं भुवनेश्वर्याः पंचवक्त्रैर्न सं
शयः इत्येष पटलो देवि रहस्यातिरहस्यकः अभक्तेभ्यो न दातव्यो गोपनीयो मुमुक्षुभिः
इति श्री भुवनेश्वरी रहस्ये तत्त्वविद्याख्यः पटलः समाप्तः ॥

ॐ श्री गुरवे नमः प्रकाशानंदनाथाख्ये विमर्शानंदनाथके आनंदानंदनाथोचदिव्यौ च गुरु
मंडले श्री पूर्णानंदनाथाख्ये श्री ज्ञानानंदनाथके श्री सत्यानंदनाथोचसिद्धौ चान्प्रणामा
महं स्वभावानंदनाथाहं प्रतिभानंदनाथके सुभगानंदनाथाख्ये मानवौ चान्गुरुभजे
त् शुभमस्तु सर्वजगतां ॥

ॐ नाभौ अकारं हृदि उकारं आनने मकारं भूमध्ये विंडु ललाटे अर्धचंद्रं ललाटेर्धे निरो
धिको शिरसि नादे ब्रह्मरेधे नादोते शक्तिं त्वक्स्थो व्यापिनी शिखाशूलस्थो शिखास्थो
समनां शिखोतस्थाशुभनाशुलेच्छा परमशिवेव्योमाकारेस्वेलीनंभावये यस्तुसर्वाणिभू
तानिआत्ममेवानुपश्यति सर्वभूतेषुचात्मानंततोनुविज्जगृह्णाते ॥

ॐ श्रीगुरवेशिवायोनमः श्रीरस्तुसदा ब्रह्मरंध्रसरसीरुहोदरेनित्यलग्नमवदातमद्भुतं
कुंडलीविवरकोडमंडितं द्वादशगणसरसीरुहंभजे १ तत्सकंदलितकर्णिकेष्टेह्रस्वरेव
मकथादिरेखया कोणललितहलक्षमंडलेभावलक्ष्मवलालयेभजे २ तत्पुटेष्टतडि
त्कारिमस्यर्धमानमणिपाटलप्रभं चिंतयामिहृदिचिन्मयवशुविंडुनादमणिपीठमंड
ले ३ उर्ध्वमस्यद्रुतभुक्शिखाशिखंतद्विलासपरिहं हिणस्यदं विश्वचस्वरमहोसदोक्त
दंविस्मरामियुगमाद्यहंसयोः ४ तत्रनाथचरणारविंदयोः कुंकुमारुणज्यरीमरुणयोः
द्वंद्वमिंडुमकरंदशीतलेमानसस्मरसिमंगलास्यदं ५ निष्कृतिमणिपाडुकानियमिताद्यको
त्तहले स्फुरन्मणिशिखाकुलेधृतसमलसच्चंद्रकं परास्तसरोवरोदितसरोजसदोषिषं

श्री
१५६

भजामिशिरसिस्थितं गुरुपदारविंदद्वयं ६ पाङ्ककापंचकस्तोत्रं पंचवक्त्रादिनिर्गतं षड्भ्राय
फलप्राप्तं प्रपंचे चापि दुर्लभं इति श्रीमद्भगवत्प्रपंचमुखविनिर्गतं पाङ्ककास्तोत्रं संपूर्णं ॥

151

म
ॐ श्रीगणेशाय नमः शिवादींश्च गुरुत्वात्प्रश्नश्चरणमुच्यते विना जपेन सिद्धिः स्यान्मेवैवर्षश
तैरपि १ इत्युक्तं तथा संप्रति ततः संक्षेपतस्तद्धिधिः वक्ष्ये पूर्वसमीरितारिव लमनुबुधेन
तरेभ्यसेत् गत्वा यस्व गुरोः समीपं परमं संप्रार्थयेत्सादरं संप्रेक्ष्य प्रथमे ततस्तदनुष्ठानं गदी
हो पुनः गुरुरपि शुचिकाले दैशिकाय प्रदद्यादखिलसत्त्वसमृद्धौ मेव राजस्य दीप्तौ इति व
द्भिरुक्ता मास तिष्ठ्यर्द्धवाराः कर्मतः ~~वैशाखे~~ वैशाखे वापि अश्विने कार्तिके
तथा फाल्गुणे मार्गशीर्षे वा कुर्यान्मेव स्पदीक्षणं ४ पूर्णिमापंचमी चैव द्वितीया सप्तमी
तथा त्रयोदशी दशमी चैव प्रशस्ता सर्वकर्मदाः द्वितीयापंचमी वापि षष्ठी वापि विशेषतः
द्वादश्यामपि कर्तव्यं त्रयोदश्यामपि वा ६ कचिन्निषिद्धत्वा षष्ठी त्रयोदश्यामपि मात्रं यथोक्त
रे षष्ठी भाद्रपदे मासि मेघे कृत्वा त्रयोदशी कार्तिके नवमी शुक्ला श्रावणे कृत्वा पंचमी एतानि

देवपर्वणि तीर्थकोटिशतानि च कस्माद्युष्मां च तद्दर्शनां पंचपर्वदिने तथा ग्रहणादौ व्यतीपाते
 परिवेशे चंद्रसूर्ययोः नवारमासदेवोक्तिग्रहणे चंद्रसूर्ययोः ५ ग्रहणे देवदेवेशि कालं सप्तदि
 नावधि अथ नक्षत्राणि अश्विनी रोहिणी स्वाती विशाखा हस्त मेषु च ज्येष्ठा ज्ञानरात्रये चैव कुर्यान्
 मंत्राभिषेचनं १० अथ वार्त्ताय निष्ठा च पुष्यः शतभिषस्तथा दीक्षानक्षत्राणां निष्ठा द्वास्ते चार्थको
 विज्ञाः ११ रवौ गुरौ विधौ दीक्षा कर्त्तव्या बुधशुक्रयोः मंत्रारंभे गुरौ शुक्रे बुधे जीवे विशेषतः शनौ
 मृत्युक्षयभयौ सोमे सर्वे च निष्फलं इति वचनात् सोमस्य मध्यमत्वे सिद्धोत्तरे शरत्काले च वै
 शाखे दीक्षा श्रेष्ठफलप्रदा १२ फाल्गुणे मार्गशीर्षे च ज्येष्ठे दीक्षा तमयमः आषाढे आश्विने मा
 सिके निष्ठा प्राप्तिरास्यता १४ निंदितः चाधिमासास्तु पौषो भाद्रपदस्तथा निंदितेऽपि मासेषु दी
 क्षाया ग्रहणे शुभाः ग्रंथांतरे गुरुशुक्रोदये शुद्धे लगे सहारशोयिते चेदताराचक्रले च ग्रहणे च
 चंद्रसूर्ययोः दीक्षा विधेयं मंत्रज्ञैः पुरुषार्थप्रसिद्धये १६ नमासति शिवारादिशोधने सूर्यपर्वणि
 ददातीष्टं च ग्रहणीयात्स्मिन्काले गुरोर्नरः सिद्धिर्भवति वेगस्य विनाभासेन वेगतः प्रबुद्धे च
 लसंयुक्ते शुक्रे देवगुरौ तथा १८ शुक्लपक्षे च कृत्तिका दीक्षा सर्वशुभावहा १९ कालोत्तरे शु

श्री
१५७

१५७

क्तिकामैः कृत्स्नपक्षे भक्तिकामैः सिते सदा संहितायां मेषकर्कटकन्यासत्रलायां वृश्चिकेत
था मकरकुंभयोश्चैव दीक्षा सर्वशुभावहा १८ रुद्रयामले सुतीर्थैर्कविधुशसे प्रणारण्य
वनेषु च प्रणयक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे देविपीठचतुष्टये प्रयागेश्रीपुरे काश्यां कालाकालं न शोधयेत्
तत्त्वसारसंहितायामपि तिथिं विना पि दीक्षायां विधिष्ठावसरं स्पृष्टुं इर्लभे सद्गुरुणां च स
कृत्संगमुपस्थिते तदनुज्ञाय दालव्यासदीक्षावसरो महान् ग्रामे वा यदि वारण्यक्षेत्रे वा यदि वा
निशि आगच्छत गुरुदेवाद्यदा दीक्षा तदा भवेत् २४ तत्त्वसारे तु यदैवेच्छा तदा दीक्षा गु
रुराज्ञानुरूपतः न तिथि न व्रतं होमो न स्नानं न जपक्रियाः दीक्षायाः कारणं किं त्वस्वेच्छा वा
ज्ञागुरोरिहा २५ मुमुक्षु प्रतिन काल नियमः निंद्या निर्वीरिण प्रशस्तानि विमुक्तये प्रतिव
चनात् वैशेषाय न संहितायां संध्या गर्जित निर्घोष भूकं पोल्कानि पातने एतान्मोश्चदिव
सान् स्मृत्युक्तापरित्यजेत् २६ इति कामी विषये तत्र लग्नमिति सामान्य दीक्षा कालः अथ
दीक्षा प्रवक्ष्यामि संहितायां गुरुसंमतां मुहूर्ते सर्वतोभद्रे नवकुंभं विधाय च सोदकं गंधपुष्पा
भ्यामर्चनवस्त्रसंयुतां सर्वोषधीपंचरत्नपंचपल्लवसंयुतां ततो देवार्चनं कृत्वा हुने दक्षोत्तरेश

तं शिष्यः स्वतंत्रं वेद्यामुपागम्य उपवेशयेत् २८ मंत्रितं प्रोक्षणीतोयैः शोतुं भजतैस्त
था मूलमंत्रेणाष्टशतं मंत्रितैरभिलेखयेत् २९ अथ सेनादये नमो वै हस्तेशिरसिधारयेत् समो
स्त्वित्यक्षतान् दद्यादथ शिष्योर्चयेद्गुरुमिति अत्राप्यशक्तकश्चिच्चैर्दक्ष्यमभ्यर्च्य चाक्षतं ३० तदे
बुनाभिषिञ्चाथ तारमूलेन केसरं निधायाथ जपेत्कर्णे उपदेशत्वयं विधिः उपदेशस्तथा योत
चेद्रस्य ग्रहे चैव सिद्धिस्तत्रेशिवालये मंत्रमात्रप्रकरणमुपदेशसु उच्यते इति शिवः
अदीक्षाये च कुर्वेति जपपूजादिकः क्रियाः निष्फलं तन्म्रियेतेषां शिलाया मुसवीजवत् उपदे
शानेतरं गुरुकृत्यै दत्त्वा शिष्याय मनमस्पाय गुरुकृतात्मयजनविधिः ३१ अष्टोत्तरसहस्रं स्व
क्लिहीनाय वा दायजप्यादिति अकुंदितसामर्थ्या यजयेदित्यर्थः मंत्रग्रहणानेन

१५८

158

[The text in this block is extremely faded and illegible.]

अपरीक्ष्य गुरुः शिष्यं कुलधर्मं वदेद्यदि देवताणामप्यमोति कृतं च निष्फलं भवेत् ५१ ज्ञानेन च
 क्रियावापि गुरुः शिष्यं परीक्षयेत् संवत्सरतदर्थं वा तदर्थं वा प्रयत्नतः शिष्योऽपि लक्षणैरेतैः कु
 र्याद्गुरुः परीक्षणं आनेदद्यैः जपैः स्तोत्रैः ध्यानहोमार्चनादिषु ज्ञानोपदेशसामर्थ्यमेव शुद्धिमयी
 श्रि वोधकत्वे च विज्ञाय शिष्यो भूयात्र चान्यथा गोविंदार्चनसुधायां सगुणभजनवर्त्मास्वा
 श्रमाचाररूढः श्रवणमननमेत्री सद्गुरुच्छास्त्रश्रेणिभिः स्फुरदमरचिदात्मा ब्रह्मरूपो ह मस्मि भव
 समरजितारियोगिराजो गुरुः स्यात् निंदगुरुमाह क्रियासारे श्रित्रीचैव गलत्कुंष्टीनेत्ररोगी च वा
 मनः कुनर्त्वीणा वदेतश्चस्त्रिजितोऽपि को गकः ह्रीनांगः कपटी रोगी बह्वाशी बद्धजल्पकः ए
 तैर्दीर्घैर्विहीनो यः स गुरुः शिष्यसंमतः आगमे गुरुः गृहस्थपुत्रैको न कदाचिद्यतिर्गुरुः अयमेव य
 तीनां स्याद्यतिर्गुरु रथापि वा केवलकामी परोयं नियमः तथा च सूतसंहितायां उत्तमः पंचधा प्रो
 क्तो गुरु ब्रह्मास्त्रवेदिभिः ५८ ब्रह्मचारी गृहस्थश्च वानप्रस्थश्च भिक्षुकः श्रतिवर्णश्चामी चेति
 क्रमेश्चेष्टो विचक्षणः कुलार्णवे श्रीगुरुः परमेशानि शुद्धिवेशो मनोहरः सर्वलक्षणसंपन्नसर्वी
 वयवशोभिः अग्रगण्योऽयं भीरुपात्रापात्रविशेषवित् शिवविस्मयसमः साधुर्न च दर्शनद्वेषकः

श्री
१५५

नित्येनैमित्तिके कामे रतः कर्मण निंदते यदृच्छा लाभसंतोषे गुणदोषविभेदिकः ६२ इत्या
दिलक्षणोपेतः श्रीगुरुः कथितः प्रिये अत्रिनेत्रः शिवः साक्षादचतुर्वीर्यरचुतः अचतुर्वदनो व्र
ह्मा श्रीगुरुः कथितः प्रिये ६३ तथा ज्ञानोत्तरेये निंदतस्तु पितुः मेव सत्या माता महस्य च सोदर
स्य कनिष्ठस्य वैरिपक्षाश्रितस्य च स्त्रीदत्ते स्वप्रलब्धे च सिद्धादीन्नेव शोधयेत् इत्यनेन स्त्रीणां मपि
चार्यत्वं सत्प्रमाणं किंतु स्वप्रवेदे वा ज्ञानान् स्त्रीप्राप्तः प्राप्ततद्दिषयमिदं वचः स्त्रीश्रद्धाणां साक्षा
दाचार्यत्वस्य निषेधात् ६४ तथा चोक्तं स्त्रियः श्रद्धादयश्चापि बोधयेत् सहितोहितं तथार्हं मा
निनीश्वे हि बद्धत्वा चार्यतां क्वचित् श्रद्धाज्ञे श्रद्धासंपर्कः श्रद्धेणैव सदा समं श्रद्धाज्ञाने गमेकश्रित
ज्वलेत मपि पातये स्तुतसंहितायामपि श्रद्धाणां च तथा स्त्रीणां गुरुत्वं न कदाचन यतः शिवः
योगमाद्यं गुरुत्वं त्वाशिष्ये श्रद्धां क्रियाविदे गुरुं समाश्रयेदन्येयः प्रयाति सङ्गतिं ६८ इति गुरु
शिष्यपरीक्षा नारदतेजे नास्तिकाभिन्नमर्यादान् कृतज्ञावेदनिंदकान् मेवात्तरोपदेशे तद्दूरतः परि
वर्जयेत् सनत्कुमारश्चाह न देयमर्थं लुब्धा यपि शुनाया स्थिराय च भक्तिश्रद्धाविहीना यस्तु श्रू
षाविश्रवाय च ७ कुलार्णवे दासस्य शिवभक्तस्य सहितप्रियकरस्य च श्रद्धायापि प्रदातव्यं नमो

तं प्रणवे विना विना प्रणवेन मंत्रः स्त्रीश्रद्धाणो प्रसाधकः प्रणवेन समायुक्तः तदा देवि विषोपमः आ
 गमेपि स्वाहा प्रणवसे युक्तं मंत्रं श्रद्धे ददहि जः श्रद्धा चंडालता मेति विप्रः श्रद्धा तमेव हि ७३ त्रैव
 र्णिकायश्रद्धायस्वधर्मनिरताय च मंत्रचिंतामणिं देयो बद्धदाय प्रियाय च सच्छिष्याय स्वभक्ताय
 यज्ञानमुपदिश्यते तत्प्रयाति पवित्रत्वं गोक्षीरस्पाडनामिव ७४ आमात्यदोषो राजानं भायादो
 षापत्तिं यथा तथा शिष्यकृतो दोषो गुरुप्रभोत्पत्तिः ७५ तस्माच्छिष्यो गुरुं नित्यं परीक्षेत् परि
 योहेति शिष्यपरीक्षा अथ दश संस्काराश्च मंत्राणो प्रोच्यते मया कर्मण्यतिजडा मंत्रा मंत्राणो यो
 जना अपि तस्मात्तद्वैषनाण्यकर्तव्या संस्कृया दश ७६ तथा शारदा तिलके मंत्राणो दश सं
 स्काराः कथ्यन्ते सिद्धिदायिनः जनने जीवने यस्यात्ताडने बोधने तथा अथाभिषेको विमलीकरु
 णा प्यायते पुनः तर्पणं दीपनं गुह्यं चैतास्य मंत्रसत्क्रियाः ताश्च यथा मंत्राणो मातृकामथ्या
 डहारो जनने स्मृतं प्रणवांत विता नूकत्वा मंत्रवर्णान् जपेत् स्वधीः ७७ एतज्जीवनमित्याहुर्मंत्र
 तंत्रविशारदा वर्णवर्णान् समालिख्य ताडयेच्चंडनां भसा प्रत्येकं वायुना मंत्रीताडने तडदारुते
 विलिख्य मंत्रं तन्मंत्री प्रसूनैः करवीरजैः तन्मंत्राक्षरसंघातैः हन्याद्यते न बोधने ८१ स्वतंत्रोक्त

श्री
१६.

160

विधानेन मंत्रो मंत्रार्ण संख्याया अश्वत्थपल्लवैर्मंत्रमभिषिञ्चैद्विष्टुद्वये ८२ संचिंत्य मनसा मंत्रं ज्योति
मंत्रेण निर्दहेत् मंत्रमलत्रयं मंत्री विमलीकरणं त्विदं ८३ तारं बोमाग्रिमनुयुक्तं देवी ज्योतिर्मनुयतः
कुण्डकेन स्वर्णेन पुष्पातोयेन वा तथा तेन मंत्रेण विधिवदाप्यायनविधिः स्मृतः मंत्रेण वारिणामं
त्रे तर्पणं तर्पणं स्मृतं ८४ तारं मायारमायोगान्मनो दीपनमुच्यते जपमानस्य मंत्रस्य गोपनत्वप्र
काशने मधुना शक्तिमंत्रे त्वैस्सर्वे चंडसज्जलैः शैवे हृतेन उग्रेण तर्पणं सम्पत्तिरितं ८५ संस्का
रादश संशोक्ताः मंत्राणामतिगोपिता यान्कृत्वा संप्रदायेन मंत्री वाच्छितमश्नुते ८६ एवं दश सं
स्कारातो ह्यलेनाभूर्जपत्रे लिखित्वा मंत्रमाधारयेत् वाः कृताकर्तव्याः इति दश संस्काराः अ
थ सिद्धादि विचारः सिद्धः सिद्धातिकालेन साध्यस्तजपहोमतः स्वसिद्धो गृह्णामात्रेण अरिभूतं
निहंतति तथा चोक्तं मालिनी विजये द्वादशारे तथा च क्रं कृदावेडं विवर्जितान् आदिहंतान् लि
खित्वा न पूर्वतो यावदीश्वरि श्रोकानेका द्वादश तालिखित्वा प्रकीर्तितः क्रमात् सिद्धः साध्यास्त
सिद्धो रिश्चतर्द्धात्स्फुटी भवेत् मंत्रसाध्यकयोः सद्यो वर्णस्याद्यत्र कोष्ठगः स एव सततं ग्राह्य
स्ववर्णस्वरभेदितः नवैकपंचमे सिद्धः साध्यः षड्दशयुग्मके त्रिसप्तकादशे मित्रो वेदाष्टहाद

शेरिपुः इत्यः कडमचक्रं एकाक्षरेतथाकृतेत्रैपुः मेवनायके स्त्रीदत्तेस्वमलब्येचसिद्धादीत्रैवशो
 धयेत् मेवसिद्धापदेष्टेचतुराग्रायजेषुच मालामेवस्वप्रियेचसिद्धादीत्रैवशोधयेत् एकद्विआदि
 बीजस्यसिद्धादीत्रैवशोधयेत् एषुदोषेषुसर्वत्रमायोकांममथापिवा तिस्रस्यादौश्रियेदद्यात्सर्व
 दोषविमुक्तये प्रणवोभुवनेशानीरमाबीजमनोभवं जीवनेसर्वमेवत्राणोऽस्याहभगवान्शिवः
 लब्धबीजाश्चयेमेवगोपालस्यकचित्कचित् कामबीजंमुखेतेषांदद्यात्सर्वार्थसिद्धये श्रीबी
 जाद्यंयदाजसातदालक्ष्मीरलेचला कामाद्यंजपनाहेतिसर्वलोकानुवर्शनयेत् वागादिजपनाहे
 विवाकसिद्धिजायतेचिरात् शक्तिबीजादिकोमेवोनिर्कीर्णमचिरादिशेत् पुटवाप्रणवाभ्यांमोक्ष
 माप्नोतिनिश्चितं एवंमेववरंजसाकिंनसाध्यातिमेववित् इति अरिमेवोर्गृहीतश्चेदज्ञानाहदतस्त
 दा तस्यागस्त्यकर्तव्योतत्प्रकारोभुनोचते १०० रुदिनेस्थापयेत्कुंभेसर्वतोभद्रमेडले विलोमेस्ते
 जपेन्मेवंपूरयेत्तंस्त्रयायसा १ तत्रदेवंसमावासयद्यदावरणान्वितं तदयेस्येडिलेकृत्वाप्रतिष्ठापन
 लेततः जुहुयान्मूलमेवणविलोमेनशतंघृतैः दिक्पतेभ्योबलिंदद्यात्पायसांतैर्घृतान्वितैः ३ पुनः
 संपूज्यदेवेशंप्रार्थयेन्मनुनामुना अनुकूल्यमनालोचयमातरबुद्धिना ४ यदुपावेषूजितेचप्रभोमे

श्री
१६१

161

उत्तररूपकं तनमेमनसःलोभंशेषंविनिवर्तय ५ पापं प्रतिहते चास्तु भूयाच्छ्रेयः सनातनं
ततो नुममकल्याणं पावनीभक्तिरस्तमे ६ एवमेप्रार्थ्यदेवेशं कपराग्ररुचेदनेः विलोमे विलिखेत्
मंत्रं ताडयेत्तदर्चयेत् ७ प्रबंधात्तु निजं मूर्द्धि स्नायात्कुंभस्थितैः जलैः पुनः संपूर्य सतोयैः नयणे
नमंत्रयंत्रके ८ संपूज्य कुंभं सरित्तडागे वा विनिलिपेत् विप्रान्संभोज्यमित्युच्यते पीडया सोमनू-
त्ययेति सिद्धादिविचारः ऋणसिद्धादियोगेषु मंत्रदाने विशेषतः प्रसिद्धेनामग्रहणीयात्प्रसप्तो-
येन जायति ९ नामाद्यक्षरमारभ्यावन्मंत्रादिवर्णको विधाकृत्य स्वरैर्भिद्यादन्वहे विपरीतकं १
अस्यार्थः साधकनामाक्षरतोगणनीयं यावन्मंत्रादिमन्त्रं तत्संख्यं विधागुणितं सप्तभिश्च ततः हरेत्
कृत्वाधिकोऽरणीजे यो यदि चेन्मंत्रमुत्तमं स्वयंऋणी चेत्तन्मंत्रं तज्जपेत्पूर्वंऋणीयतः १२ प्रकारं
तरेणापि तथाच कोष्ठान्येकादशान्येव वेदेनाश्रितानि च अकारादिहकारोतं लिखेत्कोष्ठेषु त-
त्त्ववित् प्रथमं पंचकोष्ठेषु रुद्रसदीर्घक्रमेण तद्द्वयं द्वयं लिखेत्तत्र विचारेत्तत्त्वसाधकः १५ शेषे
ष्वेकेकशेषवर्णात्क्रमतस्तु लिखेत्सुधी षट्कालकालविधदग्नि समुद्रवेदस्वाकाशश्चन्द्रदहनाः
वित्त्वसाध्यवणाः नामालादकफवागजभक्तशेषं सात्वोभयोरधिकशेषमृणो धनस्यात् १६ अ

स्मार्थः साधकवर्णान्स्वरव्यंजनरूपेण पृथक्कृतान् षट्कालाद्यैर्कैर्गणितान् तथासाधकना
 माक्षरात् युग्माद्यैरंकैः गणयित्वा अष्टसंख्याभिः कृत्वा उभयोः साध्यसाधकयोरधिकं ऋणं शे
 षं धनं ज्ञात्वा मेवं दद्यात् यदा मेवं श्रेणी भवति तदा मेवं जपेत् सधी समेष्विच जपेत् मेवं न जपेत् ऋण
 धिके शून्ये सत्यविजानीयात् तस्माच्छून्यं परित्यजेत् इति ऋणधनं कथं यत्नं अथ जपस्थाना
 नि नारदीये शिवसप्तत्रिधाने च सूर्याशोर्वागुरोरपि दीपस्य ज्वलितस्यापि जपकर्म प्रशस्यते
 गृहे जपे समं विद्या होष्टे ^{भवेत्} नद्याशतसहस्रेणादने तं शिवसत्रियौ २३ समुद्रतीरे रुदेती
 रे गिरौ देवालयेषु च पुण्याश्रमेषु सर्वेषु जपे कोटिगुणं भवेत् तत्पूर्वाभिमुखो वश्यं दक्षिणे चा
 भिचारिकं उत्तरे धनदेविद्या उत्तरेणांतिदं भवेत् अन्यच्च अग्रेष्टे तथा वामे समीपे गर्भमंदिरे
 जपे प्रदक्षिणं होमं न कुर्याद्विशिवालये २४ इति जपस्थानानि इत्यादि स्थानमाश्रित्य दीपस्था
 नं विचिंतयेत् कर्मस्यैव मुखे विद्धि दीपस्थानं स सिद्धिदं तद्यथा चत्वारंशु वंभित्वा कोष्ठानां
 नवकं लिखेत् पूर्वकोष्ठादिविलिखेत् सप्तवर्णाननु क्रमात् २५ तत्तद्विशेषमथ कोणे स्वरान् शु
 र्गमक्रमाह लिखेत् दिक्षु पूर्वादि तोयत्रयमस्पादक्षरं भवेत् मुखे तत्तत्पजानीयाद्दक्षानुभयतः

श्री

१६२

162

स्थितो कोष्टेकुलीउभेपादौद्वेषिष्टं७च्छमीरितं कर्मचक्रमिदंश्रोक्तेमंत्राणंसिद्धिसाधनं
मुत्तमस्थोलभतेसिद्धिंकरस्थः स्वल्पभोगभाक् ३. कुक्षिस्थितः उदासीनः पादस्थोऽऽः एवमा
श्रुयात् ७च्छस्यंपीयतेमञ्जीवंधनोच्चाटनादिभिः दीपस्थानंतत्रद्वेष्टकृत्वामञ्जीशुचिर्जपेत् द्वे
त्रसाधकमंत्राणैकमेवाद्यमक्षरं यदिस्यात्सध्रुवंमंत्रः क्षिप्रमेवप्रसिध्यति ३३ ग्रन्थांतरे शु
ग्मेस्वरगणविलिखितपूर्वकादीन्स्ववर्णान्क्रमशस्तमीशोस्थानाधिपस्याक्षरमस्ति यत्रतंदीप
देशंमुनयोवदंति ३३ इतिदीपचक्रे अथासनविचारः वंशास्मथरीणीदारुत्तराण्यलवनिर्मि
तं वर्जयेदासनेधीमान्दारिद्र्याधिऽः खदं तूलकंबलवस्त्राणिपट्टवाद्यमृगाजिनं कल्पयेदा
सनेधीमान्मोभाग्यज्ञानसिद्धिदं वंशासनेदारिद्र्यत्वंपाषाणोद्याधितन्मतः धरिणास्याडुःखभू
रिदोभीग्यंदारुकासने तृणासनेयशोहानिपट्टवेचितविभ्रमः कृत्स्नाजिनेज्ञानसिद्धिः मोक्षश्री
व्याघ्रचर्मणि स्नात्पौष्टकंकौशेयशोतिकंवेत्रविष्टरं वंशासनेद्याधिनशः कंबलेऽः खमोचनं
स्नादभिचारकं नीलेरक्तेवर्णाधिकंभवेत् धवलेशोतिकंमोक्षः सर्वार्थस्त्रिकंबले सर्वाभावेत्ता
सनार्थेकुशविष्टरमिष्यते इत्यासनानि अथजपमाला स्फाटिकीमौक्तिकीवापिप्रोक्तव्यासित

सूत्रकैः सर्वकर्मसमस्तार्थजपेद्रुद्राक्षमालया ४० धर्मीयकाममोक्षार्थजपेत्पद्माक्षमालया
 अरिष्टप्रवर्जिवैश्वानराक्षमालया ४१ कुशग्रंथश्च रुद्राक्षैः उत्तमं चोत्तरोत्तरं श्रवणादि रुद्राक्ष
 स्वेतपद्माक्षमालेतु अत्रिलेजपेत् अतिस्थूलोतिस्तुम्भश्च स्फटिकाभेगुरुः लघुः भिन्नः प्रपृथुतो
 जीर्णो रुद्राक्षो नवरः स्मृतः ४२ उक्तं च अलाभे जपमालायाः करणावाप्तपर्वति अनामिकायो म
 ध्यमस्तस्मादयः क्रमेणात्त मध्यांगुल्यस्य पर्वदिशो दक्षिणा क्रमेणात्त तर्ज्यादौ जपेत्तत्तत्तमा
 लाकरे स्थिता अंगुल्येषु यजते यजते मेरुलेखने असंख्येन तयजते तत्सर्वे निष्फलं भवेत् तर्ज
 न्यादिहयं पर्वजपकाले विवर्जयेत् पर्वमेरुविजानीयात्तस्मात्तत्परिवर्जयेत् अथवा करणावा
 भिकर्तव्यो जापकैः जपः अंगुल्या जपसंख्यानं एकमेकमुदाहृतं करे षष्टिगुणं विंशति १३ जीवैद
 शस्मृतं शते हि चंदनं शोखैः प्रवालैस्तु स हसकं स्फटिकैः लक्ष्म्या सहसं मोक्षिकैर्लक्ष्म्यामेव च द
 शलक्षं राजताक्षैः स्वर्णैर्कोटि उच्यते कुशाग्रं शोत रुद्राक्षैरनंतं गुणितो भवेत् अष्टोत्तरशतैः मा
 लापंचाशच्चतुराधिकैः सप्तविंशतिभिः कार्य एकग्रीवासमेरुका मुखे मुखे न संयोज्य प्रच्छेपु
 च्छेन योजयेत् प्रोतव्यासितसूत्रेण सत्कर्मफलसिद्धये पट्टसूत्रकृता मालापद्मसूत्रैरथापि वा

श्री
१६३
१६३

गुणीभिः वल्कलैः वा पिपैर्वीमालाप्रकीर्तिताः कर्पाससूत्रैरन्येषां विदध्या जपमालिकेति कामनायां
विशेषः त्रिंशद्भिः स्पाद्वनंशुष्टिः सप्तविंशतिभिर्भवेत् पंचविंशतिभिर्मोक्षे पंचदशाभिचारके पंचश
द्भिः कुलेशानि सर्वसिद्धिरुदीरिता ५३ श्रीशिवाज्ञानविद्यायामपि अंगुष्ठे मोक्षदं विद्यातर्जनीशत्रु
नाशिनी मध्यमायनदशगोतिकलत्वे वा अनामिका कनिष्ठा कर्षणे शस्ता जपकर्मणि शोभने अं
गुष्ठेन जपं जप्यमन्यैरंगुलिभिः सह ५४ अंगुष्ठेन विना कर्मकृतं तदधिकं ततः मोक्षार्थं पंचविंशत्यास
प्तविंशतियोष्टिके ५५ त्रिंशच्च धनसंपत्तौ पंचदशाभिचारिके जप्त्वा तन्मालां सकलां भ्रामयेदाशि
त्वा मणिं ५७ दक्षिणं पुनर्वज्रं च आरात्तेवं समाचरेत् स्वयं वा मेनहस्तेन जपमालां न संस्पृशेत् ५८
आदित्योद्दिजो वापि स्पृष्टश्च दिसमाचरेत् न धारयेत् करे मूर्ध्नि कंठे च जपमालिकां ५९ जपका
ले जपं कृत्वा सदा शुद्धिस्थले दियेत् गुरुं प्रकाशयेद्दीमानं व्रतं नैव प्रकाशयेत् ६० अक्षमालां च
मुद्रां च गुरोरपि न दर्शयेत् अथ च कंडूका त्तिद्धिहानिः स्पाद्वनं बद्धुः खड्गं शस्त्रं नांतेभ
वेद्भोगो करभ्रष्टा विनाशकः क्षिप्ते सूत्रे भवेत् न तस्य स्माद्यत्नपरो भवेत् जपान्ते कर्णदेशे वा
उच्चस्थाने वा न्यसेत् अक्षमालां विधाप्रोक्ता कल्पिता कल्पितेति च कल्पिता मणिभिर्हृत्वा

मातृकास्पादकल्पिता ६३ आदितांतादरैः प्रोक्तामालावर्णमयी बुधैः अनुलोमविलोमाभ्यांगण
 येन मंत्रवित्तमः ६४ जपमालाविधयेत्यंततः संस्कारमाचरेत् तालयेत्पंचगव्येन सद्योजातेन संकु
 लैः चंदनागुरुगंधाब्जैः वामदेवेन वर्षयेत् धूपयेत्तामसोरेण लेपयेत् पुरुषेण तु मंत्रयेत्पंचमेनै
 व प्रत्येके त्रयं शतं शतं मेरुचपंचमेनैव तथा मंत्रेण मंत्रयेत् ६५ येन प्रतिष्ठितां मालां तमेव त्रयं जपेत्
 अन्यमंत्रे जपान्निहात्र कार्या कर्हिचिद्बुधैः ६६ प्रकारान्तरे ईश्वर उवाच लब्धेनामस्य संस्कारं च
 याविधिसमाचरेत् प्रक्षाल्य पंचगव्येन तथा पंचास्तेन च ६७ संस्नाप्य पंचगव्येन शिवकुंभस्थि
 तेन च सर्ववैश्वलमंत्रेण गंधपुष्पाक्षतादिभिः ७० धूपदीपैश्च नैवेद्यैः कृत्वा चाष्टशतं स्पृशेत् सू
 लमंत्रं जपेत्पश्चाद्देवतप्रणामे दुधः ७१ एवेया संस्कृता माला जपकर्माणि सर्वदा अभीष्टफलदा
 त्वर्थसासर्वापहिना शिनी ७२ मध्यमानामिकां गुह्यै रत्नमाला मणी शनैः एवं जपस्य चैकस्या क्रमो यं
 चालयेज्जपेत् श्रेष्ठेन तमोक्षाय मध्यमायुर्विबुद्धयोः जपेदनामिकां गुह्यै र्नेतराभ्यां कदाचनेति
 ग्रंथान्तरे तु श्रेष्ठमध्यमायोग्यात् सर्वसिद्धिप्रदमतेति इत्यतः माला अथ भक्त्या भक्त्यविचारः
 तथा च गौतमीये चरुमूलफलक्षीराभिः क्षारास्त्रदधिसक्तवः शाकश्चाष्टविधैश्चान्नं साधकस्यो

श्री

१६४

१६५

चाते बुधेः तदपि प्रशस्तेनात्युत्तमवोच्छिष्टेन वाथिके तडुक्तं नारदीये मरुकोस्ते सपक्वे च कुर्याच्च
लघुभोजनं नेन्द्रियाणो विकारः स्नातथाभं जीतसाधकः यदा तदा परिताप्ये उष्ट्रां कुत्सिते फले प्र
शस्तान्नं समशीयान् मेव सिद्धिः समीहया पयोव्रतस्य सिद्धिः सो ह्येतैर्वनसंशयः शाकं भक्ष्य हविष्या
श्रीकलौ लक्ष्म्यं जपेत् यतिश्च ब्रह्मचारी च भित्तान्नजीवनौ मतौ सर्वधर्मवहिर्भूतो गृही भित्तान्नजी
वनात् इति भक्ष्याभक्ष्यविचारः अथ नियमः लवणं पललं चैव तारं तौ द्रसं तर माषमुदमसूरा
द्या कोद्वेचणकानपि असंज्ञाषणमन्यायां वर्जयेदप्यभूजनं विनाशमोचितो नित्यं अथ नैमि
मित्तिकं जपन् स्त्रीशूद्रपतिनव्रात्यानास्तिकोच्छिष्टभाषणं असत्यभाषणं चैव कौटिल्यं च परित्य
जेत् सद्भिरपि न भाषेत जपहोमार्चनादिषु वर्जयेत् जीतकाद्यादिश्रवणं नृत्यदर्शनं तोबूलं गंधले
पंचगुणधारणमेव च मेषु नेतकलालापंतजोष्ठीपरिवर्जयेत् कौटिल्यं तद्रमभोगमनिर्वदितभो
जनं असंकल्पितकृतं च वर्जयेन्मर्दनादिकं स्नायाच्चपंचगव्येन केवलामलकेन वा शुतिस्मृति
पुराणोक्तैः मंत्रीस्नायादनेतरं स्नानं त्रिप्रवणं प्रोक्तमसक्तौ हिः सकृत्तथा अस्नातस्य फलेनास्ति
न चातर्पयतः पितृन् स्वजपणोत्तुं भुद्रयानिमजनस्यानुपदेस्वमस्तके सदाष्टविंशत्यभिषेक

माचरेत् तथाष्टजप्ताचमनं न संततमिति इति श्रीशैवमाधवपाठकाग्रिहोत्रविरचिते स्तुत
 शैवगोपीनाथपाठकाग्रिहोत्रपुरश्चर्याविधौ शिष्यपरीक्षादिः सर्वविधिः अथविधानं तत्र
 शुभे दिने नदीपर्वतमस्तकादौ क्षेत्रं परिकल्प्य क्षेत्रफलपूजाविधाय पूर्वोक्तदीपस्थानमाश्रि
 त्य जपमारभेत् तथा कौर्मे अद्रव्यपर्वतः पुण्येन दीतीराण्यनिच सवाण्यस्वमानिनका
 दुर्नहितेषु परिग्रहः तदन्यत्र भूगृहे कुर्यात् पेद्यात उक्ते ग्रंथातरे एवं पूर्वसमीरितेन विधिना
 शक्ता स्वयं सादरं सेपाद्यननुसाधनानि विधिना श्रीसङ्गुरो राज्या जातस्वस्य पुनस्ततस्तत्र
 विहिते स्थिरासने भूगृहे कुर्यान्मंत्रमुदीरय निति महानुष्ठानहेतौ वर्षा गृहीतस्यास्य मंत्र
 स्य पुरश्चरणसिद्धये मयेयं गृह्यते भूमिर्मंत्रोयं सिद्धितामिति मंत्रेण ततो ज्ञात्वा ज्ञातपापक्ष
 यार्थं सह पंचकं त्रये वाष्टोत्तरसहस्रं वा गायत्री जपित्वा ब्राह्मणान् भोजनादिनाभ्यर्च्य गुरुं वस्त्रा
 दिभिः ततो हविष्यात्रैव भोजनाच्छादना कुर्यात् उक्ते च सनत्कुमारकल्पे विप्रासंतर्पयेदन्ना
 भोजनाच्छादनादिभिः वज्रभिर्वस्त्रभूषाभिः प्रणमेद्गुरुमात्मनः आरभेति जपे पश्चात्तदनु
 ज्ञापुनः सरमिति पूर्वदिनकृत्यं ततो जपारंभे दिने स्नानादिकं विधाय दीपस्थाने गत्वा सनवि

श्री
१६५

165

पिंचसंणाय संकल्पं कुर्यात्सयथा अथेतादिपंचांगं स्मृत्वाः मुक्ताः मुक्तमेव सा सिद्धिकामोः मु
क्तं संख्या जपदशोऽष्टोमं तर्पणं अभिषेकात्मकं परश्चरणमहं करिष्ये इति संकल्पाः मुक्तः ऋषि
रः मुक्तच्छेदः अमुकदेवता परश्चरणं जपे विनियोगः इत्युक्ता ऋष्यादिन्यासान्धाने च कृत्वा
त्वं मालैः सर्वदेवानां सर्वसिद्धिप्रदामता तेन सत्येन मे सिद्धिमातर्देहि नमोस्तुते इति जपमालां
प्रार्थ्य हस्ते कृत्वा देवदेहं भावयन् जपमारभेदिति परश्चरणदिवसाऽति क्रमो न कर्तव्यः जप
स्तु प्रत्यहं न न्यूनानाधिको न त्वरया कार्याः उक्ते च नारदीये नैरंतर्यविधिः प्रोक्तो न दिने व्याति
लं चयेत् दिवसाति क्रमो तेषां सिद्धिरोपायप्रजायते शनैरतिस्पष्टं तदुत्तं न विलंबितं न न्यूनं ना
तिरिक्ते वा जपं कुर्याद्दिने दिने मध्यादिनावधिम् उक्ते च चंद्रकायो शिवादींश्च गुरुत्वा जपं क
र्यात्समाहितः उक्तं संख्यामिति प्रातः मध्यादिनावधिमानसः सिद्धिकामानां पुष्टकामैरुपांशकः
वाचको मारणे चैव प्रशस्तो जप ईरितः शयने दर्भश्यायां शुचिः प्रयतमानसः नैकवासा जपे
न मंत्रं बद्धवस्त्राकुलेन च गोभिलोपि नाद्रवासा जपं कुर्यात् होमेदाने प्रतिग्रहे सर्वतद्राक्षसे
विद्यात्त्वहिर्जातु च यत्कृतं न यदापादमाक्रम्य तथैव हि यदा करौ न चासमाहितमनः मानसं च

हयनजपन् नैवचक्रमणैव न पार्श्वमवलोकयन् न शब्दतोनजल्पश्च न प्राहृतशिरस्तथा अ
 शुचिर्दर्शने उक्तं सनत्कुमारकल्पे जपकाले यदा पण्यदशुचिर्मंत्रवित्तमः प्राणायामे तदा कु
 र्यात्ततः शेषं समाचरेत् यदा चैव भवेन्मंत्री स्वयमप्यशुचिः प्रयतो भूत्वा न्यासं प्र
 र्ववदाचरेत् मौनेन जपं कुर्यात् तदुक्तं गिरसः संधयोरुभयोर्मध्ये भोजने दंतधावने पित्त
 कार्ये च देवे च तथा मूत्रपुरीषयोः गुरुणो सन्निधौ दाने योगे चैव विशेषतः एष समाहितो तिष्ठ
 न्स्वर्गमाप्नोति मानवः मौनोपचारप्रायश्चित्ते तदुक्तं यथांतरे सकृदुच्चरिते शब्दे प्रणवं स मु
 दीरयेत् प्रोक्ते परमशब्देऽपि प्रणवं सकृदुच्चरेत् योगयाज्ञवल्काश्च यदि वा कामलोपः स्याज्जपा
 दिषु कथंचन व्याहरेद्द्वैस्त्रयं मंत्रं स्मरेद्वा विस्मययेत् शाकटायणोऽपि कृते निष्ठीवने चैव दंतो
 च्छिद्ये तथा स्ते पतितानां च संभाषेदक्षिणं श्रवणं स्पृशेत् अग्निं पश्य वेदाश्च सोमं सूर्यो निल
 स्तथा सर्व एव हि विप्रस्य कर्णेति ह्यंतदक्षिणे अन्यच्च जपश्रोतः स्तुते ध्यायेद्द्यानश्रोतः स्तुते
 जपेत् जपध्यानसमायुक्तौ मंत्रौ सिद्धातिना न्यथेति अथ परस्परणस्वरूपमुच्यते पूजात्रैका
 लिकी नित्यं जपतर्पणमेव च होमो ब्राह्मणभुक्तिश्च पुरश्चरणमुच्यते पंचांगानि महादेवि जप

श्री
१६६

होमश्चतुर्थं स्वभक्त्येकविंशत्तमं मयी श्रुति पूर्ववत्प्रादशं शो न पुरश्चरणमुच्यते
सनत्कुमारोपि होमस्वनियतत्वाच्च तर्पयेत्तदशं शो न सवृतेन पयोभसा कुर्यादशं शो तो होमस्त
तः सिद्धो भवेन्ननुः स्कंधे पूजया विपुले राज्ञं श्रित्कार्येण संपदा जपेन पायसं शुद्धिधाने धा
नेन मुच्यते वसिष्ठसंहितायां इषुमात्रे स्थंडिले वा संहिते होमकर्मणि क्रियासारे होमोःष्ट
दिक्षु प्राग्वहः प्रागुदकप्रवणो दक्षो वा उदग्वहः प्रवेशो वा स्थंडिलस्य स्थंडिले स्मृतमि
ति वायवीसंहितायां अथाग्नि कार्यं वक्ष्यामि कुंडे वा स्थंडिले पि वा वेद्या मणाय संपात्रे स्
एमयेवानवेष्टुमे स्थंडिले वा प्रकुर्वीत स्रसिद्धिः सितकैः सितैः इति स्थलं कुंडे वा स्थंडि
ले वापि कुंडे होमप्रशस्यति होमोक्तविधिना चैव कुर्याद्द्वैसाधकोत्तमः कुंडे त्वनारे देनोक्तं ह
स्तमात्रेष्टुमे मते अथ होमकालः वसंते चैव पूर्वाह्णे मध्याह्णे ग्रीष्मे उच्यते अपराह्णे भवेद्दूर्ध
शरच्चैवार्द्धरात्रिके उषे हेमंतकश्चैव संस्थायां शिशिरः स्मृतः ग्रीष्मे चोच्चाटनं कुर्यात् शमने
प्राह्वे स्तथा शरदिशंति कं कुर्याद्द्वैमंते मोहितं कुरुः शेषिरे मारणं ज्ञेयं वसंते वश्यकर्म
णि वधिरत्वे कर्म होमैनेत्रे त्वं धत्वमाप्नुयात् नासिकायां मनो पीडा शिरो होमो हि सत्पदा

यतः काष्ठं ततः श्रोत्रं यतो धूमो यनासिका यतो लोमं प्रज्वलन्नेत्रं यतो भस्मततो शिरः यतः प्रज्वलि
 तो वह्निस्तन्मुखं जातवेदसः स्वर्णं सिंधुरवा लार्कं कुंकुमं क्षौद्रं सन्निभः वह्निवर्णं शुभावहः मेरी
 वारीदहस्तीनां धुनि वह्निशुभावहः नागपत्रा वपत्रा गपाटला पूषिकानि च गंधो वह्निशुभावहः का
 कस्वरस्वरौ वह्नियजमानस्य उः खदः कस्मे कस्मिन् गते वर्णे यजमाने विनाशयेत् एवं उष्ट्रेषु वज्रे
 सु प्रायश्चित्तावदेशिकः मूलेनाज्येन जहुयात् पेचं विंशतिरङ्गती इति वह्निस्वरूपः अथ होम
 इत्यादिप्रणवकल्पे पलाशपुष्पहोमेन सर्वज्ञत्वमवाप्नुयात् अश्वत्थस्य समिहोमाद्वा स्यात्
 स्थिरं भवेत् हवीं होमादवाप्नोति दीर्घायुश्च न संशयः अन्नं ज्य होमादाप्नोति पुनः राजं हि ज्योतमः
 कन्या कामो लभेत् कन्या लाजा होमेन सुवृतः वैराग्य कामो वैराग्यं लभते वृत होमतः श्रेयार्थी श्रि
 यमाप्नोति विल्वपत्रस्य होमतः पुत्रं कामो लभेत् पुत्रं जीवपुत्रस्य होमतः आरोग्यं कामो आरोग्यं ल
 भते तिलहोमतः यद्यदिच्छति तत्सर्वं लभते पत्रहोमतः अन्यच्च येषां जपे च होमे च संख्या नोक्तां
 महर्षिभिः तेषामष्टसहस्राणि संख्या कृत्वा जप होमयोः यस्मिन् स्तुतिगदैर्नेव मंत्रं संख्या विधीयते
 तत्र सर्वत्र मंत्राणां संख्या वृद्धियुगे युगे क्रमात् कल्पाक्ता च कृते संख्या त्रैतायं हि गुणास्त्रयः द्वा

तीतंतत्सर्वनिष्फलं भवेत् अथ संक्षेपप्रश्नश्चरणविधिः कृष्णाष्टमीसमारम्भयावत्कृष्णचतु
 र्दशी देवेभ्यो जपेन मेघेभ्यो जपेन चतुष्टयं ४७ दशोपशोमयेत्पश्चात्तर्पयेदभिषेचयेत् ततः
 सिद्धो भवेन्मेघश्चाब्रवीत्कुंभसंभवः तद्यथा पूर्वोक्तमासमिष्ट्यादौ अष्टम्यास्नानादिकं कृत्वा
 जपस्थाने आसनविधिं च कृत्वा संकल्पं कुर्यात् अद्येत्यादिशुक्लाक्षराः शुक्लमेव स्यात्सिद्धिं कामा
 युतचतुष्टये संख्यां कं जप दशोपशोमतर्पणमभिषेकात्मकं प्रश्नश्चरणमहं करिष्ये तत्राष्टम्यादि
 चतुर्दशीपर्यंतं प्रतिदिनं पंचसहस्रं सप्तदशचतुर्दशसंख्यां कं चतुर्दशं चतुर्दशस्थानेष्वुप
 संख्यां कं जपमहं करिष्ये इति संकल्पः न्यासादिकं कृत्वा जपं कुर्यात् जपान्ते होमादिकं प्रकारं
 तत्र उक्तं कुलाणी वे मंजीतप्रजपेन मेघमातृकाक्षरसंग्रहे क्रमो क्रमात्साहस्रं त्रिमासात्सिद्धिर्भ
 वेन्मनुः मातृका जपमात्रेण मेघाणो कोटिकोटयः सिद्धास्तुः न च संदेहो तस्मात्सर्वतद्भव
 अत्र शतशो न्यूनसंख्या व्यवहरेदकः अष्टोत्तरशतसंख्या जपेत्तर्पणः अत्रापि पूर्ववत् प्रायश्चित्ता
 दिकं कृत्वा रेभदिने तद्दिनमारम्भमासपर्यंतं प्रतिदिनमष्टोत्तरसंख्यां कं जपमहं करिष्ये इति सं
 कल्पजपमारभेत् मातृकोच्चारणं साउस्वारं कुर्यात् ओं ५० इत्यादि एवं मासपर्यंतं जपं कृत्वा

श्री
१६८

१६८

मासांते होमादिकं कुर्यात् एवं पुरश्चरणं भवति अथवा अन्यतः प्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ग्रहणं
अर्कस्य वेधो वा शुचिपूर्वमुपोषितः नद्या समुद्रगामिन्यानां भिमांभसि स्थितः स्पर्शविमुक्तपर्यंतं
जपेन मंत्रं समाहितः तत्र तत्कालं जपित्वा च होमादिकं समाचरेत् इति कुलप्रकाशतंत्रं उक्तं पूर्व
दिने उपवासमेकभक्तं वा कुर्यात् अत्रैश्वर्यं विधेदेविपदार्थैः षड्रसान्वितैः सुभोजितेषु विप्रैः
पुसर्वहिसफलं भवेत् सम्यक्सिद्धैकमंत्रं स्पष्टं चांगोपासनेन च सर्वमंत्राश्च सिद्धीति तत्प्रभावा
त्कुलेश्वरि उपदेशस्य सामर्थ्याच्छ्रीगुरौ प्रसादतः मंत्रप्रभावभक्ता च मंत्रसिद्धिप्रजायते
यदच्छयाश्रुतं मंत्रं छेदनापि बलेन वा प्रेरितं वा अग्राद्यादौ तजमंत्रं हनर्थं कृत् पुरुषकैलिवि
तान्मंत्रानां लोकाप्रजपेति यै ब्रह्महत्यासमंतेषां पातकं परिकीर्तितं स्वप्नोपदिष्टमंत्रं न विधि
चैव न क्रिया उपदिष्टं देवतो ध्यात्वा जपेच्छुभकरं भवेत् आवास्य देवतामेकां अर्चयेत् चान्यदेवता
उभयो लभते शरणं मंत्री चैव समानसः ग्रंथांतरे च निश्चयोत्साहैर्यश्च तत्त्वज्ञानस्य दर्शनात्
अल्पाशीत्यक्तसंगश्च षड्विः मंत्रप्रसिद्धीति शिवोपि मंत्रसंहरणं शौचमेनं मंत्रार्थचिंतनं अथ
ग्रन्थमनिर्वदौ जपसिद्धेस्तु हेतवः गुप्तबीजाश्च ये मंत्रानदास्येति फलं प्रिये मंत्राश्चैतन्यसिद्धि

ता सर्वसिद्धिकरामताः चैतन्यरहिता मंत्राप्रोक्ता वर्णास्तु केवलाः फलं नैव प्रयच्छन्ति लक्ष्मीको
 टिजपादपि अथवा देवतारूपेण ग्रहस्थात्वा प्रतोषयेत् तस्येच्छया उपासी स्याद्भक्तियुक्तेन चेतसा
 गुरुमूलमिदं सर्वं तस्मान्नित्यं ग्रहे जपेत् पुरश्चरणहीनोऽपि मंत्रसिद्धौ न संशयः श्रीभगवानपि सं
 तुष्टोऽस्ति गुरोर्धस्य तस्य त्वष्टं जगत्त्रयं नास्त्यसाध्यं जगत्प्रसन्नप्रसन्ने गुरोर्मुने सा बुद्धिर्नियमैर्यमै
 श्वविमलायामाधवध्यायिनी सा जिह्वा मृतवर्षिणी प्रतिपदं यः स्तोति नारायणं चंडालदेहेष
 आदिशरीरे ब्रह्मविग्रहे श्रीगुरोः तारतम्येषु स्थितेषु पुरुषोत्तमः व्योमवत्सर्वदा व्याप्तः सर्व
 संबंधवर्जितः एकरूपो महादेव स्थितः सोऽहं परा मृतः इति यो वेदवेदोक्तैः स्तोति वर्णाश्रमी
 भवेत् इति पुरश्चरणविधिः समाप्त इति शिव ॥

ॐ श्रीगुरवेशिवाय नमः श्रीरस्तु अथ महादेवार्चा तत्र श्रीमान्साधको ब्राह्मेण हर्तुं चोत्थाय
 विहिताङ्गिकः श्मशानार्चनं संभारं हकारं च केच गंधादिकं समादाय सानुगः सवीरो रात्रिमुत्वे
 वीरभूमिं ब्रजेत् तत्र भूमौ सप्तपादात्ताभूमिमुत्सृज्य श्मशानवेलां नोत्तरे चयेत् तत्र संभारं संस्था

श्री
१६२

१६१

य स्वहस्तपादौ प्रक्षाल्य त्रिराचम्य प्राणायामत्रयं विधाय पुनराचम्य स्वमूलऋष्यादिकरषडं
गान् विधाय मूलमष्टोत्तरशतं जपेत् यथा शक्तिजपं कृत्वा देवीं सशिवं गुरुं श्रद्धयात्वा यदि कव
चसहस्रनामस्तव राजा मुखायेति श्रुतिं तदा मूलमुच्चरन् सप्तपदमात्रं वेला मुहूर्त्तं च प्रमथानमेड
ले प्रदक्षिणानि कृत्वा प्रविश्य चित्तं प्रणमेत् यथा ज्वालाकरालवदने कल्पात्तदहनप्रिये
प्राणिप्राणालयोद्भूते चित्ते मे नृग्रहे कुरु इति चित्तं नत्वा यथाचारं प्रशस्तान्भूतभैरवान् संसृ
त्वष्टृयोर्धत्वा पूजामारभेत् यथा अस्य श्रीप्रमथानपूजामंत्रस्य महाकालभैरवऋषिः^{शि}
उस्मिक्छेदः^{मु} श्रीप्रमथानकालिकादेवता^स ह्रीं बीजे^ग हूं शक्तिः^म क्रीं कीलकं^न श्रीधर्मार्थका
ममोक्षार्थे प्रमथानपूजायां विनियोगः^स इति कृतांजलिः स्मृतवान्सेत् ऋष्यादिओंक्रामिति
षडंगो यथा शक्तिस्वासनशोधनभूतशुद्धिप्राणप्रतिष्ठोत्तर्मात्काबहिर्मात्कान्यासान्
स्वमूलऋष्यादिकरषडंगान्यासां श्रद्धया स्वरूपदयकमलेमानसोपचारैरागध्या चित्तायाई
शाने च त्रिरात्रां वेदीं विधाय तत्र श्रीचक्रं विलिख्य विभाव्यवा तत्र देवीं चिंदोधात्वा कार
णपूजनादिपात्रस्थापनादिकं विधाय आदौ देवीं पंचोपचारेण संपूज्य नवग्रहं श्रीपांडुकोपू

जयामिनमः तर्पयामिनमः इति नवग्रहान्संपूज्य ओं ह्रीं वट्टकाय नमः वट्टकश्रीपादकां पूज
यामिनमः तर्पयामिनमः इति पूर्ववट्टकं भूतभैरवान्संपूजयेत् यथा ओं श्रीमहोग्राय नमः
ओं श्रीमदालसाये नमः पूर्व खं १ ओं श्रीचित्रांगदाय नमः ओं श्रीचित्रितेन नमः उत्तरे चं २
ओं ह्रीं चंडाय नमः ओं ह्रीं चंडौ नमः ईशाने भौ ३ ओं ह्रीं भास्वते नमः ओं ह्रीं प्रभाये नमः वायवे
बु ४ ओं लोलोलाक्षाय नमः ओं लोलोलाये नमः आग्नेये जी ५ ओं भैभूतेशाय नमः ओं भैभूतं धा
त्रे नमः दक्षिणे शु ६ ओं क्रीकरालाय नमः ओं क्रीकरालिन्यै नमः नेन्दते श ७ ओं ह्रीं श्री
भीमाय नमः ओं ह्रीं श्रीभीमरूपाये नमः आ ८ इति शुक्लपक्षे कृष्णपक्षे तद्विपरीतक्रमेण
भीमादिमहोग्रांतं पूजयेत् इति यथावारक्रमेण गंधाक्षतपुष्पैः भूतभैरवानभ्यर्च्य पुनर्विदौ
स्वदेवीं संपूज्य यथाशक्ति जपे कृत्वा श्रीदेव्यै समर्प्य चित्ताग्रौदशोपहोमे कृत्वा कवचसह
स्रनामस्तवराजपाठादिकं विधाय तदपि समर्प्य तत्र वट्टकाभिः संतर्प्य देवीं विस्तृत्य स्व
हृदयानीय नवपात्रवन्दनं कुर्यात् इति महालक्ष्मीविधिः ॥

॥

॥

श्री

१७.

१७०

२६

रजस्वलागतमयार्थ

८	१२	१५	१
१४	२	७	१३
३	१७	१०	६
११	५	४	१६

यात्रिमयापनादार्थ

८	१०	१३	१
१२	२	७	११
३	१५	८	६
९	५	४	१४

संतानार्थदेयं

८	३०	३३	१
३२	२	७	३१
३	३५	२८	६
२९	५	४	३४

वंध्यायास्तजनिताच

८	२४४	२४७	१
२४६	२	७	१४५
३	२४९	२४२	६
२४३	५	४	२४८

षट्शताज्वरगदनाशने

८	२९४	२९७	१
२९६	२	७	२९५
३	२९९	२९२	६
२९३	५	४	२९८

वैदीप्रमोक्षश्च

८	५९४	५९७	१
५९६	२	७	५९५
३	५९९	५९२	६
५९३	५	४	५९८

प्रकृतिबुधादिसौभाग्यदा

८	४९२	४९५	१
४९१	२	७	४९०
३	४९४	४९७	६
४९६	५	४	४९३

यनमलयविंशततः

८	९४	९७	१
९६	२	७	९५
३	९९	९२	६
९३	५	४	९८

प्रीतिः कुलेन

८	२९	३२	१
३१	२	७	३०
३	३४	२७	६
२८	५	४	३३

स्वादिष्णं च सहस्रतो रितलमिदं वंशं

८	४९४	४९७	१
४९६	२	७	४९५
३	४९९	४९२	६
४९३	५	४	४९८

सजीवसंतानार्थ

८	४४	४७	१
४६	२	७	४५
३	४९	४२	६
४३	५	४	४८

डाकिनीभयहरं

७	२४	१	२६
२	२५	८	२३
२८	३	२२	५
२१	६	२७	४

ॐ श्रीगुरवे सस्वतीरूपाय नमः श्रीपार्वत्युवाच नमस्ते देवदेवेश सर्वशास्त्रविशारद विंशो
 कस्य महायंत्रं वद मे परमेश्वर श्रीरश्मि उवाच शृणु देवि महायंत्रमतिगोप्यं च पार्वति विंशोक्तस्य
 महायंत्रं ब्रह्मविस्तरात्मकं नवकोष्टोक्तिर्यंत्रं स्वर्गपातालसिद्धिदं तव स्निह्यन्मया व्यातंगो
 प्येकं तं न शक्यते आदौ भूर्जे सिते पत्रे विलिखेदष्टगंधके नानासर्गोपिद्रव्येण पूजयेद्यंत्रजकं
 कुंकुमागुरुकस्तूरीरक्तचंदनपारतं गोरोचनं च कर्पूरं तगरं चाष्टगंधकं नानाप्रभैः प्रपूज्येत
 यंत्रमष्टोत्तरं शतं अष्टाशीतिदिनं देव्याः पूजयित्वा विसर्जयेत् जप्यं सहस्रमेकं च हवनं तद्दृष्ट्वा
 शकं क्षीरखंडाज्यमधुनाज्जड्याच्चासतेषु विष्वक्पुत्रास्तस्य समये देवी दृष्ट्वा वरप्रदं सर्वसिद्धीप्स
 रः साक्षाज्जायते नात्र संशयः मोहनं स्नेहनाकर्षणं करणमुत्तमं विद्वेषोच्चाटनं चैव मारणं
 प्राणदायकं च मत्कारकरं यंत्रं धनधान्यादिसिद्धिदं पुत्रपौत्रादिदृष्टिश्च त्वं ते मुक्तिप्रदं भवेत्
 अग्निशत्रुभयं नास्ति राजचौरभयं न हि नशस्त्रं बाधते तस्मिन् भयं देवदानवंतैः इति विंशोक्तकल्पः

समाप्तः ॥

श्री

१२१

ज्ञानं शिवं पदं ज्ञानं ज्ञानं गुप्तं स्वयं न नै इच्छार्थं नितस्तेषु गुप्तं सारं शिवं पदं ॥
ॐ श्रीगुरवेशिवायोनमः ऋषिच्छंदो देवतानां न्यसेत्तंगलयः स्मृतः चत्वारो मुष्टिरहिता
श्रंगुष्ठे बीजकीलयोः मुष्टिवद्धमिति शेषः इति ऋष्यादिन्यासः अथ करन्यासः मंत्रा
भिपृष्टयोः पाण्योः पल्लवांगानि विन्यसेत् श्रंगुष्ठे नाचरेत्यासमन्यो गुलिसमाश्रयात् श्रंगुष्ठ
विषये न्यासे तर्जनीशिरसैव हि अथ षडंगन्यासविचारः कनिष्ठांगुष्ठरहितैस्त्रिभिस्तु रूदि
विन्यसेत् मध्यमानामिकाभ्यां तन्यसेच्छिरसि मंत्रवित् शिवांगुष्ठेन विन्यसेद्दृशभिः कव
चं न्यसेत् रुद्रतैनेत्रविन्यासे विदधात्परमेश्वरि तर्जनीमध्यमाभ्यां ततोस्त्रिं विन्यसेत्त्रिये
अथ मातृकामुद्रायथा ललाटे नामिका मध्ये विन्यसेन्मुखवृत्तके तर्जनीमध्यमानामावृद्धा
नामाचनेत्रयोः श्रंगुष्ठं कर्णयोश्चैव कनिष्ठांगुष्ठकौनसोः मध्यास्त्रिस्तोत्रोऽयोश्च मध्यमामोष्ठ
योर्न्यसेत् अनामां दंतयोर्न्यसेत् मध्यमामुत्तमो गके मुखे नामामध्यमां च हस्तपादेष्वपार्श्वयोः
कनिष्ठानामिका मध्यास्त्रिस्तोत्रे च विन्यसेत् ताः सांगुष्ठानां भिदेशे मध्यदेशे च विन्यसेत्
रुद्रे च तले सर्वश्रंसयोश्च ककुत्स्थले रुतूर्वहस्तपातकुक्षिशूलेषु तले च एतास्त

मातृकाशुद्राक्रमेणपरिकीर्तिताः अज्ञात्वाविन्यसेद्यस्तन्नासास्यात्तस्यनिष्कलाः इति
मातृकाशुद्राः अथपरमशुद्रायथा दत्तांगुष्ठेपरंगुष्ठंतिस्त्राशुष्टिद्वयेनहि सावकाशं
चैवशुष्टिंकुंभशुद्रोविडुर्बुधाः १ विप्रूलाशौकैरौकृत्वाविन्यस्नावभितोनयेत् अग्निमुद्रेयमा
ख्यातावद्विप्रकारलक्षणा २ मुष्टं कृत्वाचरेन्मंजीतर्जनीदंडवत्तथा सौभाग्यदेदिनीनाम
विष्णुदंडयतीक्ष्णतरं श्रंगुष्ठंशुष्टिगंकुर्याद्विप्रजिह्वाग्रहभवेत् कनिष्ठांगुष्ठकौसक्तौकरयो
रितरेतरं ४ तर्जनीमध्यमानामासंहिताशुग्रवर्जिता मुद्रैषागालिनीप्रोक्ताशाखस्योपरि
चालिता ५ वामांगुष्ठं तसंगृह्यदक्षिणेनतुशुष्टिना कृत्वात्तानंतथांगुष्ठिमंगुष्ठं तप्रसारयेत्
वामांगुलितथास्मिष्टाः संयुक्ताः संप्रसारिताः दक्षिणांगुष्ठं संस्पृष्टा मुद्रैषाशंखसंज्ञिता ७
अथोमुखेवामहस्तेतादृशंदक्षहस्तकं विन्यस्यांगुष्ठमुग्रमेतपार्श्वयोः संप्रसार्यच ८ दर्शये
दर्शयत्रेषुमत्स्यमुद्रेयमीरिता ७ श्रंगुल्यनामतर्जनीखोनखनिष्ठाग्रयोगतः मुद्रेयेविशिखा
प्रोक्ताइतिलक्षणासंग्रहे ८ हस्ताभ्यामंजलिंवह्वाणामकामूलपर्वतः श्रंगुष्ठौनित्येत्से
यंशुद्रात्वावाहिनीस्मृता ५ अथोमुखीत्वियंचेत्सात्स्थापनीयेनिगद्यते १० उच्छ्रितांगुष्ठ

श्री

१२२

१७२

मुष्टोस्तसंयोगास्तत्रिधायिणी श्रुतः प्रवेशतांगुष्ठासौचसंरोधिनीमता उत्तानेमुष्टियुग
लेसंमुखीकरणीभवेत् देवतांगेषडेगानोन्मासः स्यात्सकलीकृतिः १५ सवहस्तकृतिमु
ष्टिदीर्घीयोमुष्टितर्जनी अवगुंदनमुद्रेयमभितोभामितामता १६ अन्योन्याभिमुखास्मिष्टाक
निष्ठानामिकाग्रनः तथैवतर्जनीमध्यायेनुमुद्रेयमीरिता अस्तीकरणेकुर्यात्तथासायकस
त्रमः १७ अन्योन्यग्रंथितांगुष्ठाप्रसारितपरंगुलिः महामुद्रेयमुद्रितापरमेकरणेप्रिये १८
प्रयोजदिमासुद्रादेवताह्वानकर्मणि १९ पुटंजलिकरौकृत्वाव्यत्यस्तदनामिके तत्रैव
तर्जनीप्रस्तेत्रिखंडाललितावहा २० विचर्यावत्पमाणाया मध्यमेकरष्टष्टगे तर्जनौऋज्ज
संस्मिष्टेमुद्राप्रोक्तानमस्कृतौ २१ कनिष्ठानामिकामध्यानेवैरन्योन्यसंगताः कृत्वांगुष्ठौक
निष्ठास्थौऋज्जेकुर्याच्चतर्जनी सर्वसंज्ञाभिणीमुद्रात्रिलोकाक्षोभकारिणी एतासामध्यमेदे
वितर्जनीवत्कृतेतदा सर्वविद्राविणीमुद्रासर्वासामपियोषिता २२ हाभ्यामंजुशरूपाभ्यां
स्मिष्टाकर्षिणीमता २३ परिवृत्तांगुलीकृत्वा नखस्मिष्टतरोकरौ अंगुष्ठौतर्जनीस्मिष्टौनखे
रावेशकारिणी २४ करधेप्रस्तेकृत्वाविन्यसेत्तत्कनिष्ठके तदग्राश्लेषतोभुजेमध्यमेनामिके

ॐ नमः तत्रावस्योरुतर्जनीं श्रुष्टौ मध्यमोपरि इयमुन्मादिनीमुद्रासर्वोन्मादनकारिणी २५ अ
 स्मास्त्वनामिकेभ्युत्तर्जनीं वंशकुशाकृती एषामहोकुशासुद्रास्तेभनाकर्षकारिणी २६ सवद
 दकरौ सम्यक्कथ्यसेतकुपरौ ततः मणिवेधौ च वभीयादेजलिमध्यपृष्ठयोः विधायभुत्तर्जनी
 वंशकुशाकारयेदृढं कनिष्ठानामिके कुर्याद्यन्यसेत्करपृष्ठगे इयं सा खेचरी मुद्राललिता प्रीतिकारि
 णी अस्माविरोचनेनैव सर्वासिद्धिर्निदेवताः २७ अस्मामेव च मुद्रायामेषोपरभेद उक्त इति सव
 दक्षिणदेशे तदक्षिणोऽस्य देशतः बाहुं कृत्वा महादेवि हस्तौ संपरिवर्त्य च कनिष्ठानामिके देवि
 पुक्तोत्तर्जनीमेणत तर्जनीभ्यां समाक्रोते पर्वथमपि मध्यमे श्रुष्टौ तमहेशानिकारयेत्तावपि दृ
 ढं इयं सा खेचरी नास्मासुद्रासर्वोत्तमाप्रिये रचितैव महेशानि सर्वतेजोपहारिणी बह्वैव तया दे
 वि दृश्यते साधकोत्तमः योगिनी सर्वहृदैस्तज्ज्वलत्पावक सन्निभः डाकिनी राकिनी हृदैर्लीकि
 नी काकिनी गणैः शाकिनी हाकिनी हृदैर्दृश्यते परमेश्वरी एतया कृतया देवियोगिनी नो भवेत्
 प्रियः अतः समयमुद्देयं सर्वासां परिकीर्तिता प्रयतो प्रयतो वापि श्रुचौ देशे वा श्रुचौ उत्थितो श्रो
 त्रविष्टो वा चक्रमन्त्रिश्च लोपि वा उच्छिष्टो वा श्रुचिर्भूत्वा भुजानोमैशुने रतः मुद्रयामधमो गुल्या

श्री

१७३

१७३

परिवर्त्तक्रमेण त्वं पार्थिवस्थानके युक्तासद्यः खेचरतां ब्रजेत् सध्याममध्यामापार्श्वी कनिष्ठाग्रवि
पर्ययात् अनामिकाव्यत्यस्ततर्ज्यावेकशः कृती ३ तरेतेन खोत्रेण वीजमुद्वेयमीरि २८ कनि
ष्ठगुह्यसंश्लेषान् महायोनिस्त्रिखंडका २९ कनिष्ठानामिकामध्याव्यत्यस्ताः पृष्ठतः क्रमात् वलि
तामूर्धयोगेन ऋजुतर्जनिकौ करौ शक्तुत्यापनमुद्वेष्टां जपपूजासमाधिषु मूर्च्छीकरणमेतस्या
रचनेन समीरितं ३० बाणकोदंडमुद्रास्पातः ऋज्वेगुह्येन मुष्टिना पाशमुद्राचतेनैव तर्ज्यां गु
ह्ययोगतः ३१ कनिष्ठानामयोः पृष्ठे स्पादंगुह्यस्ततर्जनी कुटिलाः ऋजुमध्यास्पातमुद्रास्पादं कुशा
भिधा ३२ लक्षणसंग्रहे हस्तौ तसंश्लेषौ कृत्वा संहता बुद्धतां गुली तलो तर्मिलितां गुह्यौ मुद्वेष्टाप
संश्लेषा ३३ आसने पद्ममुद्रास्पादहस्तद्वयमयोमुखं मुद्वेष्टाकुशलप्रश्नेतदेवोर्ध्वमुखे पुनः
मुद्रास्पातस्वागते पाद्यमुद्राचोजलिरुच्यते अनामोगुह्ययोगात्साप्रोक्ता चार्धस्पष्टिका ३४
उत्तानंदक्षिणहस्तकृत्वा निप्रतलं संधीः कनिष्ठहीना संयुक्ताश्च तस्यो गुह्य उत्तमाः मुद्वेष्टाच
सने प्रोक्ता यो मुखी सा त्वनामया मुह्यंगुह्याभवेन्मुद्रामधुपर्के वरानने ३५ अथो मुखी दक्ष
स्तकृत्वा मुष्टिकनिष्ठया विमुक्तास्तान् मुद्वेष्टागदिता परमेश्वरि ३६ उत्तानंदक्षिणहस्तकृ

त्वातन्मध्यमोऽग्नः श्रृंगुष्टेन स्पृशेदेवाशुद्रावस्त्रस्य कीर्तिता ४४ एवैषानामिकास्पर्शान्
 मुद्राभूषणसंज्ञका कनिष्ठास्पर्शतोसोष्ठा उपचित्रस्य मुद्रिका ४५ ज्येष्ठाग्रेण कनिष्ठाग्रं स्पृ
 शेद्भेदात्त्वमुद्रिका श्रयोमुखं करं कृत्वा तर्जन्यग्रेण योजयेत् श्रृंगुष्टाग्रं त्रमुद्रैषा पुष्पाख्या पर
 मेष्परि श्रृंगुष्टाग्रेण तर्जन्या स्पृशेदग्रं महेश्वरि धूपमुद्रेण माख्याता सर्वदेवप्रिये करी ज्येष्ठाग्रे
 ण स्पृशेदग्रं मध्यमायास्तु रार्चने दीपमुद्रेयमुद्रिता सर्वदेवप्रिये करी प्रेमाग्रं स्पृशेद्देवि ज्ये
 ष्ठाग्रेण तद्देशिकः नैवेद्यमुद्रा कथिता देवानां तन्मिदं यिनी नारदपंचरात्रे विपर्यस्ते जले कृ
 त्वा वामदक्षिणहस्तयोः श्रृंगुष्ठौ ग्रथ्यते श्रैव कनिष्ठानामकोतरे चक्रमुद्रेयमुद्रिष्ठा सर्वदुः
 खनिहंतनी ५१ ग्रासमुद्रा सव्यहस्ते प्रफुल्लकमलाकृतिः दर्शयेत् पंचवायूनो मन्य ह
 स्तेन नारद कनिष्ठानामके सम्यगं श्रृंगुष्टाग्रेण योजयेत् प्राणमुद्रा समाख्याता प्रथमा मुनि स
 त्तम ५२ योजयेत् तर्जनीमध्यासपानस्थानमुद्रिका मध्यमानामिकेत हृदयानमुद्रा प्रकीर्तिता
 तर्जनीमध्यामानामात हनुद्रा तुरीयका सर्वाभिरंगुलीभिश्च पंचमीमुद्रिका मता स्वकीयेर्म
 नुभिः पंचमुद्रा वाक्यो प्रकीर्तिता ५३ प्राणसंज्ञस्तथा पानोद्यानोद्यानमनुस्तथा समानोडे. ५

श्री
१४

174

तासर्वेप्रणवाद्यादिवंतिकाः पंचमुद्राभवेतीह भवन्ति मुनिसत्तमाः लक्षणसंग्रहे मणिवं
धस्थितौ कृत्वा प्रस्तौगुलिकौ करौ कनिष्ठांगुष्ठयुगलं मिलित्वा तः प्रसारयेत् सप्तजिह्वाया
मुद्रेयं प्रियावैश्वानरस्य हि ५८ कुलार्णवे अंगुष्ठानामिकाभ्यां त्रवटुकस्य बलिः स्मृतः तर्ज
नी मध्यमा नामिकां गुह्या योगिनी बलिः अंगुलीभिश्च सर्वाभिरुक्तो भूत बलिः प्रिये अंगुष्ठ त
र्जनीभ्यां त्रदेव पाल बलिर्भवेत् अंगुष्ठ मध्यमाभ्यां त्रराजराजेश्वरस्य च इयमेव गणेशस्य व
लिमुद्रा प्रकीर्तिता अंगुष्ठ मध्यमाभ्यां त्रगणेशस्य बलिर्हरेत् ६३ इति ज्ञानार्णवात् पति
वाहिन्या वृद्धाभ्यां अंगुली बद्धा तर्जनी दंडवत् सजेत् अग्रे वामे ततः पृष्ठे दक्षमाकर्षयेच्छ्रुनैः
नाराचमुद्रा संप्रोक्ता योज्या बलिविसर्जने अथो मुखे वामहस्ते ऊर्ध्वं स्पन्दत हस्तकं कृत्वा अंग
लीरंगुलीभिः संयोज्य परिवर्जयेत् एषा संहारमुद्रा स्याद्विसर्जनविधौ प्रिये वाममुष्टे स्तुत
र्जन्या दक्षमुष्टे स्तुत तर्जनी संयोज्यां गुह्यकाभ्यां तर्जन्या ये सके स्पृशेत् एषा पाशादयामु
द्रा कथिता परमेश्वरि ६६ हस्तौ त्रसंमुखी कृत्य संलग्नौ संप्रसारितौ अंगुल्यो मध्यमेभ्यः संलग्न
यो संप्रसारितौ गदा मुद्रेयमाख्याता सर्वशत्रुनिवर्हिनी ६७ कृत्वा मुष्टिं त्रहस्ताभ्यां वामस्योप

रिदक्षिणं कुर्यान्मुखलमुद्रेयंकथितापरमेश्वरि ६८ उर्ध्वस्ववामतर्जन्यामधोवक्रार्पणं
न्यसेत् तिर्यङ्मयेभवेदेष्टावज्रमुद्रामहेश्वरि ६९ कनिष्ठानामिकावङ्माचोऽङ्गुष्ठेनैवदक्षि
तः स्मिष्टाङ्गुलीप्रसृतेचसंयुक्तेखड्गमुद्रिका इति सौभाग्यरत्नाकरेमुद्राविचारः समाप्तः ॥

ॐ श्रीगुरवेशिवायो नमः अथ शिवावलिप्रकारः तत्र कुत्रचिद्रहः स्थाने श्रीकाली प
हस्युक्तक्रमेण सर्वान् पूजां यथाविधिविधाय ऐशानां दिशि मंडले कृत्वा सामान्यार्ची प्रो
क्षणी पात्रां बुनासे प्रोक्ष्य पीठपूजां तत्र कृत्वा गंधाक्षतपुष्पाभ्युदीपादिनाभ्यर्च्य पृथक् पृथक्
कुत्रचिदस्ते कस्मिंश्चिन्मोसे कस्मिंश्चिन्मोसे मत्स्यकुत्रचिन्मुद्रा कस्मिंश्चिच्छुक्रुमांसा
मिषामोदकादिनिक्षिप्य कालीकालीति शिवो काली समाह्वयं श्रीं श्रीं एहि महाकालिबलिं
गृह्ण २ गृह्णापय २ मदीये आलये आगच्छ २ मम कार्ये साधय २ प्रसादे कुरु २ सर्वसिद्धिं
देहि २ स्वाहा गृह्णा देवि महाभागे शिवे कालाग्रिरूपिणि शुभाशुभफलं वक्तिं ब्रूहि गृह्णा
बलिं मम इति मंत्रैः पठित्वा ततो न्यत्र कुत्रचित्समीपस्थे स्थाने स्वात्मानं रहः स्थित्वा उल्का

श्री

१७५

१७५

शुखिचोररावेगुहाकाननवासिनि कृपाकुरुमहाभागेनमस्तेचंडिवह्निमे १ संग्रामशी
लेशवरिशवमोसप्रमोदिनि पाहिमोसंकटहरेनमस्तेचित्तिवासिनि २ फलमूलाशनेदे
विचंडिकेचंडनादिनि भयेभोरत्तमोदेविपश्वरूपेविराविनि ३ शिशुप्रियेशिवामोदेदिक्
चक्रधमकारिणि शुभाशुभफलेशूद्दिनमस्तेकालिकाप्रिये ४ कालिकापीदनिलयेमोसा
स्थिशोणितप्रिये ललितमानजिह्वाभिर्नमस्तेतारिणीप्रिये ५ प्रचंडचंडिकेदेविशिवाश
तनिनादिनि चिताभूलिवित्तमोगेनमस्तेचंडचर्चते ६ मातर्देविनमस्तेस्तवरदेवापनाशि
नि चिताभूमासितेनितेपाहिमोतारिणीप्रिये ७ सदासेतमरुदयेधनःधनःविलोकिनि
देहिमेसकलान्कामान्सर्वदेवस्वरूपिणि ८ शिवास्तोत्रमिदेवत्सवल्लिंदत्तापढेतसकृत्
शिवतस्मभवेत्तृष्णाभीष्टान्कामानवाप्नुयात् एतदज्ञानतोमूढाद्येजयेतिविमोहिताः तेषां
निंदादिदोषेणदेवताशापमाप्नुयात् ९ शिवारूपधरेदेविकामकालिनमोस्तुते उल्काशुखि
ललजिह्वेवोररावेस्सगालिनि १० प्रमशानवासिनिप्रेतेशवमोसप्रियेनवे आरण्यचारिणि
शिवेफेरेजंबुकरूपिणि ११ नमोस्तुतेमहामायेजगत्तारिणिकालिकि मातंगिकुक्कुटैरौदे

कालकालिनमोस्तुते १३ सर्वसिद्धिप्रदेभीमेभयंकरिभयावहे प्रसन्नाभवदेवेषिमम
 भक्तस्य कालिके १४ संसारतारिणि जये जय सर्वशुभं करि विस्वस्तचिह्नं रेचं डिचां
 डेमुंडमालिनि १५ संहारकारिणे कुहे सर्वसिद्धिं प्रयच्छ मे दुर्गे किरातशवरिप्रेतास
 नगतेभये १६ अनुग्रहं कुरु सदा कृपया मां विलोकय रात्रे प्रयच्छ विकटे वित्तमायुस्त
 तान् स्त्रिय १७ शिवाबलिविधानेन प्रसन्नाभवभैरवि नमस्तेस्तु नमस्तेस्तु नमस्ते
 स्तु नमो नमः १८ इत्येतैरष्टभिः श्लोकैः शिवास्तोत्रमुदीरयेत् एहि एहि जगतां मातर्जन
 निगृह्णा गृह्णा इमे सामिषात्र बलं सिद्धिं देहि देहि शत्रुक्षयं कुरु कुरु हूं हूं ह्रीं ह्रीं हूं फट् स्वाहा
 इत्यनेन मंत्रेण बलिमादौ दद्यात् इति शिवाबलिप्रकारः समाप्तः । कैवल्याय वो भवीत तरो
 ॥ संवत् विक्रमाः १५४५ आषाढवदि १ बुधौ लिख्यते पंडितकस्मिन् शुभमस्तु सर्वजगतां
 यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिख्यते मया यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥

॥ ००० ॥ ००० ॥

॥ ००० ॥

श्री

१७६

१७६

प्रकारान्तरेणोदंबलिविधानं अथ छागबलिविधानं ततः बहिरेव पशुं स्नापयित्वा नेत्रबंधप्र
र्वकं मंडपमध्ये समानीय मेचाकारस्तंभमध्ये पशुं बंधय बंधय ॐ वरुण पशो न पशुं बंधय बंधय
इति पिप्पलादि वृक्षोद्भवजपपट्टे पट्टो रदिना पशुं बंधयेत् ॐ छाग पशवे नमः इति पादयोः
पाद्यं नमः एवं अर्घ्यं स्वाहा एषोर्ध्वः इदमाचमनीये स्वाहा मुखं इदं स्नानीये सर्वांगे वारहीय सु
नामंगाकरतोया सरस्वती कावेरी चंद्रभागा च सिंधु भैरव सागराः अजस्नाने महेशानि सा त्रिध
मिह कल्पय ॐ छाग पशवे नमः इदं स्नानीये ॐ छाग पशवे नमः एष गंधः इति शृंगयोः ॐ छा
ग पशवे नमः एते क्षताः ॐ छाग पशवे नमः एतानि पुष्पाणि वीषट् एष धूपः अयं दीपः इदं नै
वेद्यं छाग पशवे नमः रं एतदधिपतये अग्रे नमः इति पशु पृष्ठे पुष्पं दद्यात् मूलं एतत्संप्रदानरू
पायै सांगोपांगायै सायुधायै सवाहनायै सपरिवारायै अशुकदेवता सहित अशुकदेव्यै पुष्पं न
मः इति देव्यै पुष्पं जलं दद्यात् ततो वामहस्ते छागस्कंधे धृत्वा दक्षहस्तेन कुशादिना ॐ श्री
पशु हं फट् स्वाहा इति पाशपतास्त्रेण विधाय संशोभ्य ॐ वाक्यं श्राप्यायतां ॐ मनसु श्राप्यायतां
ॐ चक्षुः श्राप्यायतां ॐ रसना श्राप्यायतां ॐ मेरुं श्राप्यायतां ॐ शृङ्गे श्राप्यायतां ॐ श्रुं

गेत आयायेतां ॐ रोमाणि त आयायेतां ॐ वाचं ते श्रुं धामि ॐ मनस्ते श्रुं धामि ॐ रसानां ते श्रुं
 धामि ॐ ज्ञानं ते श्रुं धामि ॐ प्राणं ते श्रुं धामि ॐ हस्तौ ते श्रुं धामि ॐ पादौ ते श्रुं धामि ॐ मेङ्गं ते श्रुं
 धामि ॐ सोमं ते श्रुं धामि ॐ पायुं ते श्रुं धामि ॐ रुधिरं ते श्रुं धामि ॐ मज्जं ते श्रुं धामि ॐ नाडी स्ते श्रुं
 धामि ॐ चक्राणि ते श्रुं धामि ॐ रोमाणि ते श्रुं धामि ॐ सर्वाङ्गानि ते श्रुं धामि ॐ अग्निः पशुरासीत्ते
 नायजंत सत एतल्लोकमयजद्यस्मिन्नग्निः सते लोको भविष्यति तं जेष्यसि पि वेतारयः ॐ सूर्यः
 पशुरासीत्ते नायजंत सत एतल्लोकमयजद्यस्मिन् सूर्यः सते लोको भविष्यति तं जेष्यसि पि वेता
 रायः ॐ विष्णुः पशुरासीत्ते नायजंत सत एतल्लोकमयजद्यस्मिन् विष्णुः सते लोको भविष्यति
 तं जेष्यसि पि वेतारयः ॐ रुद्रः पशुरासीत्ते नायजंत सत एतल्लोकमयजद्यस्मिन् रुद्रः सते लो
 को भविष्यति तं जेष्यसि पि वेतारयः ॐ सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय नमो नमः भवे
 भवे नाति भवे भजस्व मां भवोद्भवाय नमः ॐ वासुदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय
 नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमः बलाय नमो बलविकरणाय नमः बलप्रमथनाय
 नमः सर्वभूतहृदनाय नमो मनोन्मनाय नमः ॐ अक्षोरेभ्यो अक्षोरेभ्यो अक्षोरेभ्यो रक्षोरेभ्यः सर्वेभ्यः सर्व

כפ

177

सवाहनो सपरिवारो अशुकदेवता सहितो अशुकदेवी त्वं जह्यो हामि इति प्रोक्षणं अथोग्र
 जाश्रोत्रयोः ॐ दिशे नमः त्वचि ॐ वाताय नमः चक्षुषोः ॐ सूर्याय नमः ब्राह्मणयोः ॐ अश्वि
 नी कुमारभ्यो नमः वाचि ॐ अग्नये नमः सुखे ॐ सरस्वत्यै नमः कंदे ॐ महालक्ष्म्यै नमः हस्तयोः
 ॐ इंद्राय नमः पादयोः ॐ उपेन्द्राय नमः पायो ॐ मित्राय नमः उपस्थे ॐ प्रजापतये नमः शिरसि
 ॐ चासुंदायै नमः स्कंधे ॐ भद्रकाल्यै नमः पृष्ठे ॐ गंधर्वाय नमः ॐ वीरभद्राय नमः हृष
 णायोः ॐ वाराह्यै नमः उदरे ॐ सप्तसुद्रेभ्यो नमः रुधिरे ॐ ब्रह्मणे नमः मोक्षे ॐ विस्मवे न
 मः वसायो ॐ रुद्राय नमः चक्रेषु ॐ जीवात्मने नमः रोमसु ॐ श्रोत्रध्यावनस्पतिभ्यो नमः नाडी
 सु ॐ गंगाय मुनाभ्यो नमः सर्वांगेषु ॐ मरुद्भ्यो नमः इति पशोरंगप्रज्ञा ततः पशोर्दक्षि
 कर्णे ॐ पशुपाशाय विमहे पशुरूपाय धीमहि तन्नः पशुप्रचोदयात् ॐ हिलिहिलि किलिकि
 लि पशुरूपायै ह्रीं डर्गायै वषट् इति पशुकर्णवारत्रयं पठेत् ॐ नेत्रत्रयाय वौषट् इति नेत्रत्रयं
 मोचयेत् ततः पुष्पोजलं गृहीत्वा ॐ यशार्थे पशवः श्रेष्ठाः यशार्थे पशुवातने अतस्त्वां च
 तयिष्यामि तस्माद्यज्ञे वयो वधः शिवाय तमिदं पिंडम तस्त्वं शिवतां गतः उद्दुष्यस्व पशोत्वं

श्री

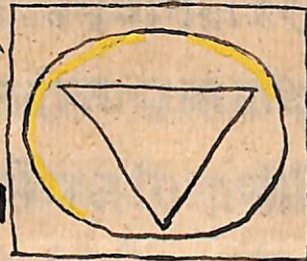
१७८

१७८

हिनाशिवस्त्वशिवोसिद्धि २ पशुरूपं परित्यज्य त्वंगं यवस्वरूपधृक् गोरीरूपं समासाद्य
ममकल्याणदोभव ३ पशुपाशविमोलाघहेमकुंडस्थिताय च पशवे च नमस्तुभ्यं नमस्ते
बलिरूपिणे ४ छेद्योसिवलिरूपस्तमाज्ञाया परयागरो छेदभेदोद्भवेदुःखेक्षमस्त्वपशुरूप
धृक् ५ इति वदं जलिर्पदेत् ततः संकल्पः ॐ अथेत्यादि श्रीअमुकदेवि प्रीतये अमुकच्छागं
वद्विदेव तं दत्तय जविनाशिन्ये महावीरायै योगिनीकोटिपरिवृतायै ह्रीं भद्रकाल्यै मूले अ
मुकदेवतासहित अमुकदेविं दशवर्षीवच्छिन्न छागबलित्वेनाहं चातयिष्ये इति संकल्पः
अंगस्फुरणादिकं कारयित्वा ततः खड्गमादाय त्रिकोणावृत्तचतुरश्रात्मकं मेडलोपरिताप्रा
दिपात्रे संस्थाप्यः खड्गं ध्यात्वा ॐ अष्टबाहुर्महातेजश्वामभ्यारक्तलोचनः भीमदंष्ट्राकरालस्य
लोलजिह्वाभयानकः ॐ खड्गाय नमः इति पाद्यादिभिः संपूज्यः मूले वागीश्वरी ब्रह्माभ्यां नमः
मध्ये श्रीलक्ष्मीनारायणाय नमः ॐ अथ ॐ उमामहेश्वराय नमः इति संपूज्यः ॐ खड्गतीक्ष्ण
च्छिथिच्छिथिकटकट इति खड्गं त्रैविर्जपित्वा ॐ असिर्विशसनश्चैव तीक्ष्णधारोऽरासद
श्रीगर्भो विजयश्चैव धर्मपाल नमोस्तुते करवालक्षणात्वे चेडिकाया करे स्थितः पशुरक्तप्र

दानेन चासुं डा प्रीतिमावह इति नमस्कृत्य खड्गकारदक्षिणहस्तेन खड्गमुद्रां दर्शयित्वा खड्ग
 मादाय ओं कालिकालिमहाकालिकालिके कालरात्रिके छिंधि छिंधि फट् रुधिरं पिव पिव
 मां संभक्ष्य भक्ष्य स्वाहा इति पशुस्कंधे खड्गे स्पर्शयेत् ततश्चेदकर्तुं स्तिलकादिकं कृत्वा
 तस्य हस्ते खड्गं दद्यात् ओं वीरया सरनाशाय शक्तिकार्यार्थं तत्परः पशुच्छेदत्वया शीघ्रं वी
 रनाशनमोक्तते इति प्रणम्य एकवातेन पशो वातयेत् ततः देव्या वामभागे
 त्रिकोणवृत्तचतुरस्वात्मकोपरिष्ठागमुद्रं सरक्तं स्थाप
 देवीं तर्पयेत् मूलं ओं कौशिकी रुधिरं णाया यतां इति त्रि
 धिरं स्थापयित्वा ततः क्वागमुद्रं पूजयेत् ओं दिव्यकपालाय नमः ओं रुधिरवदनाय नमः ओं सि
 हाय नमः ओं सिद्धगात्राय नमः ओं बीजगुरुषाय नमः इति संपूज्य प्रदीपवर्तिकां गृहीत्वा मूलं
 अशु कदेविंशशु ककपालं गृह्णा गृह्णा भक्ष्य भक्ष्य स्वाहा इति प्रदीपवर्तिकीपशुं शिरसि
 दद्यात् यावच्छीर्षकरोमाणि दीपो दहति भेरव तावद्वर्षसहस्राणि गौरीलोकं सगच्छत इति
 समर्थ रक्तभागचतुष्टयं कृत्वा ईशाने ओं विदारिकायै नमः अग्नये ओं णपरदक्षिणे नमः नैऋते

श्री

१७९

१७९

ॐ पूतनायै नमः वायोः ॐ कौशिके नमः ॐ रक्तदंतिकायै स्वाहा इति समर्पयेत् ततः प्रथमं
जलिंगरीत्वा ॐ महिषघ्नमहामाये चामुंडे चामुंडमालिनि आशु रा रोग्यमैश्वर्यं देहि देवि नमोस्तु
ते इति देव्यै समर्प्य कृतया पूजासंगता सिद्धये इमानि दक्षिण समर्पयामि नमः इति स्त्रा
गवलि विधानं ॥

ॐ श्रीगुरवे नमः शिवाय नमः अथ नैमित्तिक पूजा तत्र दीक्षितः प्राप्त पूर्णभिषेकः कृत पुरश्च
 रणो नित्यार्चनानिरतौ नैमित्तिकार्चनं कुर्यात् तत्र विशेष दिवसेषु क्रियमाणामहा पूजा नैमित्तिक
 क पूजेत्युच्यते विशेष दिवसास्तत्तत्रेषु पर्वतेनोक्तानि दिनानि तानि तत्र गुरुपरमपरमेष्ठि गुरु
 णां जन्मवारतिथि नक्षत्राणि स्वजन्मतिथि वारनक्षत्राणि विद्या प्राप्तिदिने गुरोः क्षयदिनमष्ट
 मी चतुर्दशी पूर्णिमा मावास्पा रवि संक्रांति युगादि दिनानि पुष्य नक्षत्र रवि वासर पीठोपपीठ
 गमन देशिका गमन वीरमहा योगि दर्शन तीर्थ गमन व्रत दीक्षा युक्तवदिनानि विशेष क्षेत्र ग
 मन देवता दर्शनाक्षर त्रितय संपात दिनानि चाक्षर त्रय संपात दिनानीति एक स्यात्क्षर स्यदि
 न नित्याक्षरत्वेनोदयाक्षरत्वेन च दर्शनं यस्मिन् दिने तद्दिनं विशेष पर्वतेषु दिनेषु नित्य पूजाने
 तत्र यथा बलं यथा श्रद्धा यथा कालं यथा देशं यथा विभव विस्तारं वित्तशाल्य रहितो यथोक्त द्रव्यैः
 यथा गुरुरूप देशं शक्तिसामर्थ्यैः सार्धं विशेष पूजां कृत्वा यथा शास्त्रे गुरुत्वा सामर्थ्यं अपरितो
 षयेत् अत्र गुरु पर्वस्य गुरुपंक्ति पूजा क्तमानवौ च गुरु सत्त्वा कान्सायकान् तत्र त्राम्रा सर्वोप
 चारैः समभ्यर्च्य यथा शक्ति दक्षिणा दानादिभिः परितोषयेत् चैत्रादि फाल्गुनां तेषु मासेषु

श्री
१८-

१४०

द्वादशसूरिमासविशेषपूजां कुर्यात् तद्यथा तत्रादौ चैत्रे मासि पूर्णिमायां दमकैः पूजयेत्
तत्र चैत्रशुक्लत्रयोदश्यां साधकः कृतनित्यकृतः सार्धसाधकैः सार्धदमनकसमीपंगत्वा पूर्वो
क्तचतुष्टयलताविद्याभिर्दमनकमभिमन्त्र्य स्वासने समुपविश्य प्राणायामत्रयऋषादिकरष
डंगन्यासांश्च विधाय कामभस्मसमुद्भूतरतिवाष्पजलोद्भव ऋषिगंधर्वदेवादिमोहनीयनमो
स्तुते सांवत्सरिकपूजायाः परिपूर्णत्वसिद्धये दमनत्वे समायाहितमस्वचनमोस्तुते शिवप्र
सादसेभूतश्रवसन्निहितो भव शिवकार्यसमुच्छिद्यनेतव्यो सिषिवाज्ञया इति दमनकसामंश्च
तत्र कामदेवं रतिचतुर्तन्त्रेण वक्ष्यमाणप्रकारेण ध्यात्वा संपूजाग्रहमागच्छेत् ततश्च त्र्यंशं कृ
तनित्यकृतः साधकः साधकैः सार्धं पुनर्दमनकसमीपंगत्वा स्वमंत्रेण दमनकं समूलमुत्पाद्या स्त्रिणा
वगुंढयज्जित्वा ग्रहमानीय श्रवोरेणैर्गोश्रवोरेक्षीश्रवोरेतरेण्यी सर्वतः सर्वसर्वभ्यो नमस्ते रुद्ररूपे
भ्यः क्षीं क्षीं इति मंत्रेण दमनकमभ्युक्ष्य पूजास्थाने क्वचित्पात्रे दमनेन वधा विभज्य मध्येष्टुदित्त
च संस्थाप्य तन्मंत्रेण चंदनागुरुकर्पूरकुंकुमादिपंकैः संलिप्य ह्येनमः सेनमः तेनमः मंनमः
लेनमः वेनमः रेनमः येनमः कुंनमः इति नवधा विभक्तं दमने मध्यादिप्रादक्षिण्येन संपूजा तथेवा

नंदेश्वरीबीजेननवधाविभक्तेन पूजयेत् ततोस्त्रिणसंस्तुत्रिभूतशुद्धां बद्धा कवचमंत्रेण दमनो
 परिभ्रामयेत् ततोभूतनवस्त्रेणाच्छाद्य रहसिदमने स्थापयेदित्यथिवासने चतुर्दश्यां यत्रोक्त्यु
 त् ततः पौर्णिमासो प्रातः स्नात्वा नित्यपूजां निर्वर्त्त सामयिकैः सार्धं रात्रौ स्वस्तिवाचनपुनः सरे द
 मने पूजास्थानमानीय पूर्वद्वुरथिवासना करणे चतुर्दश्यां सायेतने प्रोक्तविधिना दमनमामेव
 वा पूर्णिमायामेव दमनमामेवानीयोक्तविधिना सद्योथिवासने विधाय पुनतः सिंहरेण चतुर
 श्रहत्तद्वयवेष्टितं नवयोनिकं विधाय तस्मिन् नवसुयोनिसुसर्णीदिरचितान्नवकलशान् य
 वं प्रजोपरि दीक्षाप्रकरणे वक्ष्यमाणविधिना मध्ययानावेवोक्तं वा कुंभे संस्थाप्य स्नासनपूजादि
 पीठपूजां तं प्राग्वहिस्तारतः संक्षेपतो वा कृत्वा पंचायतनक्रमीचेत् गणेशादीन् दमनैः संपूज्य
 स्वदक्षिणभागे सर्वतोभद्रमंडलं वक्ष्यमाणप्रकारेण कृत्वा तदशक्तौ अष्टदलकमलं वा सिंहरादि
 ना कृत्वा तन्मध्ये अणोक्तं रुं पंचवर्णं रजोभिराभूय अणोक्ताय नमस्तुभ्यं कामस्त्रीशोकनाश
 न प्रोकार्तिहरसे नित्यमानंदं जनयस्व मे इत्यणोक्तं रुं प्रार्थ्या शोकाय नमस्तुभ्यं इत्यणोक्तं रुं
 संपूज्य यस्यादिप्रलयांतोयः कालरूपो महाबलः कलयत्यपि विम्वं यस्तस्मै कालात्मने न

श्री
१८१

१८१

मः इतिकालंचसंपूज्य अणो कतरोरथस्त्रिकोणमेडले मंडूकादिपरतत्वांतं योगपीठं संपूज्य अ
ष्टदलकेसरेषु स्थायादिप्रादक्षिणेन ओं सौभाग्ये नमः हर्षायै नमः वर्षायै नमः तत्र त्रिंशु त्रिकोण
गर्भमष्टदलकमलंचतुरश्रेण वेष्टितं पूजामेडले कृत्वा ॥ धृत्यै नमः श्रुत्यै नमः श्रीत्यै नमः संगमा
यै नमः निर्वीणायै नमः कामुकायै नमः इति मध्यांतं संपूज्य ह्रीं सर्वशक्तिकमलासनाय नमः
इति समस्तपीठं संपूज्य ॥ तत्र ओं कामदेवाय विष्णवे पुष्पावाणाय धीमहि तन्नो नमः प्रचोदयात्
इति कामगायत्र्या कामदेवमावासावाहनादिप्राणप्रतिष्ठांते पाणोक्तशथनुवीणमुद्राः प्रदर्शय
कामदेवेतरुणमरुणवर्णं रक्तवस्त्राभरणमाल्यानुलेपनं वामदक्षिणयोरिति प्रीतिभ्यां शोभि
तं पुष्पावाणोद्वयनुधरं वसंतसहितं ध्यात्वा ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं कामाय नमः इति मंत्रेण गंधादि
पंचोपचारैः कामदेवं संपूज्य तद्वामभागे रतिगौरवर्णं सर्वालंकारभूषितं रक्तवस्त्रपरीधानं पद्म
द्वयकरं ध्यात्वा श्रीं श्रीं श्रीं क्रौं रत्यै नमः इति मंत्रेण रतिपंचोपचारैः संपूज्य कामस्य दक्षिणे भागे
प्रीतिं श्यामवर्णं सर्वालंकारभूषितं रक्तवस्त्रपरीधानं तांबूलकरं ध्यात्वा धं श्रीं श्रीं श्रीं क्रौं
प्रीत्यै नमः इति प्रीतिपंचोपचारैः संपूज्य ततः कामदेवस्याग्रे कंदेववनमथो वसंतं गौरवर्णं वा

महस्तेन स्रुधा कुंभं दक्षिणहस्तेन नानाप्रभसमस्तं यदधानं रक्तवस्त्राभरणभूषितं रक्तमाल्यानु
लेपने ध्यात्वा वंसंतायनमः इति मंत्रेण पेचोपचारैः वसंते संपूज्य पुनर्मध्ये कामदेवे प्रणम्य जलि
ना संपूज्याष्टदलके सरेषु अग्नीशालरवायवमयोचतुर्दिकच लोहदद्यायनमः लोहशिरसेनमः
लोहशिखायै नमः लोहकवचाय नमः लोहनेत्रत्रयाय नमः लोहः अस्त्राय नमः इति षडंगानि संपूज्या
ष्टदलेषु स्वाद्यादिप्रादक्षिण्येन कामाय नमः भस्मशरीराय नमः अनेगाय नमः मन्त्राय नमः
वसंतसखाय नमः स्मराय नमः इत्युत्तरार्धाय नमः पुष्पवाणाय नमः इत्यष्टौ कामान् संपूज्य
बहिः शत्रुरश्रे लोकपालोत्तदस्त्राणि च पूजयेत् ततः पुनः कामदेवं तन्मंत्रेण संपूज्य धूपदीपा
दिकंदत्वा प्रणम्य कामदेवाय विमहे पुष्पवाणाय पीमहि तन्नो नमः प्रचोदयात् इति काम
गायत्रीयथाशक्तिजपित्वा समर्प्य नमोस्तु पुष्पवाणाय जगदानंदकारिणे मन्त्राय जगन्नेत्रे
रतिप्राप्तिप्रियाय चेति कामदेवे प्रणम्य मूलविद्यया ऋष्यादिक षडंगान्यासान् कृत्वा मध्ये
कुंभे प्राग्ब्रह्मदेवीमावाह्य षोडशोपचारैः संपूज्य प्राग्वत्तिथिनिर्वाहिलोकपालोत्ता उक्तक्रमेण
दमनैः संपूज्य आवाहितासिदेवेशिसद्यः काले मया शिवे कर्तव्यं त्रयया लाभं पूर्णं पर्वतदाज्ञ

श्री
१८२

१८२

या इति विज्ञाप्य देवीं गंध पुष्पादिभिः दमनैः पुनः संपूज्य प्राग्वद्भूपदीपनैवेद्यानि निवेद्य नैमि
त्तिक होमं नित्य होमोक्त विधिना संकृते शौ नित्य होम द्वयैः केवल हृतेन वा नित्य होम सेव्या विगुणं
इत्वा प्राग्वद्भोजोपचारमहारात्रिक कुमारी सवासिनी वटुकादि पूजा विधाय सर्व भोजन व
स्त्रालंकार दक्षिणां तां हस्तादिभिः परितोष्य स्वगुरुं गोभूहि राण्यवस्त्रालंकार पूजा प्रणतिभिः प
रितोष्य तदभावे तत्सतज्येष्ठ कनिष्ठादीन् अत्यं वाम हायोगिने संपूज्य दक्षिणादानादिभिः प
रितोष्य मूल विद्यां नित्य जप विगुण संखं जपित्वा श्रेय विद्या अपितथा जपित्वा देव्यै जप सम
र्प्य स्तुत्वा पुनः पुनः प्रणम्य षोडशार्णो जगन्मातर्वोक्तिार्थ फल प्रदे कामान् पूरय मे देवि
कामं कामेश्वरेश्वरि इति देवी प्रार्थ्य पुनः काम देवं तन्मंत्रेण दमनैः संपूज्य भूपदीपनैवेद्यतां
हस्ता निवेद्य प्राग्वत्स्तुत्वा प्रणम्य काम देवं सवसेते विस्सज्य पुष्पांजलि मादाय समस्त चक्र
चक्रेषु सर्व विद्या शरीरिणि वेद मातर्ममाभीष्टं पूर्णं मत्सदा सया इति देवी प्रार्थ्य पुष्पांजलिं
दत्वा प्राग्वद्देवीं विस्सज्य श्री पात्रे चोहासनादि प्राग्वद्यथा गुरूपदेवं विधाय शक्ति सामयिका
नूपरितोष्य ब्राह्मणान्भूरि दक्षिणा भोजनादिभिः परितोषयेदिति दमन पूजा विधिः इयं

दमनपूजायदिचैत्रपूर्णिमायां न संपद्यते तदापक्षहयस्याष्टमी नवमी च तदप्रपन्नतमतिथौ
कार्यं चैत्रे मासि चैत्रभवेत् तदा वैशाखे ज्येष्ठे वा मासि प्रोक्ततिथिष्वन्यतमतिथौ कुर्यात् अ
थ चैत्रे मासि पूर्णिमा मेव तत्काल संभवैः पुष्पैः सचंदनकर्पूरकुंकुमकल्होरैर्वसंतोत्सवपूजां क
ुर्यात् अत्रापि नैमित्तिकपूजायां सर्वत्र पूजा द्रव्याणि पूर्वद्युर्निशि पवित्रे स्थाने क्वचित्पात्रे नि
धाय मूलविद्यया भुज्य मूलविद्यया तद्दिननिष्ठा विद्यया च गंधपुष्पधूपदीपनमस्काराद्यैः
पंचोपचारैरभ्यर्च्य धिवासने विधाय परेद्युः स्वनिष्ठा क्रमार्चनां तैः तैः सविशेषं पूजनं कृत्वा
स्वगुरुपूजनं च कुर्यादिति साधारणमधिवासनं पूजनं च सर्वत्र ज्ञेयं नैमित्तिकार्चनं तु सर्वदा
रात्रावेव कार्यं नित्यार्चनं दिवा कुर्याद्रात्रौ नैमित्तिकार्चनं उभयोः काम्यकर्माणि चेति शा
स्त्रसंनिर्णीय इति कुलार्णववचनात् अत्र वैशाखे मासि पूर्णिमायां हिमजलेः कर्पूरकस्तूरी
चंदनोन्मिश्रैः शीतलोदकैर्वी प्राग्वदधिवासनपूर्वकं विशेषपूजां कुर्यात् अथ ज्येष्ठे मासि पू
र्णिमायां विशेषपूजां विधाय कदलीपनसाग्रफलैर्महानैवेद्यैर्देवीपरितोष्य शुक्लादिपूजनं
च कुर्यात् आषाढे मासि पूर्णिमायां ऐलाककोलजातीफलकुंकुमान्वितैश्चंदनैः पूजयेत्

श्री
१८३

183

अथ प्रावणिमासि पूर्णिमायां पवित्रारेणं कुर्यात् अथ प्रावणेमासीत्युपलक्षणं मिथुनसं
क्रमणमारभ्य तलासेकांतिपर्यंतं पवित्रोत्सवस्य कालः तिथयस्तु पक्षद्वयेऽपि चतुर्थ्याष्टमीन
वमी चतुर्दशी पूर्णिमा चेति अत्रोत्तरोत्तरंगौणः कालः पवित्राणि सवर्णरुणताप्रपट्टस्त्रयसरी
मयस्त्रयदर्भमुंजशणस्त्रयवल्कलकर्णसस्त्रैश्च न तमेन स्त्रेण कुर्यात् कर्णसस्त्रं चेत्सुवा
सिनीभिः कृतं विग्रहं विग्रहीकृतं नवस्त्रस्यैकसरत्नेन कल्पितैर्भक्तिसंख्यैः स्त्रैः पवित्राणि
कुर्यात् तत्र षोडशंगुलदैर्घ्यानि षोडशस्त्रैः षोडशग्रेष्वियुक्तानि नवंगुलदैर्घ्यानि नवसर
त्ननवग्रेष्वियुक्तानि वा यस्मिन् प्रावणे यावत् शक्तयस्तसंख्यं सरत्नसंख्यं ग्रेष्वियुक्तानि वा पवि
त्राणि कुर्यात् तत्रावरणशक्तिसंख्या गुलादिपक्षे मूलदेव्याः षोडशंगुलायामादिकं पंचदश
नितानां पंचदशंगुलादिकं वाराही कुसकुलयोश्च मूलदेव्या इव पवित्राणि कुर्यात् आयुधाना
मष्टांगुलदैर्घ्यं सरंग्रेष्वियुक्तानि गुरुपंक्तित्रयस्य तत्तदाद्योक्तगुरुसंख्या गुलादिकं नवंगु
लादिकं वा पवित्राणि कुर्यात् इत्थं श्रीचक्रे पूज्यदेवतावृंदसमसंख्यातानि पवित्राणि उक्तप
क्षे केषांनुसारणिकृत्वा शोतरशतसरत्नग्रेष्वियुक्तमेकैवितानात् पूजाविष्टरमानदैर्घ्यं

आत्मनः क्रमागमस्तशिष्याणं च स्कंधादिनाभिपर्यंतं दैर्घ्यं मंगीकृतपद्मानुसारिसरत्त्रयं धि क
 मनेषां सामान्ययोगिपत्नीनां एकग्रंथिनवसरत्त्रयुक्तानि मंडपसौकस्त्येण वेष्टनप्रमाणं ग्रं
 थिरहितं पवित्रं कुर्यात् अत्रावराणशक्तिसमसंख्यां गृह्यादिपक्षे आत्मनः क्रमस्तशिष्याणं
 च मूले देवीवत् अत्र पवित्रेषु ग्रंथयोवाला मंत्रेण कवचमंत्रेण वा कार्याः ग्रंथेषु सूत्रवेष्टने
 यथेष्टमेवेति इत्थं पवित्राणि विधाय पवित्रारोपनदिनात् पूर्वदिने सायकः कृतनित्यक
 लोरात्रोसायकैः सार्धं पवित्राणि पूजास्थानमानीय पवित्रे स्थाने सिंहरादिना चत्वरश्च
 तवेष्टितं नवयोनिचक्रं कृत्वा क्वचित्पात्रे तस्मिन्नेडले पवित्राणि गौरोचना कुंकुमरक्तचंदन
 कस्तूरी कुंकुमकर्पूरपंकैः प्रतिस्त्रमेकैकं लिप्त्वा लाक्षागौरिकाद्यैर्ग्रंथिस्थानेषु विचि
 त्तानि संस्थाप्य कार्पाससूत्रकृतानि चेत्यतिचित्राणि तदा तेषां नवसूत्रेषु ओंकाराय न
 मः चंद्रमसे नमः ब्रह्मे नमः ब्रह्मणे नमः नागाय नमः गुरवे नमः रवे नमः सदाशिवा
 य नमः सर्वदेवेभ्यो नमः इति देवतां संपूज्य शिरोमंत्रेण भिमं शरुन्मंत्रेण भुक्त्वा सूत्रमंत्रे
 णावरुध्य पवित्रेषु मूलविद्यया षडंगैश्च संपूज्य षोडशानित्याश्च पूजयित्वा तेषु सुगंधकु

श्री
१८४

१८४

सुमास्तिनिदिष्य पंचरत्नानि सर्वोषधीश्च निदिषेत् पंचरत्नानि त्वहीरकमुक्ताफलनील
पद्मरगमरकताम्रानि सर्वोषधस्तु सर्वपक्वहरिद्रादारुहरिशलोध्रमुस्तोशीरप्रियं
गुधिलीराख्या ततो नववस्त्रयुगेन च्छादयेदित्यथिवासने विधाय पूर्वद्युःसाधकः कृतनि
त्यकृत्यः समधिभिः सार्धं रात्रौ द्वारपूजा पूर्वकं पूजास्थाने प्रविश्य पूजामंडपं वितानादिभि
रलेकृत्य पूजाविष्टरद्वर्धे वितानात् पूजाविष्टरपर्यंतं शक्नवतारारभ्य महापवित्रं आलंब
यित्वा आसनपूजादिना जाते विधाय दमनपूजावत् कुंभस्थापने कृत्यार्चं स्थापनात्म
पूजांते पीठपूजां विधाय पंचायतनदेवतासंपूज्य पवित्रैः संभाव्य तस्मिन् कुंभे देवीमाः
वाह्य सर्वोपचारैरभ्यर्च्य नित्यपूजाक्रमेणैव रश्मिहृदं पवित्रैः संभाव्य तदेगद्वने प्राग्वत्कृत्वा
गुरुं संतोष्य तस्मै पवित्रं समर्प्य पूर्णहृतिं कृत्वा अग्नये पवित्रार्पणं विधाय गुर्वनुत्तया स्वयमपि प
वित्रधारणं कृत्वा दमनपूजावत् शक्तिसमायिकान् पवित्रादानभोजनतो वूलदक्षिणादिभिः
परितोष्य जपं विधाय देवीं विस्तृत्य ब्राह्मणादीन् भोजनभूरिदक्षिणादिभिश्च तोषयेत् षण्ण
नवत्यंगुलायामसरं प्रुथियुक्तानि त्रीणि पवित्राणि कृत्वा प्राग्वदधिवासनादिसर्वं कृत्वा तानि
त

देवैः समर्प्य शेषं समापयेत् इति पवित्रारोपणविधिः ॥ अथ भाद्रपदे मासि पूर्णिमायां के
 तकपुष्पैः साधिवामे विशेषपूजां कुर्यात् आश्वयुजे मासि शुक्लपक्षे प्रतिपत्तिथिमारभ्य पूर्णि
 मापर्यन्तं पंचदशसु तिथिषु प्रत्यहं नित्यपूजानंतरं नैमित्तिकत्वेन चक्रक्रमेण त्रैलोक्यं प्रतिप
 तिथिमारभ्यैकादिवृद्ध्या प्रतिपदि शतं द्वितीयायां द्विशतं तृतीयायां त्रिशतं मित्यादि जपहोमो
 विधाय पूर्णिमायां तद्दिनपंचदशशतजपानंतरं शतसंख्याकमधिकं जपित्वा होमं तेशत
 संख्ये होमे कुर्यात् प्रतिपदादि तिथिषु एकादिवृद्ध्या पूर्णयोषोडशकन्यायथा भवेति तथा क
 न्यापूजनं च कुर्यात् तत्र प्रत्यहं प्रातः कन्यकाया निमंत्रणं कृत्वा पूजा जपहोमं ततोऽस्नानं स
 मलेकृतो पूजास्थाने सहस्रं सप्तशतं पञ्चशतं तस्योपरागविधिना देवीमावाह्यं संपूज्य वस्त्रालं
 करणभोजनं तालमूलदक्षिणादानादिभिः परितोष्य प्रणम्य विसृजेत् एवं बहुकन्यापूजनेऽपि प्रत्ये
 कं पूजनं कुर्यात् अस्मिन्नेव मासि प्रतिपत्तिथिमारभ्य नवम्येतासु नवरात्रि तिथिषु विशेषपू
 जां कृत्वा एकादिवृद्ध्या जपादिकंच विधाय कुमारीपूजनं चैकादिवृद्ध्या कुर्यात् नवरात्रेषु कु
 मारीपूजने विशेषः ॥ प्रतिपद्येकवर्षं द्वितीयायां द्विवर्षं एवं नवम्यं नववर्षं कन्यापूजा

श्री
१८५

१८५

तत्रापि तिथिकुमारी पूर्वदिन पूजिताश्च नवम्यामेकवर्षादि नवकुमार्यो यथा भवन्ति तथा पूज
येत् तासो नामानि तत्र प्रतिपदि शुद्धा द्वितीया यो ललिता चतुर्थ्या मालिनी पंचम्या वसंधरा ष
ष्ठ्या सरस्वती सप्तम्या रमा अष्टम्या गौरी नवम्या दुर्गा मंत्रासु ऐं ह्रीं श्रीं शुद्धाये नमः ऐं ह्रीं श्रीं ल
लिताये नमः इत्यादि नाम मंत्रैः पूजयेत् अथ नवयौवन संपन्नाय धोक्त लक्षणाः सवासिनीर्वा
नवरविषु पूजयेत् तासो नामानि तत्र रुहोखा गगनारक्ता महोच्छुष्मा करालिका इच्छाज्ञान
क्रिया दुर्गा चेति अत्रापि मंत्रास्त्रितारोते रुहोखा ये नमः इत्यादयः अत्र पूजा, पूज्य कुमारीणां
लक्षणानि तत्र प्रथमं पूज्या लक्षणानि श्री कुलार्णवे अरोगिणी सपुष्टांगी सरूपो ब्रह्मवर्जि
तां एकवेशसमुद्भूतां कन्यां सम्यक् पूजयेत् अथा पूजा कुमारिका लक्षणानि तत्रैव
हीनाधिको गी कुण्डी च विशील कुल संभवां ग्रंथि स्फुटित शीर्णो गी रक्तप्रय ब्रह्मो कितां जात्ये
धां केकरां कारणं कुरूपो तनुलोमणो संतपजे श्रेणिणी कन्या दासी गर्भसमुद्भवां अथ फलवि
शेषे पूजा कुमारी विशेषः ब्राह्मणी सर्वकार्येषु जयार्थे नृपवेंशजां लाभार्थे वैश्ववेंशोत्थां सु
तार्थे शूद्रवेंशजां दारुणे चांत्यजातीयां पूजयेद्विधिना नरः अत्र नित्य नैमित्तिक पूजां गकुमा

रीपूजास उक्तजातिषु पूर्वपूर्वालाभे उत्तरोत्तरा पूज्येति अथ पूज्यसुवासिनी लक्षणानि
 स्वरूपा तरुणी शोभा उक्ता सुदिता शुचिः शंकाहीना भक्तियुक्ता गूढा स्त्रोपयोगिनी अ
 लोलपासुशीला चस्मिता स्या प्रियवादिनी गुरुदेवतसद्भक्ता सुचिता कौलिकप्रिया विमत्स
 रा विशेषज्ञा देवताराधनोत्सुका मंत्रतंत्रसमायुक्ता समयाचारपालिका मनोहरा सदाचारा
 शक्तिरेवा सुलक्षणा अर्घ्यपूज्यसुवासिनी लक्षणानि उष्टोशकर्कशास्तव्या कुत्सिका कुल
 हविका उराचारापराधीना भावहीना तर्लसा निद्रासक्ता तिर्मेधाहीना गीवाधिपीडि
 ता दुर्मेधा दुःखिता मूर्खा बहोन्मत्ता रहस्यभित् कुतर्का कुत्सिता लापानिर्लजा कलहप्रि
 या विरूपोन्मार्गीणा कुह्यापेग्वेधा विकृतानना ईदृशी मंत्रयुक्ता चशक्तियोगे विवर्जयेदिति
 इयं नवरात्रपूजा चैत्रादिफाल्गुणौ तेषु द्वादशमासेषु चैत्राषाढाश्विनपुष्या स्वा मास चतुष्टु
 ये चैत्राश्विनमासयोर्वाश्विने वा शुक्लपक्षेषु यथाविभवविस्तरे कार्यं तत्र नवरात्रकरणं
 कौत्सतीयादिनवमं तं सप्तरात्रं पंचम्यादि त्रिरात्रं वानक्तं तत्र तिथि कुमारी पूजनादिभिर्नवरात्रो
 त्सर्वे कुर्यात् एवमन्येपि नैमित्तिकपूजाविशेषा बहवः संति ते त्वत्र ग्रंथगौरवभया न्न लिखि

186

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संपूजा शर्कराउगधापूपादिनैवेद्यं निवेदयेत् अथ फाल्गुणे मासि शर्णिमायां पंकजैः सुवर्णैः
जतपुष्पैः कल्हारैर्मधुकपुष्पैश्च देवीं संपूजयेत् इति श्रीमन्नैमित्तिकपूजा ॥

श्री
(८७)

187

श्री विद्या च नंद सागर